

วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพ การบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)

Journal of Association of Professional Development
of Educational Administration of Thailand (JAPDEAT)
ISSN: 3027-8813 (Online)

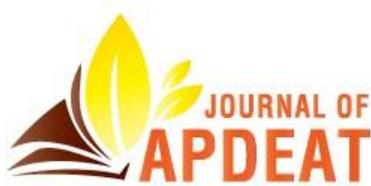
JAPDEAT

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2568)
Vol.7 No.1 (January-March 2025)

สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย

ISSN: 3027-8813 (Online)

วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)

Journal of Association of Professional Development
of Educational Administration of Thailand (JAPDEAT)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2568)

Vol.7 No.1 (January-March 2025)

โดย

สมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย

Association of Professional Development of Educational Administration of Thailand

กองบรรณาธิการ (ต่อ)

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรารณณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พูนชัย ยาวีราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชฏ สุวรรณภู	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเทพ รุ่งแผน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรปฐพี วิชาอัครวิทย์	มหาวิทยาลัยพายัพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
อาจารย์ ดร.พรรณี สุวัตถิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

สำนักงานกองบรรณาธิการ

สำนักงานวารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)
335 หมู่ 12 ตำบลไร่น้อย อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 34000

วันที่ตีพิมพ์เผยแพร่: มีนาคม 2568

หมายเหตุ: ข้อเขียนหรือบทความใด ๆ ที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ถือเป็นความคิดเห็นส่วนตัวและเป็นลิขสิทธิ์ของผู้นิพนธ์บทความ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย และไม่มีข้อผูกพันโดยประการทั้งปวง

บทบรรณาธิการ

วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.) ฉบับปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2568) นับเป็นฉบับปฐมฤกษ์ในวงรอบการประเมินวารสารรอบที่ 5 (2568-2572) ซึ่งวารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.) ยังได้รับการประเมินให้อยู่ในฐานสองต่อเนื่อง ฉบับนี้ประกอบไปด้วยบทความวิจัย 18 บทความ เนื้อหาในเล่มมีความหลากหลาย ประเด็นเชิงวิชาการ ประกอบด้วยประเด็นด้านต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ดังนี้ 1.กลยุทธ์การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 กลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรในยุคปัญญาประดิษฐ์ 2.การประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ประกอบด้วย กลยุทธ์การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา การพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา และ การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษา 3.การบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการ แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียน ปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 4.การพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และ 5.การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ สมรรถนะผู้บริหาร และกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียน

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้สนับสนุนบทความทุกท่านที่กรุณาให้ความไว้วางใจในการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ทำหน้าที่กลั่นกรองบทความอย่างเข้มข้น และ ขอขอบคุณข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินการจากผู้อ่านและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ซึ่งกองบรรณาธิการจะนำไปปรับปรุงพัฒนาทั้งด้านการบริหารจัดการและด้านคุณภาพของบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ เพื่อให้วารสารได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.จิณฉวีตร ปะโคทั่ง

บรรณาธิการ

สารบัญ | Contents

ลำดับที่	บทความ	หน้า
บทความวิจัย		
1	กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย อรอนงค์ จบแก้ว, พูนชัย ยาวีราช, และ ประเวศ เวชชะ	1
2	กลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านขาแข้งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กัญญารัตน์ ตาโม่ง, พูนชัย ยาวีราช, และ ไพโรภ รัตนชูวงศ์	17
3	กลยุทธ์การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย รติญา สอนวิเศษ, พูนชัย ยาวีราช, และ สมเกียรติ ตุ่นแก้ว	34
4	สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ชัชชนม์ พลลาภ และ อำนวย มีราคา	50
5	นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จักรกฤษณ์ ศรีคำหู้ และ สุมิตร สุวรรณ	64
6	กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พัชราภรณ์ ยานะธรรม, พูนชัย ยาวีราช, และ ประเวศ เวชชะ	81
7	กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ให้รองรับยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence Era) พิมพ์กา พรรดา, พูนชัย ยาวีราช, และ ประเวศ เวชชะ	98
8	บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย กิตติภรณ์ ฮามพิทักษ์ และ อำนวย มีราคา	114

สารบัญ I Contents

ลำดับที่	บทความ	หน้า
9	แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอรุตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ปรียาวดี จีระประภา, พูนชัย ยาวีราช, และ สุวดี อุปปินใจ	126
10	แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 บุษรา บุญสม, ไพโรจน์ ด้วงนคร, และ พูนชัย ยาวีราช	144
11	การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรันตวนาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 สุภาพร พรหมนาม และ อำนวย มีราคา	161
12	กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 สุปรียา คำโมนะ, พูนชัย ยาวีราช, และ ประเวศ เวชชะ	170
13	การพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 กาญจม์ณี สิทธิอาษา, สุวดี อุปปินใจ, และหาญศึก เล็บครุฑ	190
14	การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เอกพล สาสังข์, รัตนะ ปัญญาภา, และ ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์	207
15	กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 จระวี วงศ์ใหญ่, พูนชัย ยาวีราช, และ ไพโรภ รัตนชูวงศ์	220
16	การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย อัญศยา จิตใจ, สุวดี อุปปินใจ, และ ธิตารัตน์ สุขประภาภรณ์	237

สารบัญ | Contents

ลำดับที่	บทความ	หน้า
17	แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียน องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย รุ่งฤทัย จิน๊ะ, พูนชัย ยาวีราช, และ หาญศึก เล็บครุฑ	251
18	ปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ภามพัฒน์ อ่ำมาตี, นวรัตน์ ไชยมภู, และ นิรันดร์ จุลทรัพย์	266

กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย*

อรอนงค์ จบแล้ว^{1*} พูนชัย ยาวีราช² ประเวศ เวชชะ³

¹นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ศูนย์การจัดการศึกษานักศึกษาต่างชาติ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

* Corresponding author e-mail: 668914039@crru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปสาระสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) สูงสุด คือ ด้านการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2) กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย กำหนดกลยุทธ์ไว้ 6 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา (2) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามความถนัดและศักยภาพเฉพาะบุคคล ให้มีทักษะอาชีพที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (3) พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล (4) พัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก (5) พัฒนาและเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ (6) ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในผู้เรียน ซึ่งนำไปสู่การกำหนดโครงการ 16 โครงการ และกิจกรรม 30 กิจกรรม

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การบริหารหลักสูตร; โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2

* Received: 19 February 2025, Revised: 17 March 2025, Accepted: 18 March 2025

Curriculum management strategies that promote 21st-century career skills for students at Samakkhi Wittayakhom 2 School under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office

Onanong Choblaew^{1*} Phoonchai Yawirach² Prawet Wetcha³

Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²Faculty of Education Field of Study: Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

³The International Student Education Center Field of Study: Educational Administration and Educational Leadership, Chiang Rai Rajabhat University

* Corresponding author e-mail: 668914039@crju.ac.th

ABSTRACT

This study aims to examine the current status and curriculum management strategies that promote 21st-century career skills among students at Samakkhi Witthayakhom 2 School. A mixed-method research approach was employed, utilizing questionnaires and structured interviews. Data analysis was conducted through content analysis and synthesis. The findings indicate that: 1) The overall status of curriculum management is at a high level, with the highest mean score observed in the evaluation of school curriculum implementation. 2) The curriculum management strategies to promote 21st-century career skills for students at Samakkhi Witthayakhom 2 School are structured into six strategies: (1) enhancing teaching and learning processes focused on analytical thinking and problem-solving, (2) improving student quality based on individual aptitudes and potential to equip them with essential 21st-century career skills, (3) developing educational management towards international standards, (4) fostering collaboration with external organizations, (5) strengthening expertise in educational technology, and (6) instilling moral and ethical values in students. These strategies have led to the development of 16 projects and 30 activities.

Keywords: Strategy; Curriculum Management; Samakkhi Witthayakhom 2 School

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและต่อเนื่องในด้านเทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจ ได้ส่งผลกระทบต่อโลกการทำงาน ความต้องการทักษะในตลาดแรงงานจึงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก ทักษะอาชีพที่เคยเพียงพอในอดีตอาจไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในปัจจุบันและอนาคตได้อีกต่อไป (World Economic, 2016) การพัฒนาทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับบุคคลที่ต้องการประสบความสำเร็จและปรับตัวให้ทันกับความท้าทายที่ซับซ้อนมากขึ้นในสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงทักษะทางเทคนิคหรือวิชาชีพเฉพาะด้าน แต่ยังรวมถึงทักษะที่เกี่ยวข้องกับการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพื่อเตรียมบุคคลให้พร้อมในการเผชิญกับสถานการณ์และความท้าทายใหม่ ๆ ในยุคดิจิทัล

นอกจากนี้ การศึกษาและฝึกอบรมที่เน้นการพัฒนาทักษะดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างแรงงานที่มีคุณภาพและมีความพร้อมในการปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป (OECD, 2018) การพัฒนาหลักสูตรและโปรแกรมการฝึกอบรมที่เหมาะสมสามารถช่วยให้บุคคลสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึง การส่งเสริมอาชีพไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในมาตราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ ดังนี้ มาตรา 7 มุ่งให้นักเรียนมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 23(5) มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2542) จากข้อกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะเห็นได้ว่า รัฐให้ความสำคัญกับการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการประกอบอาชีพ โดยการพัฒนาทักษะ ความรู้ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมทักษะอาชีพด้วยเช่นกัน ดังประกาศนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ได้กำหนดจุดเน้น 7 ประการสำคัญ คือ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย 2) การยกระดับคุณภาพการศึกษา 3) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย 4) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 5) การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษาและบุคลากร 6) การพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล และ 7) การขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งจะเห็นได้ว่านโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีงบประมาณ 2567 ไม่เพียงแต่เน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในเชิงวิชาการเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญ

กับการเรียนรู้เพื่อการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างโอกาสในการทำงาน และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระดับสากล

โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย (โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2, 2567) จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย วิสัยทัศน์โรงเรียนกล่าวไว้ว่า “ภายในปีพุทธศักราช 2570 โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 เป็นโรงเรียนส่งเสริมทักษะอาชีพและกีฬา น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่ความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล” และพันธกิจข้อที่ 1 กล่าวไว้ว่า “มุ่งพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นทักษะอาชีพและกีฬา” จากผลรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-assessment Report : SAR) (โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2, 2566) กล่าวถึงมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อที่ 6 มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ มีผลรายงานดังนี้ ปีการศึกษา 2564 ค่าเป้าหมาย คือ ผู้เรียนร้อยละ 80 มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ และมีประสบการณ์ ในงานอาชีพที่สนใจ มีคุณธรรมและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ผลการดำเนินงาน สูงกว่าค่าเป้าหมาย คือ ร้อยละ 100 ของผู้เรียนที่มีผลการประเมินระดับ ดี ขึ้นไป ปีการศึกษา 2565 ค่าเป้าหมาย คือ ผู้เรียนร้อยละ 82 มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ และมีประสบการณ์ ในงานอาชีพที่สนใจ มีคุณธรรมและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ผลการดำเนินงาน สูงกว่าค่าเป้าหมาย คือ ร้อยละ 94.38 ของผู้เรียนที่มีผลการประเมิน ระดับ ดี ขึ้นไป ปีการศึกษา 2566 ค่าเป้าหมาย คือ ผู้เรียนร้อยละ 85 มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ และมีประสบการณ์ ในงานอาชีพที่สนใจ มีคุณธรรมและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ผลการดำเนินงาน สูงกว่าค่าเป้าหมาย คือ ร้อยละ 91.09 ของผู้เรียนที่มีผลการประเมิน ระดับ ดี ขึ้นไป ทั้งนี้ พิจารณาจาก ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และแบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียน มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ จะเห็นได้ว่าผลการดำเนินงานตามมาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ข้อที่ 6 มีความรู้ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ ในปีการศึกษา 2564-2566 มีค่าสูงกว่าค่าเป้าหมาย แต่มีร้อยละของพัฒนาการที่ลดลง ดังนี้ ปีการศึกษา 2564 ถึงปีการศึกษา 2565 คือ ร้อยละ 5.62 และปีการศึกษา 2565 ถึงปีการศึกษา 2566 คือ ร้อยละ 3.49 จะเห็นได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ การบริหารหลักสูตร เพื่อให้ผลที่ได้จากการประเมินตนเองของสถานศึกษามีพัฒนาการที่สูงขึ้น และการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 จะช่วยเสริมสร้างความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในการศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน ครูหัวหน้างานวิชาการจำนวน 1 คน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพจำนวน 1 คน และนักเรียนระดับชั้น ม.ต้น โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 จำนวน 66 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งหมดจำนวน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ

ขั้นตอนที่ 2.1 กรณีศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ในการศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน ของโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ประสบผลสำเร็จในการบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ

ขั้นตอนที่ 2.2 การศึกษากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในการศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา การบริหารหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถที่เชี่ยวชาญทางการบริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนงานอาชีพ มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน โดยแบ่งเป็น กลุ่มนโยบาย 3 คน

กลุ่มนักวิชาการ 3 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับคุณภาพ และลำดับ ของการบริหาร

หลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในภาพรวม

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ คุณภาพ	ลำดับ
1	ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.08	0.74	มาก	5
2	ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้	4.13	0.74	มาก	4
3	ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตรของ สถานศึกษา	4.20	0.69	มาก	2
4	ด้านการนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตร ของสถานศึกษา	4.14	0.74	มาก	3
5	ด้านการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.35	0.71	มาก	1
ภาพรวม		4.18	0.72	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.35) รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.20) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.08)

2. กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียน สามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ขั้นตอนที่ 2.1 กรณีศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เกี่ยวกับการ
บริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรที่
ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) กลุ่ม
ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนนงค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จำนวน 1 คน โดย
ประเด็นการสัมภาษณ์ครอบคลุมขอบเขตด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร ซึ่งมี 5 ขั้นตอน
ดังต่อไปนี้ 1) การวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา (P) 2) การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ (D) 3) การ
สนับสนุนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา (S) 4) การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา (S) 5)
การประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา (A) (ประเวศ เวชชะ, 2565) ซึ่งตามที่ได้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้
ความเห็นไว้ สรุปได้ดังนี้

1. การวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษามีการวางแผนการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เช่น โครงสร้างเวลา
เรียน การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลเกณฑ์การจบการศึกษา อย่างชัดเจน มีการวางแผน
พัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหารครูและบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม มีการ
ส่งเสริมและพัฒนาการวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนนงค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จัดทำภายใต้หลักคิดโรงเรียนแห่ง "โอกาสและคุณภาพ
การศึกษา"

2. การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การจัดประชุมเพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร
สถานศึกษาจึงถือเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเข้าใจตรงกัน
และสามารถนำหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หลักสูตรสถานศึกษาที่นำมาใช้
นั้นถูกออกแบบมาเพื่อครอบคลุมทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษา โดยเน้นให้การ
เรียนการสอนมีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย นอกจากนี้ยังให้
ความสำคัญกับแนวทางผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งหมายถึงการให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้
โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

3. การสนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการ
ศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความก้าวหน้าในสายวิชาชีพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วย

ยกระดับคุณภาพการศึกษา และเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในยุคปัจจุบัน การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษานั้นมีหลากหลายแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของครูแต่ละคน แนวทางหนึ่งที่สถานศึกษานำมาใช้คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งช่วยเพิ่มพูนความรู้และทักษะใหม่ๆ ให้กับครูผู้สอน การอบรมเหล่านี้มักมุ่งเน้นในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน เช่น การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเหล่านี้เปิดโอกาสให้ครูได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและสามารถนำไปปรับใช้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

การจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษาเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนและดำเนินงาน กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับผู้เรียน ครู หลักสูตร และทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้สถานศึกษาสามารถตัดสินใจและวางแผนการดำเนินงานอย่างแม่นยำและตอบโต้เป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ การประกันคุณภาพภายในและการประเมินภายนอกสถานศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญสำหรับการควบคุมและกำกับดูแลการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ระบบการประกันคุณภาพภายในช่วยให้สถานศึกษาสามารถตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการเรียนการสอน การใช้หลักสูตร และการบริหารจัดการทรัพยากรมีประสิทธิภาพ ในขณะที่การประเมินภายนอกช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสและสร้างความเชื่อมั่นต่อคุณภาพของสถานศึกษาในสายตาของสังคมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. การประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาดำเนินการประเมินหลักสูตรในทุกปีการศึกษา เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรที่จัดสอนยังคงตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นเทคโนโลยีและนวัตกรรม สังคมที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายและความยั่งยืน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงานที่ต้องการทักษะเฉพาะทางมากขึ้น การปรับปรุงหลักสูตรในลักษณะนี้ยังช่วยตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ทั้งในแง่ของความสนใจ ความสามารถ และเป้าหมายในอนาคต ผลจากการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ ทำให้สถานศึกษามีหลักสูตรที่หลากหลาย ทันสมัย และตอบโจทย์ความต้องการในยุคปัจจุบัน ผู้เรียนจะได้รับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง พร้อมทั้งได้รับทักษะและประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การพัฒนาในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนเท่านั้น แต่ยังสร้างความเชื่อมั่นในระบบการศึกษาของสถานศึกษาและเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนสามารถประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงานได้อย่างยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 2.2 การศึกษากลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่
21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเชียงราย

จากการดำเนินการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญจากกรณีศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 และวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรม ดังนี้

วิสัยทัศน์

“โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 เป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานของความแตกต่างและศักยภาพเฉพาะตัวของผู้เรียน พร้อมบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่ในกระบวนการเรียนรู้ ประสานความร่วมมือจากเครือข่ายภายนอก เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คุณธรรม และทักษะที่พร้อมต่อการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคต มุ่งสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล”

พันธกิจ

- 1) พัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 จัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่สำคัญเทียบเคียงกับมาตรฐานสากล
- 2) ส่งเสริมความแตกต่างและศักยภาพเฉพาะตัวของผู้เรียน ดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการและความถนัดเฉพาะบุคคล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุศักยภาพสูงสุด
- 3) มุ่งพัฒนาสู่การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ดำเนินการพัฒนาทั้งด้านหลักสูตร การบริหารจัดการ และคุณภาพผู้เรียน
- 4) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ประสานงานและพัฒนาความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อสนับสนุนทรัพยากรและโอกาสการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน
- 5) ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนการสอนมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ พร้อมพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในผู้เรียนและครู
- 6) ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในผู้เรียน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดีในการดำรงชีวิต ส่งเสริมความเป็นผู้นำ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย

- 1) ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมในการพัฒนาตนเองและอาชีพ
- 2) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามความถนัดและศักยภาพเฉพาะบุคคล การเรียนรู้สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน
- 3) โรงเรียนมีระบบการจัดการที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล
- 4) โรงเรียนมีความร่วมมือที่เข้มแข็งกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน ผู้เรียนได้รับโอกาสและทรัพยากรที่หลากหลายจากเครือข่ายความร่วมมือ
- 5) ครูและผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและทันสมัย ผ่านการใช้สื่อและนวัตกรรมดิจิทัล
- 6) ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดี มีความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสมต่อการเป็นพลเมืองที่ดี

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการเรียนรู้การสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา

1. โครงการพัฒนาทักษะอาชีพผ่านการเรียนรู้เชิงวิเคราะห์และแก้ปัญหา
 - 1.1 กิจกรรมการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง (Simulation) ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพต่างๆ
 - 1.2 กิจกรรมอบรมทักษะอาชีพโดยผู้เชี่ยวชาญ

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามความถนัดและศักยภาพเฉพาะบุคคล ให้มีทักษะอาชีพที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

1. โครงการพัฒนาศักยภาพเฉพาะบุคคล
 - 1.1 กิจกรรมแนะแนวเพื่อค้นหาความถนัดของผู้เรียน
 - 1.2. กิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบ Project-Based Learning (PBL)
2. โครงการพัฒนาทักษะเฉพาะทางด้านอาชีพ
 - 2.1 กิจกรรมการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในสาขาวิชาชีพ
 - 2.2 กิจกรรมการประกวดผลงานวิชาชีพในโรงเรียน
 - 2.3 กิจกรรมการแข่งขันทักษะอาชีพในระดับโรงเรียนและระดับจังหวัด
3. โครงการสนับสนุนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
 - 3.1 กิจกรรมการจัดโครงการกลุ่มในหัวข้อที่เกี่ยวกับอาชีพ
4. โครงการพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นผู้ประกอบการ
 - 4.1 กิจกรรมการจัดตั้งร้านค้าจำลองในโรงเรียน
 - 4.2 กิจกรรมการอบรมทักษะการทำธุรกิจ

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล

1. โครงการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการ
 - 1.1 กิจกรรมประเมินและปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน
 - 1.2 กิจกรรมพัฒนาโปรแกรมติดตามผลการเรียนของผู้เรียนแบบออนไลน์
2. โครงการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสากล
 - 2.1 กิจกรรมออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพระดับสากล
3. โครงการสร้างศูนย์ความเป็นเลิศด้านอาชีพ
 - 3.1 กิจกรรมพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพในโรงเรียน

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

1. โครงการสร้างเครือข่ายทางวิชาชีพ
 - 1.1 กิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสถานประกอบการ
 - 1.2 กิจกรรมลงพื้นที่ศึกษาแหล่งงานในอุตสาหกรรม
 - 1.3 กิจกรรมจัดทำ MOU กับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน
2. โครงการพัฒนาความร่วมมือเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
 - 2.1 กิจกรรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพนอกห้องเรียน
 - 2.2 กิจกรรมการจัดแสดงผลงานทางวิชาชีพ
3. โครงการจัดหาทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 3.1 กิจกรรมรับบริจาคอุปกรณ์การเรียนและเทคโนโลยีจากเครือข่ายภายนอก

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาและเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1. โครงการพัฒนาทักษะการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร
 - 1.1 กิจกรรมการอบรมการสร้างสื่อเพื่อการเรียนการสอน
 - 1.2 กิจกรรมการอบรมการใช้โปรแกรมออนไลน์
 - 1.3 กิจกรรมการแข่งขันสร้างเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน
2. โครงการสนับสนุนการจัดห้องปฏิบัติการ ICT
 - 2.1 กิจกรรมพัฒนาห้องคอมพิวเตอร์
 - 2.2 กิจกรรมพัฒนาศูนย์เรียนรู้ด้านเทคโนโลยี

กลยุทธ์ที่ 6 ปลุกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในผู้เรียน

1. โครงการเสริมสร้างคุณธรรมในชีวิตประจำวัน
 - 1.1 กิจกรรมค่ายคุณธรรม
 - 1.2 กิจกรรมนักเรียนดี มีคุณธรรม
2. โครงการส่งเสริมจิตสำนึกในวิชาชีพ
 - 2.1 กิจกรรมคุณธรรมในวิชาชีพ

3.โครงการบริการชุมชน

3.1 กิจกรรมจิตอาสาเพื่อสร้างจิตสำนึกต่อชุมชนและสังคม

3.2 กิจกรรมส่งของ ต่อให้น้อง

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาเขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาเขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า ด้านการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) สูงที่สุด จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสามัคคีวิทยาเขต 2 มีความสำเร็จในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของกระบวนการติดตามและปรับปรุงหลักสูตรที่เป็นระบบและมีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาได้รับการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน อีกทั้งยังมีการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในการติดตามผลและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัยในกระบวนการประเมินช่วยเพิ่มความแม่นยำและประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล ซึ่งทำให้กระบวนการประเมินสามารถนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานในศตวรรษที่ 21 ดังที่ พงษ์ธเนศ ดันติวรานนท์ (2562) ได้กล่าวว่า กระบวนการประเมินหลักสูตรเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ การประเมินหลักสูตรควรมีความเป็นระบบและทำเป็นระยะๆ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าหลักสูตรยังคงสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และความต้องการของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อติรุจ บุญสูง (2564) ที่ได้ศึกษา แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสในเขตพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสในเขตพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 สภาพปัจจุบัน พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดทำหลักสูตร

ตอนที่ 2 กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

จำเป็นต้องมี วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรม จากการวิเคราะห์สภาพการณ์ภายนอก โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ ผลกระทบจากปัจจัยภายนอก (PESTEL Analysis) และวิเคราะห์สภาพการณ์ภายใน โดยใช้ กระบวนการบริหารจัดการองค์กรของ (McKinney 7-S Framework) ได้มาซึ่งวิสัยทัศน์ในการบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ดังที่ ยุทธศาสตร์ชาติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ได้กำหนดไว้ในด้านการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพ์พฐ สุตานันต์ (2561) ที่ได้ศึกษา กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า 1) กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ องค์ประกอบที่ 2 พันธกิจ องค์ประกอบที่ 3 เป้าประสงค์ องค์ประกอบที่ 4 กลยุทธ์ องค์ประกอบที่ 5 โครงการ องค์ประกอบที่ 6 แนวทาง / วิธีดำเนินการ องค์ประกอบที่ 7 กิจกรรมเสนอแนะ องค์ประกอบที่ 8 ตัวชี้วัดตามกลยุทธ์ และองค์ประกอบที่ 9 เครื่องมือประเมิน โดยผลการประเมินคุณภาพของกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการใช้กลยุทธ์ พบว่า ความสำเร็จของกลยุทธ์โดยประเมินตามตัวชี้วัดกลยุทธ์ส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับดีเยี่ยมทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน จากการประเมินตนเองและจากการประเมินของครูสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ ให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เท่าทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันให้มากขึ้น เพื่อที่จะได้นำไปใช้ในการบริหารและจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพกับตัวผู้เรียนให้สูงที่สุด ควรส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความตระหนักให้ครูและบุคลากรในการพัฒนาด้านความรู้ พัฒนาด้านทักษะ และกระบวนการ พัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพให้มากขึ้น โดยให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนที่มีศักยภาพที่แตกต่างกัน ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกการศึกษาในศตวรรษที่ 21

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรร่วมกันออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการการพัฒนาทักษะดังกล่าวให้มากขึ้น โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำกลยุทธ์ ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการบริหาร และการจัดการหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อีกทั้ง สามารถช่วยเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษาที่สนใจ สามารถนำกลยุทธ์ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการ บริหารจัดการหลักสูตรทักษะอาชีพของสถานศึกษาได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและ ตอบสนองต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลง รวมถึง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนและ การประเมินผล เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนสำหรับอนาคต
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร อย่างเป็นองค์รวม และการประเมินผลกระทบของแต่ละปัจจัยต่อความสำเร็จของการบริหารหลักสูตร เพื่อ หาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางการออกแบบหลักสูตรที่บูรณาการทักษะอาชีพใน ศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาเครื่องมือประเมินทักษะเหล่านี้เป็นระบบ เพื่อให้ มั่นใจว่าผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมใน อนาคต
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้กลยุทธ์ในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน และการประเมินผลกระทบของกลยุทธ์ต่อการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหาร หลักสูตรที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกการศึกษาได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษานี้ให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยมี องค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารหลักสูตรและการพัฒนาระบบการศึกษา ดังต่อไปนี้

- 1) การพัฒนาหลักสูตรการบริหารหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อบริบทของท้องถิ่น โรงเรียนควรมี แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของตลาดแรงงานในแต่ละพื้นที่ เช่น การนำหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-Based Curriculum: CBC) มาใช้ร่วมกับแนวคิดการ เรียนรู้เชิงบูรณาการ (Integrated Learning) เพื่อให้ให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นทั้งด้านเทคนิคและ ทักษะชีวิต
- 2) การเสริมสร้างทักษะอาชีพผ่านการเรียนรู้แบบโครงงานและการทำงานจริง เช่น การ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning: PBL) ที่เกี่ยวข้องกับทักษะอาชีพ

เช่น โครงการวิสาหกิจชุมชน การสร้างผลิตภัณฑ์ และการเป็นผู้ประกอบการในโรงเรียน หรือการจัดการเรียนรู้แบบ Problem-Based Learning (PBL) เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกคิดแก้ปัญหาและพัฒนานวัตกรรม

3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ เช่น การจัดทำ MOUs (Memorandum of Understanding) เพื่อให้ให้นักเรียนมีโอกาสฝึกงานและเรียนรู้จากสถานการณ์จริง

4) การประเมินผลที่สะท้อนสมรรถนะที่แท้จริงของนักเรียน ควรใช้ Performance-Based Assessment ในการประเมินผลแทนการใช้คะแนนสอบเพียงอย่างเดียว และควรให้ความสำคัญกับ Soft Skills และทักษะอาชีพที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น การทำงานเป็นทีม การคิดเชิงวิพากษ์ และการแก้ไขปัญหา ซึ่งองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการออกแบบกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรที่ตอบโจทย์ของการทำงานในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การพัฒนาทักษะดิจิทัล การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการบูรณาการความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนสามารถปรับตัวและก้าวเข้าสู่โลกอาชีพได้อย่างมั่นใจและประสบความสำเร็จในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567*. 29 ธันวาคม 2565.
- ประเวศ เวชชะ. (2565). *การบริหารหลักสูตร การสอนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. ร้านป๊อแอนด้น้อง.
- พงษ์ธเนศ ดันติวานนท์. (2562). *การประเมินหลักสูตรเพื่อการพัฒนา*. สำนักพิมพ์การศึกษาไทย.
- พิมพ์พฐ สุตานันต์. (2561). *กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. *วารสารวิจัยทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 13(1), 141.
- โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2. (2566). *รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาประจำปีการศึกษา 2566*. โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2.
- โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2. (2567). *หลักสูตรสถานศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุวัชชัย อาจิวีเชียร. (2567). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 22(1), 255.

อดิรุจ บุญสูง. (2564). แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสในเขตพื้นที่สูง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. *วารสารครุศาสตร์วิชาการ*
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 5(2), 66-70.

OECD. (2018). *Skill for Jobs: Skills Outlook*. <http://www.oecd.org/skills/>

World Economic Forum. (2016). *The Future of Jobs: Employment, Skill and
Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution*.

https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs.pdf

กลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียน บ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3*

กัญญารัตน์ ตาโมง^{1*} พูนชัย ยาวีราช² ไพโรภ รัตนชวงค์³

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: proaonza@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ และ 3) นำเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยมีประชากร จำนวน 30 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการประชุม สถิติที่ใช้ประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการ โดยภาพรวม ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับระดับมากที่สุด

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ พบว่า ทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ส่งผลต่อการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาทั้งหมด

3. กลยุทธ์ในการบริหารจัดการ โดยใช้เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ AIC (Appreciation Influence Control) แยกเป็นรายด้านตามขั้นตอนการบริหารจัดการ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน ขั้นตอนที่ 2 การจัดการองค์กร ขั้นตอนที่ 3 การบังคับบัญชาสั่งการ ขั้นตอนที่ 4 การประสานงาน และขั้นตอนที่ 5 การควบคุม ที่ครอบคลุมด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านที่ 1 วัสดุทัศน ด้านที่ 2 พันธกิจ ด้านที่ 3 เป้าประสงค์ ด้านที่ 4 กลยุทธ์ และด้านที่ 5 โครงการ/กิจกรรม

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การบริหารจัดการ; ความปลอดภัยในสถานศึกษา

* Received: 17 February 2025, Revised: 11 March 2025, Accepted: 13 March 2025

Management Strategies to Promote School Safety: A Case Study of Bankhayengpattana School under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3

Kanyarut Tamong¹ Phoonchai Yawirach² Pairop Rattanachuwong³

¹Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: proaonza@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research is 1) Study the current and desired conditions of management 2) Examine the factors affecting management and 3) Propose management strategies to enhance school safety, with a case study of Bankhayaengpattana School, under the jurisdiction of the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3. The study involved a population of 30 individuals and a group of 14 key informants. The research tools included questionnaires, which had a reliability coefficient of 0.99, interviews, and meeting records. The statistical methods used were percentage analysis, mean analysis, standard deviation, the priority needs index (PNI), and content analysis, with results presented in tables and descriptive narratives. The findings revealed that:

1. The overall perception of the current management condition was at a high level, while the perception of the desired management condition was at the highest level.

2. Both internal and external factors significantly influenced school management in promoting safety.

3. Management strategies were developed through participatory and creative workshops using the Appreciation Influence Control (AIC) technique. These strategies were structured according on five management processes: Step 1: Planning, Step 2: Organizing, Step 3: Directing, Step 4: Coordinating, Step 5: Controlling. Furthermore, the strategies comprehensively addressed five essential aspects of school safety: Aspect 1: Vision, Aspect 2: Mission, Aspect 3: Goals, Aspect 4: Strategies, Aspect 5: Projects/Activities

Keywords: Strategy; Management; School Safety

บทนำ

การบริหารด้านความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสำคัญยิ่งในยุคปัจจุบัน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการคุกคามที่หลากหลาย ทั้งจากภัยธรรมชาติและภัยคุกคามในโลกออนไลน์ การจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับผู้เรียนและชุมชนในทุกมิติ โดยมุ่งเน้นการพัฒนามาตรการรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมในทุกด้าน ทั้งการดูแลด้านสุขภาพและความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติมีวัตถุประสงค์หลักในการเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของคนทุกช่วงวัย จากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรม และความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560 – 2579) จึงได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีของโลกยุคศตวรรษที่ 21 เป็นพลวัตที่ก่อให้เกิดความท้าทายในด้านการเปลี่ยนแปลงของบริษัทเศรษฐกิจและสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) โดยเฉพาะหมวดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต ประกอบด้วย 1) สร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียนและประชาชน โดยให้ทุกหน่วยงานนำรูปแบบการทำงานที่บูรณาการการทำงานร่วมกัน และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส 2) สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กร ประชาชนและประเทศชาติ โดยให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และ 3) ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อมุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน รวมทั้งมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ (บัลลังก์ โรหิตเสถียร, 2567) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560- 2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์ และแนวคิดการจัดการการศึกษา โดยได้กำหนดใน ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ปัจจุบันภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติมีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิต ลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามต่าง ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งตรงกับนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ของกระทรวงศึกษาธิการ ในข้อที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย ได้แก่ 1) สร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของสังคม และป้องกันภัยคุกคามในชีวิตทุกรูปแบบ โดยมีการดำเนินการตามแผนและมาตรการด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน ครู และบุคลากร ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเข้มข้น 2) ปลุกฝังทัศนคติ พฤติกรรม และองค์ความรู้ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์และไซเบอร์ อย่างสร้างสรรค์ 3) ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม สร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) พัฒนาบทบาทและภารกิจด้านความปลอดภัยของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้กำหนดมาตรการในการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักรู้ และเป็นแนวทางในการดูแลช่วยเหลือตนเองให้ปลอดภัย ซึ่งมีมาตรการป้องกันและแก้ไข 6 ด้าน ดังต่อไปนี้ ด้านที่ 1 มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ เป็นวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ สำหรับอุบัติเหตุใน

สถานศึกษา มักมีสาเหตุมาจากความ ด้านที่ 2 มาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ ด้านที่ 3 มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม ด้านที่ 4 มาตรการรักษาความปลอดภัยในด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน ด้านที่ 5 มาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาด้านสัตว์มีพิษ ด้านที่ 6 มาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาด้านผลกระทบจากการสู้รบและเหตุการณ์ความไม่สงบ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนบ้านขาแข้งพัฒนา เป็นโรงเรียนขนาดกลางตั้งอยู่ในเขตพื้นที่สูงและพื้นที่เสี่ยงภัยด้านภัยธรรมชาติ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ด้านความปลอดภัยภายในโรงเรียนยังมีปัญหาและความต้องการจำเป็นที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ทางโรงเรียนได้นำแนวทางการปฏิบัติของแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตามกลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัย จึงได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นสถานศึกษาปลอดภัย ด้วยการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ ปัญหาการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านขาแข้งพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนเผชิญเหตุของสถานศึกษาและยกระดับความปลอดภัยของสถานศึกษา รอบด้าน (โรงเรียนบ้านขาแข้งพัฒนา, 2567)

งานวิจัยนี้ได้ศึกษากลยุทธ์การจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านขาแข้งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 และคาดหวังว่าจะนำผลที่ได้ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยที่เน้นการบูรณาการเพื่อสร้างมาตรฐานความปลอดภัยของโรงเรียนบ้านขาแข้งพัฒนา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยนำเสนอต่อหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านขาแข้งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านขาแข้งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. เพื่อนำเสนอกกลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านขาแข้งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านขาแข้งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 14 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน คณะกรรมการภาคีเครือข่ายด้านความปลอดภัย จำนวน 2 คน ชุมชน จำนวน 2 คน ผู้ปกครอง จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประกอบไปด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการศึกษา จากนั้นสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน จากนั้นตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67– 1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค แบบสอบถามในส่วนของสภาพปัจจุบันได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการภาคีเครือข่ายด้านความปลอดภัย ชุมชนของโรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 30 คน ได้รับการตอบรับครบถ้วนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลทั้งหมดมารวมกัน จัดหมวดหมู่ และดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามอายุ สถานภาพ/ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน/สถานภาพ/ตำแหน่ง โดยวิธีการหาค่าจำนวนและร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เป็นรายข้อและโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน และสรุปคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการโดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอในรูปแบบความเรียง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 13 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการ จัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เกี่ยวกับเพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ในแต่ละขั้นตอนของการบริหารจัดการจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ได้จากการทำแบบสอบถาม สร้างประเด็นการสัมภาษณ์โดยใช้โครงสร้างการวิเคราะห์ปัจจัยภายในสถานศึกษา และปัจจัยภายนอกสถานศึกษา จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอในรูปแบบความเรียง

3. นำเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา จำนวน 3 คน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ AIC (Appreciation Influence Control) เพื่อร่วมกันสรุปแนวทางการนำเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการเพื่อความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบบันทึกประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ AIC โดยประเด็นข้อคำถามการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีลักษณะเป็นการสนทนาตามกรอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ นำเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาข้อมูลที่ได้ศึกษาวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ สภาพปัจจุบันสภาพพึงประสงค์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในแต่ละขั้นตอน รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ รวบรวมแนวทางการนำเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการ โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ AIC เสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขร่างแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ AIC ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ และร่วมกันสรุปแนวทางการนำเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ของแนวทางแต่ละข้อ การวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผลศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านขาแข้งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยจำแนกตาม อายุ สถานภาพ/ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน/สถานภาพ/ตำแหน่ง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

1.1.1 จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุ 30-40 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50 อายุ 41-50 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 และอายุ 20-30 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 จำแนกตามสถานภาพ/ตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีตำแหน่งครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 กรรมการสถานศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10 กรรมการภาคีเครือข่ายด้านความปลอดภัย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ชุมชน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน/สถานภาพ/ตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีประสบการณ์ในการทำงาน/สถานภาพ/ตำแหน่ง 0-5 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ประสบการณ์ 11-15 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ประสบการณ์ 16-20 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ประสบการณ์ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และประสบการณ์ 6-10 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านขาแข้งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของบริหารจัดการ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ในภาพรวม

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)				สภาพพึงประสงค์ (I)				PNI modified (I-D)/D	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	μ	σ	แปล ผล	ลำดับ	μ	σ	แปลผล	ลำดับ		
1. การวางแผน	4.09	0.73	มาก	4	4.53	0.59	มากที่สุด	2	0.11	2
2. การจัดการองค์กร	4.02	0.73	มาก	5	4.48	0.61	มาก	5	0.12	1
3. การบังคับบัญชาสั่งการ	4.16	0.76	มาก	1	4.56	0.59	มากที่สุด	1	0.10	3
4. การประสานงาน	4.14	0.73	มาก	3	4.52	0.57	มากที่สุด	3	0.09	4
5. การควบคุม	4.14	0.70	มาก	2	4.50	0.58	มาก	4	0.09	5
ภาพรวม	4.11	0.73	มาก		4.52	0.59	มากที่สุด		0.10	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทั้ง 5 ขั้นตอนในภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.11, \sigma = 0.73$) และผลการวิเคราะห์สภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.52, \sigma = 0.59$) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย $PNI_{modified} = 0.10$ เมื่อพิจารณาลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า การจัดการองค์กร มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือ การวางแผน รองลงมาคือ การบังคับบัญชาสั่งการ รองลงมาคือ การประสานงาน และการควบคุม ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาสรุไปได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยภายใน 7 ประการ

โรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปัจจัยภายใน 7 ประการ (McKinney 7-S Framework) 1. กลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ด้านความปลอดภัย วางแผนฉุกเฉินและแผนเผชิญเหตุ ถ้ายอนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ กำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมาย พัฒนาแนวทางประสานงานภายในและภายนอก วางกลยุทธ์ควบคุมที่ชัดเจน มีเกณฑ์ประเมินผล 2. โครงสร้าง มีฝ่ายรับผิดชอบด้านความปลอดภัยโดยตรง กระจายอำนาจและการบริหารจัดการที่ชัดเจน สายการบังคับบัญชาเหมาะสม รองรับคำสั่งการ แบ่งหน้าที่ชัดเจนเพื่อการประสานงานที่

มีประสิทธิภาพ กำหนดผู้รับผิดชอบการควบคุมและการตัดสินใจ 3. ระบบ พัฒนาระบบข้อมูล ระบบสื่อสาร และระบบเฝ้าระวังใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบมอบหมายงานออนไลน์ มีระบบรายงานผล และการติดตามงานที่มีประสิทธิภาพ ระบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อประสานงาน ระบบควบคุมและเฝ้าระวังที่ทันสมัย 4. ค่านิยมร่วมกัน ปลูกฝังวัฒนธรรมความปลอดภัยเป็นค่านิยมองค์กร ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และให้ความร่วมมือ ค่านิยมด้านความปลอดภัยต้องมาก่อนเสมอ เน้นการปฏิบัติตามกฎระเบียบด้านความปลอดภัย 5. สไตล์/รูปแบบ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างด้านความปลอดภัย ใช้แนวทาง PDCA ในการบริหาร สั่งการแบบมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็น การบริหารเน้นการสื่อสารสองทางและการทำงานข้ามสายงาน รูปแบบการควบคุมที่เหมาะสมระหว่างความเข้มงวดและให้อิสระ 6. พนักงาน/บุคลากร มีความรู้ ทักษะ และแรงจูงใจด้านความปลอดภัย ส่งเสริมการอบรมและพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง มีขวัญกำลังใจ และความผูกพันต่อองค์กร แก้ไขปัญหาการโยกย้ายบุคลากรที่ส่งผลต่อความต่อเนื่องของงาน และ 7. ทักษะ วิเคราะห์ความเสี่ยงและวางแผนเชิงกลยุทธ์ ทักษะการบริหารจัดการ สื่อสาร และประสานงาน ทักษะการเจรจาต่อรอง โน้มน้าว และแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทักษะการควบคุม ตรวจสอบ และใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการบริหาร

2.2 ปัจจัยภายนอก 4 ประการ

โรงเรียนบ้านเขาแหงพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ปัจจัยภายนอก 4 ประการ (STEP) 1. การเมือง นโยบายของภาครัฐและเขตพื้นที่การศึกษา เกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ส่งผลต่อการกำหนดแผนและการดำเนินงานของสถานศึกษา บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัดในการกำกับดูแลและสนับสนุนสถานศึกษา ความจำเป็นในการปฏิบัติตามกรอบกฎหมายในการควบคุมและบังคับใช้มาตรฐานความปลอดภัย 2. เศรษฐกิจ งบประมาณของสถานศึกษาที่ได้รับการสนับสนุน ส่งผลต่อการจัดสรรทรัพยากรและดำเนินโครงการด้านความปลอดภัย สถานการณ์ทางเศรษฐกิจมีผลต่อขวัญกำลังใจและพฤติกรรมของบุคลากร รวมถึงความสามารถในการปฏิบัติตามคำสั่ง การจัดสรรงบประมาณมีผลต่อศักยภาพในการประสานงานและดำเนินกิจกรรมร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ทรัพยากรที่ใช้สำหรับการควบคุมและพัฒนาระบบความปลอดภัยขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับ 3. สังคมและวัฒนธรรม การปลูกจิตสำนึกและความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนส่งผลต่อการออกแบบแผนความปลอดภัยพฤติกรรม ทักษะ และความคาดหวังของสังคมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการองค์กรด้านความปลอดภัย วิถีชีวิต วัฒนธรรม และค่านิยมของชุมชนต้องนำมาพิจารณาในการสื่อสารและสั่งการเพื่อให้เกิดการยอมรับ ความเชื่อ ศาสนา และวิถีปฏิบัติของชุมชนมีผลต่อการควบคุมและสร้างมาตรฐานความปลอดภัย และ 4. เทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น กล้องวงจรปิด และระบบแจ้งเตือนภัย สามารถนำมาใช้ในการวางแผนด้านความปลอดภัย อุปกรณ์และเครื่องมือใหม่ๆ ส่งผลต่อการพัฒนาโครงสร้างองค์กรและบทบาทของบุคลากร เทคโนโลยีช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสั่งการ เช่น แอปพลิเคชัน แจ้งเตือน การประชุมทางไกล แต่ต้อง

คำนึงถึงความพร้อมของบุคลากร ระบบตรวจจับ กล้องวงจรปิด และ AI สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมและกำกับดูแล

3. นำเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3.1 วิสัยทัศน์ ผลการวิเคราะห์วิสัยทัศน์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่ประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ AIC (Appreciation Influence Control) มีความเห็นให้กำหนดวิสัยทัศน์ ดังนี้ “โรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนามุ่งมั่นส่งเสริมความปลอดภัยอย่างรอบด้านโดยสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ด้วยระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ พร้อมยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยอย่างยั่งยืน”

3.2 พันธกิจ จากวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดขึ้นที่ประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ AIC (Appreciation Influence Control) ได้มีการพิจารณาเห็นชอบให้นำข้อรายการที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index : PNI) สูงสุด 5 ลำดับ และความต้องการที่เป็นประเด็นสำคัญ มากำหนดพันธกิจ เพื่อให้วิสัยทัศน์ประสบความสำเร็จ ดังนี้ 1. พัฒนาระบบบริหารการจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา 2. สร้างการมีส่วนร่วมเครือข่ายความร่วมมือด้านความปลอดภัยกับทุกภาคส่วน 3. สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนที่เอื้อต่อความปลอดภัยในโรงเรียน และ 4. เสริมสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจด้านความปลอดภัยรอบด้านให้กับครู บุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ

3.3 เป้าประสงค์ จากพันธกิจที่เห็นชอบในที่ประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ AIC (Appreciation Influence Control) ได้มีการพิจารณาเห็นชอบสู่การกำหนดเป้าประสงค์ ดังนี้ 1. มีระบบบริหารความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพและมาตรฐาน 2. มีเครือข่ายความร่วมมือด้านความปลอดภัยโดยชักชวนแผน อย่างน้อย 1 ครั้งต่อภาคเรียน 3. นักเรียนและบุคลากรทุกคนได้รับการดูแลด้านความปลอดภัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และ 4. นักเรียน ครูและบุคลากรทุกคน มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการจัดการภัยรอบด้าน

3.4 กลยุทธ์ จากเป้าประสงค์ที่เห็นชอบในที่ประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ AIC (Appreciation Influence Control) ได้มีการพิจารณาลงความเห็น ร่วมวิเคราะห์เป้าประสงค์ และเห็นชอบให้เป็นกลยุทธ์เพื่อบรรลุ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ โดยสามารถกำหนดกลยุทธ์ได้ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบบริหารจัดการความปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างศักยภาพความร่วมมือเครือข่ายด้านความปลอดภัยทุกภาคส่วน กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับมาตรฐานการดูแลความปลอดภัยรอบด้าน และกลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้างศักยภาพ นักเรียน ครูและบุคลากรด้านความปลอดภัยอย่างรอบด้าน

3.5 โครงการ/กิจกรรม จากกลยุทธ์ที่เห็นชอบในที่ประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม และสร้างสรรค์ AIC (Appreciation Influence Control) ได้มีการพิจารณาเห็นชอบสู่การกำหนด โครงการ/กิจกรรม ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบบริหารจัดการความปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน 1.1 โครงการ ค่าสาธารณูปโภค 1.2 โครงการจัดหาและซ่อมแซมครุภัณฑ์ทางการศึกษา 1.3 โครงการซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบ ระบบไฟฟ้าและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 1.4 โครงการพัฒนา ซ่อมแซม ระบบ น้ำประปา ระบบน้ำดื่มในโรงเรียน 1.5 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพด้านเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ 1.5.1) กิจกรรมการบริการและการบำรุงรักษาอุปกรณ์เทคโนโลยี 1.5.2) กิจกรรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ เทคโนโลยี 1.5.3) กิจกรรมปรับภูมิทัศน์ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างศักยภาพ ความร่วมมือเครือข่ายด้านความปลอดภัยทุกภาคส่วน 2.1 โครงการเสริมสร้างความเป็นเลิศด้านนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ 2.1.1) กิจกรรมพัฒนานวัตกรรม 2.1.2) กิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2.1.3) กิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2.2 โครงการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียนและดำเนินการตามนโยบาย 2.2.1) กิจกรรม ชุมชนเบิกบานอาหารปลอดภัย 2.2.2) กิจกรรมโรงเรียนปลอดภัย 2.2.3) กิจกรรมสถานศึกษาปลอดภัย และห้องเรียนสุ่ม 2.2.4) กิจกรรมตามนโยบายต้นสังกัด กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับมาตรฐานการดูแลความ ปลอดภัยรอบด้าน 3.1 โครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3.1.1) กิจกรรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ แบบมอนเตสซอรี 3.1.2) กิจกรรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้อิงฐานที่ใช้ภาระงานเป็นฐาน 3.1.3) กิจกรรม พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน 3.1.4) กิจกรรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ห้องปฏิบัติการ Fablearn Lab 3.1.5) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา กลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้าง ศักยภาพ นักเรียน ครูและบุคลากรด้านความปลอดภัยอย่างรอบด้าน 4.1 โครงการพัฒนาทักษะชีวิต สำหรับนักเรียน 4.1.1) กิจกรรมการเข้าค่ายลูกเสือ 4.1.2) กิจกรรมวันสุนทรภู่และวันต่อต้านยาเสพติด 4.1.3) กิจกรรมค่ายกีฬาส่งเสริมสุขภาพ 4.1.4) กิจกรรมส่งเสริมอนามัยโรงเรียน 4.2 โครงการพัฒนา ศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียน 4.2.1) กิจกรรมค่ายเสริมสร้างทักษะทางปัญญา (ชุมนุม) 4.2.2) กิจกรรม ทักษะศึกษานอกสถานที่ 4.2.3) กิจกรรมพัฒนาศักยภาพสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความ ปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาแหงพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า จากระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้ายคือ การจัดการองค์กร (Organizing) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับสุดท้าย คือ การจัดการองค์กร (Organizing) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการรับ

นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ในการยึดถือและปฏิบัติตามมาตรการด้านความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด ดังที่ บวรศักดิ์ สาลิฉันท์ (2567) การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน หรือการพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมภายนอกโรงเรียน ขอให้อยู่บนพื้นฐานของความปลอดภัยของนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างความปลอดภัยและความเชื่อมั่นให้กับนักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน และสังคม ได้เกิดความมั่นใจว่าโรงเรียนจะเป็นสถานที่ปลอดภัยสำหรับทุกคน เป็นพื้นที่ปลอดภัย ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ให้นักเรียนและครูมาโรงเรียนได้อย่างสบายใจ “เรียนดี มีความสุข” อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อติศร ตีปานธรรม (2561) ที่ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา (2) ปัจจัยด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา (3) ปัจจัยด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม (4) ปัจจัยด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยในสุขภาพอนามัยของนักเรียน 3) รูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ได้รับการประเมินและได้รับการรับรองโดยผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มครั้งที่สองทุกท่านว่ารูปแบบดังกล่าว เป็นรูปแบบที่ดี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์จริง

2. จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ตามกระบวนการบริหารจัดการ POCCC ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน 7 ประการ คือ (1) กลยุทธ์ (2) โครงสร้าง (3) ระบบ (4) ค่านิยมร่วมกัน (5) สไตล์ (6) พนักงาน (7) ทักษะ และปัจจัยภายนอก 4 ประการ ได้แก่ 1) การเมือง 2) เศรษฐกิจ 3) สังคมและวัฒนธรรม 4) เทคโนโลยี พบว่า ใจความสำคัญของการบริหารจัดการอาศัยปัจจัยหลายด้านประกอบกัน การพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้ความรู้ความเข้าใจในด้านความปลอดภัย การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน โดยคำนึงถึงบริบท ทรัพยากร งบประมาณ บุคคล ในการสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยทั้งภายในและภายนอกอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการพัฒนา ศักยภาพบุคลากร การมีส่วนร่วม การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและทันสมัยในการวางแผนและป้องกัน ดังที่ วิทยา อยู่แจ่ม (2567) ที่ได้ศึกษา การบริหารงานด้านความปลอดภัยที่เป็นระบบและครอบคลุมในหลายด้าน ทั้งการวางแผน การดำเนินมาตรการป้องกัน การจัดการเหตุฉุกเฉิน และการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียน ซึ่งสอดคล้อง กับปนาท นาคบัว (2565) ที่ได้ศึกษา การศึกษาแนวทางการดำเนินงานรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า 1. ผลการศึกษากำหนดงานรักษา

ความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุจากอาคารเรียนอาคารประกอบ (มีร้อยละของการปฏิบัติสูงสุด) พบว่าการแต่งตั้งบุคลากรในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ ด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ มีร้อยละของการปฏิบัติสูงสุด พบว่า การให้ครูและนักการภารโรงอยู่เวรยามรักษาความปลอดภัยอย่างเคร่งครัดในแต่ละวันและยามวิกาล ด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม การล่องละเมิดทางร่างกายและจิตใจ มีร้อยละของการปฏิบัติสูงสุด พบว่า การจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีความปลอดภัย ด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน ด้านโรคติดต่อและโรคระบาด มีร้อยละของการปฏิบัติสูงสุด พบว่า การแยกนักเรียนที่ป่วยและนักเรียนที่สัมผัสโรคติดต่อ ด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขด้านสัตว์มีพิษ มีร้อยละของการปฏิบัติสูงสุด พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาดร่มรื่น ตัดแต่งต้นไม้กำจัดแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์มีพิษ 2. ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินงานรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญตระหนักของความปลอดภัยมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ โดยการมีการประชุมวางแผนแนวทางป้องกัน แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง และสำรวจสภาพอาคารสถานที่ให้มีความพร้อมในใช้งาน จัดทำคู่มือการใช้งาน บำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์และประสานความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในอุบัติเหตุและอุบัติเหตุที่จะเกิดในระบบเครือข่าย และครูผู้รับผิดชอบงานควรจัดการเรียน การสอนแบบบูรณาการสร้างองค์ความรู้ความปลอดภัย และจัดกิจกรรมโครงการเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและอุบัติเหตุความสามารถนำไปปฏิบัติได้

3. จากผลการศึกษาเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถที่เชี่ยวชาญทางการบริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนโยบาย 2) กลุ่มนักวิชาการ 3) กลุ่มผู้ปฏิบัติ กลุ่มละ 3 คน สรุปได้จำนวนผู้เชี่ยวชาญรวมทั้งสิ้น 9 คน เก็บข้อมูลโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์ AIC (Appreciation Influence Control) พบว่า 1) วิสัยทัศน์ คือ โรงเรียนบ้านขามแห่่งพัฒนามุ่งมั่นส่งเสริมความปลอดภัยอย่างรอบด้านโดยสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ด้วยระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ พร้อมยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยอย่างยั่งยืน 2) พันธกิจ คือ 1. พัฒนาระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา 2. สร้างการมีส่วนร่วมเครือข่ายความร่วมมือด้านความปลอดภัยกับทุกภาคส่วน 3. สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนที่เอื้อต่อความปลอดภัยในโรงเรียน 4. เสริมสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจด้านความปลอดภัยรอบด้านให้กับครู บุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ 3) เป้าประสงค์ 1. มีระบบบริหารความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพและมาตรฐาน 2. มีเครือข่ายความร่วมมือด้านความปลอดภัยโดยชักจูงมแผน อย่างน้อย 1 ครั้งต่อภาคเรียน 3. นักเรียนและบุคลากรทุกคนได้รับการดูแลด้านความ

ปลอดภัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ 4. นักเรียน ครูและบุคลากรทุกคน มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการจัดการภัยรอบด้าน และ4) กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบบริหารจัดการความปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างศักยภาพความร่วมมือเครือข่ายด้านความปลอดภัยทุกภาคส่วน กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับมาตรฐานการดูแลความปลอดภัยรอบด้าน และกลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้างศักยภาพ นักเรียน ครูและบุคลากรด้านความปลอดภัยอย่างรอบด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลยุทธ์ที่ครอบคลุมทั้งระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษา จะช่วยยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยในทุกมิติ และเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านความปลอดภัย ดังที่ อำพร เรืองศรี (2567) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก ซึ่งสอดคล้อง ธีรยุทธ เมืองแมน และคณะ (2566) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ความต้องการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการพัฒนาระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ส่วนที่ 2 เนื้อหา ได้แก่ องค์ประกอบหลักของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามกรอบของระบบเพื่อการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จ 3) ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา พบว่า ระบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในวงกว้างต่อไป ดังนี้

1.ระดับนโยบาย

หน่วยงานระดับนโยบายควรกำหนดแนวทางและมาตรการเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ และนำไปปรับใช้ในสถานศึกษาในพื้นที่รับผิดชอบ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับนโยบาย ควรบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือ และการนำผลการวิจัยไปปรับใช้จะช่วยยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยในสถานศึกษา

2. ระดับปฏิบัติ

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการบริหารจัดการทั้ง 5 ขั้นตอน รวมถึงกระบวนการความปลอดภัย 6 ด้าน ผู้บริหารควรเน้นการมีส่วนร่วมของเครือข่ายด้านความปลอดภัย ทุกภาคส่วน และวิเคราะห์ปัญหาทั้งปัจจัยภายใน-ปัจจัยภายนอก ในการวางแผนการจัดสรรทรัพยากร เพื่อจัดทำแนวทางแก้ไขปัญหาหรือจัดทำแผนเผชิญเหตุในการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย รวมถึงการนำกลยุทธ์ที่เสนอมาเป็นนโยบายภายในโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครูผู้สอนสามารถปรับปรุงการสอนและการบริหารจัดการชั้นเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการ พบว่ากระบวนการด้านความปลอดภัยในด้านผลกระทบจากการสู้รบและความไม่สงบ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด เนื่องจากขาดการจัดทำแผนเผชิญเหตุและแนวทางปฏิบัติ รวมถึงการซักซ้อมแผนอพยพและรับมือเหตุการณ์ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแผนเผชิญเหตุและแนวทางปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อรับมือกับผลกระทบจากการสู้รบและความไม่สงบ

2. จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผล บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจด้านความปลอดภัย ผู้บริหารให้ความสำคัญน้อย ไม่กำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน ดังนั้นจึงควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการกำหนดนโยบายเพื่อการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา

3. จากผลการศึกษากลยุทธ์ของการบริหารจัดการ พบว่า กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบบริหารจัดการความปลอดภัยที่ได้มาตรฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการความปลอดภัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรม ดังนั้นจึงควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานตามกลยุทธ์บริหารจัดการความปลอดภัย

องค์ความรู้ใหม่

รูปภาพ 1 กลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

กลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในโรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา ดำเนินการผ่านกระบวนการบริหารจัดการ 5 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน 2) การจัดการองค์กร 3) การบังคับบัญชาสั่งการ 4) การประสานงาน และ 5) การควบคุม โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรมเป็นแนวทางขับเคลื่อนความปลอดภัยในสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน และการนำ 4 กลยุทธ์หลักด้านความปลอดภัยมาปรับใช้ในโรงเรียน เพื่อให้ครอบคลุมความปลอดภัยในรอบด้าน และสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *คู่มือการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (4 มกราคม 2566). *นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. <https://www.moe.go.th/360policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>
- กัมปนาท นาคบัว. (2565). *การศึกษาแนวทางการดำเนินงานรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต1*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธีรยุทธ เมืองแมน และคณะ. (2566). *การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1*. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 8(11), 255.
- บวรศักดิ์ สาลีฉินท์. (29 ธันวาคม 2567). *สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. <https://www.obec.go.th/archives/953347>
- บัลลังก์ โรหิตเสถียร. (9 สิงหาคม 2567). *นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. <https://moe360.blog/2023/01/04/policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>
- โรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา. (2567). *แผนปฏิบัติการ ประจำปีการศึกษา 2567*.
- วิทยา อยู่แจ่ม. (2567). *การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานแนวทางการพัฒนาการบริหารงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลอุตรดิตถ์*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน . (2556). *คู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556*. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579* (พิมพ์ครั้งที่ 1). พริกหวานกราฟฟิค.

อดิสร ดีปานธรรม . (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
อำพัน เรืองศรี. (29 ธันวาคม 2567). การวางแผนกลยุทธ์ระดับสถานศึกษา.
<https://www.gotoknow.org/posts/30723>

กลยุทธ์การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ของโรงเรียนเม็กรายมหาราชวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย*

รติญา สอนวิเศษ^{1*} พูนชัย ยาวีราช² สมเกียรติ ตุ่นแก้ว³

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

* Corresponding author e-mail: 668914038@crru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็กรายมหาราชวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ 2) เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญ และ 3) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม พบว่ามีการพัฒนาในระดับมากในทุกด้าน ด้านผู้เรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรมการเรียนการสอน และเครื่องมือ โดยเฉพาะด้านเครื่องมือที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงความสำคัญของการจัดหาและใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการสนับสนุนการจัดการเรียนรวม และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนการสอนซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความคาดหวังสูงในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่มีความหลากหลายได้ 2) ปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมพบว่า ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล มีผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบเรียนรวมในระดับสูงที่สุด นอกจากนี้ ด้านนโยบาย ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบเรียนรวมในลำดับรองลงมา 3) กลยุทธ์ที่พัฒนา ได้แก่ (1) พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (2) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร (3) ยกย่องคณาจารย์และบุคลากร (4) พัฒนาและใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน (5) พัฒนาระบบการประเมินสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเรียนรวม นำไปสู่การกำหนดโครงการ 12 โครงการ และกิจกรรม 28 กิจกรรม เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารจัดการ; การศึกษาแบบเรียนรวม; โรงเรียนเม็กรายมหาราชวิทยาคม

* Received: 20 February 2025, Revised: 14 March 2025, Accepted: 15 March 2025

Strategies for School Management to Enhance the Quality of Inclusive Education at Mengrai Maharaj Wittayakhom School, Secondary Educational Service Area Office Chiang Rai

Ratinya Sonwiset^{1*} Poonchai Yawirach² Somkiet Tunkaew³

¹Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²Faculty of Education Field of Study: Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

³Faculty of Education Field of Study: Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

* Corresponding author e-mail: 668914038@cr.ru.ac.th

ABSTRACT

This research aims to study management strategies for enhancing the quality of inclusive education at Mengrai Maharaj Wittayakhom School, under the Chiang Rai Secondary Educational Service Area Office. The objectives are: (1) to examine the current and desired conditions, (2) to analyze key influencing factors, and (3) to develop school management strategies to improve the quality of inclusive education. The findings indicate that: (1) The current state of inclusive education management has significantly developed in all aspects, including students, learning environments, instructional activities, and educational tools. Notably, the tools aspect received the highest average score, highlighting the importance of acquiring and utilizing appropriate tools to support inclusive education. The desired conditions for all aspects were at the highest level, particularly in instructional management, reflecting high expectations for developing effective learning processes that address the diverse needs of students. 2) Key factors affecting school management in inclusive education revealed that human resources had the most significant impact. Additionally, policy implementation was another crucial factor influencing school management for inclusive education. (3) The developed strategies include: (1) Enhancing the learning environment, (2) Improving resource utilization efficiency, (3) Upgrading the capabilities of teachers and educational personnel, (4) Developing and integrating technology into teaching and learning, and (5) Establishing an evaluation system for inclusive learning environments. These strategies led to the formulation of 12 projects and 28 activities, aimed at systematically and effectively enhancing the quality of inclusive education.

Keywords: Management Strategies; Inclusive Education; Mengrai Maharaj Wittayakhom School

บทนำ

การศึกษาแบบเรียนรวม หมายถึงการจัดการศึกษาโดยไม่แบ่งแยกผู้เรียนที่มีความบกพร่องหรือความต้องการพิเศษออกจากผู้เรียนทั่วไป แต่ให้ทุกคนเรียนรู้ร่วมกันในสภาพแวดล้อมเดียวกัน โดยมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทุกฉบับ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาได้กำหนด แนวทางการจัดการศึกษาเกี่ยวกับคนพิการไว้ในหมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาส เสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่

น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐ ต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้อง จัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายที่สำคัญสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยประกาศให้ปีดังกล่าวเป็น "ปีแห่งความร่วมมือด้านการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ" นโยบายนี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาและการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ในการดำเนินการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและครอบคลุม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

การประกาศปีแห่งความร่วมมือนี้สะท้อนถึงความมุ่งมั่นของกระทรวงศึกษาธิการในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่รวมคนพิการเข้ากับการเรียนรู้ในระบบปกติ (Inclusive Education) นโยบายดังกล่าวยังส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาในหลากหลายรูปแบบ ทั้งการเรียนรู้ในห้องเรียนปกติ การจัดการศึกษาเฉพาะสำหรับความพิการ รวมถึงการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและการฟื้นฟูสมรรถภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาแบบเรียนรวม โดยเฉพาะการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อให้แน่ใจว่าคนพิการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง ซึ่งการกำหนดนโยบายดังกล่าวเป็นการยืนยันถึงการส่งเสริมสิทธิทางการศึกษาของคนพิการตามที่ระบุในพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2556 ที่กำหนดให้คนพิการมีสิทธิในการได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและไม่มีค่าใช้จ่ายตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

การศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อความเป็นธรรมในสังคม มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้สังคมแน่ใจว่าผู้เรียนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและไม่ถูกแบ่งแยก การศึกษาแบบเรียนรวมเป็นการส่งเสริม สนับสนุนสังคมประชาธิปไตยและความเป็นธรรมในสังคม ปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพครู รวมทั้งการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันและสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง สถานศึกษาทุกแห่งต้องเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม นั่นคือ เป็นสถานศึกษาสำหรับทุกคน ผู้เรียนทุกคนเป็นปัจเจกบุคคลที่มีความหลากหลาย และทุกคนสามารถประสบความสำเร็จตามศักยภาพแห่งตน ความต้องการของผู้เรียนถูกระบุเป็นรายบุคคลและได้รับการสนับสนุนด้วยการเรียนรู้แบบสหวิชาชีพ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เข้ามามีส่วนร่วมและแบ่งปันความรับผิดชอบร่วมกับครู สถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง นักวิจัย นักการเมือง ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ รวมทั้งองค์การทางสังคมการเรียนรู้รวมไม่ใช่อุดมการณ์แต่เป็นความคาดหวัง และเป็นนโยบายของประเทศที่มาจากการศึกษาวิจัยที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ รวมทั้งมีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ด้วยการตระหนักรู้ของทุกคนในสังคมว่าการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพจะนำไปสู่ความเป็นธรรมในสังคม (ดารณี อุทัยรัตนกิจ , 2562)

โรงเรียนเม็งรายมหาราชวิทยาคม กำลังเผชิญกับปัญหาการเพิ่มขึ้นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา และทางจิตใจ ซึ่งเป็นความท้าทายสำคัญที่ต้องการการตอบสนองอย่าง เร่งด่วน ความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นปัญหาที่ซับซ้อนและมีผลกระทบต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของ นักเรียน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและการปรับตัวในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม การเพิ่มขึ้นของจำนวนเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สะท้อนถึงความต้องการที่สูงขึ้นในการพัฒนาระบบ การศึกษาที่สามารถรองรับความหลากหลายของนักเรียนได้อย่างทั่วถึง เพื่อรับมือกับปัญหานี้ โรงเรียนต้อง มีการพัฒนากลยุทธ์การบริหารที่เน้นการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ในด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษหรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา และทางจิตใจ รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมการ เรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมและการพัฒนาของนักเรียนทุกคน นอกจากนี้ การสนับสนุนด้านจิตวิทยาและ การให้คำปรึกษาสำหรับนักเรียนที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา และทาง จิตใจและครอบครัวก็เป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้พวกเขาสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองได้อย่าง (โรงเรียนเม็ง รายมหาราชวิทยาคม, 2566)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารจัดการศึกษา แบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาราชวิทยาคม เพื่อศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันและสภาพ พึงประสงค์ของการบริหารจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนได้รับการสนับสนุนที่ดีที่สุด ข้อมูลจะถูก รวบรวมจากครู นักเรียน และผู้บริหาร เพื่อให้ได้แนวทางที่ครอบคลุมและตรงกับความต้องการของทุกฝ่าย ผลการวิจัยจะถูกนำไปพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา การพัฒนาแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษาและพัฒนา คุณภาพการศึกษาของนักเรียนทุกคน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการ จัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาราชวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เชียงราย
2. เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษา แบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาราชวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษา ในด้าน การจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงรายในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา 36 คน นักเรียน 91 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 129 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.906

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ หัวหน้างานหลักสูตร หัวหน้าระดับ ครูผู้สอน ครูหัวหน้าเรียนรวม ครูการศึกษาพิเศษ รวมจำนวนทั้งสิ้น 19 คน ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Structured Interview) 1) โดยสัมภาษณ์เชิงลึก 2) สทนทนากลุ่ม ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษากลยุทธ์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ครั้งนี้มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหาร การศึกษา การบริหารหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถที่เชี่ยวชาญทางการบริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน โดยแบ่งเป็น กลุ่มนโยบาย 3 คน กลุ่มนักวิชาการ 3 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ 3 คน ทำให้สามารถเข้าถึงผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์โดยตรง ซึ่งช่วยให้ได้แนวคิดและแนวทางเชิงกลยุทธ์ที่เป็นประโยชน์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ ทำให้สามารถสังเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและนำไปใช้พัฒนาได้

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาธาวิทยาาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับคุณภาพ ของการบริหาร จัดการสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาธาวิทยาาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในภาพรวม

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{x}	S.D.	ระดับคุณภาพ	\bar{x}	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	ด้านผู้เรียน	3.55	0.78	มาก	4.58	0.50	มากที่สุด
2	ด้านสภาพแวดล้อม	3.57	0.75	มาก	4.67	0.46	มากที่สุด
3	ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.59	0.75	มาก	4.68	0.47	มากที่สุด
4	ด้านเครื่องมือ	3.66	0.84	มาก	4.65	0.51	มากที่สุด
	ภาพรวม	3.55	0.78	มาก	4.58	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาธาวิทยาาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ในภาพรวมสภาพปัจจุบันมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.55$, S.D.=0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านเครื่องมือ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.66$, S.D.=0.84) รองลงมา คือด้านการจัดการเรียนการสอน มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.59$, S.D.= 0.75) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านผู้เรียน มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.55$, S.D.= 0.78) สภาพอันพึงประสงค์ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.58$, S.D.=0.50) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการจัดการเรียนการสอน มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.68$, S.D.=0.47) รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อม มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.67$, S.D.= 0.46) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านผู้เรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x}=4.58$, S.D.= 0.50)

2. ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาธาวิทยาาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

สรุปผลการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม พบว่า ด้านทรัพยากรบุคคล เป็นปัจจัยที่มี

ความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากบุคลากรทางการศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการสอน การบริหาร และการดูแลนักเรียน อย่างไรก็ตาม การทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ จำเป็นต้องมี ด้านนโยบายการศึกษาที่สนับสนุนการเรียนรวมถือเป็นกรอบสำคัญในการกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษา การกำหนดนโยบายที่เน้นความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาของนักเรียนทุกกลุ่ม เช่น การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม การออกระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และการกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ช่วยสนับสนุนครูในการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม การดำเนินนโยบายควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลนโยบายโดยใช้ข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ด้านทรัพยากรทางการเงินและเทคโนโลยี มาสนับสนุน ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ รวมถึงพัฒนาระบบการศึกษาให้ทันสมัยและตอบโจทย์นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ด้านหลักสูตรและวิธีการสอน เป็นอีกองค์ประกอบที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลักสูตรที่เหมาะสมต้องสามารถบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียนและสอดคล้องกับแนวโน้มทางการศึกษายุคใหม่ ขณะเดียวกัน ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ก็เป็นปัจจัยสำคัญ โดยต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรวม นักเรียนทุกกลุ่มควรได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่เท่าเทียมและสามารถเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นได้อย่างทั่วถึง อีกหนึ่งองค์ประกอบที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาแบบเรียนรวมคือ ด้านการสนับสนุนจากชุมชนและผู้ปกครอง ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และครอบครัว ช่วยเสริมสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การจัดการเรียนรวมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. กลยุทธ์การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

จากการดำเนินการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญจากปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาสังเคราะห์เป็นแนวทางปฏิบัติ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรม ดังนี้

วิสัยทัศน์

"มุ่งสร้างโรงเรียนต้นแบบเรียนรวม ส่งเสริมความหลากหลาย เสมอภาค และการมีส่วนร่วม พัฒนา นักเรียนในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ ด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อสร้าง โอกาสและความสำเร็จที่ยั่งยืน"

พันธกิจ

- 1) พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรวมปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและ วัฒนธรรมองค์กรให้เหมาะสมกับนักเรียนทุก
- 2) บริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ จัดหาและแบ่งปันทรัพยากร
- 3) พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร ส่งเสริมการฝึกอบรมครูและบุคลากรในด้านการจัดการเรียนรู้ เฉพาะบุคคล
- 4) ปรับปรุงเครื่องมือการเรียนการสอน ใช้เทคโนโลยีและพัฒนาเครื่องมือเฉพาะทางที่ตอบสนอง ความต้องการของนักเรียนแบบเรียนรวม
- 5) พัฒนาระบบการประเมินสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเรียนรวม โดยกำหนดเกณฑ์การวัด ความพึงพอใจและความรู้สึกของนักเรียน เพื่อให้มั่นใจว่าสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้และตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่ม พร้อมทั้งวิเคราะห์ผลเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุด

เป้าประสงค์

- 1) จัดการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรวมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ ส่งเสริมความร่วมมือและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียนทุกกลุ่ม
- 2) การบริหารทรัพยากรที่ครอบคลุมและเพียงพอ จัดหาและกระจายทรัพยากรทางการศึกษา อย่างเหมาะสม เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบเรียนรวมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- 3) ยกระดับศักยภาพครูและบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมพัฒนาทักษะและความ เข้าใจของครูและบุคลากรเกี่ยวกับการเรียนรู้เฉพาะบุคคลผ่านการอบรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์
- 4) การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพพัฒนาและใช้เครื่องมือ การเรียนการสอนที่ทันสมัยและเหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่มีความหลากหลาย ทางการเรียนรู้
- 5) สถานศึกษามีระบบการประเมินสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ โดย สามารถวัดความพึงพอใจและความรู้สึกของนักเรียนอย่างชัดเจน

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบเรียนรวม

1.โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อรองรับการเรียนรวม

- 1.1 กิจกรรมจัดหาสื่อและอุปกรณ์ช่วยสอน เช่น หนังสือเสียง ซอฟต์แวร์ช่วยอ่าน

- 1.2 กิจกรรม สร้างห้องเรียนพิเศษที่รองรับการเรียนรู้แบบบูรณาการ
- 2.โครงการสร้างบรรยากาศเชิงบวกและวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบเรียนรวม
 - 2.1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบเรียนรวมให้กับครูและบุคลากร
 - 2.2 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียนทั่วไปและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
 - 2.3 กิจกรรมพี่เลี้ยง (Buddy Program) เพื่อให้ นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 3.โครงการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่รองรับการเรียนรวม
 - 3.1 กิจกรรมจัดทำแผนการสอนที่หลากหลายและรองรับความแตกต่างของผู้เรียน
 - 3.2 กิจกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอนเพื่อช่วยนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
 - 3.3 กิจกรรมจัดทำแหล่งเรียนรู้เสริม เช่น ห้องสมุดออนไลน์ หนังสือเสียง

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรและใช้ทรัพยากรอย่างครอบคลุม

- 1.โครงการพัฒนาแผนการจัดสรรและใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 1.1 จัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรในโรงเรียนโดยใช้ข้อมูลที่แม่นยำและครอบคลุม
 - 1.2 กิจกรรมจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีตัวแทนจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
- 2.โครงการพัฒนาระบบการใช้ทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบเรียนรวม
 - 2.1 กิจกรรมจัดหาสื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยี และอุปกรณ์ที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบเรียนรวม
 - 2.2 กิจกรรมจัดทำระบบติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากรในโรงเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
 - 2.3 กิจกรรมทำแพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับการจัดสรรและแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษาภายในโรงเรียน

กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับศักยภาพครูและบุคลากรในด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม

- 1.โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูและบุคลากรในการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม
 - 1.1 กิจกรรมจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการสอนแบบเรียนรวมและการออกแบบแผนการสอนที่เหมาะสม
 - 1.2 กิจกรรมจัดเวิร์กช็อปเกี่ยวกับแนวทางการประเมินและให้คำปรึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
 - 1.3 กิจกรรมสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมหลักสูตรออนไลน์และการอบรมต่อเนื่องเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบเรียนรวม
- 2.โครงการพัฒนาศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.1 กิจกรรมจัดตั้งศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี

2.2 กิจกรรมจัดประชุมสัมมนาและเสวนาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2.3 กิจกรรมจัดโครงการศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีด้านการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเรียนการสอน

1.โครงการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับการศึกษาแบบเรียนรวม

1.1 กิจกรรมจัดทำคลังสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล เช่น หนังสือเสียง วิดีโอการสอน อินโฟกราฟิก

1.2 กิจกรรมพัฒนาแอปพลิเคชันช่วยเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

1.3 กิจกรรมอบรมครูเกี่ยวกับการออกแบบและใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

2.โครงการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบสนับสนุนการเรียนรู้ส่วนบุคคล

2.1 กิจกรรมอบรมครูเกี่ยวกับการใช้ AI และเทคโนโลยีวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษา

2.2 กิจกรรมใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่มีระบบ AI วิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของ

นักเรียน

3.โครงการพัฒนาห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom) สำหรับการเรียนรวม

3.1 กิจกรรมเทคโนโลยีช่วยสอน เช่น ซอฟต์แวร์ช่วยอ่าน-เขียน และอุปกรณ์สื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาระบบการประเมินสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเรียนรวมอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

1.โครงการพัฒนาระบบประเมินโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนรู้แบบเรียนรวม

1.1 กิจกรรมจัดทำแบบสำรวจและแบบประเมินมาตรฐานโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการเรียนรวม

2.โครงการพัฒนาระบบประเมินคุณภาพการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมเรียนรวม

2.1 กิจกรรมจัดเวทีประชุมแลกเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้

2.2 จัดทำแบบประเมินคุณภาพการเรียนรู้ที่รองรับนักเรียนทุกประเภท

อภิปรายผล

ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย เชียงราย

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน พบว่ามีการพัฒนาในระดับมากในทุกด้าน เช่น ด้านผู้เรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ โดยเฉพาะด้านเครื่องมือที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงความสำคัญของการจัดหาและใช้เครื่องมือที่เหมาะสมในการสนับสนุนการจัดการเรียนรวม อย่างไรก็ตาม ด้านการควบคุมยังมีจุดที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติม เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้อาจตอบสนองต่อความหลากหลายของนักเรียนได้ดีขึ้น

สภาพที่พึงประสงค์ในทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะ การจัดการเรียนการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการสนับสนุนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการจัดทำแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนได้ มีแนวทางสนับสนุนนักเรียนผ่าน แผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล เพื่อให้สามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพของแต่ละคน รวมถึงการใช้ เทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้ นอกจากนี้ โรงเรียนยังเน้น การจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น เพื่อให้ทุกนักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมได้ สอดคล้องกับ แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับ การจัดการศึกษาเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางกายภาพ สติปัญญา หรือสังคม สถานศึกษา (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2567) และสอดคล้องกับ ชนิดาภา โสหา (2560) ได้กล่าวว่า สภาพการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน คือ เด็กพิเศษได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกัน ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบนโยบายและวิสัยทัศน์การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ด้านการบริหารการเรียนรวม ตัวบ่งชี้ที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการจัดประชุมบุคลากรเพื่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมทุกปีการศึกษาและด้านการจัดการเรียนการสอน ตัวบ่งชี้ที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ คณะกรรมการจัดการเรียนรวมได้ดำเนินการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผน IEP

ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็งรายมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย เชียงราย

จากการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม พบว่า ทรัพยากรบุคคล เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากบุคลากรทางการศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการสอน การบริหาร และการดูแลนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพของครูและ

บุคลากรผ่านการอบรมและพัฒนาวิชาชีพ เช่น การฝึกอบรมด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (Individualized Education Plan: IEP) และการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ดังที่ Armstrong (2006) ระบุว่า การพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สายโสภณ ศรีปวรรณ (2566) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมในสถานศึกษาและในด้านนโยบายการศึกษา ที่สนับสนุนการเรียนรวมถือเป็นกรอบสำคัญในการกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษา การกำหนดนโยบายที่เน้นความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาของนักเรียนทุกกลุ่ม เช่น การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม การออกระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และการกำหนดแนวทางการปฏิบัติที่ช่วยสนับสนุนครูในการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม การดำเนินนโยบายควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การติดตามและประเมินผลนโยบายโดยใช้ข้อมูลที่ชัดเจนจะช่วยให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมได้อย่างต่อเนื่อง ดังที่ ญาณวรุฒม์ ทิระพัฒน์ (2564) พบว่า การจัดการเรียนรวมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี 6 ด้าน ได้แก่ นโยบายและการวางแผนส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม การจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการเรียนรวม การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง สอดคล้องกับ เตือนจิต มุลอินทร์ (2563) ที่พบว่า การกำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นความเท่าเทียมและการประสานงานระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและโรงเรียนมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

ตอนที่ 3 กลยุทธ์การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของโรงเรียนเม็กรายมหาราชวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย

จำเป็นต้องมี วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรม จากการวิเคราะห์ อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาแบบเรียนรวม มีความสำคัญในการตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่มีความหลากหลายทั้งในด้านความสามารถ การเรียนรู้ และบริบททางสังคม กลยุทธ์เหล่านี้ช่วยส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวย การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ ดังที่ สุนิสา เพียรนิล (2565) ได้วิจัยพบว่า การสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการที่เน้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเรียนรวมมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนทุกกลุ่ม การจัดพื้นที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน และการใช้ทรัพยากรการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมจากครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีบทบาทสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการศึกษา

แบบเรียนรวม เช่น การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสร้างเครือข่ายสนับสนุน และการประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้อง กับ พรรณิภา ทองสุข (2560) ผลการวิจัยระบุว่า การพัฒนากลยุทธ์ในโรงเรียนแบบเรียนรวมจำเป็นต้องเน้นที่การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนความหลากหลายและการยอมรับในความแตกต่างของนักเรียน รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ครอบคลุมและยั่งยืน นอกจากนี้ การจัดหาเครื่องมือและทรัพยากรที่เหมาะสม เช่น เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและสื่อการเรียนรู้เฉพาะทาง จะช่วยให้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนทุกกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษายังชี้ให้เห็นว่าการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาและการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนแบบเรียนรวม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรมีการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการควบคุม การสร้างระบบติดตามผลที่ครอบคลุมและมีความสม่ำเสมอ การประเมินผลที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมาย การเรียนรวม รวมถึงการจัดหาเครื่องมือเสริมเพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้ตอบสนองความหลากหลายของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ผู้บริหารควรมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การออกแบบหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การพัฒนาเครื่องมือการเรียนรู้ดิจิทัล ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษา ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการภายในองค์กร สร้างความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษา ซึ่งครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม
3. ผู้บริหารควรมุ่งนำกลยุทธ์ไปปรับใช้ให้ตรงกับบริบทเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านความต้องการของผู้เรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนและปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การวิจัยควรเน้นการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างนักเรียนในแง่ของความสามารถ ความสนใจ และบริบทส่วนบุคคล เพื่อพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมที่ตอบสนองความหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการกำหนดนโยบาย เพื่อการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นสำหรับครูและผู้บริหารสถานศึกษา

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้กลยุทธ์ดังกล่าวในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกัน รวมถึงการประเมินผลกระทบของกลยุทธ์ต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สามารถยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการศึกษาแบบเรียนรวมเป็นแนวทางที่สำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมสำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม โรงเรียนเม็งรายมหาราชวิทยาคมมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่รองรับความหลากหลายของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม กลยุทธ์สำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาแบบเรียนรวม คือ การพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ที่มุ่งเน้นให้ครูมีความเชี่ยวชาญในการจัดทำ แผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ การส่งเสริม การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จะช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น และสามารถพัฒนาทักษะทางปัญญา และสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้ง การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบเรียนรวม ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชนิดาภา โสหา. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ญาณวรุตม์ ดิระพัฒน์. (2564). *การจัดการเรียนรวมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดารณี อุทัยรัตนกิจ. (2562). *การศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อความเป็นธรรมในสังคม INCLUSIVE EDUCATION FOR SOCIAL JUSTICE*. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

- เดือนจิต มูลอินทร์ และ จิระพร ชะโน. (2563). การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารบัณฑิตศึกษา, 17(77), 85-98.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิจสุพัฒน์ บังวรณ. (2566). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรวมด้วยกิจกรรมเสริมหลักสูตร ห้องเรียนเสมอภาค เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะพลเมืองเข้มแข็ง สำหรับนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 9(6), 320-329.
- ชนิดาภา โสหา. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ญาณวรุตม์ ตีระพัฒน์. (2564). การจัดการเรียนรวมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดารณี อุทัยรัตนกิจ. (2562). การศึกษาแบบเรียนรวมเพื่อความเป็นธรรมในสังคม INCLUSIVE EDUCATION FOR SOCIAL JUSTICE. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- เดือนจิต มูลอินทร์ และ จิระพร ชะโน. (2563). การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารบัณฑิตศึกษา, 17(77), 85-98.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553). ราชกิจจานุเบกษา.
- โรงเรียนเม็งรายมหาธาวิทยาคม. (2566). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self - Assessment Report : SAR) . โรงเรียนเม็งรายมหาธาวิทยาคม.
- ศรีปวรรณ สายโสหา. (2566). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนตะคร้อพิทยา อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 18(2), 125-138.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). รายงานประจำปีการศึกษา 2560. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2567). แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา. ใน กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษและเรียนร่วม, แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.

เสริมทรัพย์ วรปัญญา. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับโรงเรียน
ประถมศึกษาในประเทศไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 10(5), 24-36.

M. Armstrong. (2006). *A handbook of human resource management practice (10th ed.)*.
Kogan Page.

สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย*

ชัชชนม์ พลลาภ^{1*} อำนวย มีราคา²

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

*Corresponding author e-mail:ponlap2014@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา 2. ศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน 3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน และ 4. ศึกษาอำนาจพยากรณ์สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ปีการศึกษา 2567 จำนวน 284 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีความเชื่อมั่นในส่วนสมรรถนะผู้บริหาร .980 และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ .974 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1. สมรรถนะผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาตนเอง รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีม การมีวิสัยทัศน์ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสื่อสารและการจูงใจ 2. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รองลงมา คือ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การคิดอย่างเป็นระบบ และการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีรูปแบบทางความคิด 3. สมรรถนะผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับสูง 4. สมรรถนะผู้บริหาร 4 ด้านมีอำนาจพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การพัฒนาตนเอง การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ การทำงานเป็นทีม และการมีวิสัยทัศน์

คำสำคัญ: สมรรถนะผู้บริหาร; องค์กรแห่งการเรียนรู้; การพัฒนาตนเอง

* Received: 18 February 2025, Revised: 10 March 2025, Accepted: 13 March 2025

Administrator's Competency Affecting A Learning Organization Under The Secondary Educational Service Area Office Nongkhai

Chatchon Ponlap^{1*} Aumnuay Meeraka²

¹Master of Education Program in Educational Management, Pitchayabundit College

²Lecturer of Faculty of Education, Pitchayabundit College

*Corresponding author e-mail:ponlap2014@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the administrators' competency. 2) to study learning organizations 3) to study the relationship between administrators' competency and learning organizations. And 4) to study administrators' competency affecting a learning organization under the Secondary Educational Service Area Office of Nongkhai. The sample was a group of 284 administrators and teachers of academic year 2024. The instruments used to collect data was the 5-rating scales questionnaire with a reliability of .980 of administrators' competency part and .974 for learning organization part. The statistics used were frequency, percentage, mean, SD, Pearson's moment product correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The results indicate that 1) The overall administrators' competency level was found to be high. The highest-rated competency was self-development, followed by teamwork, vision, achievement orientation, and analytical and synthetic thinking. The lowest rated was communication and motivation. 2) The overall level of schools as learning organizations was also rated high. The highest-rated aspect was individual learning, followed by team learning, systems thinking, and shared vision. The lowest-rated aspect was mental models. 3) The overall of administrators' competency and being learning organization have positive relationship with statistical significance at .01 level. at a high level. 4) The 4 components of administrators' competency, self-development, analytical and synthetic thinking, teamwork and vision, significantly predicted the being learning organization of schools with statistical significance at .05 level.

Keywords: Administrators' competency ; learning organization ; Self-development

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งสิ่งที่ต้องพัฒนาให้ทันโลกทุกยุคทุกสมัย คือ การศึกษา แต่การศึกษาในปัจจุบันก็ยังมีปัญหาหลายประการซึ่งผู้ที่เป็นแกนหลักสำคัญที่จะแก้ปัญหาและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ คือ ผู้บริหารผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะโดยสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนนับเป็น สิ่งสำคัญยิ่ง เพราะหากผู้บริหารเป็นผู้ที่มีศักยภาพ เป็นบุคคลที่มีอุดมการณ์และแนวทางการพัฒนา เป็น ผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถบริหารความเสี่ยงและสามารถกำหนดนโยบาย แผน กลยุทธ์ และนำไปสู่การ ปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ และจรรยาบรรณของ วิชาชีพที่คุรุสภากำหนด (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2560)

สมรรถนะของผู้บริหารถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการทำงาน การสร้างความร่วมมือภายในองค์กร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการพัฒนาทางวิชาการ จนสามารถพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ (หนูกัณฑ์ ปาโส และ ยูวธิตา ชาญปัญญา, 2562) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะในการบริหารเป็นอย่างดี เพื่อที่จะนำสมรรถนะในการบริหารมาบริหารโรงเรียนให้เกิดผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ดังพระราชกฤษฎีกา ที่ได้กำหนดให้ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในองค์กรเพื่อให้มีลักษณะเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546) ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารในยุคศตวรรษที่ 21 จะต้องสร้างองค์กรหรือโรงเรียน บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่า “องค์กรที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้จะเติบโตและพัฒนาต่อไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด” (Senge, 1990)

องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นแนวคิดในการพัฒนาองค์กรโดยเน้นการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อให้องค์กรก้าวไปสู่ความสำเร็จ (อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า, 2562) ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยควบคู่กัน มีความปรารถนาในการที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาการทำงาน มีการแบ่งปันความคิดในการทำงานมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมมีการทุ่มเททรัพยากรเพื่อลงทุนให้บุคลากรทุกระดับเกิดการเรียนรู้ตลอดจนสร้างค่านิยมเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมและทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ เกิดเป็น วัฒนธรรมขององค์กรนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายโดยอาศัยการเรียนรู้ของสมาชิกในองค์กร (อำนวยการ มีราคา, 2566) ดังนั้นการสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ถือเป็นแนวความคิดที่ต้องการส่งเสริมให้บุคลากรได้ขยายขีดความสามารถ เพื่อนำความรู้ไปสู่การพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (Senge, 2006)

จากการศึกษา แนวทางการบริหารการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย (สุรัชดา นันทอง, 2567) ที่ทำการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า สภาพที่เป็นจริงมีค่าเฉลี่ยที่น้อยกว่าสภาพที่พึงประสงค์ในทุกๆด้าน และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลคะแนนในทุกวิชา ภาษาไทย, คณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ตลอด ปีการศึกษา 2560 ถึง ปี 2564 มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่ามาตรฐานระดับประเทศทั้งสิ้น สะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายยังไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย

การสร้างโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน ตลอดจนประสิทธิผลและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยบทบาทที่สำคัญที่จะสามารถผลักดันให้สถานศึกษาไปสู่การองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องอาศัยสมรรถนะที่สำคัญในการบริหารโรงเรียนและพัฒนาทั้งองค์กร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาหนองคาย
2. เพื่อศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาหนองคาย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย
4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งหมด 31 โรงเรียน โดยจำแนกได้เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 31 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 38 คน และครูผู้สอนจำนวน 1010 คน รวมทั้งสิ้น 1079 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และครูผู้สอน โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนประชากรที่ชัดเจน ตามตารางเครชชีและมอร์แกน (Krejci Morgan 1970, อ้างในบุญชุมศรีสะอาด, 2554) รวมทั้งสิ้น 284 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 19 คน ครูผู้สอนจำนวน 265 คน ตามสัดส่วน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 3 ข้อ สอบถามเกี่ยวกับ 1) ตำแหน่ง 2) ระดับการศึกษา 3) ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหาร จากการสังเคราะห์ ประกอบด้วย 6 ด้าน ซึ่งมีดังนี้ 1) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) ด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ 3) ด้านการสื่อสารและการจูงใจ 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 5) ด้านการทำงานเป็นทีม และ 6) ด้านการพัฒนาตนเอง แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จากการสังเคราะห์ ประกอบด้วย 5 ด้าน ซึ่งมีดังนี้ 1) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 3) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม 4) การมีรูปแบบทางความคิด และ 5) การคิดอย่างเป็นระบบ แบ่งเป็น 5 ระดับ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert's five rating scale)

2. กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อกำหนดขอบเขตคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

3. สร้างแบบสอบถาม ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวความคิดในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการจำนวน 3 ข้อ สอบถามเกี่ยวกับ 1) ตำแหน่ง 2) ระดับการศึกษา 3) ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหาร จากการสังเคราะห์ ประกอบด้วย 6 ด้าน ซึ่งมีดังนี้ 1) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) ด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ 3) ด้านการสื่อสารและการจูงใจ 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 5) ด้านการทำงานเป็นทีม และ 6) ด้านการพัฒนาตนเอง

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จากการสังเคราะห์ ประกอบด้วย 5 ด้าน ซึ่งมีดังนี้ 1) การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 2) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 3) การเรียนรู้เป็นทีม 4) การมีรูปแบบทางความคิด และ 5) การคิดอย่างเป็นระบบ

แบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนัก เป็น 5 ระดับ มีความหมาย ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหาร/การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหาร/การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหาร/การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหาร/การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหาร/การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจน ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และประเมินคุณภาพของแบบสอบถามเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Item objective Congruence : IOC)

การตรวจตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยประเมินความสอดคล้อง (IOC: Index of item objective congruence) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ที่มีค่าเท่ากับ 1.0 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประเมินแบบสอบถามโดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

+ 1 หมายถึง เห็นด้วย ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา

-1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา

เมื่อพิจารณาในสาระเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ (ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0) เมื่อมีบางข้อที่ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 1.0 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำของผู้เชี่ยวชาญแน่ใจได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC)

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

7. นำข้อมูลการทดลองใช้แบบสอบถาม มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นในส่วนข้อคำถามสมรรถนะผู้บริหาร เท่ากับ .980 และค่าความเชื่อมั่นในส่วนข้อคำถามการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เท่ากับ .974

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

4.1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence ; IOC) ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

4.1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นในส่วนข้อความสมรรถนะผู้บริหาร เท่ากับ .980 และค่าความเชื่อมั่นในส่วนข้อความการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เท่ากับ .974

4.2 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3. สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมติฐาน

4.3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

4.3.2 วิเคราะห์การพยากรณ์ของสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$) เมื่อวิเคราะห์รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาตนเอง รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีวิสัยทัศน์ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ และด้านการสื่อสารและการจูงใจ รายละเอียดดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบสมรรถนะผู้บริหาร	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	n = 284 S.D.	แปลผล
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.39	0.54	มาก
2. ด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์	4.38	0.55	มาก
3. ด้านการสื่อสารและการจูงใจ	4.38	0.58	มาก
4. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.42	0.56	มาก
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.46	0.58	มาก
6. ด้านการพัฒนาตนเอง	4.48	0.59	มาก
รวม	4.41	0.04	มาก

2. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมและด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการมีรูปแบบทางความคิด รายละเอียดดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	n = 284 S.D.	แปลผล
1. ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้	4.51	0.49	มากที่สุด
2. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.42	0.59	มาก
3. ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	4.50	0.58	มาก
4. ด้านการมีรูปแบบทางความคิด	4.41	0.54	มาก
5. ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ	4.43	0.58	มาก
รวม	4.45	0.05	มาก

3. สมรรถนะผู้บริหารกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย
มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r=.850$) และความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารรายด้านทั้ง 6 ด้านกับ
การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมี
ความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r=.716-.808$) รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

สมรรถนะผู้บริหาร	การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	.716**	สูง
2. ด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์	.741**	สูง
3. ด้านการสื่อสารและการจูงใจ	.762**	สูง
4. ด้านการมีวิสัยทัศน์	.753**	สูง
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	.768**	สูง
6. ด้านการพัฒนาตนเอง	.808**	สูง
สมรรถนะผู้บริหารโดยรวม	.850**	สูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการ
เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายพบว่า มี
ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 4 ด้าน ตามลำดับ คือการพัฒนาตนเองการคิด
วิเคราะห์และสังเคราะห์การทำงานเป็นทีม และการมีวิสัยทัศน์ แสดงให้เห็นว่าตัวแปรพยากรณ์ที่ดีและ

เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้สมรรถนะผู้บริหารส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ได้นั้นจะต้องประกอบด้วยตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ตัว โดยมีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 75.30 รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ของสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adjusted R ²	S.E.est	β	F	Sig.
การพัฒนาตนเอง	.808	.653	.652	.29679	.390	531.085	.000**
การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์	.849	.720	.718	.26700	.222	67.436	.000**
การทำงานเป็นทีม	.867	.752	.750	.25172	.241	36.144	.000**
การมีวิสัยทัศน์	.870	.757	.753	.24983	.123	5.265	.023*

** ความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, * ความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจสืบเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เป็นผู้ที่มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม มีวิสัยทัศน์ในการนำพาองค์กรไปสู่การพัฒนา โดยมีการมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน ใช้การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ในการดำเนินงาน ผ่านการสื่อสารที่ตรงไปตรงมาและการจูงใจให้บุคลากรดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ เอกชัย มดแสง (2562) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการทำงานเป็นทีม รองลงมา คือด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และด้านการบริการที่ดี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านพัฒนาตนเอง และสอดคล้องกับ สุทธิยา สุขสำราญ (2560) ที่ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายด้าน ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ส่วนลำดับสุดท้ายด้านการบริหารความเปลี่ยนแปลง

2. ผลการวิเคราะห์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ครูผู้สอนเป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้ โดยเป็นการเรียนรู้ที่เรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม สร้างแนวทางการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อการมี วิสัยทัศน์ในการพัฒนาองค์กรร่วมกัน ด้วยการมีรูปแบบทางความคิดที่ชัดเจนในการดำเนินงานภายใน องค์กรหรือโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับวรรณฤทธิประกิจ (2562) ได้ทำการศึกษางานขององค์กรแห่งการเรียนรู้กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 พบว่าองค์กรแห่งการ เรียนรู้ของสถานศึกษาที่สังกัดดังกล่าว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าองค์กร แห่งการเรียนรู้ในระดับมากทุกด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านวิสัยทัศน์ร่วมกัน รองลงมา คือด้านการ เรียนรู้ของทีมด้านแบบแผนทางความคิดด้านการคิดอย่างเป็นระบบและด้านความเชี่ยวชาญของบุคคล ตามลำดับ และสอดคล้องกับ ฐิติ เรืองฤทธิ์ (2560) ที่ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัย พบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดดังกล่าว ทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ใน ระดับมาก เรียงค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การมีแบบแผน ความคิด และการรอบรู้แห่งตน ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ เพียร์สันมีความสัมพันธ์ในทางบวก ในระดับสูง ซึ่งอาจจะบ่งบอกว่าสมรรถนะผู้บริหารมีความเกี่ยวข้อง โดยตรงกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร หาก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพก็ถือเป็นหนึ่งในองค์ประกอบขององค์กรที่มีคุณภาพ ซึ่งจาก การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายมีสมรรถนะอยู่ใน ระดับมาก และเมื่อศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาหนองคาย ก็อยู่ในระดับมากด้วย ผู้บริหารที่เป็นผู้ที่มีมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีทักษะการคิดวิเคราะห์และ สังเคราะห์ สามารถสื่อสารและสร้างแรงจูงใจในองค์กรได้อีกทั้งมีแนวทางและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน พร้อมกับ ทำงานเป็นทีมกับบุคลากรได้ดี และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ย่อมมีความสอดคล้องกับองค์กรที่เต็มไปด้วย บุคลากรที่เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่มีการพัฒนาอยู่เสมอ และเป็นองค์กรที่มีการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมกันทำงานเป็นทีม มีรูปแบบทางความคิดในการทำงาน ตลอดจนการมีรูปแบบการคิดอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ ฐิตาภา สุวรรณขำ และละมุล รอดขวัญ (2565) ที่ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลัก ของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ซึ่งอยู่ในระดับสูง และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริหารที่ดี การพัฒนาตนเอง และการทำงาน

เป็นทีม ล้วนมีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับสูง และสอดคล้องกับ ฅกัญญา สายธนู (2562) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาหนองคายพบว่า มีสมรรถนะผู้บริหาร 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาตนเองด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีวิสัยทัศน์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ว่าส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่กำหนดว่า สมรรถนะผู้บริหาร อย่างน้อย 1 ด้าน สามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานในองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานภายในองค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ โดยร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อให้องค์กรก้าวไปข้างหน้าอย่างเข้มแข็ง และผู้บริหารที่พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ย่อมส่งผลให้องค์กรไม่หยุดพัฒนา สอดคล้องกับ ยืนยง ไทยใจดี และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษา พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผลการศึกษาพบว่าสมรรถนะหลักของผู้บริหาร 3 ด้านคือ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริการที่ดี ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพร ลำสัน(2558) ที่ทำการศึกษารื่อง ภาวะผู้นำและสมรรถนะของผู้บริหารส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำและสมรรถนะของผู้บริหารส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาทุกองค์ประกอบ 2) ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อสมรรถนะของผู้บริหารและความเป็นเลิศของสถานศึกษา 3) ภาวะผู้นำและสมรรถนะของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา โดยเฉพาะกับทักษะความสามารถ หรือที่เรียกกันว่า สมรรถนะผู้บริหาร ที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนและตัวที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คุณภาพ และผลงานเชิงประจักษ์ในลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

และจากผลการวิจัย ด้านของสมรรถนะผู้บริหารที่มีอำนาจพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาหนองคาย มากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเมื่อผู้บริหารเป็นผู้ที่พัฒนาตนเองอยู่เสมอ มุ่งมั่นและไม่หยุดพัฒนาจึงเป็นอุปนิสัยที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรเช่นเดียวกัน อีกทั้งเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคลากรในองค์กรให้มีการพัฒนาตัวเองอีกด้วย สอดคล้องกับราณี จินสุทธิ์ (2564) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำการศึกษาใน

สถานศึกษา ต้องมีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาถูกคาดหวังให้สามารถทำงานร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้มีความมั่นใจได้ว่าความต้องการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนได้รับการตอบสนอง โดยมีการวางแผน การวินิจฉัยสั่งการการควบคุม และการจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง เมื่อผู้บริหารเป็นผู้ที่พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ก็ย่อมพัฒนาสมรรถนะด้านอื่น ๆ ได้อีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ การทำงานเป็นทีม การมีวิสัยทัศน์ ตลอดจนสมรรถนะประการอื่นๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม การมีวิสัยทัศน์ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ และการสื่อสารและการจูงใจ จากผลการวิจัย พบว่า มีสมรรถนะผู้บริหารถึง 4 ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยรายด้านต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ และด้านการสื่อสารและการจูงใจ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ควรพัฒนาส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้พัฒนาสมรรถนะผู้บริหารทั้ง 4 ด้าน ดังกล่าว ให้มีค่าเฉลี่ยที่สูงขึ้น

1.2 ผลการวิจัยพบว่าความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ส่วนอีก 3 ด้านอยู่ในระดับมาก คือด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และด้านการมีรูปแบบทางความคิด จากผลการวิจัยพบว่า มีการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ 3 ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม คือ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และด้านการมีรูปแบบทางความคิด ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายควรพัฒนาและส่งเสริมให้การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านดังกล่าวให้มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะผู้บริหารที่มีอำนาจพยากรณ์การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีมและด้านการพัฒนาตนเอง ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ควรส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดให้พัฒนาสมรรถนะผู้บริหารทั้ง 4 ด้านดังกล่าวให้สูงขึ้นเพื่อพัฒนาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายให้กลายเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงถึงพฤติกรรมอันเกิดจากสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน

2.2 ควรศึกษาตัวแปรตามอื่นๆ กับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษามีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาตัวแปรต้นอื่นที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เช่นบรรยากาศองค์การภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารภาวะผู้นำครูเพื่อเป็นสารสนเทศในการใช้ข้อมูลในการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน

องค์ความรู้ใหม่

สมรรถนะผู้บริหารส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ซึ่งสมรรถนะผู้บริหารถือเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งต่อตัวผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถประยุกต์หรือนำไปใช้ในการบริหารงานโรงเรียนของตนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยสมรรถนะนั้นอาจเกิดจากทั้งองค์ความรู้ความสามารถที่ได้ศึกษามาประกอบกับประสบการณ์จากการทำงานโดยตรง โดยผู้บริหารควรจะเป็นผู้ที่ไม่หยุดนิ่งมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความมุ่งมั่น และควรผลักดันองค์การให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดทั้งคอยสร้างขวัญกำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน เพื่อที่จะร่วมกันขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อันเป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างไม่สิ้นสุด

เอกสารอ้างอิง

ฐิตาภา สุวรรณชา และละมุล รอดขวัญ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบี่. *วารสารร้อยแก่นสาร*. 7(7), 109–125.

ฐิติ เรืองฤทธิ์. (2560). *ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17.วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.*

ณิกัญญา สายธนู. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5. *วารสารวิชาการ ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*, 7(1), 102.

นพพร ลำสัน. (2558). ภาวะผู้นำและสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของ สถานศึกษา, *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 8(2), 136-139.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.

- ยีนยง ไทใจดี และคณะ. (2564). พหุสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*. 7(1), 89–102.
- ราณี จีนสุทธิ และคณะ. (2564). การพัฒนาวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 8(2), 375-389
- วรัชญ์ธารีประกิจ. (2562). องค์กรแห่งการเรียนรู้กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), 270–280.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2546). *พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546*. ม.ป.ท.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2560). *คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา*. โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สุทศยา สุขสำราญ. (2561). สมรรถนะของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขตที่ 21. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุรัชดา นันทอง. (2567). แนวทางการบริหารการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย. *วารสารศึกษิตาลัย*, 5(2), 57-70.
- หนูกัญท์ ปาโส และยุวธิดา ขาปัญญา. (2562). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, 9(3), 62-70.
- อภิญา ฉัตรช่อฟ้า. (2562). องค์กรแห่งการเรียนรู้. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(1), 157-170.
- อำนวยการ มีราคา. (2566). *การบริหารจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ*. สมศักดิ์การพิมพ์ กรุ๊ป.
- เอกชัย มดแสง. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. *วารสาร ศึกษาศาสตร์ มมร*, 7(2), 161-173.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and craft of the learning organization*. Century Press.
- Senge, P. M. (2006). *The fifth discipline: The art and craft of the learning organization* (2nd ed.). Century Press.

นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร*

จักรกฤษณ์ ศรีคำหู้^{1*} สุมิตร สุวรรณ²

¹นิสิตหลักสูตร ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

²ศ.น.ท.ดร., หลักสูตรการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

*Corresponding author e-mail: jakkit.s@ku.th Tel. 092-2689781

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความถนัดทางวิชาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน 3) ศึกษา นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน 368 คน ครู 205 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของ เคร็จซี่ และมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตาม สัดส่วนของขนาดสถานศึกษา และผู้ให้ข้อมูล 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95 และชุดที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า (1) ความถนัดทางอาชีพของนักเรียน รายอาชีพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ อาชีพเกษตรกรรมและ อุตสาหกรรมอาหาร อาชีพวิทยาศาสตร์และการแพทย์ อาชีพศิลปะ ดนตรีและการแสดง (2) การ บริหารงานวิชาการ รายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการจัดการ เรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านพัฒนาหลักสูตร (3) นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการ มีการวางแผน ด้านวิชาการ สำรวจความสนใจและเปิดวิชาเลือกที่หลากหลาย มีการปฏิบัติงานทั้งในและนอกสถานศึกษา ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนโดยครูเป็นพี่เลี้ยง วัดและประเมินผลตามจริง สามารถเทียบโอนประสบการณ์ เพื่อลดเวลากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทำความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาภาครัฐและเอกชน ปรับปรุงระบบ การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ

คำสำคัญ: นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการ; ความถนัดทางอาชีพของนักเรียน; โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร

* Received: 21 February 2025, Revised: 11 March 2025, Accepted: 15 March 2025

Innovation in Academic Administration for Career Skills Development of Secondary School Students under Bangkok

Jakkit Srikhamhu^{1*} Sumit Suwan²

¹Master Student of Educational Administration
Faculty of Educational & Development Sciences, Kasetsart University

²Prof.Wg.Cdr.Dr.of Educational Administration
Faculty of Educational & Development Sciences, Kasetsart University

*Corresponding author e-mail: jakkit.s@ku.th Tel. 092-2689781

ABSTRACT

This study aims to 1) study the vocational aptitude of secondary school students under the Bangkok Metropolitan Administration 2) examine academic management in developing vocational skills, and 3) investigate innovations in academic management. The sample consisted of 368 students, 205 teachers, the sample size determined by the table of Krejcie and Morgan, using stratified random sampling proportional to the size of the educational institutions and 10 key informants. The research instruments included questionnaires that consists of two sets, the first set has a reliability coefficient of 0.95, while the second set has a reliability coefficient of 0.98 and interviews. Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis. The research findings showed that (1) the high level of vocational aptitude among students were agriculture and food industry, science and medicine, arts, music and performing arts. (2) academic management focused on topics such as planning, teaching management, and curriculum development were high levels. (3) in terms of the innovations, there was an academic planning, surveys were conducted on students' interests and offered a variety of selective courses to support career advancement. There were both inside and outside classroom learning and teachers take role as mentor. Measurement and evaluation skills based on actual performance and credits transfer for reducing student's academic workload. Moreover, cooperation among schools, government and private sectors were provided for labor market and demand.

Keywords: Academic administration innovation; Students' career aptitude; Secondary schools under the Bangkok Metropolitan Administration

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันมีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ส่งผลต่อการใช้ชีวิตของทุกคนซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถและปรับตัวเองให้เข้ากับโลกปัจจุบันตลอดเวลา การศึกษาในสถานศึกษานั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะเสริมสร้างศักยภาพของคนทุกคนทั้งในด้านร่างกายจิตใจและสติปัญญาให้มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง (สุมิตร สุวรรณ, 2565) การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน นอกจากมุ่งเน้นเรื่องความรู้ความจำแล้วยังต้องเน้นให้นักเรียนมีทักษะชีวิตและทักษะ

การประกอบอาชีพด้วย ดังนั้นจึงต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งคนไทยในอนาคตจะต้องมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (ราชกิจจานุเบกษา, 2561) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยให้มีทักษะความรู้ ทักษะอาชีพ และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ในขณะที่ทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดย ปนัดดา นกแก้ว (2562) ได้กล่าวถึง การวางกรอบนโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยเน้นการพัฒนาประชากรในวัยเรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพที่เหมาะสม สอดคล้องกับสังคมในปัจจุบัน นอกจากนี้ สรเดช เลิศวัฒนาวัฒน์ (2560) ยังได้กล่าวถึง อัตราการศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนมีจำนวนลดลง ด้วยบริบทของสภาพครอบครัว สิ่งแวดล้อม ทำให้นักเรียนต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพตั้งนั้น จึงควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่ถูกต้อง ทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เพื่อให้เด็กเกิดทักษะอาชีพสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ส่วนกัญญาณัฐ สีเตา และอภิชาติ เสนะนันท์ (2565) ได้เสนอให้มีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับอาชีพให้กับนักเรียน เนื่องจากในปัจจุบันนักเรียนมีฐานะยากจน ปัญหาครอบครัวแตกแยก เมื่อจบการศึกษาไปมีโอกาสดูแลศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยน้อยมาก ดังนั้นนักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายจึงควรมีทักษะอาชีพเพื่อเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและเพิ่มพูนทักษะต่อไปในอนาคตการทำงานได้

โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครได้มีนโยบายด้านการศึกษาและการพัฒนาการเรียนการสอนตามแผนนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ ในระดับผู้เรียนส่งเสริมให้มีการปรับเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบันมากขึ้นเพื่อให้เด็กนักเรียนมีทักษะชีวิตที่นอกเหนือไปจากวิชาการเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ตลาดแรงงานให้แก่เด็กนักเรียน การฝึกทักษะอาชีพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะของพลเมืองแห่งมหานคร ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาเลือกเสรีสำหรับนักเรียน และหลักสูตรการเรียนรวมที่พัฒนาความรู้และทักษะการศึกษาสำหรับทุกเพศทุกวัย (กองทุนเพื่อความเสมอภาค, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับจุดเน้นด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่มีการขยายขีดความสามารถของโรงเรียน ปรับสถานศึกษาให้เป็นองค์กรจัดการความรู้ (Learning School) โดยส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอบรมอาชีพที่สอดคล้องกับความถนัดความสนใจของผู้เรียนและชุมชน มีการ Re-skill, Up-skill,

New-skill เน้นทักษะยุคใหม่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน สามารถต่อยอดสร้างอาชีพหรือมีการศึกษาที่สูงขึ้น (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2566) ในขณะที่เดียวกันการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร พบประเด็นปัญหาอุปสรรค ได้แก่ 1) สภาพเศรษฐกิจแต่ละพื้นที่ครอบคลุมส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ผู้ปกครองไม่มีเวลาช่วยดูแลนักเรียนเรื่องการเรียน นักเรียนต้องย้ายตามผู้ปกครองทำให้ต้องย้ายหรือออกกลางคันส่งผลกระทบต่อการศึกษา โดยนักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 60 เป็นนักเรียนที่มาจากครอบครัวต่างถิ่นและต่างดาว 2) ช่องว่างระหว่างวัยในครอบครัวส่งผลให้เกิดความแตกต่างทางความคิด 3) มีแหล่งอบายมุขและสิ่งยั่วในสังคม (สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน และกมลวรรณ พลับจิ้น, 2565) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการช่วยเหลือ พัฒนาทักษะอาชีพ ตั้งแต่ในระดับมัธยมศึกษาให้มีโอกาสได้ฝึกทักษะอาชีพตามความถนัดและความสนใจที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการศึกษาต่อในอนาคต ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน การบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาวิจัยผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้นำนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะอาชีพตามความถนัดและความสนใจต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความถนัดทางอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน มีจำนวนทั้งหมด 8,640 คน และข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน มีจำนวนทั้งหมด 426 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 368 คน และข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 205 คน ซึ่งได้มาจากตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ของ Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 5 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน รวม 10 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความถนัดทางอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งแบบสอบถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95

2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งแบบสอบถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

2.3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Question)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 6 โรงเรียนเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้การตีความ (Interpretation) การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำข้อมูลมาสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction Reasoning)

ผลการวิจัย

1. ความถนัดทางอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายอาชีพ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความถนัดทางอาชีพของนักเรียน ภาพรวม (n=347)

รายการ	ระดับความถนัดทางอาชีพ		
	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
1. อาชีพประเภทงานช่างอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี	2.97	1.19	ปานกลาง
2. อาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และการแพทย์	3.64	1.03	มาก
3. อาชีพประเภทงานเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมอาหาร	3.84	1.10	มาก
4. อาชีพประเภทงานคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.30	1.16	ปานกลาง
5. อาชีพประเภทงานภาษาและการสื่อสาร	3.44	1.14	ปานกลาง
6. อาชีพประเภทงานสถิติและการบัญชี	3.07	1.20	ปานกลาง
7. อาชีพประเภทงานธุรกิจและการบริการ	3.57	1.24	มาก
8. อาชีพประเภทงานสังคมศาสตร์และกฎหมาย	3.55	1.12	มาก
9. อาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรีและการแสดง	3.63	1.23	มาก
รวม	3.45	1.16	ปานกลาง

ความถนัดทางอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.45$, S.D.=1.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายอาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ อาชีพประเภทงานเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมอาหาร ($\bar{X}=3.84$, S.D.=1.10) อาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และการแพทย์ ($\bar{X}=3.64$, S.D.=1.03) อาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรีและการแสดง ($\bar{X}=3.63$, S.D.=1.23) อาชีพประเภทงานธุรกิจและการบริการ ($\bar{X}=3.57$, S.D.=1.24) และอาชีพประเภทงานสังคมศาสตร์และกฎหมาย ($\bar{X}=3.55$, S.D.=1.12) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ อาชีพประเภทงานภาษาและการสื่อสาร ($\bar{X}=3.44$, S.D.=1.14) อาชีพประเภทงานคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}=3.30$, S.D.=1.16) อาชีพประเภทงานสถิติและการบัญชี ($\bar{X}=3.07$, S.D.=1.42) และอาชีพประเภทงานช่างอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ($\bar{X}=2.97$, S.D.=1.19) ตามลำดับ

1.1 อาชีพประเภทงานเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมอาหาร เมื่อพิจารณารายอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$, S.D.=1.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับรายข้อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=4.15$, S.D.=1.03) ชอบการเลี้ยงสัตว์ ($\bar{X}=4.05$, S.D.=1.10) เข้าใจและสนใจปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ($\bar{X}=3.91$, S.D.=1.07)

มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ชอบการเพาะปลูกทั้งการทำสวนและทำไร่ ($\bar{X}=3.25$, $S.D.=1.20$) ตามลำดับ

1.2 อาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และการแพทย์ เมื่อพิจารณารายอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$, $S.D.=1.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับรายชื่อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เป็นคนช่างสังเกตและช่างสงสัย ($\bar{X}=3.83$, $S.D.=1.01$) มีเหตุผล ละเอียดรอบคอบ ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ($\bar{X}=3.76$, $S.D.=1.00$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เข้าใจระบบการทำงานของร่างกาย ($\bar{X}=3.50$, $S.D.=1.04$) ชอบการคิดวิเคราะห์และประเมินเพื่อแก้ไขปัญหา ($\bar{X}=3.45$, $S.D.=1.07$) ตามลำดับ

1.3 อาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรีและการแสดง เมื่อพิจารณารายอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$, $S.D.=1.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับรายชื่อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการจินตนาการ ($\bar{X}=3.82$, $S.D.=1.11$) ชอบการร้องเพลง เล่นดนตรี และการเคลื่อนไหวร่างกาย ($\bar{X}=3.77$, $S.D.=1.24$) สามารถจับจังหวะของเสียงและท่วงทำนองได้ดี ($\bar{X}=3.52$, $S.D.=1.25$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ กล้าแสดงออกและรักอิสระ ($\bar{X}=3.41$, $S.D.=1.32$) ตามลำดับ

1.4 อาชีพประเภทงานธุรกิจและการบริการ เมื่อพิจารณารายอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, $S.D.=1.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับรายชื่อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ($\bar{X}=3.76$, $S.D.=1.18$) ชอบทำกิจกรรมที่เป็นกลุ่ม ($\bar{X}=3.60$, $S.D.=1.30$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ชอบการผลิตและการขายสินค้า ($\bar{X}=3.45$, $S.D.=1.25$) ชอบการให้บริการแก่ลูกค้า ($\bar{X}=3.45$, $S.D.=1.24$) ตามลำดับ

1.5 อาชีพประเภทงานสังคมศาสตร์และกฎหมาย เมื่อพิจารณารายอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$, $S.D.=1.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับรายชื่อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีทักษะทางสังคม ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{X}=3.83$, $S.D.=1.00$) เข้าใจพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ ($\bar{X}=3.69$, $S.D.=1.07$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีทักษะในการพูดและการติดต่อประสานงาน ($\bar{X}=3.35$, $S.D.=1.22$) ชอบการสอนและการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่น ($\bar{X}=3.83$, $S.D.=1.00$) ตามลำดับ

1.6 อาชีพประเภทงานภาษาและการสื่อสาร เมื่อพิจารณารายอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.44$, $S.D.=1.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับรายชื่อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ชอบการใช้ภาษาในการสื่อสารความคิด ($\bar{X}=3.46$, $S.D.=1.16$) สามารถอ่านจับใจความสำคัญของเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดี ($\bar{X}=3.45$, $S.D.=1.10$) มีความสามารถในการพูดเจรจาโน้มน้าว

น่าสนใจผู้อื่น ($\bar{X}= 3.42, S.D.=1.13$) ชอบการวิเคราะห์และแปลความหมายของภาษา ($\bar{X}= 3.42, S.D.=1.16$) ตามลำดับ

1.7 อาชีพประเภทงานคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อพิจารณารายอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.30, S.D.=1.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับรายชื่อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ เข้าใจระบบการทำงานของเครื่องมือสื่อสาร ($\bar{X}=3.50, S.D.=1.10$) ชอบใช้โปรแกรมหรือซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ในการเรียนรู้ ($\bar{X}=3.45, S.D.=1.13$) มีความคล่องแคล่วในการใช้คอมพิวเตอร์ ($\bar{X}=3.26, S.D.=1.14$) ชอบแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของคอมพิวเตอร์ ($\bar{X}=2.98, S.D.=1.27$) ตามลำดับ

1.8 อาชีพประเภทงานสถิติและการบัญชี เมื่อพิจารณารายอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07, S.D.=1.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับรายชื่อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สามารถจัดระเบียบงานเข้าหมวดหมู่ได้ ($\bar{X}=3.26, S.D.=1.14$) มีวิธีคิดอย่างเป็นระบบ ($\bar{X}=3.17, S.D.=1.22$) มีทักษะในการคิดคำนวณตัวเลข ($\bar{X}=2.99, S.D.=1.24$) มีความสามารถในการจัดการข้อมูลตัวเลข ($\bar{X}=2.84, S.D.=1.19$) ตามลำดับ

1.9 อาชีพประเภทงานช่างอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี เมื่อพิจารณารายอาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.97, S.D.=1.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับรายชื่อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ชอบคิดค้นออกแบบเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ($\bar{X}=3.01, S.D.= 1.22$) ชอบควบคุมการปฏิบัติของเครื่องยนต์กลไกต่าง ๆ ($\bar{X}=2.97, S.D.=1.01$) ชอบการซ่อมสร้างเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ต่าง ๆ ($\bar{X}=2.96, S.D.=1.28$) มีความถนัดด้านคณิตศาสตร์และการคำนวณตัวเลข ($\bar{X}=2.95, S.D.=1.24$) ตามลำดับ

2. การบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพ ภาพรวม(n=189)

รายการ	ระดับการบริหารงานวิชาการ		
	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
1. ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ	4.40	0.69	มาก
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.36	0.68	มาก
3. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.37	0.73	มาก
4. ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้	4.35	0.74	มาก
5. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนและการเทียบโอน	4.34	0.70	มาก

รายการ	ระดับการบริหารงานวิชาการ		
	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ
6. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการแนะแนว	4.31	0.72	มาก
7. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	4.15	0.82	มาก
รวม	4.33	0.73	มาก

การบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.33, S.D.=0.73) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ (\bar{X} =4.40, S.D.=0.69) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (\bar{X} =4.37, S.D.=0.73) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (\bar{X} =4.35, S.D.=0.74) ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ (\bar{X} =4.40, S.D.=0.81) ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนและการเทียบโอน (\bar{X} =4.34, S.D.=0.70) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการแนะแนว (\bar{X} =4.31, S.D.=0.72) และด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (\bar{X} =4.15, S.D.=0.82) ตามลำดับ

2.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.40, S.D.=0.69) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานบริหารงานวิชาการ เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (\bar{X} =4.46, S.D.=0.64) กำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ให้ครอบคลุมกับทักษะอาชีพของผู้เรียน (\bar{X} =4.42, S.D.=0.65) จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน (\bar{X} =4.40, S.D.=0.71) กำหนดโครงสร้างและคำอธิบายรายวิชาที่สอดคล้องกับทักษะอาชีพของผู้เรียน (\bar{X} =4.37, S.D.=0.76) มีการสำรวจความต้องการในการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน (\bar{X} =4.34, S.D.=0.71) ตามลำดับ

2.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เมื่อพิจารณารายข้อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษามีการเสริมสร้างทักษะอาชีพ (\bar{X} =4.42, S.D.=0.61) หลักสูตรสถานศึกษามีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน (\bar{X} =4.47, S.D.=0.63) มีเนื้อหาหลักสูตรทักษะอาชีพที่บูรณาการร่วมกับรายวิชาอื่น ๆ (\bar{X} =4.33, S.D.=0.74) มีหลักสูตรทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับอาชีพในท้องถิ่น (\bar{X} =4.30, S.D.=0.70) มีหลักสูตรทักษะอาชีพที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน (\bar{X} =4.30, S.D.=0.72) ตามลำดับ

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เมื่อพิจารณารายข้อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.37, S.D.=0.73) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง (\bar{X} =4.52, S.D.=0.66) จัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพบนพื้นฐานของความ

ถนัดและความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X}=4.39$, $S.D.=0.71$) ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะอาชีพจากสถานประกอบการจริง ($\bar{X}=4.31$, $S.D.=0.79$) ผู้เรียนได้เรียนรู้จากวิทยากรที่มีประสบการณ์ตามสาขาอาชีพต่าง ๆ ($\bar{X}=4.34$, $S.D.=0.75$) มีการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพที่บูรณาการกับสาระวิชาอื่น ๆ ($\bar{X}=4.30$, $S.D.=0.74$) ตามลำดับ

2.4 ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณารายข้อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$, $S.D.=0.74$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.46$, $S.D.=0.70$) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนในการพัฒนาทักษะทางอาชีพ ($\bar{X}=4.42$, $S.D.=0.69$) จัดฐานการเรียนรู้ในโรงเรียนเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ($\bar{X}=4.33$, $S.D.=0.76$) ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาด้านทักษะอาชีพ ($\bar{X}=4.30$, $S.D.=0.75$) นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเครือข่ายผู้ประกอบการและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะอาชีพ ($\bar{X}=4.23$, $S.D.=0.81$) ตามลำดับ

2.5 ด้านการวัดประเมินผลการเรียนและการเทียบโอน เมื่อพิจารณารายข้อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$, $S.D.=0.70$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการวัดประเมินผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริง ($\bar{X}=4.40$, $S.D.=0.66$) มีการวัดประเมินผลที่หลากหลาย ($\bar{X}=4.40$, $S.D.=0.69$) มีการวัดประเมินผลโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X}=4.39$, $S.D.=0.69$) มีการวัดประเมินผลจากการพัฒนาทักษะอาชีพ ($\bar{X}=4.30$, $S.D.=0.71$) มีการเทียบโอนความรู้และทักษะที่ได้จากการฝึกทักษะอาชีพ ($\bar{X}=4.22$, $S.D.=0.75$) ตามลำดับ

2.6 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการแนะแนว เมื่อพิจารณารายข้อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$, $S.D.=0.72$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการจัดแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ($\bar{X}=4.43$, $S.D.=0.67$) มีบริการให้คำแนะนำปรึกษาเรื่องการศึกษาและอาชีพ ($\bar{X}=4.39$, $S.D.=0.69$) มีการวัดแววหรือทดสอบความถนัดทางอาชีพให้กับผู้เรียน ($\bar{X}=4.28$, $S.D.=0.76$) จัดแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพ ($\bar{X}=4.25$, $S.D.=0.72$) จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะอาชีพ ($\bar{X}=4.22$, $S.D.=0.75$) ตามลำดับ

2.7 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น เมื่อพิจารณารายข้อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, $S.D.=0.82$) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการทำข้อตกลงความร่วมมือในการเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ($\bar{X}=4.22$, $S.D.=0.77$) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาทักษะอาชีพกับโรงเรียนในเครือข่าย ($\bar{X}=4.17$, $S.D.=0.79$) มีผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะอาชีพ ($\bar{X}=4.16$, $S.D.=0.78$) มีความร่วมมือกับสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาในการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพ ($\bar{X}=4.12$, $S.D.=0.88$) มีสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนให้นักเรียนได้เข้าไปฝึกประสบการณ์จริง ($\bar{X}=4.10$, $S.D.=0.89$) ตามลำดับ

3. นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

3.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ สถานศึกษามีการสำรวจความสนใจของนักเรียนและนำนโยบายมาวิเคราะห์หากกลยุทธ์ในการวางแผนงานร่วมกับโครงการของกรุงเทพมหานคร มีการเปิดแผนการเรียนและวิชาเลือกที่หลากหลาย นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอกควบคู่ไปกับการเรียน และมีแผนการนำกลุ่มวิชาชีพทางอาชีวศึกษาเข้ามาบูรณาการกับแผนการเรียน

3.2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับความสนใจ และนโยบายกรุงเทพมหานคร มีหลักสูตรอาชีพที่บูรณาการข้ามกลุ่มสาระส่งเสริมในกิจกรรมชุมนุมหรือชมรม และในอนาคตโรงเรียนมีแนวคิดหาแพลตฟอร์มที่ทันสมัยและบุคลากรภายนอกมาช่วยพัฒนาหลักสูตร

3.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ในรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในฝึกซ้อมและการแข่งขันทักษะความสามารถ ซึ่งในอนาคตมีแนวคิดที่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกไปฝึกประสบการณ์ภายนอกโรงเรียน

3.4 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษามีพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนทักษะอาชีพให้เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูเป็นพี่เลี้ยงที่คอยชี้แนะ มีการเปิดโลกทัศน์ให้นักเรียนได้ออกไปเรียนรู้ภายนอก ซึ่งในอนาคตครูต้องจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน และเปิดพื้นที่ให้นักเรียนได้นำผลงานมาจัดจำหน่าย

3.5 การวัดประเมินผลการเรียนและการเทียบโอน สถานศึกษามีการวัดและประเมินผลการเรียนแบบองค์รวมตามสภาพจริงโดยไม่อิงเกณฑ์ และนำแอปพลิเคชันต่าง ๆ มาใช้ ส่วนการเทียบโอนมีการศึกษาออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรของอาชีวศึกษา ในอนาคตมีแนวคิดที่จะประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยให้เข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอน รวมถึงการเทียบโอนประสบการณ์การทำงานมาใช้ลดเวลาในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.6 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการแนะแนว มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกโรงเรียนอย่างหลากหลาย มีการแนะแนวอาชีพจากมหาวิทยาลัยในเขตพื้นที่ ได้รับการสนับสนุนทุนการศึกษาต่อจากกรุงเทพมหานคร ในอนาคตจะพัฒนาห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

3.7 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นสถานศึกษามีการบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และการฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการจริง ในอนาคตมีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้โรงเรียนเป็นศูนย์รวมงานอาชีพ

อภิปรายผล

1. ความถนัดทางอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความถนัดทางอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พบว่า นักเรียนมีความถนัดทางอาชีพประเภทงานเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมอาหาร อาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และการแพทย์ อาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรีและการแสดง อาชีพประเภทงานธุรกิจและการบริการ อาชีพประเภทงานสังคมศาสตร์และกฎหมาย ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากความถนัดของนักเรียนเกิดจากการปรับหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะอาชีพในโรงเรียนภายใต้กรอบแนวคิดนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอาชีพ ดังที่กองทุนเพื่อความเสมอภาค (2565) ได้กล่าวว่า โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครได้มีนโยบายด้านการศึกษาและการพัฒนาการเรียนการสอนตามแผนนโยบาย เพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ มีการปรับเนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับโลกยุคปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นการสอนทักษะ เพื่อนำไปประกอบวิชาชีพในอนาคต ตามบริบทของแต่ละชุมชน ตลอดจนการฝึกทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะของพลเมืองแห่งมหานคร ในขณะเดียวกันสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2566) ได้กล่าวไว้ว่า จุดเน้นด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานคร คือ ส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอบรมอาชีพที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจของผู้เรียน เน้นทักษะ ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน และต่อยอดสร้างอาชีพหรือมีการศึกษาที่สูงขึ้น

2. การบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล การเรียนและการเทียบโอน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการแนะแนว และด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น สอดคล้องกับ นุชเรศ คำดีบุญ และประเสริฐ เรือนนะการ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นไปตามที่สำนักงานการศึกษาได้กำหนดจุดเน้นด้านการบริหารงานวิชาการในคู่มือปฏิบัติงานฝ่ายการศึกษา มีการกำหนดจุดมุ่งหมายการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรและการวางแผนงานที่โรงเรียนจะต้องปฏิบัติ อีกทั้งโรงเรียนยังได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรตามนโยบายของกรุงเทพมหานครที่มุ่งเน้นการสร้างทักษะชีวิต ทักษะอาชีพให้กับนักเรียนให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2566)

3. นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

3.1 การวางแผนงานด้านวิชาการ พบว่า สถานศึกษามีการสำรวจความสนใจของนักเรียนและนำนโยบายมาวิเคราะห์หากกลยุทธ์ในการวางแผนงานร่วมกับโครงการของกรุงเทพมหานคร มีการเปิดแผนการเรียนและวิชาเลือกที่หลากหลาย นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอกควบคู่ไปกับการเรียน และมีแผนการนำกลุ่มวิชาชีพทางอาชีวศึกษาเข้ามาบูรณาการกับแผนการเรียน ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีและถูกต้องตามหลักทางวิชาการดังที่ ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนงานด้านวิชาการนั้นจะต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาก่อนที่จะกำหนดทิศทาง อีกทั้งต้องมีการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เช่นเดียวกับสุภัสชา โพธิ์เงิน (2564) ได้ศึกษานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการศึกษา เพื่ออาชีพ มีข้อเสนอแนะทางให้สถานศึกษามีแผนการศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพให้กับนักเรียนได้เตรียมความพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่โลกอาชีพอย่างมีคุณภาพ

3.2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า มีการพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับความสนใจ และนโยบายกรุงเทพมหานคร มีหลักสูตรอาชีพที่บูรณาการข้ามกลุ่มสาระส่งเสริมในกิจกรรมชุมนุมหรือชมรม และในอนาคตโรงเรียนมีแนวคิดหาแพลตฟอร์มที่ทันสมัยและบุคลากรภายนอกมาช่วยพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561) กล่าวไว้ว่า การเสริมทักษะอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษาสามารถดำเนินการหลายวิธี เช่น การบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และสายพันธุ์ บุญทองแก้ว (2563) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า การพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เปิดโอกาสให้ชุมชน หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม และพัฒนาบุคลากรให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

3.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา พบว่า มีการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ในรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในฝึกซ้อมและการแข่งขันทักษะความสามารถ ซึ่งในอนาคตมีแนวคิดที่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกไปฝึกประสบการณ์ภายนอกโรงเรียน สอดคล้องกับที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561) กล่าวไว้ว่า การกำหนดเนื้อหาสาระภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ การฝึกทักษะ การสร้างคุณลักษณะที่จำเป็นที่สอดคล้องกับอาชีพ มีจุดเน้นและเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนได้เลือกตามความถนัดและความสนใจของตน โดยให้นักเรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจากสถานการณ์จริง เพื่อให้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากกระบวนการทำงาน

3.4 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะอาชีพ พบว่า ครูผู้สอนมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนทักษะอาชีพให้เป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยครูเป็นพี่เลี้ยงที่คอยชี้แนะ

มีการเปิดโลกทัศน์ให้นักเรียนได้ออกไปเรียนรู้ภายนอก ซึ่งในอนาคตครูต้องจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน และเปิดพื้นที่ให้นักเรียนได้นำผลงานมาจัดจำหน่าย ดังที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) กล่าวว่า ผลที่เกิดจากการใช้นวัตกรรมหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนทำให้นักเรียนค้นพบสิ่งที่ตนเองสนใจได้เร็วขึ้นจากการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูมีบทบาทสำคัญในการเป็นพี่เลี้ยง ที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน สอดคล้องกับ Theodore James Coker (1980 อ้างใน สุภัสชา โพธิ์เงิน, 2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “The Effect of the Teacher’s Attitudes on the Infusion of Career Education in South Carolina” พบว่า มีตัวแปรหลายตัวที่สัมพันธ์กับทัศนคติของครูอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นการศึกษาเพื่องานอาชีพจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับทัศนคติของครูที่ส่งเสริมการศึกษา เพื่องานอาชีพ

3.5 การวัดประเมินผลการเรียนและการเทียบโอน พบว่า สถานศึกษามีการวัดและประเมินผลการเรียนแบบองค์รวมตามสภาพจริงโดยไม่อิงเกณฑ์ผ่านการทำ Rubrics และนำแอปพลิเคชันต่าง ๆ มาใช้ ส่วนการเทียบโอนมีการศึกษาออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรของอาชีวศึกษา ในอนาคตมีแนวคิดที่จะประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยให้เข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอน รวมถึงการเทียบโอนประสบการณ์การทำงานมาใช้ลดเวลาในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ ดังที่ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561) ได้เสนอแนวทางการวัดและประเมินผลในการจัดทำเครื่องมือวัดผล และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามสภาพจริง โดยออกแบบเครื่องมือวัดผลตามระดับคุณภาพในแต่ละขั้นตอนและการประเมินชิ้นงาน ในขณะเดียวกันสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาสามารถประสานความร่วมมือกับอาชีวศึกษาในการออกแบบหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปเทียบโอนในการศึกษาต่อได้

3.6 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการแนะแนว พบว่า มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกโรงเรียนอย่างหลากหลาย มีการแนะแนวอาชีพจากมหาวิทยาลัยในเขตพื้นที่ และได้รับการสนับสนุนทุนศึกษาต่อจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งในอนาคตจะพัฒนาห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า มีการจัดการเรียนการสอนจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพ มีการวางแผนงานร่วมกับชุมชนในการใช้ทรัพยากร มีการแนะแนวอาชีพโดยครูบริการให้ความรู้แก่ผู้เรียน และจัดหาแบบทดสอบความถนัดวิชาชีพที่หลากหลายให้กับผู้เรียน

3.7 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น พบว่า โรงเรียนมีการบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และการฝึกประสบการณ์ในสถานประกอบการจริง ในอนาคตมีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้โรงเรียนเป็นศูนย์รวมงานอาชีพ ตามที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561) ได้กล่าวว่า

ผู้บริหารและครูมีบทบาทสำคัญในการประสานความร่วมมือกับบุคคล องค์กรหน่วยงานในการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างเสริมประสบการณ์ในสถานที่การทำงานจริง นอกจากนี้ Peng, Fei & Wang, Shang and Yan, Taichu (2023) ได้ศึกษาเรื่อง Enhancing Vocational Education through Innovative Skills Competitions: Challenges and Solutions พบว่า การร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและภาคอุตสาหกรรม และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถในการทำงานของนักเรียน และช่วยปรับปรุงการศึกษาอาชีพให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 สถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตร โครงการหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะอาชีพตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และอาชีพในท้องถิ่น โดยการให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถค้นพบความถนัดในงานอาชีพต่าง ๆ ได้ เช่น อาชีพประเภทงานเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร อาชีพประเภทวิทยาศาสตร์และการแพทย์ และอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรีและการแสดง

1.2 สถานศึกษาควรวัดและประเมินผลการเรียนที่หลากหลายตามสภาพจริงและศักยภาพของนักเรียนโดยไม่อิงเกณฑ์ โดยการจัดให้มีการเทียบโอนความรู้เพื่อให้นักเรียนไปศึกษาในระดับที่สูงขึ้นทั้งสายอาชีพและมหาวิทยาลัย

1.3 สถานศึกษาควรประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นให้เข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียน โดยการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การเป็นแหล่งเรียนรู้ และการสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในงานอาชีพมาช่วยถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความถนัดและความสนใจของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครหรือสังกัดอื่น ๆ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแยกระดับช่วงชั้นหรือแยกตามขนาดของโรงเรียน

2.2 ควรขยายขอบเขตของประชากรในการวิจัยเพื่อศึกษาประชากรที่กว้างขึ้นและสามารถเปรียบเทียบความสัมพันธ์และความแตกต่างได้

2.3 ควรมีการศึกษานวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพ จำแนกตามด้านต่าง ๆ เพื่อให้เห็นแนวทางการพัฒนารายด้านที่ชัดเจน

2.4 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อความถนัดหรือความสนใจเกี่ยวกับทักษะอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

องค์ความรู้ใหม่

นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ มีแผนการเรียนที่หลากหลาย และมีแผนการนำกลุ่มวิชาชีพทางอาชีวศึกษาเข้ามาบูรณาการ 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับความสนใจ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติจริงทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 4) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะอาชีพ มีการเปิดโลกทัศน์ให้นักเรียนได้ออกไปเรียนรู้ภายนอก 5) การวัดประเมินผลการเรียนและการเทียบโอน มีการนำแอปพลิเคชันต่าง ๆ มาใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียน 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการแนะแนว มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกโรงเรียน มีการแนะแนวอาชีพจากมหาวิทยาลัย 7) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น มีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนเพื่อความเสมอภาค. (2565). '30 นโยบายเรียนดี' ของผู้ว่าฯ ชัชชาติ ปักธงลดความเหลื่อมล้ำ
ลดภาระครู-ผู้ปกครอง ปั้นโรงเรียนคุณภาพ. <https://research.eef.or.th>
- กัญญาณัฐ สีเตา และอภิชาติ เสนะนันท์. (2565). แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ
ของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 20 จังหวัดชุมพร. *วารสารสังคมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 6(1), 53-60
- นุชเรศ คำดีบุญ และประเสริฐ เรือนนงการ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4. *ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- ปนัดดา นกแก้ว. (2562). *ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
จังหวัดสมุทรปราการ* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2562). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. ห้างหุ้นส่วน
จำกัด มีน เซอร์วิส ซัพพลาย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580*. เล่มที่ 135 ตอนที่ 82 หน้า 4-5.
- สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน และกมลวรรณ พลับจิ้น. (2565). *โรงเรียนกรุงเทพมหานคร : ความท้าทาย
ภายใต้บริบทที่หลากหลาย*. หน่วยปฏิบัติการวิจัยเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. <http://www.cydcenter.com>

- สรเดช เลิศวัฒนาวณิช. (2560). การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพและคุณลักษณะในการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สายเพ็ญ บุญทองแก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2566). แผนปฏิบัติราชการประจำปี 2566. สำนักพิมพ์ ดี.เค.พับลิชชิง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. สำนักพิมพ์พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2564). นวัตกรรมจัดการเรียนรู้เสริมสร้างผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ (DOE) ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561บทเรียนจาก 4 กรณีศึกษา. สำนักพิมพ์พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน.
- สุภัชชา โพธิ์เงิน. (2562). นวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมิตร สุวรรณ. (2565). กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: เพชรเกษมพรินติ้ง.
- Peng, Fei & Wang, Shang and Yan, Taichu. (2023). Enhancing Vocational Education through Innovative Skills Competitions: Challenges and Solutions. *Journal of Contemporary Educational Research*, 7(7), 8 <https://www.researchgate.net/publication/372301364>

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3*

พัชราภรณ์ ยานะธรรม^{1*} พูนชัย ยาวีราช² ประเวศ เวชชะ³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

* Corresponding author e-mail: patcharaporn.yan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) 2) เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษา 4) เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู จำนวน 88 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบบันทึกสนทนากลุ่ม โดยวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์เนื้อหาเสนอในรูปแบบความเรียง

จากการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกของสถานศึกษา 3) แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศมี 3 ด้าน 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านจัดการเรียนการสอน 3) ด้านบริหารจัดการ 4) มีการกำหนดกลยุทธ์ไว้ 6 กลยุทธ์ คือ 1) พัฒนาครู บุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียน 2) พัฒนาส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 3) พัฒนาปรับปรุงระบบการทำงานการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี 4) พัฒนาสื่อที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ 5) พัฒนาครู บุคลากรด้านการบริหารและด้านการสอน 6) พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การบริหารสถานศึกษา; โรงเรียนมาตรฐานสากล; โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์)

* Received: 19 February 2025, Revised: 17 March 2025, Accepted: 18 March 2025

The School Management Strategies toward World-Class Standard School of Anubanmaesai (saisinlapasat) School under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3

Patcharaporn Yanatham^{1*}, Poonchai Yawirach², Prawet Wetcha³

¹Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²Faculty of Education Field of Study: Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

³Faculty of Education Field of Study: Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

* Corresponding author e-mail: patcharaporn.yan@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to: 1) study the current and desired conditions of school administration towards becoming a world-class standard school at Anubanmaesai (Saisinlapasat) school; 2) identify key factors influencing school administration; 3) explore best practices in school administration; and 4) examine strategies for school administration. The sample consisted of 88 school administrators and teachers. The research tools included questionnaires, structural interviews, and focus group discussion records. Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis, presented in an essay format.

The research findings revealed that: 1) the current state of school administration was rated at a high level overall, while the desired condition was rated at the highest level overall; 2) key influencing factors included both internal and external factors of the school; 3) best practices in school administration were categorized into three aspects: 1) students, 2) teaching and learning management, and 3) administrative management; and 4) six strategic approaches were established: 1) developing teachers and personnel to enhance their expertise in promoting students' creative achievements, 2) fostering students' creative thinking, 3) improving teaching and learning systems through technology integration, 4) developing suitable learning materials, 5) enhancing teachers' and staff's competencies in administration and teaching, and 6) developing school management towards a world-class standard school.

Keywords: Strategies; School Administration; World-Class Standard School; Anubanmaesai (saisinlapasat) School

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาในประเทศไทยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงการเสริมสร้างความสามารถด้านดิจิทัลและนวัตกรรม (ธนาคาร สุวรรณชัย, 2566) การวิจัยพบว่าครูและผู้บริหารการศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะเหล่านี้ โดยเฉพาะการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนอย่างไรก็ตาม ยังพบความท้าทายหลายประการ เช่น การขาดแคลนทรัพยากรและความจำเป็นในการฝึกอบรมครูให้ทันสมัยเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม (สมชัย วัฒนกิจ, 2565)

การจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคคลแบบองค์รวม ในแง่ของการให้ความรู้และคุณธรรมควบคู่กัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนอันจะส่งผลให้ประชาคมโลกอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

แนวการดำเนินงานในแผนการศึกษาแห่งชาติ ส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษากำหนดนโยบายให้มีโรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Standard School) ขึ้น ซึ่งเป็นนวัตกรรมจัดการศึกษา ที่ใช้ยุทธวิธีในการขับเคลื่อน การพัฒนา และยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานทัดเทียมกับสากล ผู้เรียนมีศักยภาพและความสามารถเทียบเท่ากับผู้เรียนนานาชาติ โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล เริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2553 โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO ทั้ง 4 ด้าน คือ Learning to Know, Learning to Do, Learning to Live Together และ Learning to Be รวมถึงการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award : TQA) และเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA ปี 2565 – 2568 (สำนักงานบริหารงานมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2565)

การบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากลมีเจตนารมณ์ผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลจะต้องเป็นผู้เรียนที่มีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen) ตรงตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล มีทั้งหมด 5 เป้าหมาย คือ 1) เป็นเลิศทางวิชาการ 2) สื่อสารสองภาษา 3) ล้ำหน้าทางความคิด 4) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก นอกจากนี้การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล สามารถพิจารณาได้จากผลการเข้าร่วมโครงการประเมินผลนานาชาติ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยเข้าร่วมอยู่ 2 โครงการ คือ โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) จัดโดย OECD และ โครงการการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ (TIMSS) จัดโดย IEA โดยตั้งเป้าหมาย นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนมาตรฐานสากล และได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมโครงการประเมินผลนานาชาติจะต้องมีคะแนนผลการสอบโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนนานาชาติที่เข้าร่วมโครงการ PISA หรือ TIMSS ในปีเดียวกัน (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2561)

โรงเรียนมาตรฐานสากลจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เทียบเท่าระดับสากล โดยเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ การใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง และการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเรียนรู้ นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองโลกที่มีทักษะคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ และสามารถแข่งขันในเวทีนานาชาติได้ การพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลจึงเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามีบทบาทสำคัญ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนไทยยังคงเผชิญความท้าทายในการบริหารจัดการเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 – ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันปีการศึกษา 2567 มีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 1,668 คน ครูผู้สอน 84 คน ผู้บริหาร 4 คน โดยนักเรียนส่วนใหญ่เป็นคนไทยและมีนักเรียนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ประกอบไปด้วย พม่า จีน อาข่า ปัจจุบันโรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) มีความพร้อมทั้งทางด้านผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่เป็นต่อการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนตั้งเป้าหมายในการเป็นหนึ่งในโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) ภายในปี 2570 (โรงเรียนอนุบาลแม่สาย,2566)

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษากลยุทธ์ที่เหมาะสมในการบริหารโรงเรียนอนุบาลแม่สายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว เห็นว่าควรมีการพัฒนาการบริหารเพื่อให้โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลของที่มีคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) เพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษาให้มีความคุณภาพตามมาตรฐานสากลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล
4. เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา 4 คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา 84 คน เจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวนทั้งสิ้น 88 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นคำถามของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาหลักการจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จากนั้นสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน จากนั้นตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67– 1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค แบบสอบถามในส่วนของสภาพปัจจุบันได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามไปยังผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองกับครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) จำนวน 88 คน ได้รับการตอบรับครบถ้วนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลทั้งหมดมารวมกัน จัดหมวดหมู่ และดำเนินการวิเคราะห์สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามเพศ สถานภาพ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิธีการหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการ รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 คน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งประกอบด้วย 1)ปัจจัยภายใน 1.1) โครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา 1.2)ผลผลิตและบริการ 1.3)การกำหนดโครงสร้างบุคลากร 1.4)การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการเงิน 1.5)การจัดสรรวัสดุทรัพยากร 1.6)การดำเนินการด้านการบริหาร 2)ปัจจัยภายนอก 2.1)สภาพสังคมและวัฒนธรรม 2.2)เทคโนโลยี 2.3)สภาพเศรษฐกิจของชุมชนและผู้ปกครอง 2.4) การเมืองและกฎหมาย ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ที่ได้จากการทำแบบสอบถาม จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอในรูปแบบความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ของโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ประสบผลสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 1 โรงเรียน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล 3 ด้าน ประกอบด้วย 1)ด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก 2)ด้านจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล 3)ด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล สร้างประเด็นการสัมภาษณ์โดยใช้ข้อคำถามที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดของแต่ละด้าน และเหตุปัจจัยสำคัญเพื่อให้ได้รับแนวปฏิบัติเลิศมาใช้เป็นแนวทางในการหากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลจากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอในรูปแบบความเรียง

ขั้นตอนที่ 4 หากกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลป์ศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ครั้งนี้มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมาตรฐานสากล มีความรู้ความสามารถที่เชี่ยวชาญทางการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มนโยบาย 3 คน กลุ่มนักวิชาการ 3 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ 3 คน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลป์ศาสตร์) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยประเด็นข้อคำถามการสนทนากลุ่มมีลักษณะเป็นการสนทนาตามกรอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 คือ การหากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลป์ศาสตร์) การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ทั้ง 3 ด้าน ร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลป์ศาสตร์) เสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขร่างแนวทาง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม ขอความร่วมมือในการแสดงความ

คิดเห็น และร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ของแนวทางแต่ละข้อ การวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผลการการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยใช้แบบสอบถาม

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวม

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น					
		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1.	ด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก	3.50	0.50	ปานกลาง	4.80	0.30	มากที่สุด
2.	ด้านจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล	3.80	0.40	มาก	4.50	0.40	มาก
3.	ด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ	3.70	0.60	มาก	4.60	0.50	มากที่สุด
	ภาพรวม	3.67	0.50	มาก	4.63	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบัน ระดับคุณภาพของด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.50, S.D. = 0.50$) สภาพที่พึงประสงค์ ระดับคุณภาพของด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80, S.D. = 0.30$)

ด้านจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบัน ระดับคุณภาพของด้านจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.80, S.D. = 0.40$) สภาพที่พึงประสงค์ ระดับคุณภาพของด้านจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.40$)

ด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบัน ระดับคุณภาพของด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.70, S.D. = 0.60$) สภาพ

ที่พึงประสงค์ ระดับคุณภาพของด้านบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50)

2. ผลการศึกษาการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลป์ศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผลการศึกษาการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลป์ศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล จากการศึกษาพบว่าเหตุปัจจัยภายในที่ส่งผล ได้แก่ 1) โครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา ที่ชัดเจนช่วยกำหนดทิศทางการบริหาร โดยการจัดระบบงานและกำหนดวิสัยทัศน์ที่สนับสนุนการเรียนการสอนแบบนานาชาติ นโยบายที่เป็นระบบช่วยให้บุคลากรทำงานสอดคล้องกันเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา 2) ผลผลิตและบริการของสถานศึกษา คุณภาพของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น คะแนนสอบมาตรฐาน (O-NET, CEFR) และการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการสะท้อนถึงคุณภาพการบริหาร การจัดหลักสูตรและกิจกรรมเสริมที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล 3) การกำหนดโครงสร้างบุคลากร การคัดเลือกและพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น ครูที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษและ STEM ช่วยยกระดับคุณภาพการสอน นอกจากนี้ การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและการใช้เทคโนโลยีช่วยเสริมศักยภาพของบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการ 4) การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการเงิน นโยบายการเงินที่โปร่งใสและการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม เช่น การลงทุนในเทคโนโลยี การพัฒนาครู และสื่อการเรียนการสอน เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างความเชื่อมั่นแก่ชุมชนและผู้ปกครอง 5) การจัดสรรวัสดุทรัพยากร การมีทรัพยากรที่ทันสมัย เช่น ห้องเรียนอัจฉริยะ ห้องสมุดดิจิทัล และสื่อการเรียนที่สนับสนุนการเรียนนานาชาติ ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอน 6) การบริหารจัดการ การบริหารที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยแผนงานที่ชัดเจน ระบบติดตามและประเมินผลที่ต่อเนื่อง และการใช้เทคโนโลยีเพื่อบริหารข้อมูล การทำงานอย่างโปร่งใสและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายช่วยสร้างความไว้วางใจและเสริมความสำเร็จขององค์กรในการพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล

เหตุปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ได้แก่ 1) สภาพสังคมและวัฒนธรรม สังคมที่เปิดกว้างและสนับสนุนความหลากหลายทางวัฒนธรรมช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองโลก โรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมสากลจะสามารถปรับตัวได้ง่ายขึ้น 2) เทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนและการบริหารจัดการของโรงเรียน การใช้สื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ช่วยเพิ่มคุณภาพการศึกษาและทำให้โรงเรียนสามารถปรับตัวสู่มาตรฐานสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) สภาพเศรษฐกิจ

ของชุมชนและผู้ปกครอง มีผลต่อการสนับสนุนการศึกษา การเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษหรือโครงการแลกเปลี่ยน รวมถึงการระดมทุนเพื่อพัฒนาโรงเรียน หากชุมชนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนมากขึ้น 4) ด้านการเมืองและกฎหมาย นโยบายจากภาครัฐมีผลโดยตรงต่อการบริหารโรงเรียน ทั้งการสนับสนุนงบประมาณ การจัดการศึกษาแบบสองภาษา และการปฏิรูปการศึกษา หากนโยบายมีความต่อเนื่องและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาสู่มาตรฐานสากล โรงเรียนจะสามารถดำเนินการได้อย่างมั่นคงและมีประสิทธิภาพ

3. ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล

ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

การพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก ต้องเน้นการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งการเพิ่มศักยภาพทางวิชาการให้สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ การเสริมสร้างทักษะภาษาที่สอง และการพัฒนาความคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ การจัดองค์กรจำเป็นต้องมีการมอบหมายหน้าที่ที่เหมาะสม โดยครูควรได้รับการฝึกอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีและการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทุกด้าน ส่วนการประสานงานระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองจะสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนความรู้ และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การแข่งขันวิชาการและโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เน้นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การใช้เครื่องมือประเมินมาตรฐานที่สากล เช่น CEFR และ O-NET เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

การจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานสากล ต้องเริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมายที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในทุกด้าน เช่น การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษและ STEM โดยใช้เทคโนโลยีในการสอน การจัดองค์กรต้องเน้นการสร้างทีมการสอนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น การจัดทีมสอนภาษาอังกฤษและการใช้เทคโนโลยีในการสอน และการจัดหาสื่อและเครื่องมือที่เหมาะสม เช่น ห้องเรียนดิจิทัลและระบบประเมินผลมาตรฐานสากล ในการประสานงานต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครูและหน่วยงานภายนอก เช่น สถาบันวิจัยหรือองค์กรนานาชาติ เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เครื่องมือการประเมินระดับสากล เช่น การสอบที่เทียบเคียงกับมาตรฐานนานาชาติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการแข่งขัน

การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ต้องกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับมาตรฐาน OBECQA และ TQA เช่น การพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรให้มีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีและภาษาอังกฤษ พร้อมกับการนำระบบการจัดการความรู้และนวัตกรรมมาปรับใช้ในองค์กร การจัดองค์กรต้องมีโครงสร้างที่ชัดเจนและยืดหยุ่น โดยมอบหมายหน้าที่ที่เหมาะสมตามความเชี่ยวชาญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การประสานงานต้องสร้างเครือข่ายร่วมมือระหว่างโรงเรียน หน่วยงานภายนอก และสถาบันการศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และต้องมีการประเมินระบบการบริหารจัดการและการติดตามผลการบริหาร การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ระยะยาว

4. กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากการดำเนินการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) มาวิเคราะห์ร่วมกับผลศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) และจากการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรม โดยผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน โดยแบ่งเป็น กลุ่มนโยบาย 3 คน กลุ่มนักวิชาการ 3 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ 3 คน ซึ่งได้ผลดังนี้

วิสัยทัศน์

“โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) เป็นโรงเรียนคุณภาพที่มีผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก บนพื้นฐานวัฒนธรรมไทย สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและองค์กร”

พันธกิจ

- 1) ส่งเสริมและพัฒนาความเชี่ยวชาญของครูและบุคลากรเพื่อสนับสนุนการผลิตผลงานสร้างสรรค์ของนักเรียนในทุกมิติ
- 2) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์
- 3) จัดโครงสร้างการทำงานที่สนับสนุนการเรียนการสอน โดยเน้นการใช้เทคโนโลยี
- 4) พัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอนที่เน้นการเรียนการสอนแบบ STEM เป็นภาษาอังกฤษ และการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- 5) สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรผ่านการอบรม การศึกษาดูงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 6) พัฒนาระบบบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐาน

เป้าประสงค์

- 1) มีครูและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียน
- 2) นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 3) มีการพัฒนาและปรับปรุงระบบการทำงานที่สนับสนุนการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพ
- 4) มีการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอนที่เน้นการเรียนการสอนแบบ STEM
- 5) ครูและบุคลากรได้รับการอบรมหรือศึกษาดูงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 6) โรงเรียนผ่านการรับรองมาตรฐาน OBECQA หรือ TQA

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในด้านการส่งเสริมการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียน

1. โครงการอบรมครูด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
 - 1.1 อบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรม
 - 1.2 ศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบด้านนวัตกรรมการเรียนรู้
2. โครงการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์
 - 2.1. จัดกิจกรรมอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิด สำหรับครูทุกกลุ่มสาระ
 - 2.2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) เกี่ยวกับการบูรณาการนวัตกรรมเพื่อพัฒนาผลงาน

ของนักเรียน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

1. โครงการพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ผ่านโครงงาน
 - 1.1 จัดการประกวดโครงงานนักเรียนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และกลุ่มสาระอื่นๆ
 - 1.2 จัดค่ายอบรมสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมและผลิตสื่อสร้างสรรค์
2. โครงการส่งเสริมนวัตกรรมและผู้ประกอบการรุ่นเยาว์
 - 2.1. จัดการอบรมนักเรียนเพื่อพัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์
 - 2.2. จัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียนระดับสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่การศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาและปรับปรุงระบบการทำงานที่สนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้

เทคโนโลยี

1. โครงการพัฒนาระบบบริหารจัดการเรียนรู้แบบดิจิทัล
 - 1.1 จัดอบรมครูและบุคลากรเกี่ยวกับการใช้ Learning Management System (LMS)
 - 1.2 พัฒนาแพลตฟอร์มสื่อการสอนออนไลน์สำหรับครูและนักเรียน
2. โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 2.1. จัดซื้ออุปกรณ์ติดตั้ง Smart Classroom ในห้องเรียน
 - 2.2. จัดอบรมการใช้ AI และ AR/VR ในการสอน

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาสื่อการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน

1. โครงการพัฒนาสื่อการสอนดิจิทัล
 - 1.1 จัดการอบรมครูด้านการสร้างสื่อการสอนดิจิทัล
 - 1.2 จัดให้มีการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ให้ครอบคลุมทุกระดับชั้น
2. โครงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนตามแนว STEM
 - 2.1. ออกแบบและพัฒนาชุดกิจกรรม STEM ในทุกระดับชั้น
 - 2.2. จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการให้นักเรียนพัฒนาสิ่งประดิษฐ์

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาคูครูและบุคลากรด้านการบริหารและการพัฒนาการเรียนการสอน

1. โครงการอบรมครูและบุคลากรด้านการบริหารจัดการศึกษา
 - 1.1 จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ OBECQA และ TQA
 - 1.2 จัดให้มีการศึกษาดูงานโรงเรียนที่ได้รับมาตรฐานสากล
2. โครงการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้สำหรับครู
 - 2.1. จัดให้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียนชั้นนำระดับนานาชาติ
 - 2.2. จัดการประชุมวิชาการและสัมมนาแลกเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล

1. โครงการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน OBECQA/TQA
 - 1.1 จัดอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับ OBECQA/TQA แก่บุคลากร
 - 1.2 ประเมินและพัฒนาระบบบริหารจัดการตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. โครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 2.1. จัดทำระบบการประเมินตนเอง (SAR) และปรับปรุงกระบวนการบริหารคุณภาพ
 - 2.2. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Best Practices ด้านการบริหารคุณภาพ

อภิปรายผล

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ซึ่งเป็นด้านที่ต้องได้รับการพัฒนา

จากผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังในการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลที่ต้องมีการเน้นการบริหารเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นพลโลกต้องการเตรียมความพร้อมที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่ง

ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนา กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ได้เสนอแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์การบริหาร สถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่มาตรฐานสากล โดยเน้นการนำองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ และการมุ่งเน้นนักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริกานต์ เอื้อธรรากุล (2566) ที่พบว่า การพัฒนา กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลควรประกอบด้วย 6 ด้านหลัก ได้แก่ การนำองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ บุคลากร และการปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียน มาตรฐานสากลอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในขณะที่ด้านปฏิบัติการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านบุคลากรมีความ ต้องการจำเป็นสูงสุด

2. เหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียน อนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากผลการศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ของผู้ให้ สัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามกระบวนการบริหารจัดการ POCC พบว่า ปัจจัย ภายใต้มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะโครงสร้างและนโยบายที่ชัดเจน การพัฒนา บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ และการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม ส่วนปัจจัยภายนอก การเปลี่ยนแปลง ของเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ มีผลต่อการกำหนดแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยและตอบสนอง ความต้องการของสังคม การดำเนินการตามกระบวนการบริหารจัดการ POCC อย่างเป็นระบบจะช่วย เสริมสร้างการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สถานศึกษามีความพร้อมสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะ การบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากลต้องพึ่งพาการวางแผนกลยุทธ์ที่มีเป้าหมายชัดเจนและ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การวางโครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ วิทยาลัยสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการที่หลากหลายในระดับสากลได้ นอกจากนี้ การพัฒนาบุคลากรและการจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนความสำเร็จของ การดำเนินงานดังที่ สิริกานต์ เอื้อธรรากุล (2566) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียน มาตรฐานสากล พบว่าการวางแผนกลยุทธ์ที่เน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น การพัฒนาทักษะภาษา การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน มีความสำคัญต่อความสำเร็จของ วิทยาลัยมาตรฐานสากล โดยพบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ จิตตมา มั่นคง (2564) ที่ระบุว่าปัจจัยด้านการบริหารองค์กร เช่น การมี วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร และการบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพและผลลัพธ์ มีความสำคัญอย่างมากต่อการ พัฒนาโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ผลความสำเร็จของการบริหารงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนา ผู้เรียน และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล

จากการสัมภาษณ์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่าการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก ต้องเน้นการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งการเพิ่มศักยภาพทางวิชาการให้สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ การเสริมสร้างทักษะภาษาที่สอง และการพัฒนาความคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ การจัดองค์กรจำเป็นต้องมีการมอบหมายหน้าที่ที่เหมาะสม โดยครูควรได้รับการฝึกอบรมด้านการใช้เทคโนโลยีและการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทุกด้าน ส่วนการประสานงานระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครองจะสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนความรู้ และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การแข่งขันวิชาการและโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เน้นการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การใช้เครื่องมือประเมินมาตรฐานที่สากล เช่น CEFR และ O-NET เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

การจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานสากล ต้องเริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมายที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในทุกด้าน เช่น การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษและ STEM โดยใช้เทคโนโลยีในการสอน การจัดองค์กรต้องเน้นการสร้างทีมการสอนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น การจัดทีมสอนภาษาอังกฤษและการใช้เทคโนโลยีในการสอน และการจัดหาสื่อและเครื่องมือที่เหมาะสม เช่น ห้องเรียนดิจิทัลและระบบประเมินผลมาตรฐานสากล ในการประสานงานต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างครูและหน่วยงานภายนอก เช่น สถาบันวิจัยหรือองค์กรนานาชาติ เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เครื่องมือการประเมินระดับสากล เช่น การสอบที่เทียบเคียงกับมาตรฐานนานาชาติ เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการแข่งขัน

การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ต้องกำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับมาตรฐาน OBECQA และ TQA เช่น การพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรให้มีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีและภาษาอังกฤษ พร้อมกับการนำระบบการจัดการความรู้และนวัตกรรมมาปรับใช้ในองค์กร การจัดองค์กรต้องมีโครงสร้างที่ชัดเจนและยืดหยุ่น โดยมอบหมายหน้าที่ให้เหมาะสมตามความเชี่ยวชาญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การประสานงานต้องสร้างเครือข่ายร่วมมือระหว่างโรงเรียน หน่วยงานภายนอก และสถาบันการศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และต้องมีการประเมินระบบการบริหารจัดการและการติดตามผลการบริหาร การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ระยะยาว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารที่มุ่งเน้นความต้องการของผู้เรียนและมาตรฐานนานาชาติ มีผลอย่างเด่นชัดต่อความสำเร็จของโรงเรียนดังที่ สิริกานต์ เอื้อธารากุล (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า การบริหารที่มีโครงสร้างชัดเจน การวางแผนกลยุทธ์ที่เน้นนักเรียน และการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการในโรงเรียนมาตรฐานสากล การวิเคราะห์เชิงสถิติในงานวิจัยดังกล่าวพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล จำเป็นต้องมี วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรม จากการวิเคราะห์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากลต้องพึ่งพากลยุทธ์ที่ชัดเจนซึ่งรวมถึงการวางแผน การจัดองค์กร การประสานงาน และการควบคุมงานที่เป็นระบบ การพัฒนาบุคลากร เช่น ครูและผู้บริหาร ให้มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับสากล ถือเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จ นอกจากนี้ การจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม เช่น การสนับสนุนเทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ โดยผลการวิเคราะห์เชิงสถิติพบว่า การพัฒนาบุคลากรและการจัดการทรัพยากรมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยีต่อความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล ดังที่สิริกานต์ เอื้อธารากุล และคณะ (2566) ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า การบริหารที่เน้นการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และการจัดการที่มีโครงสร้างเป็นระบบ ช่วยส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ครู และบุคลากร ตัวอย่างเช่น การจัดหลักสูตร STEM ที่ใช้ภาษาอังกฤษ หรือการส่งเสริมกิจกรรมที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลยุทธ์การบริหารที่ชัดเจนมีผลต่อความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 เช่น การสื่อสารหลายภาษาและการคิดวิเคราะห์ รวมไปถึงการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล นอกจากนี้ ควรยกระดับระบบบริหารจัดการด้วยการประยุกต์ใช้ระบบคุณภาพและการประเมินผลที่เป็นมาตรฐานสากล รวมถึงส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นพลโลก ผ่านกิจกรรมที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน เพื่อเตรียมความพร้อมให้สถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐานสากลได้อย่างยั่งยืน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาปัจจัยภายใน เช่น การปรับโครงสร้างและนโยบายให้เหมาะสม การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเสริมสร้างปัจจัยภายนอก เช่น การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ การสร้างความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรภายนอก และการปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายมาตรฐานสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3. ผู้บริหารควรส่งเสริมการพัฒนาทุกด้านอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ ความสามารถสื่อสารหลายภาษา และความรับผิดชอบต่อสังคม การจัดการเรียนการสอนควรยกระดับมาตรฐานให้เทียบเคียงระดับ นอกจากนี้การบริหารจัดการควรนำระบบคุณภาพ มาใช้เพื่อสร้างความเป็นเลิศในการจัดการและเสริมสร้างความยั่งยืนของสถานศึกษาในมาตรฐานสากล

4. ผู้บริหารสามารถนำกลยุทธ์ไปปรับใช้ให้ตรงกับบริบท เพื่อการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และควรมีการฝึกอบรมครูให้สามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลโดยมุ่งเน้นด้านผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบหรือกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการพัฒนาบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล โดยเน้นที่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบหรือกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการพัฒนาบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล โดยเน้นให้ความสำคัญในการศึกษาวิจัยในด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลมีประสิทธิภาพสูงสุด

4. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากลในระยะยาวและมีการเปรียบเทียบกลยุทธ์การบริหารของโรงเรียนมาตรฐานสากลในบริบทที่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้ได้นำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลที่ใช้กระบวนการ POCC ร่วมกับแนวคิดการบริหารยุคใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ในโรงเรียนไทยที่ต้องการเข้าสู่มาตรฐานสากลได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้ได้มาซึ่งกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรม ซึ่งกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาได้นำตัวชี้วัดของโรงเรียนมาตรฐานสากลทั้ง 3 ด้าน โดยอาศัยกระบวนการบริหาร POCC ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การประสานงาน และการควบคุมงาน เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล นอกจากนี้ปัจจัยภายในและปัจจัยนอกยังมีผลต่อการบริหารสถานศึกษา ดังนั้น กลยุทธ์การบริหารนี้มุ่งเน้นการสร้าง

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ที่ชัดเจน ควบคู่ไปกับโครงการ/กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีคุณภาพและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิตนา มั่นคง. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนประถมศึกษา. *วารสารการบริหารการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*, 3(1), 45-60.
- ธนากร สุวรรณชัย. (2566). แนวทางการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนไทย. *วารสารการศึกษา*, 12(2), 45-56.
- โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์). (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาปี 2566 - 25670*. โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์).
- สมชัย วัฒนกิจ. (2565). การปรับตัวของครูในยุคเทคโนโลยีการศึกษา. *วารสารเทคโนโลยีการศึกษา*, 14(4), 105-118.
- สำนักงานบริหารงานมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2565). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2561). *แนวทางการดำเนินโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สิริกานต์ เอื้อธรรากุล. (2566). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*, 14(2), 55-70.

กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ให้รองรับยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence Era) *

พิมพกา พรรรดา^{1*} พูนชัย ยาวีราช² ประเวศ เวชชะ³

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

* Corresponding author e-mail: pimpakapunda@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมวิธีนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข 3) เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข 4) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 24 คน จากการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารมีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก 3) สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) กำหนดกลยุทธ์ไว้ 4 กลยุทธ์ คือ (1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงาน (2) พัฒนาระบบการสื่อสารที่ชัดเจน โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ (3) จัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีและการมีส่วนร่วมในองค์กร (4) กำหนดมาตรฐานและเผยแพร่ขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน นำไปสู่การกำหนดโครงการ 9 โครงการและกิจกรรม 17 กิจกรรม

คำสำคัญ: กลยุทธ์; ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม; ยุคปัญญาประดิษฐ์; โรงเรียนบ้านสันติสุข

* Received: 22 February 2025, Revised: 12 March 2025, Accepted: 13 March 2025

Strategies for Developing Multicultural Leadership of Administrators at Ban Santisuk School under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 to Support the Artificial Intelligence Era

Pimpaka Punda^{1*}, Poonchai Yawirach², Prawet wetcha³

¹Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²Faculty of Education Field of Study: Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

³Faculty of Education Field of Study: Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

* Corresponding author e-mail: pimpakapunda@gmail.com

ABSTRACT

This mixed-methods research aims to: 1) examine the current state of multicultural leadership of administrators at Ban Santisuk School, 2) identify the factors influencing the development of multicultural leadership among these administrators (3) explore the desirable conditions of multicultural leadership for school administrators and (4) develop strategies to enhance the multicultural leadership of administrators at Ban Santisuk School. The population for this study consisted of 24 administrators and teachers from Ban Santisuk School under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3. The study employed both quantitative and qualitative research methods. The findings revealed that:

1) The overall current state of multicultural leadership was at a high level, 2) Factors influencing the development of multicultural leadership included both internal and external factors, 3) The overall desirable state of multicultural leadership was rated at the highest level, 4) Four key strategies were formulated: (1) Promoting participation among personnel at all levels in setting goals and operational guidelines. (2) Developing a clear, transparent, and efficient communication system. (3) Organizing activities to foster unity and participation within the organization. (4) Establishing standards and disseminating clear work procedures.

Keywords: Strategies; Multicultural Leadership; Artificial Intelligence Era; Ban Santisuk School.

บทนำ

ยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence Era) เป็นช่วงเวลาและเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานในหลายภาคส่วน รวมถึงการบริหารสถานศึกษา AI ไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานของมนุษย์ แต่ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูล การวิเคราะห์แนวโน้ม และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้การบริหารจัดการมีความแม่นยำและคล่องตัวมากขึ้น ทั้งยังช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนและการทำงานของครูผ่านระบบอัจฉริยะ เช่น การประเมินผลอัตโนมัติ ระบบแนะนำหลักสูตร และการบริหารทรัพยากรสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงนี้ ด้วยการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี นำนวัตกรรมมาปรับใช้ และออกแบบระบบบริหารจัดการที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล เพื่อให้สถานศึกษา

สามารถตอบสนองต่อความต้องการทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ณัฐกานต์ ศรีสุข, 2566)

ปัจจุบันการจัดการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมและทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา จิตใจ และทักษะชีวิต เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกยุคดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้จากห้องเรียนแบบดั้งเดิมไปสู่การเรียนรู้แบบออนไลน์และการศึกษาด้วยตนเองผ่านอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และทรัพยากรทางการศึกษาได้สะดวกขึ้น ทำให้กระบวนการเรียนรู้ไม่จำกัดอยู่เพียงแคในห้องเรียนอีกต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ภาวะผู้นำด้านการศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาอย่างมาก งานวิจัยของนักวิชาการไทยระบุว่าผู้นำการศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย พัฒนาหลักสูตร และส่งเสริมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งเข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการข้อมูล การวิเคราะห์แนวโน้ม และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับระบบการบริหารผ่านการประเมินผลอัตโนมัติ ระบบแนะนำหลักสูตร และการจัดการทรัพยากรสถานศึกษา ผู้นำทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและนำนวัตกรรมมาปรับใช้เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากการปรับตัวด้านเทคโนโลยีแล้ว แนวคิดพหุวัฒนธรรมก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน การศึกษาที่คำนึงถึงพหุวัฒนธรรมจะช่วยสร้างสังคมที่เคารพความแตกต่างและเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในโลกยุคโลกาภิวัตน์ งานวิจัยพบว่าการเรียนรู้ในบริบทพหุวัฒนธรรมช่วยลดอคติทางสังคม เสริมสร้างความเคารพในความแตกต่าง และส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ นักเรียนที่ได้รับการปลูกฝังแนวคิดดังกล่าวจะมีทัศนคติที่เปิดกว้าง พร้อมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และสามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นภาพรณี พุทธชาติ, 2563)

นอกจากนี้ การศึกษาในระบบพหุวัฒนธรรมยังช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในสังคมมากขึ้น นักเรียนที่เข้าใจวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่นจะมีความมั่นใจในการแสดงออก และสามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ (กนกวรรณ รัตนมณี, 2562) ดังนั้น แนวคิดพหุวัฒนธรรมจึงไม่เพียงแต่ช่วยสร้างความเป็นธรรมทางสังคม แต่ยังเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสังคมที่สงบสุขและยั่งยืน

โรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลป่าตึง อำเภอแม่จันจังหวัดเชียงราย เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 – ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปัจจุบันปีการศึกษา 2567 มีนักเรียนทั้งหมดจำนวน 404

คน ครูผู้สอน 22 คน ผู้บริหาร 2 คน โดยนักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาติพันธุ์ประกอบไปด้วย พม่า อาข่า จีน ลีวะ ปัจจุบันมีปัญหาในเรื่องของความหลากหลายทางวัฒนธรรม การจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของผู้คนในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน จึงเป็นสิ่งที่ท้าทาย โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ความต้องการ และวิถีชีวิตของผู้คนที่ประกอบไปด้วย ชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนาและระดับของศักยภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่มีความแตกต่างกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้อำนวยการสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพที่สอดคล้องและสอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมศักยภาพของผู้เรียน รวมถึงบุคคลในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ที่มาจากพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยมีนักวิชาการได้ให้ความสำคัญของผู้ว่าฯ ต้องมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงการบูรณาการวัฒนธรรมของผู้เรียนเข้ากับการเรียนการสอน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น อาจจะเป็นปัญหาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ยังขาดทักษะ ความรู้ ความเข้าใจในการบริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานไปได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา ถือได้ว่ามีส่วนร่วมสำคัญในการจัดการศึกษา จึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย รูปแบบการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตรการเรียนการสอน และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน รวมถึงการแสดงออกทางความคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมและการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างมากที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
3. เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
4. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ประชากร คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประกอบไปด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นคำถามของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม วิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาหลักการจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม จากนั้นสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน จากนั้นตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67– 1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค แบบสอบถามในส่วนของสภาพปัจจุบันได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.968 การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามไปยังผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองกับผู้บริหารและครูของโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 24 คน ได้รับการตอบรับครบถ้วนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลทั้งหมดมารวมกัน จัดหมวดหมู่ และดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามสถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิธีการหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ

2. ศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหาร คณะครู รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 คน ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2) การมีความสามารถในการสื่อสาร 3) การพัฒนาความสัมพันธ์ของคนใน

องค์กร 4) การสนับสนุนทรัพยากร 5) การมีคุณธรรมจริยธรรม ส่วนกระบวนการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การจูงใจ (Motivating) 4) การควบคุมงาน (Controlling) และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมประกอบด้วย ปัจจัยภายใน 6 ประการ คือ (1) โครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา (2) ผลผลิตและบริการ (3) บุคลากร (4) ประสิทธิภาพทางการเงิน (5) วัสดุทรัพยากร (6) การบริหารจัดการ และปัจจัยภายนอก 4 ประการ ได้แก่ 1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม 2) ด้านเทคโนโลยี 3) ด้านเศรษฐกิจ และ 4) ด้านการเมืองและกฎหมาย โดยการสร้างประเด็นการสัมภาษณ์โดยใช้ข้อความที่ต้องการจำเป็นสูงสุดของทักษะในด้านนั้น จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอในรูปแบบความเรียง

3. พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศียงราย เขต 3 ครั้งนี้มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน โดยแบ่งเป็น กลุ่มนโยบาย 3 คน กลุ่มนักวิชาการ 3 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ 3 คน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศียงราย เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยประเด็นข้อความการสนทนากลุ่มมีลักษณะเป็นการสนทนาตามกรอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 คือ เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศียงราย เขต 3 การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน ร่างกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข เสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขร่างแนวทาง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม ขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น และร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ของแนวทางแต่ละข้อ การวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศียงราย เขต 3

ผลการการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารของผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข โดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้าน
สันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 **ในภาพรวม**

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น					
		สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1.	ด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม	3.80	0.30	มาก	4.50	0.25	มาก
2.	ด้านการมีความสามารถในการสื่อสาร	3.75	0.35	มาก	4.40	0.30	มาก
3.	ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร	3.70	0.32	มาก	4.35	0.28	มาก
4.	ด้านการสนับสนุนทรัพยากร	3.65	0.28	มาก	4.30	0.27	มาก
5.	ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม	3.50	0.25	ปานกลาง	4.20	0.22	มาก
ภาพรวม		3.50	0.25	ปานกลาง	4.20	0.22	มาก

1.1 ด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบัน ระดับคุณภาพของด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.80$, $\sigma = 0.30$) สภาพที่พึงประสงค์ ระดับคุณภาพของด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.50$, $\sigma = 0.25$)

1.2 ด้านการมีความสามารถในการสื่อสาร ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบัน ระดับคุณภาพของด้านการมีความสามารถในการสื่อสาร ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\mu 3.75$, $\sigma = 0.35$) สภาพที่พึงประสงค์ ระดับคุณภาพของด้านการมีความสามารถในการสื่อสาร ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\mu 4.40$, $\sigma = 0.30$)

1.3 ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบัน ระดับคุณภาพของด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.70$, $\sigma = 0.32$) สภาพที่พึงประสงค์ ระดับคุณภาพของด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.28$)

1.4 ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบัน ระดับคุณภาพของด้านการสนับสนุนทรัพยากร ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.65$, $\sigma = 0.28$) สภาพที่พึงประสงค์ ระดับคุณภาพของด้านการสนับสนุนทรัพยากร ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.27$)

1.5 ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบัน ระดับคุณภาพของด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม ในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.50$, $\sigma = 0.25$) สภาพที่พึงประสงค์ ระดับคุณภาพด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมในภาพรวม มีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.20$, $\sigma = 0.22$)

2. ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผลการศึกษาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีดังนี้ ปัจจัยที่ส่งเสริม คือ 1) โครงสร้างและนโยบาย (Structure) ส่งเสริมเรื่องของการกำหนดนโยบายและโครงสร้างองค์กรที่ครอบคลุมและชัดเจนในเรื่องพหุวัฒนธรรม 2) ผลผลิตและบริการ ส่งเสริมการจัดหลักสูตรที่สอดคล้องเนื้อหาเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมและจริยธรรม การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม 3) บุคลากรส่งเสริมการจذبและพัฒนาทักษะด้านพหุวัฒนธรรมและจริยธรรมสำหรับบุคลากร 4) ประสิทธิภาพทางการเงิน ส่งเสริมการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมและโครงการด้านพหุวัฒนธรรม 5) วัสดุทรัพยากร ส่งเสริมการจัดหาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย 6) การบริหารจัดการ การสร้างระบบบริหารจัดการที่เน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย การวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาความหลากหลายทางวัฒนธรรม 7) ด้านสังคมและวัฒนธรรม สร้างโอกาสให้เกิดการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันวัฒนธรรมของชุมชนที่เน้นความสามัคคีและการช่วยเหลือกัน 8) ด้านเทคโนโลยี ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีช่วยสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม การใช้สื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ในความหลากหลาย 9) ด้านเศรษฐกิจ การบริจาคหรือการจัดกิจกรรมร่วมกัน การสนับสนุนทางการเงินจากผู้ปกครองหรือองค์กรท้องถิ่น 10) ด้านการเมืองและกฎหมาย นโยบายและกฎหมายที่สนับสนุนความหลากหลาย

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ 1) บุคลากรขาดบุคลากรที่มีทักษะและความรู้ในด้านพหุวัฒนธรรม การไม่สนับสนุนการพัฒนาทักษะใหม่ให้แก่บุคลากร 2) ประสิทธิภาพทางการเงิน งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการสนับสนุนกิจกรรมพหุวัฒนธรรม การจัดสรรงบประมาณไม่เหมาะสม 3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม อคติหรือความไม่เข้าใจในความหลากหลายของชุมชน ความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง 4) ด้านเทคโนโลยี การขาดการเข้าถึงเทคโนโลยีในบางพื้นที่หรือกลุ่มบุคลากร ขาดการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสำหรับการส่งเสริมพหุวัฒนธรรม 5) ด้านเศรษฐกิจ ชุมชนที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ อาจส่งผลต่อการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่อาจก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียม 6) ด้านการเมืองและกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงนโยบายอย่างไม่ต่อเนื่อง

3. กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากการดำเนินการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญจากปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 วิเคราะห์เนื้อหา และสรุปสาระสำคัญจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรม ดังนี้

วิสัยทัศน์

“โรงเรียนบ้านสันติสุขมุ่งสู่การเป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมความเป็นเลิศทางการศึกษา ภายใต้การยอมรับและเชื่อมโยงความหลากหลายทางวัฒนธรรม สร้างผู้นำแห่งอนาคตที่มีคุณธรรมและศักยภาพในการอยู่ร่วมกันในสังคมโลกอย่างยั่งยืน”

พันธกิจ

- 1) สร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ
- 2) พัฒนาระบบการสื่อสารภายในองค์กรให้มีความโปร่งใสและเป็นระบบ
- 3) เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการวางแผนและจัดกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และนักเรียนในโรงเรียน
- 4) กำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่ครอบคลุมทุกขั้นตอนของการทำงาน

เป้าประสงค์

- 1) บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงาน
- 2) มีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และเป็นระบบ
- 3) มีกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วม สร้างความสามัคคีและบรรยากาศแห่งการเรียนรู้
- 4) นักเรียน ครูและบุคลากรทุกคน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนของการทำงาน

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงาน

- 1) โครงการเวทีเสวนาผู้นำทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาองค์กร
 1. กิจกรรมเวทีเสวนาเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
 2. กิจกรรมระดมสมอง (Brainstorming) เพื่อกำหนดแนวทางบริหาร
- 2) โครงการร่วมคิด ร่วมทำ กำหนดอนาคตโรงเรียน
 1. กิจกรรมให้ครูและบุคลากรเสนอแนวคิดในการพัฒนาโรงเรียน

2. ตั้งคณะทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดแผนยุทธศาสตร์โรงเรียน
3. กิจกรรมความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแผนงาน

3) โครงการผู้นำพบปะครูและบุคลากร

1. กิจกรรมผู้บริหารพบปะบุคลากรเป็นประจำทุกเดือน
2. กิจกรรมความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแผนงาน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการสื่อสารที่ชัดเจน โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ

1) โครงการ Smart Communication เพื่อความโปร่งใส

1. กิจกรรมระบบสื่อสารภายในองค์กรผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Line หรือ Facebook

2) โครงการ Open Talk เปิดใจผู้บริหาร

1. กิจกรรมสื่อสารแบบเปิดให้ครูและบุคลากรเสนอความคิดเห็นโดยตรง

กลยุทธ์ที่ 3 จัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีและการมีส่วนร่วมในองค์กร

1) โครงการสานสัมพันธ์องค์กร สร้างทีมงานที่เข้มแข็ง

1. กิจกรรม Team Building เช่น Walk Rally หรือกีฬา
2. กิจกรรมละลายพฤติกรรม (Ice Breaking) ระหว่างครูและบุคลากร

2) โครงการกลุ่มสัมพันธ์

1. กิจกรรมจิตอาสาในโรงเรียน
2. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม

กลยุทธ์ที่ 4 กำหนดมาตรฐานและเผยแพร่ขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน

1) โครงการคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียน

1. กิจกรรมจัดทำระบบติดตามผลการปฏิบัติงานตามคู่มือ
2. กิจกรรมจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับทุกฝ่ายในโรงเรียน

2) โครงการอบรมพัฒนามาตรฐานการบริหารงาน

1. กิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบริหารงาน
2. กิจกรรมติดตามผลการดำเนินงานและให้คำแนะนำเป็นรายบุคคล

อภิปรายผล

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ให้รองรับยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial intelligence Era) ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปราย ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารของผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารของผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง ความสามารถของผู้บริหารในการส่งเสริมและสร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมในองค์กร เช่น การยอมรับความหลากหลายด้านชาติพันธุ์ ภาษา ความเชื่อ และศาสนา รวมถึงการสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม โดยมีข้อจำกัดในด้านการพัฒนาแนวทางการบริหารที่ส่งเสริมจริยธรรมและการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นคุณธรรมในกลุ่มบุคลากร

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารของผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังที่ผู้บริหารจะมีบทบาทในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพในความแตกต่าง การสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างต่อวัฒนธรรมที่หลากหลาย และการสนับสนุนความเสมอภาคในองค์กร โดยเฉพาะการออกนโยบายและจัดกิจกรรมที่ยอมรับความหลากหลายในทุกมิติ ทั้งชาติพันธุ์ ภาษา ความเชื่อ ศาสนา และประเพณี ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีคุณธรรม ความจำเป็นที่ต้องพัฒนาผู้นำให้สามารถแสดงออกถึงจริยธรรมในเชิงปฏิบัติ เช่น ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความโปร่งใส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในบริบทของโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้บริหารต้องคำนึงถึงความต้องการที่แตกต่างกันของนักเรียน ครู และชุมชน การวางแผนที่ดีช่วยให้การบริหารจัดการสามารถรองรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ ชวลิต เกิดทิพย์ และคณะ (2562) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15 และเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การแสดงออกทางจริยธรรมบนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของผู้เรียน การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม” อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยศวดี คำทรัพย์และคณะ (2562) ที่ได้พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม โดยพบว่าองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม ได้แก่ การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การมีความสามารถในการสื่อสาร การพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร การสนับสนุนทรัพยากร และการมีคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า ด้านการวางแผนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านการจูงใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ตามกระบวนการบริหารจัดการ POMC ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน 6 ประการ คือ (1) โครงสร้างและนโยบายเชิงสถานศึกษา (2) ผลผลิตและบริการ (3) บุคลากร (4) ประสิทธิภาพทางการเงิน (5) วัสดุทรัพยากร (6) การบริหารจัดการ และปัจจัยภายนอก 4 ประการ ได้แก่ 1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม 2) ด้านเทคโนโลยี 3) ด้านเศรษฐกิจ และ 4) ด้านการเมืองและกฎหมาย พบว่า มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยปัจจัยภายใน เช่น โครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา บุคลากร และประสิทธิภาพทางการเงิน มีผลโดยตรงต่อความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดเป้าหมาย การจัดการทรัพยากร และการพัฒนาบุคลากร และปัจจัยภายนอก เช่น ด้านสังคมและวัฒนธรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ และการเมืองและกฎหมาย เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้บริหารในบริบทที่เปลี่ยนแปลง การสนับสนุนเทคโนโลยีช่วยให้การสื่อสารและการจัดการข้อมูลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนด้านเศรษฐกิจและการเมืองเน้นถึงความสำคัญของการจัดการงบประมาณและการปฏิบัติตามนโยบายของภาครัฐ การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุขขึ้นอยู่กับกระบวนการปัจจัยภายในและภายนอกอย่างเหมาะสม เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างยั่งยืนและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยทั้งภายในและภายนอกอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีส่วนร่วม การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและทันสมัยในการวางแผนและป้องกัน ดังที่งานวิจัยของชูชัยรี ป็องฉา (2564) ได้ศึกษาองค์ประกอบและปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม พบว่า องค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก และวัฒนธรรมองค์กร นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม วิสัยทัศน์ และเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งสอดคล้อง มุทิตา สถาพรชัยวัฒน์ (2565) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม ได้ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้าน เทคโนโลยี และ นโยบายภายนอกมีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะในบริบทที่การเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาและการสนับสนุนจากภาครัฐสร้างโอกาสและความท้าทายให้กับผู้บริหารในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี โดยมีปัจจัยด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม

ตอนที่ 3 กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากผลการศึกษาหากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ทางการบริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม เก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์ พบว่า 1) วิสัยทัศน์ คือ โรงเรียนบ้านสันติสุขมุ่งสู่การเป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมความเป็นเลิศทางการศึกษา ภายใต้การยอมรับและเชื่อมโยงความหลากหลายทางวัฒนธรรม สร้างผู้นำแห่งอนาคตที่มีคุณธรรมและศักยภาพในการอยู่ร่วมกันในสังคมโลกอย่างยั่งยืน 2) พันธกิจ คือ 1. สร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ 2. พัฒนาระบบการสื่อสารภายในองค์กรให้มีความโปร่งใสและเป็นระบบ 3. เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการวางแผนและจัดกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และนักเรียนในโรงเรียน 4. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่ครอบคลุมทุกขั้นตอนของการทำงาน 3) เป้าประสงค์ 1. บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงาน 2. มีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และเป็นระบบ 3. มีกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วม สร้างความสามัคคีและบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ 4. นักเรียน ครูและบุคลากรทุกคน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนของการทำงาน 4) กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการสื่อสารที่ชัดเจน โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 3 จัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีและการมีส่วนร่วมในองค์กร กลยุทธ์ที่ 4 กำหนดมาตรฐานและเผยแพร่ขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลยุทธ์ในการสนับสนุนการบริหารจัดการองค์กรให้มีความมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรม การพัฒนาภาวะผู้นำช่วยให้องค์กรสามารถตอบสนองต่อความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการทำงานร่วมกันของบุคลากร การสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน และการสร้างความยั่งยืนในองค์กรซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุรสาอีดา แซมะแซ (2567) รูปแบบภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ได้แก่ ผู้บริหารมีส่วนร่วมและสนับสนุนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย ผู้บริหารมีการส่งเสริมและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่จัดขึ้น ผู้บริหารมีความกระตือรือร้นและสนใจเรียนรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมท่ามกลางความหลากหลายของ ความสำเร็จ 2) ด้านการมีความสามารถในการสื่อสาร ได้แก่ ผู้บริหารพูดจาสุภาพ อ่อนโยน และมี ความจริงใจต่อครูและบุคลากร ผู้บริหารรับฟังอย่างตั้งใจ เอาใจเขามาใส่ใจเราและยอมรับ โดยปฏิบัติ ต่อผู้อื่นเป็นอย่างดี ผู้บริหารมี

ความสามารถให้คำแนะนำแก่ครูและบุคลากรได้พัฒนาสมรรถภาพให้ดีขึ้น 3) ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ของคนในองค์กร ได้แก่ ผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคล ในองค์กรและบุคคลภายนอกองค์กร ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรแสดงความคิดเห็นและ ตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ผู้บริหารเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น และยอมรับความแตกต่าง ระหว่างบุคคล 4) ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรในการ จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารจัดทำหลักสูตรโดยใช้ทรัพยากรใน ท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ผู้บริหารมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เชิงพหุวัฒนธรรม และ 5) ด้านการมีคุณธรรม ได้แก่ ผู้บริหารยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ภายในองค์กร ผู้บริหารวางตนเป็นกลางเมื่อเกิดปัญหาหรือความขัดแย้งของผู้ครูและบุคลากร ผู้บริหารมีความความเสียสละ อุทิศตนให้กับองค์กรด้วยความเต็มใจอย่างเสมอต้นเสมอปลาย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรส่งเสริมการสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม หรือกิจกรรมที่เชื่อมโยงโรงเรียนกับชุมชน
2. ผู้บริหารควรพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร และชุมชน เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการที่เป็นตัวแทนจากหลากหลายวัฒนธรรม
3. ผู้บริหารควรจัดทำคู่มือหรือเอกสารแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ครอบคลุมทุกกระบวนการ และเผยแพร่ให้บุคลากรทราบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนากลยุทธ์หรือแนวทางในการสร้างแรงจูงใจที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะของบุคลากรในบริบทพหุวัฒนธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบหรือกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม โดยเน้นการจัดการทรัพยากรบุคคลและการสนับสนุนการเรียนรู้ในองค์กรที่ตอบสนองต่อความหลากหลาย และการปรับตัวในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพสูงสุด
3. ควรศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีและการมีส่วนร่วมในองค์กร ที่มุ่งเน้นการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมความไว้วางใจและความร่วมมือ เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก เช่น การสื่อสารและ

การบริหารความขัดแย้งในองค์กรที่หลากหลาย เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เพื่อช่วยพัฒนากลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมความสามัคคีในองค์กรอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนบ้านสันติสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ให้รองรับยุคปัญญาประดิษฐ์ ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการ/กิจกรรม โดยอาศัยกระบวนการบริหาร POMC ได้แก่ การวางแผน การจัดการ องค์กร การสร้างแรงจูงใจ และการควบคุมงาน โดยได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหารจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในโรงเรียน รวมถึงสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนที่มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ รัตนมณี. (2562). การเสริมสร้างความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของนักเรียนในระบบพหุวัฒนธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์วิชาการ.
- ขวลิต เกิดทิพย์. (2562). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15. วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์, 2(30), 232-241.
- ชูชัย ป็องฉา และ สุนทรี วรรณไพเราะ. (2565). องค์ประกอบและปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. ครุศาสตร์สาร. 15(2), 86 – 100.
- ณัฐกานต์ ศรีสุข. (2566). การบริหารสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์: ทิศทางการพัฒนาผู้นำทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์วิชาการ.
- นภาพรณ พุทธชาติ. (2563). การศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม: แนวทางและความสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรม. กรุงเทพฯ:
- นุรสาอีดา แซมะแซ. (2567). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ยศวดี คำทรัพย์, (2562). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม, วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 1(47), 272-293.
- โรงเรียนบ้านสันติสุข (2567). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2567.

โรงเรียนบ้านสันติสุข.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). การศึกษาไทยในยุคดิจิทัลและการเปลี่ยนแปลงของ
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. กระทรวงศึกษาธิการ.

*บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

กิตติภรณ์ ฮามพิทักษ์^{1*} อำนวย มีราคา²

¹ นักศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

² อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

*Corresponding author e-mail: kittipanhampituk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย และ 2) เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยจำแนกตาม ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 279 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง สุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 ระดับค่าความเชื่อมั่น 0.969 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ ของเซฟเฟ (Scheffe') ผลการวิจัยพบว่า 1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา; การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

* Received: 2 March 2025, Revised: 12 March 2025, Accepted: 13 March 2025

The Role Of School Administrators In Promoting Student-Centered Learning Process Under The Nong Khai Secondary Educational Service Area Office

Kittipan Hampituk^{1*} Aumnuay Meeraka²

¹Master of Education Program in Educational Management, Pitchayabundit College

²Lecturer of Faculty of Education, Pitchayabundit College

*Corresponding author e-mail: kittipanhampituk@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the role of school administrators in promoting learner-centered learning process under the Office of the Secondary Education Service Area, Nong Khai, and 2) compare the opinions of school administrators and teachers on the role of school administrators in promoting learner-centered learning process under the Office of the Secondary Education Service Area, Nong Khai, classified by position, school size, and work experience. The sample group consisted of 279 school administrators and teachers. The sample size was determined by Krejcie & Morgan using stratified random sampling. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with content validity ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability of 0.969. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and Scheffe's pairwise differences test. **The research results found that** 1. The role of school administrators in promoting student-centered learning processes in the Nong Khai Secondary Educational Service Area Office was overall at a high level. 2. The comparison of opinions toward the role of school administrators in promoting student-centered learning processes classified by position and work experience, showed no significant difference overall. When classified by school size, there was a statistically significant difference at the .01 level.

Keywords: Role of school administrators; Student-centered learning process

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้ให้หลักการและกรอบแนวคิด แนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยจะดำเนินการปฏิรูปการศึกษาใน 4 ด้าน คือ การปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการ การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูปกระบวนการเรียน การสอน การพัฒนาวิชาชีพ และบุคลากร กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปงานของกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว โดยเน้นที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนให้เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545

ในปัจจุบันการพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษายังคงขาดความชัดเจน และไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของครูผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมี

เพียงคู่มือประเมินสมรรถนะครูจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีและประเมินผลการปฏิบัติงานตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เท่านั้น อย่างไรก็ตาม คู่มือดังกล่าวยังขาดรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้ครูสามารถบรรลุตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดได้อย่างเต็มที่ การศึกษาของกลุ่มงานวิจัยจากสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษาพบว่า การพัฒนาครูจากหน่วยงานต่างๆ ยังขาดระบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ โดยปัญหาหลักที่พบคือการขาดคุณภาพและมาตรฐานที่ชัดเจน ซึ่งส่งผลให้หลักสูตรและเนื้อหาการอบรมยังไม่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน เน้นการเรียนรู้ทฤษฎีมากเกินไปจนขาดการปฏิบัติจริง ทำให้ครูไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้จริงในห้องเรียน นอกจากนี้ยังขาดการติดตามและประเมินผลการอบรมอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554)

การประเมินผลการเรียนที่สอดคล้องกับสภาพจริงควรพิจารณาจากหลายด้าน ทั้งพัฒนาการของผู้เรียน พฤติกรรม การมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการทดสอบที่บูรณาการไปกับกระบวนการเรียนการสอน ในขณะที่ครูต้องพัฒนาวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพและทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญถือเป็นกลยุทธ์หลักในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แนวทางนี้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพ เป็นแนวคิดที่ได้จากทฤษฎีการเรียนรู้และปรัชญาการศึกษาที่มีการพัฒนาและพิสูจน์ประสิทธิภาพ การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ยังครอบคลุมการพัฒนา IQ กับ EQ สู่การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี อย่างมีความสุขต่อการดำเนินชีวิต (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2553)

ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยรับผิดชอบในการกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติงานของบุคลากร และดำเนินการพัฒนาให้บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพของตน พร้อมทั้งจัดให้มีระบบการให้รางวัลเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานนอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีหน้าที่สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ขณะเดียวกัน ผู้บริหารต้องวางแผนการนิเทศ จัดกิจกรรมการนิเทศ รวมถึงกำกับติดตามและประเมินผลการจัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย (เข้มทอง ศิริแสงเลิศ, 2555)

จากข้อมูลที่น่าเสนอ พบว่าปัญหาเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขคือคุณภาพของผู้เรียน รองลงมาเป็นปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน โดยผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย แสดงให้เห็นแนวโน้มที่น่ากังวลเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยระหว่างปีการศึกษา 2564-2565 พบว่าคะแนนเฉลี่ยรวมลดลง โดยรายวิชาภาษาไทยและสังคมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยลดลง แม้ว่ารายวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษซึ่งจะมีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นก็ตาม และเมื่อพิจารณาแนวโน้มระยะยาว (ปีการศึกษา 2560-2564) ได้พบว่ามี

คะแนนเฉลี่ยของทุกรายวิชาไม่ถึงร้อยละ 50 และมีแนวโน้มต่ำลงอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย, 2567)

จากปัญหาและแนวคิดดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจถึงความสำคัญของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาใน การส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หนองคาย ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน เพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพครูผู้สอน รวมทั้งการพัฒนาเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย จำแนกตามตำแหน่ง ขนาด สถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 68 คน และครูผู้สอนจำนวน 947 คน รวมจำนวน 1,015 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 19 คน และครูผู้สอน 260 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของ Krejcie and Morgan และสุ่มแบบชั้น (Stratified random sampling) จากนั้นทำการสุ่ม อย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก จำนวน 279 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การ ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 1) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ ชุมชน 3) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

3.1.1 สร้างแบบสอบถาม ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้พิจารณาความถูกต้อง และความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) แล้วคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) แล้วเลือกคำถามข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) มาเป็นคำถามในแบบสอบถาม

3.1.2 ใช้แบบสอบถามจากการปรับแก้ไปทดลอง (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 30 คน จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.75 ขึ้นไป (Cronbach, 1984 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม เท่ากับ .969

3.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.3.1 สถิติทดสอบที (t-test) แบบ Independent Samples

3.3.2 สถิติทดสอบเอฟ (F-test) แบบ One-way ANOVA กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบของเซฟเฟ (Scheffe's Method) เนื่องจากสามารถใช้กับ กลุ่มตัวอย่างที่เท่ากันหรือต่างกันได้

ผลการวิจัย

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมาก ส่วนด้านที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ระดับมาก รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมและรายด้าน

การส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.61	.27	มากที่สุด
2. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	4.45	.40	มาก

การส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
3. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.40	.54	มาก
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.49	.30	มาก
รวม	4.49	.24	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย จำแนกตามตำแหน่ง พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน และประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน รายละเอียดดังตาราง 2 - 4

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมและรายด้าน โดยจำแนกตามตำแหน่ง (n=279)

ตัวแปร	ผู้บริหาร		ครูสอน		t-test	P-value
	n=19		n=260			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.62	.29	4.61	.27	.109	.913
2. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	4.41	.37	4.46	.40	-.484	.629
3. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.44	.59	4.40	.54	.285	.776
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.47	.28	4.49	.30	-.216	.829
โดยภาพรวม	4.48	.22	4.49	.24	-.080	.937

* $p \geq 0.05$

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการเปรียบเทียบบทบาทของ ผู้บริหาร

สถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา (n=279)

ตัวแปร		SS	df	MS	F	p
1. ด้านการจัดกระบวนการเรียนการรู้	ระหว่างกลุ่ม	.238	2	.119	1.557	.213
	ภายในกลุ่ม	21.065	276	.076		
	รวม	21.303	278			
2. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	9.619	2	4.810	36.431**	.000
	ภายในกลุ่ม	36.437	276	.132		

ตัวแปร		SS	df	MS	F	p
	รวม	46.056	278			
3. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	16.680	2	8.340	34.934**	.000
	ภายในกลุ่ม	65.890	276	.239		
	รวม	82.569	278			
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.049	2	.025	.261	.771
	ภายในกลุ่ม	26.185	276	.095		
	รวม	26.235	278			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.051	2	.525	9.300**	.000
	ภายในกลุ่ม	15.590	276	.056		
	รวม	16.641	278			

** $p < .01$

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา

ในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน (n=279)

ตัวแปร		SS	df	MS	F	p
1. ด้านการจัดกระบวนการเรียนการรู้	ระหว่างกลุ่ม	.018	2	.009	.116	.891
	ภายในกลุ่ม	21.285	276	.077		
	รวม	21.303	278			
2. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	.032	2	.016	.095	.909
	ภายในกลุ่ม	46.025	276	.167		
	รวม	46.056	278			
3. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2.651	2	1.325	4.577*	.011
	ภายในกลุ่ม	79.919	276	.290		
	รวม	82.569	278			
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.235	2	.118	1.248	.289
	ภายในกลุ่ม	25.999	276	.094		
	รวม	26.235	278			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.208	2	.104	1.748	.176
	ภายในกลุ่ม	16.433	276	.060		

ตัวแปร	SS	df	MS	F	p
รวม	16.641	278			

* $p \leq .05$

อภิปรายผล

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านที่สูงที่สุด ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดหลักสูตรเนื้อหาสาระในแต่ละระดับชั้น จัดประชุม กำหนดทิศทางและเป้าหมายของหลักสูตร มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญในการสนับสนุนครูในการออกแบบและดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมการเรียนรู้ รวมถึงการจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยประชุมหาแนวทางเพื่อกำหนดนโยบายและทิศทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับสุรพงศ์ อึ้งโพธิ์ (2562) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและครูมีการสื่อสารและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงานและการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีเป็นระบบ ซึ่งทำให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับแนวทางการบริหารและการดำเนินงานของสถานศึกษา รวมถึงการทำงานร่วมกันในบรรยากาศที่ดีและเป็นทีม ทำให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร ชินนะ (2567) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครุมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมและพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทของโรงเรียน และขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่อาจมีทรัพยากรและบุคลากรที่มากกว่า ทำให้สามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนได้หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย แต่การบริหารจัดการอาจต้องใช้วิธีการที่ซับซ้อนและต้องมีการวางแผนที่ดี อาจมีผลต่อความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อาจมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าโรงเรียนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยรวมแตกต่างกัน เช่นเดียวกับการศึกษาของระติวรรณ สุขศิริ (2561) เรื่อง การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของ ผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการศึกษาของชุดิมาพร เซาว์นไว (2564) เรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับปิยาภรณ์ พูลชัย (2565) ได้ศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลวิจัยพบว่า ครูที่ขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบันแตกต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน อาจมีมุมมองและความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่แตกต่างกัน ผู้ที่มีประสบการณ์มาก อาจมีความคุ้นเคยกับรูปแบบการสอนแบบเดิม และมองว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องยาก ในขณะที่ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า อาจเปิดรับแนวคิดใหม่ๆ และมองว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุรพงศ์ อังโพธิ์ (2562) ได้ศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลวิจัย พบว่า จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ

สอดคล้องกับ ปิยาภรณ์ พูลชัย, (2565) ได้ศึกษา บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลวิจัยพบว่า จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน จัดอบรมเกี่ยวกับแนวทางการวิจัยในชั้นเรียน ให้การสนับสนุนด้านเวลา ด้านทรัพยากร รวมทั้งมอบรางวัลหรือประกาศเกียรติคุณ และสนับสนุนให้ครูได้นำเสนอผลงานวิจัยในเวทีวิชาการ

1.2 ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดโครงการบริการวิชาการ เช่น การอบรมทักษะอาชีพ เทคโนโลยีดิจิทัล หรือความรู้ด้านการเกษตร เพื่อเป็นศูนย์กลางของวิชาการของชุมชน ให้สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา

1.3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม หาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมจากภายนอก ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และนำเสนอความสำคัญของเทคโนโลยีต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการเหล่านี้จะช่วยให้โรงเรียนมีสื่อและนวัตกรรมที่ทันสมัย ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพ

1.4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดระบบโครงสร้างการบริหารงานด้านการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้น สถานศึกษาควรวางแผนการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ สนับสนุนการพัฒนาครู ใช้เทคโนโลยีในการจัดการหลักสูตร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และติดตามผลอย่างต่อเนื่อง หากดำเนินการอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้หลักสูตรของสถานศึกษามีความทันสมัย สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น และส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจเฉพาะตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบในการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ดังนั้นหากเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะมีประโยชน์ต่อการอธิบายการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ชัดเจนมากขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดและประเมินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูผู้สอน และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ผลวิจัยสรุปได้ว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ซึ่งบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพครูผู้สอนและการจัดกระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ โดยบทบาทผู้บริหารสถานศึกษานั้นอาจเกิดจากองค์ความรู้ ความสามารถ ประกอบกับประสบการณ์จากการปฏิบัติงาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับบทบาทของตนเอง และพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม นอกจากนี้ ควรมีการสร้างความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เข็มทอง ศิริแสงเลิศ. (2555). *การบริหารจัดการเรียนรู้ในประมวลชุดวิชาการจัดการและบริหารองค์การทางการศึกษา*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชุดิมาพร เขาวนไฉ (2564) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 3(1), 19–28.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาสน.
- ปิยาภรณ์ พูลชัย. (2565). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สุวีริยาสาสน.
- ระติวรรณ สุขศิริ. (2561). การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของ ผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศิริพร ชินนะ. (2567). การส่งเสริมและพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการและการพัฒนา*, 4(2): 9-18

- สุรพงษ์ อึ้งโพธิ์. (2562). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 10(1), 162-177.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย (2567). *แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง)*. โอเดียนสโตร์.

*แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พานอดูร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ปรียาวดี จีระประภา¹ พูนชัย ยาวีราช² สุวดี อุปปินใจ³

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: Plampreeyavadee@gmail.com

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยในการบริหารงานวิชาการ 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอดูร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 10 คน หัวหน้ากลุ่มวิชาการ หัวหน้ากลุ่มอื่นและครูผู้สอน จำนวน 87 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 97 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มนโยบาย จำนวน 3 คน กลุ่มวิชาการ จำนวน 3 คน และกลุ่มปฏิบัติ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบบันทึกสนทนากลุ่ม วิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยข้อมูลเนื้อหาสำคัญ และสรุปเนื้อหาเชิงบรรยายเป็นความเรียง

จากการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยในการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน 1) ด้านโครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา 2) ผลผลิตและบริการ 3) บุคลากร 4) ประสิทธิภาพทางการเงิน 5) วัสดุทรัพยากร และ 6) การบริหารจัดการ ปัจจัยภายนอก 1) ด้านสังคมและวัฒนธรรม 2) ด้านเทคโนโลยี 3) ด้านเศรษฐกิจ และ 4) ด้านการเมืองและกฎหมาย แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอดูร ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ และ 5) ด้านการประกันคุณภาพ

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ; ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอดูร

* Received: 22 February 2025, Revised: 11 March 2025, Accepted: 13 March 2025

The Development Guidelines for Academic Administration of Schools in the Phan Udon Educational Quality Development Network under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2

Preeyavadee Jeeraprapa^{1*} Phoonchai Yawirach² Suwadee Ouppinjai³

¹Master of Education Program in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: Plampreeyavadee@gmail.com

ABSTRACT

The Development Guidelines for Academic Administration of Schools in the Phan Udon Educational Quality Development Network under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2 This study aimed to (1) examine the current and desired states of academic administration, (2) identify influencing factors, and (3) develop academic administration guidelines for schools in the Phan Udon Educational Quality Development Network under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2. A mixed-methods approach was employed, involving 97 participants, including school directors, deputy directors, acting directors, academic heads, department heads, and teachers. Additionally, nine key informants from policy, academic, and operational levels were interviewed. Research instruments included questionnaires, structured interviews, and focus group discussions. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, while qualitative data underwent content analysis.

The study revealed that while academic administration in the Phan Udon Educational Quality Development Network's schools is currently at a high level, there is a strong desire to achieve the highest level.

The study found that academic administration in these schools is influenced by both internal factors such as school structure, policies, outputs, personnel, financial efficiency, resources, and management and external factors like social conditions, technological advancements, economic conditions, and politics and law.

The study identified key guidelines for academic administration, emphasizing school-level curriculum management, learning process development, assessment and credit transfer, media and technology development, and quality assurance.

Keyword: Academic administration; The Phan Udon Educational Quality Development

บทนำ

การบริหารงานวิชาการเป็นเปรียบเทียบเหมือนหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา เปรียบเหมือนสายธารที่หล่อเลี้ยงองค์กร หล่อหลอมให้ทุกองค์ประกอบทำงานสอดคล้องกัน มุ่งสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงานและพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ และการบริหารงานวิชาการเป็นเปรียบเทียบเหมือนเข็มทิศนำทาง ชี้ให้เห็นทิศทางและเป้าหมาย ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายทำงานอย่างมี

คุณภาพซึ่งจะต้องขับเคลื่อนสถานศึกษาจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการยกระดับคุณภาพ การศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้พร้อมสู่โลกอนาคต มีแนวทางในการนิเทศติดตาม ส่งเสริมสนับสนุน ประสิทธิภาพในการทำงานทั้งในด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับ สถานศึกษาอย่างยั่งยืนและนำพาผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า (เกตกนก สวยคำข้าว , 2561) กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการ มีความสำคัญประการแรกของการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหาร สถานศึกษาควรให้ความสำคัญ เนื่องมาจากงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษาใน สถานศึกษา ส่วนงานด้านอื่นๆ เป็นงานสนับสนุนเพื่อให้การบริหารงานวิชาการดำเนินการบรรลุ วัตถุประสงค์และประสบผลสำเร็จ นำไปสู่การพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ไพรง รัตนชูวงศ์, 2561) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ การบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ การบริหารการศึกษาที่ดีจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง ได้แก่ นโยบาย แผนงาน งบประมาณ บุคลากร หลักสูตร สื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ และวัฒนธรรมองค์กร

โรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอตุร อยู่ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตั้งอยู่ในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ก่อตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในเขตพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งด้านวิชาการ บริหารจัดการ และคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอตุร มีบทบาทสำคัญในฐานะแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ศูนย์กลางการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา สำหรับโรงเรียนในเครือข่าย โดยมีกิจกรรมต่างๆ พัฒนา หลักสูตร สื่อการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาระบบบริหารจัดการโรงเรียนพัฒนาวิชาชีพครูส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในงานการศึกษาโรงเรียนศูนย์เครือข่าย พัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอตุร ไม่ได้อยู่เพียงลำพัง แต่เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายโรงเรียน ที่ร่วมมือกัน พัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานงาน และขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอตุร มีความสำคัญทาง วิชาการในหลายประการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเสริมสร้างความร่วมมือและการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในเครือข่ายโรงเรียน การพัฒนาเครือข่ายเหล่านี้มุ่งเน้นไปที่การสร้างและปรับปรุงระบบการ บริหารจัดการวิชาการให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญของการบริหารเครือข่ายความ ร่วมมือทางวิชาการ คือ การกำหนดวิสัยทัศน์และพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการ สร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิกในเครือข่าย อีกทั้งยังมีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสื่อสาร ระหว่างสมาชิกในเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพการสร้างเครือข่ายดังกล่าวยังส่งผลให้มีการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร เช่น การเสริมสร้างความสามารถ ของครู การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียน และการพัฒนาวิชาการที่ตรงตามความต้องการของ ท้องถิ่น แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการแข่งขันงานศิลปหัตถกรรม ครั้งที่ 70 ประจำปีการศึกษา 2565 ระดับ

ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานการแต่งตั้งคณะกรรมการตัดสินการแข่งขันงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับเขตพื้นที่ ประจำปีการศึกษา 2566 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2, 2566)

จากการบริหารวิชาการของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอุดร พบปัญหาในการบริหารงานวิชาการ ดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาครูมีความรู้และความสามารถด้านการพัฒนาหลักสูตรไม่เพียงพอในด้านการวางแผน การออกแบบ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตรกำหนดแนวทางปฏิบัติ มีโดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลและแนวทางที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างร่างรูปแบบการบริหารหลักสูตร ประเมินความเหมาะสมผ่านผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ก่อนนำไปประเมินความเป็นไปได้ในการใช้งานจริง ผลวิจัยชี้ว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กษมา ชนะวงศ์ , 2564) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ กระบวนการนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เรียน นอกจากนี้ ควรมีระบบควบคุมคุณภาพในการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนด การจัดการข้อมูลสารสนเทศ การประชาสัมพันธ์ และการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งสำคัญในการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ รวมถึงการรายงานผลการบริหารหลักสูตรต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2567)

รายงานผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ปีการศึกษา 2565 - 2566 พบว่าข้อมูลผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอุดร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ปีการศึกษา 2565 - 2566 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กล่าวมาแล้วนั้นชี้ให้เห็นว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่ปรากฏตามรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอุดร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2คะแนนเปรียบเทียบกับคะแนนปีการศึกษา 2566 จะอยู่ในระดับต่ำกว่าคะแนนปีการศึกษา 2565ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และคะแนนเฉลี่ยรวมคะแนนปีการศึกษา 2566 รวมคะแนนเฉลี่ย 44 คะแนน จะอยู่ในระดับต่ำกว่าคะแนนปีการศึกษา 2565รวมคะแนนเฉลี่ย 54 คะแนน ถือว่ายังไม่ถึงเกณฑ์การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศได้ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพด้านวิชาการ

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมุ่งศึกษาถึงสภาพการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอุดร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาแนวทางการบริหารงานวิชาการจากเอกสาร ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบการบริหารงานโรงเรียน ของ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยนำเอาแนวคิดทฤษฎีการ ของ Louis A. Allen (1985อ้างอิงใน สุประวีณ์ พิทยโพธิ์, 2563) ทฤษฎี POLC ประกอบไปด้วยหลักการดังต่อไปนี้ การวางแผน (Planning)การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) มาใช้จากนั้นจึงศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนเพื่อทราบถึงแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอตุร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการบริหารวิชาการให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอตุร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2
2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอตุร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอตุร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอตุร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 10 คน หัวหน้ากลุ่มวิชาการ หัวหน้ากลุ่มอื่นและครูผู้สอน จำนวน 87 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 97 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% โดยเลือกวิธีการแบบการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประกอบไปด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอตุร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 โดยวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67– 1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (1951) แบบสอบถามในส่วนของสภาพปัจจุบันได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และแบบสอบถามในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 การเก็บรวบรวม

ข้อมูล จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้รับการตอบรับครบถ้วนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลทั้งหมดมารวมกัน จัดหมวดหมู่ **การวิเคราะห์สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย** ตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามเพศ อายุ ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ระยะเวลาการทำงานในสถานศึกษาปัจจุบัน วุฒิการศึกษา ประเภทของสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา โดยวิธีการห่าร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านและแยกรายข้อ จากสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เรียงลำดับจากความต้องการจำเป็นมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรกโดยใช้สูตรการคำนวณ Priority Need Index (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอรุตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน ผู้ศึกษาเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีความยินดี เต็มใจให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอรุตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มนโยบาย จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน กลุ่มวิชาการ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างานวิชาการโรงเรียน จำนวน 1 คน และกลุ่มปฏิบัติ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างานทะเบียนนักเรียนและวัดผลประเมินผล จำนวน 1 คน ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอรุตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีความยินดี เต็มใจให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอรุตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มนโยบาย จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน กลุ่มวิชาการ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างานวิชาการโรงเรียน จำนวน 1 คน และกลุ่มปฏิบัติ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้างานทะเบียนนักเรียนและวัดผลประเมินผล จำนวน 1 คน ครูที่

ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการร่างการสนทนากลุ่มเพื่อหา แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอดูร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ศึกษารูปแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอดูร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1.1 จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 76.30 รองลงมาคือตำแหน่งกลุ่มงานบริหารวิชาการ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.40 และตำแหน่งที่ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือ ตำแหน่งรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10

1.2 สภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอดูร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) รองลงมา คือ ด้านการประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.64$)

สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอดูร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประกันคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$)

2. ผลการศึกษาปัจจัยในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอดูร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า

2.1 ปัจจัยภายใน

การบริหารงานในโรงเรียนชนบทต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากรที่ไม่เพียงพอ ส่งผลให้การดำเนินงานวิชาการขาดความต่อเนื่องและต้องปรับให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ส่วนผู้เรียนส่วนใหญ่มีคุณภาพตามมาตรฐานพื้นฐานแต่ขาดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การคิดวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยี ซึ่งเกิดจากข้อจำกัดด้านสื่อการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมทักษะ การบริหารด้านวิชาการพึ่งพาครูและหัวหน้างานวิชาการที่ขาดทักษะเฉพาะด้านและการพัฒนาความรู้ใหม่ๆ การจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อลดข้อจำกัด และเน้นการประกันคุณภาพผ่านการประเมินตนเองและการทบทวนผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนต่อไป โรงเรียนชนบทเผชิญกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากรที่ไม่เพียงพอ ทำให้ครูต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน ส่งผลให้การจัดทำหลักสูตรและการประกันคุณภาพขาดความต่อเนื่องและต้องปรับให้เข้ากับบริบทเฉพาะของแต่ละโรงเรียน แม้ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานพื้นฐาน แต่ยังขาดทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากข้อจำกัดด้านสื่อการเรียนรู้และกิจกรรมเสริม ทรัพยากรจากงบประมาณภาครัฐที่จำกัดบังคับให้โรงเรียนต้องใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและวัสดุประยุกต์เพื่อพัฒนาสื่อ รวมถึงการประกันคุณภาพโดยเน้นการประเมินตนเองและตรวจสอบจากภายนอกเพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับบริบทของชุมชน

2.2 ปัจจัยภายนอก

สังคมชนบทมีวัฒนธรรมเฉพาะที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ แต่การย้ายถิ่นฐานและการขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครองส่งผลต่อความไม่ต่อเนื่องในการเรียนรู้ และคุณภาพการศึกษาที่ต่ำลง แม้เทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ โรงเรียนก็ยังประสบปัญหาเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัล โรงเรียนในชนบทต้องใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถสนับสนุนการศึกษาของบุตรหลานได้ดีพอ โรงเรียนจึงต้องพึ่งพาทุนการศึกษาและโครงการช่วยเหลือ อีกทั้งนโยบายการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้โรงเรียนต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วและบางครั้งเพิ่มภาระการดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น สังคมชนบทมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ แต่การย้ายถิ่นฐานและการขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครองส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา โรงเรียนชนบทเผชิญกับปัญหาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี ทำให้ต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวจำกัดการสนับสนุนทางการเงิน จึงต้องมีทุนการศึกษาและโครงการช่วยเหลือ นโยบายการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงบ่อยบังคับให้โรงเรียนปรับตัวอย่างรวดเร็ว แต่บางครั้งเพิ่มภาระงานที่ไม่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอรุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามหลักทฤษฎีการบริหาร POLC Louis A. Allen (1985), Black and Porter (2000), เสนาะ ตีเขาว์ (2551), สุวดี อุปปิน

ใจ (2560) จึงได้ขอขยายหลักการบริหาร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ผลการศึกษาพบว่า

3.1 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

ขั้นการวางแผน (P-Planning)

สถานศึกษา ควรจัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความเหมาะสมและมีบทบาทชัดเจนในการดำเนินงาน พร้อมทั้งกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว เพื่อส่งเสริมความโปร่งใส สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ขั้นการจัดองค์การ (O-Organizing)

สถานศึกษาควรดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความเหมาะสมและมีบทบาทชัดเจนในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้ ควรกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศ กำกับ และติดตาม เพื่อเสริมสร้างความโปร่งใส และสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด.

การนำ (L-Leading)

สถานศึกษาควรดำเนินการอบรมหรือพัฒนาความรู้ให้แก่ผู้บริหารและครูในด้านแนวทางการนิเทศ การวิเคราะห์ผล และใช้เทคนิคหรือเครื่องมือที่ทันสมัยในการติดตามผล เพื่อเสริมสร้างความพร้อมในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพและสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม

การควบคุม (C-Controlling)

สถานศึกษาควรส่งเสริมการนำหลักสูตรสถานศึกษามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนจริงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครอบคลุมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผล และการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร

3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นการวางแผน (P-Planning) ควรวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง หลักสูตร

สถานศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดทั้งระหว่างทางและปลายทาง รวมถึงเนื้อหาสาระที่ต้องการสอน โดยวางแผนให้ครอบคลุมวิธีการสอน กิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และแนวทางการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยควรออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงบริบทของโรงเรียนและความต้องการของผู้เรียน รวมถึงการตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานภายในและภายนอก

ขั้นการจัดองค์การ (O-Organizing) ควรจัดทำแผนการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมจากนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน

ขั้นการนำ (L-Leading) สถานศึกษาควรดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ควรนำไปใช้จริงในห้องเรียน โดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความน่าสนใจและส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของผู้เรียน

ขั้นการควบคุม (C-Controlling) สถานศึกษาควรนำผลการประเมินที่ได้รับมาวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน พร้อมทั้งหาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาทักษะกระบวนการของครูผู้สอนให้เป็นรูปธรรม เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนอย่างยั่งยืน

3.3 ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

ขั้นการวางแผน (P-Planning) ควรดำเนินการวางแผนและจัดทำคู่มือการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนและมีมาตรฐาน เพื่อให้บุคลากรสามารถดำเนินงานตามแนวทางเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้การวัดผลและประเมินผลสามารถสะท้อนศักยภาพของผู้เรียน

ขั้นการจัดองค์การ (O-Organizing) ควรจัดระบบการสนับสนุนการวัดผลและประเมินผลให้มีความชัดเจน โดยสนับสนุนให้ครูผู้สอนดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับคู่มือการวัดและประเมินผล

การนำ (L-Leading) ควรสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการวัดและประเมินผลตามศักยภาพของผู้เรียน โดยกระตุ้นให้ครูผู้สอนออกแบบการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

การควบคุม (C-Controlling) ควรมีกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

3.4 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้

ขั้นการวางแผน (P-Planning) ควรวางแผนการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยพิจารณาจากความเหมาะสมกับบริบท ทรัพยากรที่มีอยู่ และความคุ้มค่าในเชิงทรัพยากรและเวลา เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นการจัดองค์การ (O-Organizing) ควรสนับสนุนบุคลากรทางการศึกษาในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ตอบสนองต่อเป้าหมายการเรียนรู้ พร้อมทั้งสร้างชุมชนแห่งการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดและความรู้ในกลุ่มบุคลากร

การนำ (L-Leading) ควรกระตุ้นให้ครูผู้สอนมีโอกาสพัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของโรงเรียน พร้อมทั้งประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความน่าสนใจของการเรียนการสอน

การควบคุม (C-Controlling) ควรจัดกระบวนการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาในแต่ละช่วงชั้นอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการพิจารณาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย

3.5 ด้านการประกันคุณภาพ

ขั้นการวางแผน (P-Planning) ควรจัดทำแผนการส่งเสริมแรงจูงใจในระยะยาว โดยเน้นการสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความสำเร็จร่วมกัน

ขั้นการจัดองค์การ (O-Organizing) ควรสนับสนุนการจัดระบบเพื่อยอมรับและชื่นชมบุคลากรที่มีผลงานดีเด่นผ่านการแสดงคำชมเชยหรือการยกย่องในกิจกรรมสาธารณะ เพื่อกระตุ้นแรงจูงใจและส่งเสริมความกระตือรือร้นในการพัฒนางาน

ขั้นการนำ (L-Leading) ควรแสดงการยอมรับและชื่นชมบุคลากรที่มีผลงานดีเด่นในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพผ่านคำชมเชยหรือการยกย่องในกิจกรรมสาธารณะ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและกระตุ้นแรงจูงใจในการทำงานอย่างต่อเนื่อง

ขั้นการควบคุม (C-Controlling) ใช้ผลการติดตามและประเมินผลเพื่อพัฒนาระบบการส่งเสริมแรงจูงใจและวัฒนธรรมองค์กร ให้ตอบสนองต่อความต้องการของบุคลากรในระยะยาว และสนับสนุนความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอุตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ปัจจัยในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอุตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 และแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอุตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 อภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1.1 จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอุตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสำหรับสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอรุตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นอันดับแรก โดยถือว่างานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง ดังนั้น สถานศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการสนับสนุน ส่งเสริม และกำกับติดตามการดำเนินงานของครูผู้สอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 อันจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูติภา กันนุฬา และคณะ (2566) ได้กล่าวไว้ว่า ศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่มีผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยพบว่าองค์ประกอบสำคัญประกอบด้วย ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอนของครู ด้านคุณภาพของผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านนโยบายการศึกษา ซึ่งการพัฒนาในด้านเหล่านี้จะส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอรุตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการผลิตสื่อที่เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนรายบุคคล เพื่อให้สามารถเลือกใช้สื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียและสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาญณรงค์ อารีรัตน์ (2562) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งระบุว่าการสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อนวัตกรรมที่ทันสมัยและเหมาะสมกับผู้เรียน ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอรุตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 พบว่า ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนในสถานศึกษาถือเป็นหนึ่งในกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ศึกษาระเบียบ คู่มือการวัดผล ประเมินผล และมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาเครื่องมือวัดผลที่มีความหลากหลาย เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย และสะท้อนพัฒนาการที่แท้จริงของ

ผู้เรียน สถานศึกษาใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย ทั้งการสอบ การประเมินผลเชิงปฏิบัติ และการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทุกมิติของการเรียนรู้ การดำเนินการดังกล่าวช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ การเทียบโอนผลการเรียนยังช่วยให้ผู้เรียนที่ย้ายสถานศึกษาหรือระบบการศึกษาได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพัตรา วงศ์สุวรรณ (2562) การสอบข้อเขียน การประเมินผลงาน และการสังเกตพฤติกรรม ช่วยสะท้อนพัฒนาการที่แท้จริงของผู้เรียน นอกจากนี้ การจัดอบรมให้ครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือวัดผลช่วยเพิ่มคุณภาพในการประเมินผลและสร้างความแม่นยำในการวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียน

2. ผลการศึกษาปัจจัยในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอรุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพเกิดจากบทบาทของผู้บริหารในการกำหนดนโยบายและกระบวนการ พร้อมการจัดสรรทรัพยากรสำคัญ เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในแต่ละส่วนอย่างชัดเจนและมีทิศทาง การกำกับติดตามและประเมินผลช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในขณะเดียวกัน การพัฒนาบุคลากรผ่านการฝึกอบรมและสร้างเครือข่ายทางวิชาการส่งเสริมให้ครูออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากนี้ การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียนยังช่วยให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนชนบทที่ต้องปรับตัวตามข้อจำกัดและการเปลี่ยนแปลงนโยบายภายนอกเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษายั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย สมชาย วงศ์สุวรรณ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในเขตพื้นที่ชนบท พบว่า ปัจจัยภายในที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การกำหนดนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจน การจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม เช่น งบประมาณ สื่อการเรียนการสอน และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องโดยผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านปัจจัยภายนอก งานวิจัยระบุว่าบริบทของสังคมและชุมชนที่หลากหลาย ความร่วมมือจากผู้ปกครองและองค์กรท้องถิ่น รวมถึงความพร้อมทางเทคโนโลยีในพื้นที่ชนบท มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนหรือสร้างข้อจำกัดในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอรุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา มีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอรุณ สถานศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีบทบาทชัดเจนและให้ผู้บริหาร ผู้ปกครอง พร้อมทั้งชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัย ศิริวรรณ จันท์เรือง (2563)

ในขั้นการจัดองค์การ ควรมีการนิเทศและติดตามผลโดยคณะกรรมการที่เหมาะสม โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกเข้าร่วมกระบวนการเพื่อยกระดับประสิทธิภาพของหลักสูตร

3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษามาตรฐาน รวมถึงตัวชี้วัดทั้งระหว่างทางและปลายทาง พร้อมกำหนดวิธีสอน กิจกรรม สื่อ และแนวทางการวัดประเมินผลให้สอดคล้องกับความต้องการภายในและภายนอก สอดคล้องกับผลการวิจัย กมลชนก สุนทร (2564) การจัดองค์การให้มีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดทำแผนการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนและผู้ปกครองช่วยยกระดับศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัดและบริบทของโรงเรียน ในขั้นการนำ ผู้อำนวยการโรงเรียนและหน่วยงานภายนอกมีบทบาทในการนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อประเมินผลที่หลากหลาย

3.3 ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ การศึกษาควรเริ่มจากการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนและผู้เรียนเพื่อกำหนดแนวทางเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น สอดคล้องกับผลการวิจัย จิตติมา ศิริวัฒน์ (2563) ในขั้นการจัดองค์การ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อและนวัตกรรม พร้อมทั้งสร้างชุมชนแลกเปลี่ยนแนวคิดเพื่อเร่งความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การนำมีการนิเทศ กำกับ และติดตามการใช้สื่อจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือภายนอกเพื่อตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพ ส่วนการควบคุมให้ผลการประเมินถูกนำมาปรับปรุงพัฒนาการผลิตและการใช้สื่ออย่างต่อเนื่อง

3.4 ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนมีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาควรศึกษาแนวทางการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยมีการวางแผนและจัดทำคู่มือชัดเจน เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานในแนวทางเดียวกัน ในขั้นการจัดองค์การ ส่งเสริมให้ครูออกแบบและใช้เครื่องมือวัดผลที่หลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ การนำมีการนิเทศ กำกับ ติดตามโดยคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องเพื่อประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในทุกระดับ ส่วนการควบคุมให้ผลการประเมินถูกนำมาใช้ปรับปรุงและเผยแพร่สู่สาธารณะ เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปกครองและชุมชน ส่งเสริมการวางแผนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาย วงศ์สุวรรณ (2562) ที่เน้นความสำคัญของการมีแนวทางและการนิเทศที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

3.5 ด้านการประกันคุณภาพ มีแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ข้อเสนอแนะการวิจัย การวางแผนโดยจัดทำแผนส่งเสริมแรงจูงใจในระยะยาว ให้บุคลากรมีส่วนร่วม กำหนดเป้าหมายและแนวทาง พร้อมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความสำเร็จร่วมกัน ในขั้นการจัดองค์การ ควรจัดระบบรับรองและชื่นชมบุคลากรที่มีผลงานดีเด่นผ่านการแสดงคำชมในที่สาธารณะเพื่อกระตุ้นแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการพัฒนา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลธิชา พงษ์แก้ว (2564)

การศึกษาจากงานวิจัย เรื่อง แนวทางการประกันคุณภาพในสถานศึกษาชนบทของภาคเหนือประเทศไทย กล่าวว่า การจัดกิจกรรมที่ยอมรับและชื่นชมความสำเร็จของบุคลากรในที่สาธารณะช่วยสร้างแรงจูงใจให้ครู และเจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นและพร้อมที่จะพัฒนางานด้านการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในวงกว้างต่อไป ดังนี้

1. ระดับนโยบาย

1.1 จากผลการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 สามารถนำแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอูตรไปกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอูตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 เพื่อจะได้ยกระดับการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ต่อไป

2. ระดับปฏิบัติการหรือสถานศึกษา

2.1 จากการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอูตร ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีการปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอ การติดตามและประเมินผลการพัฒนาในด้านดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้มั่นใจว่าการพัฒนา มีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเต็มที่

2.2 จากการศึกษาการศึกษาปัจจัยในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอูตร สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนและผู้ปกครองมีความหลากหลาย ซึ่งส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เนื่องจากอาจมีความแตกต่างในการสนับสนุนการศึกษา และทัศนคติต่อการเรียนรู้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในพื้นที่ยังไม่แพร่หลาย และความสามารถในการใช้เทคโนโลยียังมีข้อจำกัด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การที่ชุมชนและผู้ปกครองมีรายได้ก็น้อยก็อาจจำกัดความสามารถในการลงทุนในสื่อการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ความมั่นคง และกฎหมายที่ไม่แน่นอนอาจมีผลกระทบต่อดำเนินงานของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษาพบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพานอูตร พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม

เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของ ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเสริมสร้างโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและเนื้อหาที่ จำเป็นในการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการสามารถตอบสนองต่อความท้าทาย และสภาพแวดล้อมที่จำกัดในแต่ละพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น

2. จากผลการศึกษาปัจจัยในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนา คุณภาพการศึกษาพานอรุตร พบว่า ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเพื่อระบุและวิเคราะห์ปัจจัยเหล่านี้อย่าง ละเอียด โดยเฉพาะปัจจัยภายนอกซึ่งเป็นปัจจัยที่สถานศึกษาไม่สามารถควบคุมได้ และปัจจัยภายนอกยัง ส่งผลอย่างมากต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาแนว ทางการเสริมสร้างปัจจัยสนับสนุนในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. จากผลการศึกษาแนวการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาพานอรุตร พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดง ถึงความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ดังนั้นจึง ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ โดยอาจมุ่งเน้นที่การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การสร้างเครือข่ายนักวิจัยใน สถานศึกษา และการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อให้ครูและบุคลากรสามารถดำเนินการวิจัยที่มี คุณภาพและนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่ง เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยนี้ได้นำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาพานอรุตร โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา รวมถึงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยี ตลอดจนระบบนิเทศและประกันคุณภาพ ปัจจัยที่ ส่งผลต่อความสำเร็จประกอบด้วยปัจจัยภายใน ได้แก่ โครงสร้างและนโยบายสถานศึกษา การบริหาร ทรัพยากร และคุณภาพบุคลากร รวมถึงปัจจัยภายนอก ได้แก่ เทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และนโยบายการศึกษา แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนควรเน้นการพัฒนาหลักสูตรและการ จัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการบริหารที่เป็นระบบตามหลัก POLC (Planning, Organizing, Leading, Controlling) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การวางแผนหลักสูตรควรมีการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน รวมถึงการกำกับติดตามผลที่โปร่งใสและเป็นระบบ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงความ ต้องการของผู้เรียนและบริบทของโรงเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในด้านการวัด และประเมินผล ควรออกแบบให้สอดคล้องกับมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อสะท้อนศักยภาพของ

ผู้เรียน และการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ควรอยู่บนพื้นฐานของความเหมาะสมอย่าง
คุ้มค่า เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้และการบริหารงานวิชาการในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก สุนทร. (2564). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนชนบท. วารสารการจัด
การศึกษา, 13(2), 45-67.
- กษมา ชนะวงศ์. (2562). รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษ
ที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เกตกนก สวยคำข้าว. (2561). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตติมา ศิริวัฒน์. (2563). การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโรงเรียนเขตชนบท.
วารสาร การศึกษาเพื่อการพัฒนา, 10(2), 45-60.
- ชลธิชา พงษ์แก้ว. (2564). การบริหารวิชาการในพื้นที่ชนบท: บทเรียนจากการศึกษาในภาคเหนือ
ของประเทศไทย. วารสารการบริหารการศึกษา, 12(3), 80-95.
- ชาญณรงค์ อารีรัตน์. (2562). การพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ผู้เรียนใน
ศตวรรษที่ 21. วารสารการศึกษาและพัฒนาสื่อ, 14(3), 45-60.
- ชุตินา กัณนุหา, และคณะ. (2566). การพัฒนาองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่มีผลต่อการ ยกระดับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์, 9(1), 85-99.
- ไพโรภ รัตนชูวงศ์. (2561). การบริหารการศึกษา. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ จันทร์เรือง. (2563). การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา: บทเรียนจากโรงเรียนในพื้นที่ชนบท.
วารสารการศึกษาเพื่อการพัฒนา, 14(2), 45-60.
- สมชาย วงศ์สุวรรณ. (2562). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการวัดผลและประเมินผลเพื่อพัฒนา
คุณภาพการเรียนรู้. วารสารการศึกษาท้องถิ่น, 14(2), 55-72.
- เสนาะ ดิยาว. (2551). หลักการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 4. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. (2567). รายงานผลแผนปฏิบัติการสถานศึกษา.
เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2567). กระบวนการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐาน
สมรรถนะ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุพัตรา วงศ์สุวรรณ. (2562). การพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผลการเรียนในสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน. วารสารการวัดและประเมินผลการศึกษา, 12(1), 45-60.

- สุดี อุปปินใจ. (2560). *การบริหารงบประมาณ การเงิน และการบริหารทั่วไป*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การพัฒนากระบวนการประเมินความต้องการและลำดับความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ในองค์กร*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Allen, L. A. (1985). *Management and organization*. McGraw-Hill.
- Black, J. S., & Porter, L. W. (2020). *Management: A global perspective*. Pearson.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

*แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าชาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

บุษรา บุญสม^{1*} ไพโรจน์ ด่วนนคร² พูนชัย ยาวีราช³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: annahha@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practice) ด้านทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และ3)ศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าชาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในกลุ่มป่าชาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 จำนวน 51 คน ผลการศึกษาพบว่า 1)สภาพปัจจุบันของแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา 1 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา มีทั้งหมด 4 ทักษะ ดังนี้ 1)ทักษะด้านเทคนิควิธี2)ทักษะด้านมนุษย3)ทักษะด้านความคิดรวบยอด4)ทักษะด้านการศึกษาและการสอน 3)แนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในกลุ่มป่าชาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ตามการจัดลำดับความต้องการจำเป็นอันดับแรกได้แก่ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิธีการคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ ได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว นำความรู้ประสบการณ์ที่มีมาประยุกต์ใช้ประกอบกับข้อมูลการตัดสินใจ ได้อย่างมีคุณภาพ

คำสำคัญ : ทักษะการบริหาร; ผู้บริหารสถานศึกษา; โรงเรียนในกลุ่มป่าชาย

* Received: 22 February 2025, Revised: 4 March 2025, Accepted: 8 March 2025

Guidelines for developing management skills for school administrators in the Pa Sang group, Chiang Rai Primary Educational Area Office 1

Budsara Boonsom¹ Pairoj Duangnakorn² Phoonchai Yawirach³

¹Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: annahhha@gmail.com

ABSTRACT

This independent study aims to 1) examine the current state and the desired state of management skills for school administrators 2) study human resource best practices in management skills for school administrators and 3) develop guidelines for the administrative skills of school administrators in schools within the Pasang group, under the Chiang Rai Primary Education Service Area Office 1. The population for this study consisted of 51 personnel from the schools in the Pasang group, Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1. The findings can be summarized as follows: 1) The current state of the development guidelines for management skills for school administrators in schools within the Pasang group, under the Chiang Rai Primary Education Service Area Office 1, was at a moderate level. In contrast, the desired state of these development guidelines was at the highest level. 2) The best practices in management skills for school administrators in schools within the Pasang group, under the Chiang Rai Primary Education Service Area Office 1, encompassed four key skills: 1) Technical Skills, 2) Human Skills, 3) Conceptual Skills, and 4) Instructional Skills. 3) The guidelines for developing management skills for school administrators in schools within the Pasang group, under the Chiang Rai Primary Education Service Area Office 1, were based on the priority of needs, starting with conceptual skills. School administrators were required to solve problems using innovative approaches accurately and swiftly. They needed to apply their knowledge and experience alongside decision-making data to ensure quality outcomes. Furthermore, they had to be capable of analyzing and planning educational management appropriately.

Keywords: Management Skills; School Administrators; Schools in the Pasang Group

บทนำ

โลกในยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การศึกษา และเทคโนโลยีที่ทันสมัย สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ทุกองค์กรต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องพัฒนาศักยภาพในตัวคนให้เต็มที ทำให้คนมีความคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่ดีงาม เพื่อการดำเนินชีวิตและการปรับตัวให้ทัน

กับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ว่า การศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาคือกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2548) เพื่อเป็นหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเป็นเข็มทิศชี้้นำในการพัฒนาสังคมไทยได้อย่างยั่งยืน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ โดยเน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง มีดุลยภาพด้านสังคม คุณภาพที่มีความเที่ยงธรรมมั่นคง โปร่งใส ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา การเรียนรู้ที่ทุกคนในสังคมมีความใฝ่รู้ พร้อมทั้งจะเรียนรู้อยู่เสมอ เป็นสังคมแห่งสมานฉันท์ มีความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นสังคมที่มุ่งฟื้นฟูสืบสาน อารังไว้ซึ่งเอกลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรมไทย ให้ความสำคัญของการศึกษาที่จะเป็นเครื่องมือในการสร้างคน สร้างงาน สร้างชาติ ทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 -พ.ศ. 2561) ที่มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และการเรียนรู้อย่างทั่วถึง (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2560)

การบริหารงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพหรือประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยผู้บริหารหรือผู้นำในองค์กรที่มีความรู้ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางและนโยบายเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป(อุดม พินธุรัช, 2560) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ จึงจะส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพขององค์กรหรือสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้คู่คุณธรรม มุ่งเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน โดยมียุทธศาสตร์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีศักยภาพความเป็นผู้นำที่มีจิตวิญญาณของผู้บริหารอย่างยั่งยืน และตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างมีความภาคภูมิใจในวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะผู้ที่จะเป็นผู้บริหารต้องเป็นคนดี มีศรัทธาในวิชาชีพ พร้อมทั้งจะประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน 3) มาตรฐานการปฏิบัติตน

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจในหลักการกระบวนการบริหารและทักษะการบริหาร โดยเฉพาะทักษะการบริหารที่ต้องอาศัยความสามารถของผู้บริหารในการดำเนินกิจกรรมการบริหารงานตามภารกิจหรือภาระงานในด้านต่างๆ ของผู้บริหารที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษาการนำทักษะ

กระบวนการบริหารมาเป็นองค์ประกอบในการบริหารงานจะทำให้การบริหารงานเป็นระบบและเกิดความชัดเจนมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลถึงประสิทธิภาพที่ดีของการบริหารการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีทักษะที่หลากหลายพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เพื่อนำไปสู่การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวความคิดของ (Katz, 1995) ที่กล่าวว่า ทักษะจำเป็นของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จมี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารต้องมีความรู้และความชำนาญในการปฏิบัติงาน มีเทคนิคการคิดเชิงกลยุทธ์ วางแผนกำหนดนโยบายและทิศทางของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ร่วมงานทุกระดับ ยอมรับนับถือและให้เกียรติซึ่งกันและกัน และ 3) ด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงาน เข้าใจกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ต้องกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ ภาระงาน ยุทธศาสตร์ที่จะนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยการเสริมสร้างทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านความคิดรวบยอด และทักษะด้านการศึกษาและการสอน มีส่วนสำคัญจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีตัวอย่างที่ดีในการบริหาร นำแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านทักษะการบริหารไปปรับใช้การพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 นั้น เป็นทักษะสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการใช้ความรู้และความสามารถในการดำเนินกิจกรรมการบริหารงานตามภารกิจหรือกิจกรรมต่างๆ ของผู้บริหารอย่างเต็มศักยภาพ ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยอาศัยทรัพยากรบุคคล และกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาบรรจุใหม่ ในด้านทักษะการบริหารยังไม่เห็นเด่นชัด จึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการบริหารในการใช้ความรู้ ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมการปฏิบัติงานในสถานศึกษาตามภารกิจและตามกระบวนการบริหาร ให้สามารถพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความชำนาญในการบริหารจัดการได้ถูกต้อง รวดเร็ว และก้าวทันยุคเทคโนโลยี อีกทั้งในด้านประสบการณ์ในการทำงานในการบริหารสถานศึกษายังมีน้อยโดยประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มป่าซาง มีประสบการณ์ในการบริหารงานน้อยที่สุดคือ 1 ปี และประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุดคือ 5 ปี (ข้อมูล ณ วันที่ 5 มิถุนายน 2567 กลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1)

จากที่กล่าวมาข้างต้น อาจเป็นปัญหาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ยังขาดทักษะที่สำคัญบางประการในการบริหารงานในสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทักษะทางการบริหาร เพื่อให้สถานศึกษา

สามารถยกระดับการจัดการศึกษาและดำเนินงานตามภารกิจให้ได้มาตรฐานที่สูงขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาทักษะการบริหารซึ่งประกอบด้วยทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษย ทักษะด้านความคิดรวบยอดและทักษะด้านการศึกษาและการสอน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ด้านทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

ประชากร คือ ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 จำนวน 51 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประกอบไปด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นคำถามของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม วิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาหลักการจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จากนั้นสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน จากนั้นตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67– 1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค แบบสอบถามในส่วนของสภาพปัจจุบันได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ

0.992 การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามไปยังผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองกับครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 51 คน ได้รับการตอบรับครบถ้วนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลทั้งหมดมารวมกัน จัดหมวดหมู่ และดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามสถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิธีการหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ

2. ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ทักษะประกอบด้วย 1) ทักษะด้านเทคนิควิธี 2) ทักษะด้านมนุษย 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด 4) ทักษะด้านการศึกษาและการสอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยศึกษาข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซางที่ได้จากการทำแบบสอบถาม สร้างประเด็นการสัมภาษณ์โดยใช้ข้อคำถามที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดของทักษะในด้านนั้นเพื่อให้ได้รับแนวปฏิบัติเลิศมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหาร จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแนะนำเสนอในรูปแบบความเรียง

3. แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มนโยบาย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 1 คน กลุ่มวิชาการประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน อาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน กลุ่มปฏิบัติการ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่เป็นเลิศ 3 จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 จำนวน 3 คน ครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 จำนวน 3 คน เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยประเด็นข้อคำถามการสนทนากลุ่มมีลักษณะเป็นการสนทนาตามกรอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ การหาแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ทักษะ ร่างแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง เสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขร่างแนวทาง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม ขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น และร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ของแนวทางแต่ละข้อ การวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของประชากรทั้งหมด 51 คน โดยจำแนกตาม สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

1.1.1 จำแนกตามสถานภาพของครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า มีสถานภาพเป็นครูผู้สอน จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 90.20 สถานภาพบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 9.80 จำแนกตามอายุพบว่า มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 13.73 อายุระหว่าง 31 ปีขึ้นไป - 40 ปีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 50.98 อายุระหว่าง 41 ปีขึ้นไป - 50 ปีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 21.57 อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 13.72 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.97 ปริญญาตรี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 86.27 ปริญญาโท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน 5 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 35.29 ประสบการณ์ในการทำงาน 6 - 10 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 39.22 ประสบการณ์ในการทำงาน 11 - 15 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 ประสบการณ์ในการทำงาน 16 - 20 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.92 ประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 11.77

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน ของแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่ม
ป่าซางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ในภาพรวม

งาน 4 ฝ่าย	ทักษะ 4 ด้าน							
	ทักษะด้าน เทคนิควิธี		ทักษะด้าน มนุษย์		ทักษะด้าน ความคิดรวบ ยอด		ทักษะด้านการศึกษา และการสอน	
	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ
งานวิชาการ	3.41	0.83	3.82	0.89	3.50	0.78	3.45	0.79
งานบุคคล	3.09	0.68	3.30	0.79	2.98	0.81	2.99	0.87
งานงบประมาณ	3.27	0.81	3.33	0.74	3.20	0.87	3.17	0.71
งานบริหารทั่วไป	3.39	0.87	3.48	0.90	3.33	0.83	3.33	0.88
รวม	3.29	0.80	3.48	0.83	3.25	0.82	3.24	0.81

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาทักษะการบริหาร
สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงรายเขต 1 พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.32$)

ตารางที่ 2 สภาพที่พึงประสงค์ ของแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนใน
กลุ่มป่าซางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ในภาพรวม

งาน 4 ฝ่าย	ทักษะ 4 ด้าน							
	ทักษะด้าน เทคนิควิธี		ทักษะด้าน มนุษย์		ทักษะด้าน ความคิดรวบ ยอด		ทักษะด้านการศึกษา และการสอน	
	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ
งานวิชาการ	4.59	0.53	4.60	0.89	4.50	0.60	4.50	0.61
งานบุคคล	4.58	0.66	4.67	0.60	4.77	0.49	4.55	0.60
งานงบประมาณ	4.55	0.63	4.26	0.78	4.38	0.60	4.42	0.57
งานบริหารทั่วไป	4.39	0.73	4.25	0.86	4.69	0.48	4.42	0.73
รวม	4.53	0.64	4.45	0.78	4.59	0.54	4.47	0.63

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.51$)

2. ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practice)ด้านทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practice)ด้านทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ ทักษะด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิธีการระดมความคิดและการทำงานแบบร่วมมือ ทักษะด้านมนุษย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างความเข้าใจในบริบทของชุมชนและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมองภาพรวม วิเคราะห์เชิงระบบ และกำหนดทิศทางที่ชัดเจนเพื่อพัฒนาคุณภาพ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครูใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล ทักษะด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องวิเคราะห์ข้อมูลในสถานการณ์ต่างๆอย่างรอบคอบเพื่อให้การตัดสินใจในสิ่งต่างๆออกมาอย่างมีประสิทธิภาพและความผิดพลาดน้อยที่สุด ทักษะด้านมนุษยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ควรแสดงความซื่อสัตย์ สุจริต และยึดมั่นในหลักการทำงานอย่างโปร่งใส ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการวางแผนในการจัดสรรภาระงานอย่างชัดเจนโดยการวางแผนโครงสร้างของงานในฝ่ายต่างๆไว้อย่างเป็นระบบ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดที่ชัดเจน สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา

การบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณ ทักษะด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารต้องวิเคราะห์เป้าหมายและความจำเป็นของโครงการให้ชัดเจน จากนั้นจัดทำแผนปฏิบัติการที่ครอบคลุมและมีความเป็นไปได้ ทักษะด้านมนุษย ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะการสื่อสารที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมการเรียนรู้และติดตามแนวโน้มทางการเงินและเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการงบประมาณ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดอบรมและพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน โดยเน้นความรู้เรื่องการวางแผน การจัดสรร และการติดตามผลการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานบริหารทั่วไป ทักษะด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ เพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในการกำหนดเป้าหมายและแผนงานที่เป็นรูปธรรม ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะการสื่อสารและการเจรจาต่อรอง เพื่อสร้างความเข้าใจในการขอรับการช่วยเหลือกับองค์กรต่างๆนอก ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะกระบวนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาโอกาสให้ครูเข้าร่วมอบรม สัมมนา หรือโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนและการให้คำปรึกษา นอกจากนี้ ควรสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรและจัดให้มีการติดตามผลการพัฒนาของครูอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าเขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

1.การบริหารงานวิชาการ ทักษะด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักการบริหารแบบร่วมมือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อปรึกษาหารือการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษากระจายอำนาจตัดสินใจในงานด้านต่างๆ ตามภาระหน้าที่ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือโดยการ จัดประชุมกับผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อระดมความคิดเห็นและหาแนวทางการทำงานร่วมกัน ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการบริหาร ทั้งข้อมูลนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ที่เป็นข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน นำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนแต่ละด้านมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ทักษะด้านการศึกษาและการสอนผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการบริหาร ต้องรู้ถึงความต้องการของชุมชนและผู้ปกครอง นำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนแต่ละด้านมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน

2.การบริหารงานบุคคล ทักษะด้านเทคนิควิธีผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้มีภาษาที่ชัดเจนในการมอบหมายงานให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม แสดงถึงความซื่อสัตย์และโปร่งใสในการทำงาน ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องวางแผนและจัดสรรภาระงานอย่างชัดเจนโดยการกำหนดเป้าหมายและลำดับความสำคัญของงานในแต่ละฝ่ายให้ชัดเจนและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการจัดกิจกรรมนิเทศภายในที่ถูกต้องเหมาะสม

3.การบริหารงานงบประมาณ ทักษะด้านเทคนิควิธีผู้บริหารต้องวิเคราะห์เป้าหมายและความจำเป็นของโครงการให้ชัดเจนก่อนเริ่มดำเนินการ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะการสื่อสารที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวโน้มทางการเงินที่ทันสมัย ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดอบรมและพัฒนาทักษะเฉพาะด้านเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ

4.การบริหารงานทั่วไป ทักษะด้านเทคนิควิธีผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในการกำหนดเป้าและแผนงานของสถานศึกษา ทักษะด้านมนุษย ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะการสื่อสารและการเจรจาต่อรอง เพื่อสร้างความเข้าใจในการขอรับการช่วยเหลือกับองค์กรต่างๆนอกสถานศึกษา ทักษะด้านความคิดรวบยอดผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะกระบวนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ และจะต้องนำเทคนิคต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูล การคาดการณ์ผลกระทบ และการประเมินทางเลือกมาใช้ในการบริหาร ทักษะด้านการศึกษาและการสอนผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับงานแนะแนวและการให้คำปรึกษา หรือเมื่อมีครูตัวแทนของสถานศึกษาไปอบรมมาก็ให้มีการนำความรู้ที่ได้รับมาเผยแพร่ให้ครูในสถานศึกษาอาจใช้วิธีทางชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC ในการพูดคุยและเปลี่ยนความรู้

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 พบว่า งานบริหารทั่วไป ทักษะด้านความคิดรวบยอด มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความสามารถทางด้านกระบวนการคิดในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย พันธกิจ พัฒนาศักยภาพของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษา ต้องสามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาในภาพรวมได้ ดังที่ (Griffin, 1984) ได้กล่าวว่า ทักษะด้านความคิดรวบยอด (conceptual skill) เป็นความสามารถในการคิดเกี่ยวกับการเข้าใจถึงผลลัพธ์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ในองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ(ศรีธัญญา น้อยพิมาย, 2562) ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ ได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว นำความรู้ประสบการณ์ที่มีมาประยุกต์ใช้ประกอบกับข้อมูลการตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพ มีการวิเคราะห์และวางแผนการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

2. ผลการจากการสัมภาษณ์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 ในการบริหารงาน 4 ฝ่ายโดยใช้ทักษะทั้ง 4 ทักษะ พบว่าการบริหารวิชาการทักษะด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักการบริหารแบบร่วมมือ ทักษะด้านมนุษย ผู้บริหารสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือโดยการ จัดประชุมกับผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานท้องถิ่น ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการบริหาร ทั้งข้อมูลนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ที่เป็นข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องรู้ถึงความต้องการของชุมชนและผู้ปกครอง นำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาแต่ละด้าน การ

บริหารงานบุคคล ทักษะด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทักษะด้านมนุษย ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม แสดงถึงความซื่อสัตย์และโปร่งใสในการทำงาน ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องวางแผนและจัดสรรภาระงานอย่างชัดเจน ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการจัดกิจกรรมนิเทศภายในที่ถูกต้องเหมาะสม การบริหารงานงบประมาณ ทักษะด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารต้องวิเคราะห์เป้าหมายและความจำเป็นของโครงการ ทักษะด้านมนุษย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะการสื่อสารที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวโน้มทางการเงินที่ทันสมัย ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดอบรมและพัฒนาทักษะเฉพาะด้านเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานทั่วไป ทักษะด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ทักษะด้านมนุษย ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะการสื่อสารและการเจรจาต่อรอง ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับงานแนะแนวและการให้คำปรึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนองค์กรการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายและพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน ทักษะด้านเทคนิควิธี (Technical Skills) ทักษะนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น ทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skills) ผู้บริหารที่มีความสามารถด้านนี้จะสามารถมองเห็นภาพรวมขององค์กร วิเคราะห์ปัญหาเชิงกลยุทธ์ และกำหนดแนวทางที่เหมาะสมเพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย ทักษะด้านมนุษย (Human Skills) เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะด้านการศึกษาและการสอน (Instructional Skills) เป็นทักษะเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ดังที่ (มีสับส สาเม้าะ, 2558) กล่าวว่า การบริหารงานของผู้บริหารเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะคอยเป็นตัวขับเคลื่อนการบริหารของผู้บริหารให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งมีทักษะสำคัญที่ผู้บริหารทุกคนจะต้องตระหนักและขาดมิได้ 4 ด้านด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แฮมเมอร์ (Hammer, 2000) ศึกษา เรื่องทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในรัฐโอไฮโอ โดยนำเอาทฤษฎีของ แคทซ์ มาใช้ จากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่ทำให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านเทคนิควิธี โดยมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในการบริหารงาน 4 ฝ่ายโดยใช้ทักษะการบริหาร 4 ทักษะ อภิปรายผลการศึกษาดังนี้

3.1การบริหารงานวิชาการ ทักษะด้านเทคนิควิธี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักการบริหารแบบร่วมมือ ทักษะด้านมนุษย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือโดย

การจัดประชุมกับผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานท้องถิ่น ทักษะด้านความคิดรวบยอด พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการบริหาร ทั้งข้อมูลนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ที่เป็นข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ทักษะด้านการศึกษาและการสอน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้อง ต้องรู้ถึงความต้องการของชุมชนและผู้ปกครอง นำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนแต่ละด้าน ผลเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องใช้ทักษะหลายด้านเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ดังที่(ศศิตา เพลินจิต,2558) ได้กล่าวว่า ทักษะการบริหาร คือความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากองค์กรอย่างรวดเร็วและถูกต้องซึ่งคล้องกับงานวิจัยของ(วัลลิกา พูลศิริ, 2562) ศึกษาเรื่องทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า 1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3.2 การบริหารงานบุคคล ทักษะด้านเทคนิควิธี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมี

ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม แสดงถึงความซื่อสัตย์และโปร่งใสในการทำงาน ทักษะด้านความคิดรวบยอด พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องวางแผนและจัดสรรภาระงานอย่างชัดเจนโดยการกำหนดเป้าหมายและลำดับความสำคัญของงาน ทักษะด้านการศึกษาและการสอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการจัดกิจกรรมนิเทศภายในที่ถูกต้องเหมาะสม ผลเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานบุคคลโดยการใช้ทักษะด้านเทคนิควิธีช่วยให้ผู้บริหารสามารถจัดการทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างมีระบบ ดังที่ไพเซย์ (Paisey, 1981) กล่าวว่า ทักษะการบริหารงานของผู้บริหาร ควรมีดังนี้ 1) ทักษะทางเทคนิค2)ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์3) ทักษะด้านมนโคติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ (สุริยา ทองยัง,2558) ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อมสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ทักษะผู้บริหารด้านมนุษยสัมพันธ์ คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นการยอมรับในความสามารถของบุคลากร รวมถึงการยกย่องให้เกียรติกัน ในฐานะของคนที่อยู่ในสายงานหรือเพื่อนร่วมอาชีพ

3.3 การบริหารงานงบประมาณ ทักษะด้านเทคนิควิธี พบว่าผู้บริหารต้องวิเคราะห์

เป้าหมายและความจำเป็นของโครงการการบริหารงบประมาณ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะการสื่อสารที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม ทักษะด้านความคิดรวบยอด พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวโน้มทางการเงินที่ทันสมัย ทักษะด้านการศึกษาและการสอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดอบรมและพัฒนาทักษะเฉพาะด้านเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ ผลเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการบริหารงานงบประมาณผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ทักษะหลายด้านในการดำเนินงาน ดังที่ (Katz,1995) กล่าวว่า ทักษะที่จำเป็นของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จมี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเทคนิควิธี ผู้ 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ด้านความคิดรวบยอด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอ (Adegbemile,2011,) ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถของผู้บริหารที่จำเป็นสำหรับการบริหารโรงเรียนในประเทศไนจีเรียให้มีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการตอบ

แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนการสอน ทักษะด้านการจัดการบุคลากร และทักษะด้านการจัดการงบประมาณ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะทั้ง 3 ด้าน มีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารในการใช้พัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

3.4 การบริหารงานทั่วไป ทักษะด้านเทคนิควิธี พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะการสื่อสารและการเจรจาต่อรอง ทักษะด้านความคิดรวบยอด พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ทักษะด้านการศึกษาและการสอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับงานแนะแนวและการให้คำปรึกษา ผลเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา ซึ่งทักษะการบริหารที่จำเป็นต้องอาศัยความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรม ดังที่นิวแมน (Newman, 1963) ให้ความหมายว่า ทักษะการบริหารงาน คือ ความสามารถของผู้บริหารในการทำงานหรือกระทำใบบรรลุสู่เป้าหมายปลายทางขององค์กรอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยวรรีย์ เศรษฐวงศ์สกุล(2557) ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมมีทักษะการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีทักษะการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทักษะด้านการศึกษาและการสอน รองลงมาตามลำดับคือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านเทคนิค และทักษะด้านความรู้ความคิด

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในวงกว้างต่อไป ดังนี้

1. ระดับนโยบาย

1.1 จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 พบว่า สถานศึกษาสามารถนำแนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ไปกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่กำหนดนโยบาย ควรให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดใช้แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยทั่วถึง

2. ระดับปฏิบัติ

2.1 จากผลการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 พบว่า

การบริหารงานวิชาการ ทักษะด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักการบริหารแบบร่วมมือ ทักษะด้านมนุษย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือโดยการ จัดประชุมกับผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานท้องถิ่น ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการบริหาร ทั้งข้อมูลนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ที่เป็นข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง ต้องรู้ถึงความต้องการของชุมชนและผู้ปกครอง นำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนแต่ละด้าน

การบริหารงานบุคคล ทักษะด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทักษะด้านมนุษย ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม แสดงถึงความซื่อสัตย์และโปร่งใสในการทำงาน ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องวางแผนและจัดสรรภาระงานอย่างชัดเจนโดยการกำหนดเป้าหมายและลำดับความสำคัญของงาน ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการจัดกิจกรรมนิเทศภายในที่ถูกต้องเหมาะสม

การบริหารงานงบประมาณ ทักษะด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารต้องวิเคราะห์เป้าหมายและความจำเป็นของโครงการการบริหารงบประมาณ ทักษะด้านมนุษย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะการสื่อสารที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวโน้มทางการเงินที่ทันสมัย ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดอบรมและพัฒนาทักษะเฉพาะด้านเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงานทั่วไป ทักษะด้านเทคนิควิธี ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ทักษะด้านมนุษย ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะการสื่อสารและการเจรจาต่อรอง ทักษะด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับงานแนะแนวและการให้คำปรึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษา สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 พบว่า การบริหารงานทั่วไป ทักษะความคิดรวบยอด มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากที่สุด จึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับ

ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

2. จากผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านทักษะการบริหาร สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและแนวทางในการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำทักษะการบริหารในด้านต่างๆมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของครูและบุคลากรในสถานศึกษา จึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

รูปภาพ 1 แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มป่าซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

เอกสารอ้างอิง

บุญยวรีย์ เสวตวงศ์สกุล. (2557). *การพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2560). *การพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มีสสัย สาเม้าะ. (2558). *ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

วัลลิกา พูลศิริ. (2562). *การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- ศรัญญา น้อยพิมาย. (2562). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานีเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*
- ศศิตา เพลินจิต. (2558). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. โรงพิมพ์การศึกษาภายใน.*
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2548). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. พริกหวานกราฟฟิค.*
- สุรียา ทองยัง. (2558). *ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อม สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- อุดม พินธุรัช. (2560). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารการศึกษาทางไกล, 15(1), 23-40.*
- Griffin, Ricky W. (1984). *Management.* Houghton Mifflin.
- Katz, R. L. (1974). Skill of an Effective Administrator. *Harvard Business Review, 5(3)90-102.*
- Hammer, J. S. (2000, July). An Analysis of Technical, Human and Conceptual Skill Among Student Affairs Administrators in Higher Education. *Dissertation Abstract International, 23, 64-A.*
- Newman, W. H. (1963). *Administrative action: The techniques of organization and management.* Prentice-Hall.
- Paisey, A. (1981). *Organization and management in schools.* Longman.

*การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

สุภาพร พรหมนาม¹ อำนวย มีราคา²

¹นักศึกษาลัทธิศาสตร์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

*Corresponding author e-mail: Supaphon.prom@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน 2) เปรียบเทียบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 178 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.67 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.984 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบหาความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธี Least – Significant Different (LSD) ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณารายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.35$) 2) การบริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; โรงเรียนขนาดเล็ก

* Received: 19 February 2025, Revised: 9 March 2025, Accepted: 13 March 2025

Management Of Small Schools In Rattanawapi District Under The Nong Khai Primary Educational Service Area Office 2

Supaphon Promnam¹ Annuai Meeraka²

¹Master of Education Program in Educational Administration, Pichaya College

²Lecturer of Faculty of Education, Pitchayabundit College

*Corresponding author e-mail: Supaphon.prom@gmail.com

ABSTRACT

The objective of this research were 1) to study the management of small schools in Rattanawapi District under Nong Khai Primary Educational Service Area Office 2 according to the opinions of school administrators and teachers, and 2) to compare the management of small schools in Rattanawapi District under Nong Khai Primary Educational Service Area Office 2 classified by position, educational level, and work experience. The sample group consisted of 178 school administrators and teachers in small schools in Rattanawapi District under Nong Khai Primary Educational Service Area Office 2 in the academic year 2024. The research instrument was a 5-rating scale questionnaire with content validity ranging from 0.67 and reliability of 0.984 The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean (\bar{x}), Standard Deviation (S.D.), t-test, One-way ANOVA, and Fisher's Least-Significant Difference (LSD) for pairwise comparison. The research findings were as follows: The management of small schools in Rattanawapi District under Nong Khai Primary Educational Service Area Office 2 consisted of 4 aspects: general administration, budget management, personnel management, and academic administration. The overall management was at a high level (\bar{x}) = 4.31). When considering each aspect individually, personnel management had the highest mean score (\bar{x} = 4.45). The comparison of opinions on small school management classified by position and educational level showed no significant differences in both overall and individual aspects. However, when classified by work experience, there were statistically significant differences at the .05 level.

Keywords: Administration; small school

บทนำ

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวโน้มทวีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้นในทุกปีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 29,152 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 15,327 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 52.58 ของโรงเรียนทั้งหมด และจำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน และไม่สามารถยุบรวมโรงเรียนได้เพราะเด็กต้องมาเรียนอยู่ จำนวน 4,349 โรงเรียน (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567)

การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ใช่เพียงการจัดทำแผนการเรียนรวมหรือยกเลิกสถานศึกษา ในการดำเนินการต่อจากนี้จะต้องมุ่งเน้นการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในทุกมิติ ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป โดยในด้านวิชาการจะดำเนินการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น ส่วนในด้านงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับมอบหมายให้ดำเนินการศึกษาและวางแผนจัดตั้งงบประมาณเพิ่มเติมให้กับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 60 คน นอกเหนือจากเงินอุดหนุนรายหัวที่ได้รับ ขณะที่ในด้านบริหารงานบุคคล ได้มอบหมายให้สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการไปศึกษาทบทวนระเบียบ หลักเกณฑ์ ที่สามารถดำเนินการได้ ในการจัดกลุ่มเครือข่ายคุณภาพ สามารถนำกรอบวงเงินของครูในกลุ่มเครือข่ายมารวมกันเพื่อนำไปพิจารณาให้กับครูในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 60 คนได้มากขึ้น เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูที่ต้องปฏิบัติหน้าที่จำนวนมากในโรงเรียนขนาดเล็ก อีกทั้งต้องจัดรูปแบบการบริหารเจ้าหน้าที่ธุรการ ให้สับเปลี่ยนหมุนเวียนไปปฏิบัติหน้าที่ที่โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายเหล่านั้นโดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และในด้านการบริหารทั่วไป ได้มอบหมายให้สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการสำรวจการใช้ประโยชน์พื้นที่ของโรงเรียนที่ไม่มีนักเรียนแล้ว (นักเรียนศูนย์คน) ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการบริหารจัดการอย่างไร รวมทั้งจะให้ดำเนินการสำรวจข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี (ธนุ วงษ์จินดา, 2567)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 104 โรงเรียน โดยครอบคลุม 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอโพธิ์ชัย จำนวน 57 โรงเรียน อำเภอเฝ้าไร่ จำนวน 21 โรงเรียน และ อำเภอรันทนวาปี จำนวน 26 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 62 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 41 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 โรงเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษา 93 คน มีรองผู้บริหารสถานศึกษา 24 คน มีครูและบุคลากรทางการศึกษา 1,211 คน มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 14,495 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2, 2567)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรันทนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 เพื่อตอบสนองนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารวิชาการ ว่ามีการบริหารจัดการอย่างไร ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจหรือไม่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ เสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้แก้ปัญหาหรือเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม นำไปสู่การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรันทนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 178 คน จาก 20 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2, 2567)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 178 คน จาก 20 โรงเรียน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 อ้างถึงใน Krejcie & Mogan, 1970) โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน และครูผู้สอน จำนวน 161 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check - List) ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1. การบริหารจัดการทั่วไป 2. การบริหารงานงบประมาณ 3. การบริหารงานบุคคล 4. การบริหารงานวิชาการ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 30 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อวิทยาลัยพินิจบัณฑิต ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 178 คน โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์

3. ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

4. ผู้วิจัยทำการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถาม โดยการหาค่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.67

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.984

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 สถิติทดสอบ t-test แบบ Independent Samples

3.2 สถิติทดสอบ F-test แบบ One-way ANOVA กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบตามวิธีของ Least – Significant Different LSD เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่มากและสามารถใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เท่ากันหรือต่างกันได้

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอ รัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก	ผลการวิเคราะห์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการบริหารจัดการทั่วไป	4.29	0.77	มาก
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.34	0.86	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.35	0.86	มาก
4. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.28	0.91	มาก
รวม	4.31	0.77	มาก

2. การบริหารจัดการในโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 รายข้อด้านการบริหารจัดการทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเดินทางไปเรียนของนักเรียนสามารถดำเนินการได้ตามแนวปฏิบัติและครอบคลุมนักเรียนทุกคน ($\bar{X} = 4.35$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและห้องคอมพิวเตอร์มีเพียงพอและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.11$)

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 รายข้อด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้ง 7 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการตรวจสอบและจัดทำบัญชีทรัพย์สินงบประมาณ สิทธิ และการผูกพันทั้งหมดเป็นไปตามระเบียบ ($\bar{X} = 4.46$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ งบประมาณค่าพาหนะที่ได้รับเพียงพอ เหมาะสม และตรงตามเวลา ($\bar{X} = 4.03$)

4. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 รายข้อด้านการบริหารงานบุคคลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้ง 7 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ดำเนินงานร่วมกันได้เหมือนเป็นองค์กรเดียวกัน ($\bar{X} = 4.48$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นทุกปีการศึกษา ($\bar{X} = 4.03$)

5. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 รายข้อด้านการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาของ โรงเรียน ได้นำมาใช้จัดการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.36$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาสอดคล้องตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และบริบทของโรงเรียน และได้นำหลักสูตรที่จัดทำไปใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ($\bar{X} = 4.23$)

6. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการบริหารจัดการทั่วไป และด้านการบริหารงานวิชาการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

7. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย ลาธิ และสุธรรม ธรรมทัตตานนท์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่งระดับการศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูผู้สอนจะดำรงตำแหน่งใดล้วนต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารงานทั่วไป เนื่องจากงานที่ต้องอาศัยชุมชน จึงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อมลภา ปิ่นทอง (2566) ได้ทำการวิจัย เรื่องแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผลการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กอำเภอรัตนวาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล คนเสี้ยม (2564) ได้ ศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริหารจัดการทั่วไป ภาพรวมระดับมาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการและห้องคอมพิวเตอร์มีไม่

เพียงพอต่อการใช้งานและไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน จึงควรมีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจนในการบำรุงรักษาหรือใช้ห้องปฏิบัติการร่วมกันของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ คุ่มค่า โดยร่วมกับชุมชน

1.2 จากการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริหารงานงบประมาณ ภาพรวมระดับมาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การนำครุภัณฑ์ทั้งหมดของโรงเรียนมาใช้ แต่ครุภัณฑ์สูญหาย จึงควรมีการทำเล่มทะเบียนครุภัณฑ์และร่วมกันดูแลรักษาโดยมีการบันทึกขอใช้ครุภัณฑ์เป็นลายลักษณ์อักษร

1.3 จากการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริหารงานบุคคล ภาพรวมระดับมาก สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมของนักเรียนไม่สูงขึ้นเนื่องจากขาดแคลนครูที่มีความรู้เฉพาะตามสาขาวิชาเอก จึงเสนอการแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้น ขอให้อัตรากำลังครูเพิ่มขึ้นโดยการจัดสรรครูอัตราจ้างเพื่อให้ครูได้ปฏิบัติงานที่ตนถนัด มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการแก้ปัญหาคาดอัตราจ้างครูที่ดี

1.4 จากการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริหารงานวิชาการ ภาพรวมระดับมาก สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาการสรุปผลและรายงานผลการประเมินผลการใช้สื่อและนวัตกรรมต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำมาวางแผนการจัดหาและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็กที่ต้องการแก้ปัญหาคาดอัตราจ้างครูในการจัดการบริหารโรงเรียนแบบเจาะจง

2.2 ควรมีการวิจัยรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

2.3 ควรมีการวิจัยประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กที่ใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมกับโรงเรียนขนาดเล็กที่บริหารจัดการในรูปแบบปกติ

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะชุมชน เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน หากสามารถดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้ได้อย่างเป็นระบบ โรงเรียนขนาดเล็กจะสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ที่ดีให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดการทรัพยากรบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการมอบหมายงานที่เหมาะสมและการติดตามผลอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้โรงเรียนขนาดเล็กจะมีศักยภาพในการบริหารงานบุคคลและการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพได้ โดยแนวทางที่สามารถนำไปปรับใช้ได้คือ การเพิ่มอัตราจ้างครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งส่งผล

กระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้น แนวทางแก้ไขควรมุ่งเน้นไปที่การเพิ่มอัตรากำลังครูในสาขาวิชาที่จำเป็นผ่านการจัดสรรครูอัตราจ้าง หรือการพัฒนาศักยภาพครูในโรงเรียนให้สามารถสอนได้หลายวิชา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2550). ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ทิวาพร อยู่เย็น. (2561). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2*. <http://www.edujournal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/1992.ru>.
- ธน วงษ์จินดา. (2567). *บันทึกการประชุมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*. <http://www.obec.go.th/archives/1067067>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย ลาธิ และ สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. (2564). *การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์*. *วารสารร้อยแก่นสาร*, 6(12), 85-100.
- ศศิวิมล คนเสีียม. (2564). *การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการการศึกษา*. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. (2567). *ข้อมูลจำนวนครูและบุคลากรในสังกัด*. <https://www.smart.nongkhai2.go.th/teacher>.
- อมลภา ปิ่นทอง. (2566). *แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1*. *วารสารสิรินธรปริทรรศน์*, 24(1), 309-318.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

*กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

สุปรียา คำโมนะ^{1*} พูนชัย ยาวีราช² ประเวศ เวชชะ³

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: 668914033@crru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ใช้วิธีวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 30 คน 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 5 คน นำข้อมูลวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปสาระสำคัญ 3) ศึกษาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์ โดยการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 30 คน และ 4) ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรในยุคปัญญาประดิษฐ์มีข้อจำกัดด้านปัจจัยภายนอก ได้แก่ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เช่น นโยบายที่ไม่ต่อเนื่อง และข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ส่วนด้านปัจจัยภายใน ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร บุคลากร ทักษะครู และการบริหารแบบมีส่วนร่วม เช่น โครงสร้างองค์กรที่จำกัด และการใช้เทคโนโลยีที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเต็มที่ ข้อจำกัดเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของยุคปัญญาประดิษฐ์ จากการศึกษาเสนอ 5 กลยุทธ์สำคัญ ได้แก่ (1) พัฒนาแผนการดำเนินงานที่เป็นระบบ (2) สร้างระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ (3) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล (4) บูรณาการปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในกระบวนการเรียนรู้ และ (5) พัฒนาศักยภาพครูผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ กลยุทธ์เหล่านี้มีความเชื่อมโยงกันเพื่อพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในยุคปัญญาประดิษฐ์

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา; ยุคปัญญาประดิษฐ์; โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น

* Received: 18 February 2025, Revised: 11 March 2025, Accepted: 13 March 2025

Strategies for Curriculum Management in the Era of Artificial Intelligence at Baan Huai Nam Yen School, Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2

Supreeya Khammona¹ Phoonchai Yawirach² Prawet Wetcha³

¹Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²Faculty of Education Field of Study: Educational Administration
Chiang Rai Rajabhat University

³Faculty of Education Field of Study: Educational Administration
Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: 668914033@crru.ac.th

ABSTRACT

This study aims to propose strategies for school curriculum management in the era of artificial intelligence (AI) at Baan Huai Nam Yen School under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2. The research was conducted in four phases: (1) examining the current state of school curriculum management by collecting data from questionnaires completed by 30 school administrators, teachers, and educational personnel; (2) identifying factors influencing curriculum management through semi-structured interviews with five participants, including school administrators, academic supervisors, and teachers responsible for curriculum management, with data analyzed using content analysis and summarized for key insights; (3) exploring the desired future state of curriculum management to align with the AI era by collecting data through questionnaires from the same 30 respondents; and (4) developing curriculum management strategies through focus group discussions with nine experts. The findings indicate that curriculum management in the AI era faces external challenges, including political, economic, social, technological, and environmental factors, such as policy discontinuity and economic and technological constraints. Internal challenges involve strategy, organizational structure, personnel, teachers' competencies, and participatory management, including limited organizational structures and the incomplete integration of technology. These constraints highlight the necessity for strategic curriculum management adaptation to meet the demands of the AI era. The study proposes five key strategies: (1) developing a systematic curriculum implementation plan, (2) establishing an effective monitoring and evaluation system, (3) promoting the use of technology and digital media, (4) integrating artificial intelligence (AI) into learning processes, and (5) enhancing teacher capacity through practical training. These strategies are interconnected and designed to enhance the effectiveness of school curriculum management in the AI-driven era.

Keywords: School Curriculum Management; Artificial Intelligence Era; Baan Huai Nam Yen School.

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมหาศาลนำพามนุษย์เข้าสู่ยุคใหม่ที่มีการตื่นตัวกับปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence - AI) ซึ่งมีบทบาทมากขึ้นในชีวิตประจำวัน การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อหลากหลายด้านของการดำเนินชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการแพทย์

การเกษตร อุตสาหกรรม การคมนาคม การบันเทิง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา การสอน และการจัดการเรียนรู้ (ไทยพีบีเอส, 2566; The Standard, 2019). ปัญญาประดิษฐ์ เป็นสาขาหนึ่งของวิทยาการคอมพิวเตอร์ที่มุ่งเน้นการสร้างระบบหรืออุปกรณ์ที่สามารถจำลองพฤติกรรมมนุษย์ได้ เช่น การเรียนรู้ การคิด การแก้ปัญหา และการสื่อสาร

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ส่งผลกระทบต่อการศึกษาในหลายด้าน โดยช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทางการศึกษา (Smart Administration) เช่น การลดระยะเวลาในการทำงานเอกสารของครูและบุคลากร ลดภาระงานที่ไม่จำเป็น และช่วยให้สามารถจัดการข้อมูลนักเรียนได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น นอกจากนี้ AI ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้สะดวกและรวดเร็วขึ้นผ่านระบบผู้ช่วยสอนอัจฉริยะ (Smart Tutoring) ซึ่งสามารถให้คำแนะนำส่วนบุคคลและปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับความสามารถและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน

อีกทั้งปัญญาประดิษฐ์ยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัลและอนาคต (Smart Skills) เช่น การคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา และการสื่อสาร ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับการทำงานในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ปัญญาประดิษฐ์ยังสามารถช่วยประเมินผลการเรียนรู้และให้ข้อเสนอแนะที่แม่นยำแก่ผู้เรียน ช่วยให้ผู้ครูสามารถพัฒนาการสอนให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนมากขึ้น ส่งเสริมการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) และเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้เรียนในพื้นที่ห่างไกล ทั้งหมดนี้ทำให้ปัญญาประดิษฐ์ กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต (Adrien Schmidt, 2017).

ปัญญาประดิษฐ์ เป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายและข้อจำกัดที่อาจส่งผลกระทบต่ออนาคตของโลก เช่น ประเด็นเรื่องจริยธรรม (ethics) ความปลอดภัย (security) ผลกระทบต่อสังคม (social impact) และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (environmental impact) (Wikipedia, 2566; Nick Bostrom, 2014). ยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence - AI) ได้ทำให้การศึกษาเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในหลายด้าน การเรียนรู้ในยุคนี้เน้นการพัฒนาทักษะเชิงคิดสร้างสรรค์และการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน โดยใช้เครื่องมือและระบบปัญญาประดิษฐ์ (Clark D. & Waters D., 2019).

ในยุคปัญญาประดิษฐ์นี้ผู้เรียนสามารถกำหนดรายละเอียดการเรียนรู้ของตนเองได้ตามความสนใจและความต้องการ โดยที่ปัญญาประดิษฐ์จะใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงลึก (deep learning) เพื่อวิเคราะห์และสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่ มันสามารถเรียนรู้จากข้อมูลมหาศาลและสร้างแบบจำลองที่มีความแม่นยำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ยังช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการและระดับความสามารถของนักเรียน การเข้าถึงแหล่งข้อมูลและการเรียนรู้ออนไลน์มีความสะดวกและเข้าถึงง่าย นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามเวลาที่สะดวกและตามความสนใจของตนเอง (Clark D. & Waters D., 2019).

เทคโนโลยีการศึกษาก็ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในยุคปัญญาประดิษฐ์ มีการพัฒนาเครื่องมือและแอปพลิเคชันการศึกษาที่ใช้ปัญญาประดิษฐ์เข้ามาช่วยในกระบวนการการเรียนรู้ ซึ่งช่วยในการแก้ปัญหาทางความคิดสร้างสรรค์ การวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาคับข้องใจ และการทำงานร่วมกับระบบปัญญาประดิษฐ์ สิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมสู่อนาคตของการศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์คือการเปิดโอกาสให้นักเรียนสร้างนวัตกรรมและพัฒนาทักษะสำคัญสำหรับการทำงานในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาไทย 4.0 เพื่อพัฒนาขีดความสามารถให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Luckin R., Holmes W., Griffiths M., & Forcier L. B., 2020).

การพัฒนาการศึกษาในประเทศไทยในยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence Era) ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความเจริญรุ่งเรืองของเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลากรและสังคม การศึกษานี้หลาย ๆ ด้านได้รับการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมในยุคปัญญาประดิษฐ์ การศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์เน้นการฝึกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นั่นหมายความว่าผู้เรียนจะเป็นบุคคลที่มีความพร้อมในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง มีความรู้ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพที่จำเป็นในสถานการณ์ที่เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560).

อีกทั้ง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 วิชาหลัก ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยในยุค 4.0 ได้ถูกพัฒนาให้มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคดิจิทัล นอกจากนี้ หลักสูตรยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างเหมาะสม การเรียนการสอนในยุคนี้จึงไม่เพียงแต่ให้ความรู้ทางวิชาการ แต่ยังเน้นการปลูกฝังทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง รวมถึงสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นประชากรที่ดีของสังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560).

การพัฒนาการศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์นี้เริ่มจากการเชื่อในความสำคัญของผู้เรียน และการเน้นผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณภาพและมีความพร้อมในการเรียนรู้ การศึกษานี้สามารถเตรียมความพร้อมสู่อนาคตของการศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ โดยให้นักเรียนพร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์การทำงานในอนาคต ซึ่งต้องการความชาญฉลาดและความรู้ความสามารถที่เป็นเสมือนส่วนหนึ่งของสังคมแห่งยุคปัญญาประดิษฐ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551). การบริหารการจัดการหลักสูตร (Curriculum Administration) เป็นกระบวนการที่มีความเชื่อมโยงและครอบคลุมหลายมิติ และมีผลกระทบต่อหลายด้านของการศึกษา เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายและต้องพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนความสำเร็จในการจัดการหลักสูตรทั้งหมด (Clark & Yinger, 1979).

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 และยุคปัญญาประดิษฐ์เน้นการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนที่เข้ากัน
ไปกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมและเทคโนโลยี การบริหารจัดการหลักสูตรมีบทบาทสำคัญในการ
ปรับปรุงและปฏิรูปการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมในยุคปัญญาประดิษฐ์
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560). การบริหารจัดการหลักสูตรต้องพิจารณาขั้นตอนและแนวทางการจัดการ
หลักสูตรอย่างละเอียด เช่น การวางแผนใช้หลักสูตรใหม่ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร การระบายน
งานให้เข้ากับหลักสูตรใหม่ และการประเมินผลการใช้หลักสูตร. การบริหารจัดการหลักสูตรจะเริ่มต้น
ด้วยการศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ รวมถึงการเตรียมวางแผนการใช้หลักสูตรใหม่ในสถานศึกษา
การพิจารณาเรื่องงบประมาณและอาคารสถานที่ การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล การพิจารณาถึงการ
อบรมและการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร และการวางแผนการใช้หลักสูตรในประเด็นเด่นของ
สถานศึกษา

การบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถปรับตัว
และดำเนินการประเมินผลการใช้หลักสูตรได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทางการ
ศึกษาและความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ การจัดการ
หลักสูตรที่ดีจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ โดยมุ่งเน้นการ
ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ให้กับนักเรียน ทั้งนี้ การบริหาร
หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็น
สำหรับโลกยุคใหม่ อาทิ ทักษะด้านดิจิทัล การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการทำงานในอนาคต

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถนำข้อมูลจากการประเมินหลักสูตรมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา
กระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแนวโน้มของตลาดแรงงานและความต้องการของสังคม ทำให้
ผู้เรียนมีความพร้อมในการเข้าสู่โลกการทำงานที่ต้องการทั้งความชาญฉลาด ความคิดสร้างสรรค์ และ
ความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2017). การศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ได้ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงหลักสูตร
และกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัญญาประดิษฐ์
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ทั้งนี้ นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการยังมุ่งเน้นการพัฒนา
ผู้เรียนในทุกกระดับให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การบริหารจัดการหลักสูตร (Curriculum Management) เป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาการศึกษา
ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence Era) ซึ่งเป็นยุคที่มีการ
เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ดังนั้น การแก้ไข
และปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน
และบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและทันต่อการ

เปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัญญาประดิษฐ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งการแก้ไขหรือปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากมีประสิทธิภาพและการดำเนินการที่ซับซ้อน (Covey, 2020) และมีผลต่อหลักสูตรและกระบวนการการเรียนรู้ต่าง ๆ

เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence Era) กระบวนการศึกษาด้วยงานวิจัยจึงกลายเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง (Rasmussen & Suedung, 2000; Tracy, 2014) การวิจัยในประเด็นนี้มุ่งเน้นการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อให้สามารถพัฒนาแนวทางการบริหารที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence Era) มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน

ทั้งนี้ สถานศึกษาจำเป็นต้องประเมินและปรับปรุงแผนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบการศึกษา การจัดการศึกษาจึงต้องมี ความยืดหยุ่น และสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต ทั้งในมิติของสังคม เทคโนโลยี และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของศตวรรษที่ 21

จากความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ การวิจัยนี้มุ่งเน้นการพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและบริบทของสถานศึกษาในปัจจุบัน โดยคำนึงถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงการเปรียบเทียบแนวทางการจัดการศึกษากับมาตรฐานของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ เพื่อนำมาเป็นต้นแบบในการพัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยที่ได้รับสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเชิงรุกในการกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในยุคปัญญาประดิษฐ์ ทั้งในด้านโครงสร้างหลักสูตร วิธีการเรียนการสอน และการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนสนับสนุนการจัดการศึกษาของประเทศไทยให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่เหมาะสมกับบริบทของโลกยุคใหม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

3. ภาพอนาคตที่พึงประสงค์การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุค
ปัญญาประดิษฐ์

4. เพื่อศึกษากลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนบ้านห้วย
น้ำเย็น ในการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร
ทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น โดยคัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive
Selection) เพื่อให้ได้กลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 1)
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1.1 ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 1.2 สร้างแบบสอบถามตาม
ขอบเขตของเนื้อหาที่สร้างขึ้น นำเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้
แบบสอบถามมีความชัดเจน ถูกต้องสมบูรณ์และตรงตามวัตถุประสงค์ 1.3 ตรวจสอบคุณภาพของ
แบบสอบถาม ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อ
คำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษา
ของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีค่า IOC รายข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่ง
ผลจากการหาค่า IOC พบว่า ทุกประเด็นศึกษาใช้ได้ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ทุกข้อ เก็บรวบรวม
ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร และ
ฐานข้อมูลในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยสรุปสาระสำคัญเพื่อกำหนดขอบเขต
เนื้อหาการวิจัยและสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2
ขั้นตอน ดังนี้ 2.1 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยจัดทำแบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้ (Try
Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 2.2 ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบสอบถามหลังจากนำแบบสอบถามที่ผ่านการ
ทดลองใช้มาจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ 3) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้
3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลมาลงรหัสเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล
และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการแปลผลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ (บุญ
ชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 121) 4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษามีคุณภาพ
อยู่ในระดับมากที่สุด 3.51 - 4.50 หมายถึง สภาพการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษามีคุณภาพอยู่ใน
ระดับมาก 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษามีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษามีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย 1.00 - 1.50
หมายถึง สภาพการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษามีคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด 3.2 ความคิดเห็นและ
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษาคั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ที่คัดเลือกโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 5 คน 1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน 1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุปัจจัยที่สำคัญที่มีต่อการการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ เพื่อกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ 1.2 ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเหตุปัจจัยที่สำคัญที่มีต่อการการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น 1.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตของเนื้อหาที่สร้างขึ้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไขความถูกต้อง และความเหมาะสมในการใช้ภาษาเพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์และตรงตามวัตถุประสงค์ 1.4 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีค่า IOC รายข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งผลจากการหาค่า IOC พบว่า ทุกประเด็นศึกษาใช้ได้ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ทุกข้อ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร และฐานข้อมูลในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา 1.5 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและนำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล 1.6 ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานและดำเนินการสัมภาษณ์ในประเด็นที่กำหนดจากแบบสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง 1.7 ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของปัญญาประดิษฐ์ในการศึกษาคั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 30 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) 1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้ 1.1 ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น 1.2 สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหาที่สร้างขึ้น นำเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้แบบสอบถามมีความชัดเจน ถูกต้องสมบูรณ์และตรงตามวัตถุประสงค์ 1.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่า IOC รายข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งผลจากการหาค่า IOC พบว่า ทุกประเด็นศึกษาใช้ได้ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ทุกข้อ และผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน 2.1 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยจัดทำ

แบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 2.2 ผู้วิจัยจัดพิมพ์แบบสอบถามหลังจากนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ 3) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน 3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลมาลงรหัสเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย (X) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการแปลผลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 121) 4.51 - 5.00 หมายถึง ท่านต้องการให้สถานศึกษามีคุณภาพในการบริหารหลักสูตรในระดับมากที่สุด 3.51 - 4.50 หมายถึง ท่านต้องการให้สถานศึกษามีคุณภาพในการบริหารหลักสูตรในระดับมาก 2.51 - 3.50 หมายถึง ท่านต้องการให้สถานศึกษามีคุณภาพในการบริหารหลักสูตรในระดับปานกลาง 1.51 - 2.50 หมายถึง ท่านต้องการให้สถานศึกษามีคุณภาพในการบริหารหลักสูตรในระดับน้อย 1.00 - 1.50 หมายถึง ท่านต้องการให้สถานศึกษามีคุณภาพในการบริหารหลักสูตรในระดับน้อยที่สุด 3.2 นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ

ขั้นตอนที่ 4 เสนอแนวทางกลยุทธ์ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับยุคปัญญาประดิษฐ์ ที่โดยอ้างอิงจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาขั้นตอนที่ 3 และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ไว้ดังนี้ กลุ่มนโยบายจำนวน 3 คน กลุ่มนักวิชาการจำนวน 3 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติจำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้การวิจัย การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และ การหาฉันทมติ (Consensus) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 7 ขั้นตอน 1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น เพื่อกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ 1.2 ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น 1.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตของเนื้อหาที่สร้างขึ้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไขความถูกต้อง และความเหมาะสมในการใช้ภาษาเพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์และตรงตามวัตถุประสงค์ 1.4 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีค่า IOC รายข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งผลจากการหาค่า IOC พบว่า ทุกประเด็นศึกษาใช้ได้ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ทุกข้อ 1.5 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและนำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล 1.6 ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานเพื่อติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล กำหนดวันและเวลา และดำเนินการสัมภาษณ์ในประเด็นที่กำหนดจากแบบสัมภาษณ์ 1.7 ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปประเด็นสำคัญของกลยุทธ์ที่เสนอด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอฉันทมติของผู้เชี่ยวชาญ เสนอผลลัพธ์โดยจัดระดับข้อตกลงของกลุ่ม

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
ในโรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2
ในภาพรวม

ข้อรายการ	ระดับความคิดเห็น					
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1. ด้านปรัชญาและเป้าหมายของหลักสูตร	4.02	0.50	มาก	4.48	0.39	มาก
2. ด้านเนื้อหาวิชา	4.10	0.60	มาก	4.70	0.45	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการเรียนการสอน	3.52	0.69	มาก	c2	0.47	มากที่สุด
4. ด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา	3.53	0.69	มาก	4.63	0.47	มากที่สุด
5. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	3.78	0.68	มาก	4.68	0.45	มากที่สุด
ภาพรวม	4.08	0.57	มาก	4.67	0.44	มากที่สุด

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็นโดยใช้ 1) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในปัจจุบัน ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1.1 ด้านปรัชญาและเป้าหมายของหลักสูตร ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรได้รับการออกแบบให้ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคปัญญาประดิษฐ์ โดยเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะทางปัญญา การคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูมีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.50$) สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ สามารถบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เข้ากับหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม

1.2 ด้านเนื้อหาวิชา ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทของยุคปัญญาประดิษฐ์ โดยมีการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้าไปในสาระการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของผู้เรียน เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูมีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.60$) สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของครูในการถ่ายทอดความรู้ และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้

1.3 ด้านกระบวนการเรียนการสอน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการเรียนการสอนในยุคปัญญาประดิษฐ์ได้รับการพัฒนาให้เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูมีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.52$, $\sigma = 0.69$) สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของครูในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ยังคงมีความจำเป็นในการพัฒนาทักษะการสอนเชิงดิจิทัลและการใช้ AI อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษามีการนำสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ ระบบปัญญาประดิษฐ์เพื่อการศึกษา และสื่อดิจิทัลแบบโต้ตอบ อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงและการใช้เทคโนโลยีในบางพื้นที่ยังคงมีข้อจำกัด ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูมีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.53$, $\sigma = 0.69$) สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของครูในการประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีในกระบวนการสอน แต่ยังคงต้องการการอบรมเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

1.5 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการประเมินผลการเรียนรู้มีการพัฒนาให้ทันสมัยขึ้น โดยมีการใช้เทคโนโลยี AI ในการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการประเมินผลแบบเรียลไทม์ และการประเมินผลแบบองค์รวมที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูมีคุณภาพอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.78$, $\sigma = 0.68$) สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของครูในการดำเนินการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังคงต้องการการพัฒนาแนวทางการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ของนักเรียนให้แม่นยำและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรมากขึ้น

2. ผลการศึกษาเหตุปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยภายนอกที่สนับสนุนและอุดหนุนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเมือง มีนโยบายส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล แต่ขาดเสถียรภาพด้านงบประมาณ 2) ด้านเศรษฐกิจ มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาแต่ยังมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ 3) ด้านสังคม โรงเรียนได้รับการยอมรับจากชุมชน แต่มีอุปสรรคด้านความหลากหลายทางชาติพันธุ์และภาษา 4) ด้านเทคโนโลยี มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัล แต่ขาดทรัพยากรและทักษะด้านเทคโนโลยี 5) ด้านสิ่งแวดล้อม มีแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น แต่โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลยังเข้าถึงบริการพื้นฐานได้จำกัด ผลการวิจัยสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกให้หลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคปัญญาประดิษฐ์

2.2 ปัจจัยภายนอกที่สนับสนุนและกระตุ้นการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ พบว่า ปัจจัยสนับสนุนด้านกลยุทธ์ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่เน้นคุณภาพผู้เรียน และการบูรณาการเทคโนโลยีในการเรียนการสอน ปัจจัยด้านโครงสร้าง ได้แก่ การบริหารแบบยืดหยุ่นและมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ บุคลากรมีความตั้งใจพัฒนาและปรับตัวด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านทักษะ ได้แก่ ครูมีความสามารถในการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ปัจจัยด้านรูปแบบ ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ปัจจัยด้านค่านิยม ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กรที่เน้นคุณภาพผู้เรียน ขณะที่ ปัจจัยกระตุ้น ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายโรงเรียน การขาดทรัพยากรด้านเทคโนโลยี ข้อจำกัดในการสื่อสารภายในองค์กร และขาดแรงจูงใจในการพัฒนาครู ส่งผลให้เกิดความท้าทายในการบริหารจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์

3. ผลการศึกษาภาพอนาคตที่พึงประสงค์ที่ตอบสนองต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เมื่อเทียบเคียงของโรงเรียนบ้านห้วยไคร้และการประมวลผลของปัญญาประดิษฐ์ โดยใช้ การวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร, ครู, นักเรียน, ผู้ปกครอง, ชุมชน และคณะกรรมการทุกด้าน ในกระบวนการพัฒนาและดำเนินการหลักสูตร ส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความรู้ของครูและผู้บริหารในการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และส่งเสริมบทบาทที่เข้มงวดในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของทุกกลุ่มเกี่ยวข้อง

4. กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น จำเป็นต้องมีการประเมินสภาพการณ์ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และการกำหนดโครงการ/กิจกรรม ซึ่งได้กำหนดกลยุทธ์ไว้ 5 กลยุทธ์ คือกลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกขั้นตอนของการวางแผนหลักสูตร กลยุทธ์ที่ 2 สร้างระบบติดตามและประเมินประสิทธิภาพของการจัดการข้อมูล กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในกระบวนการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 5 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ นำไปสู่การกำหนดโครงการ จำนวน 5 โครงการ และกิจกรรม จำนวน 15 กิจกรรม

อภิปรายผล

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าด้านเนื้อหาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้ายปรัชญาและเป้าหมายของหลักสูตรมี

ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอาจเกิดจากการจัดทำเนื้อหาหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนและบริบทของโรงเรียน รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี ในขณะที่ด้านปรัชญาและเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาอาจต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะการทำให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ความสำคัญกับการนำหลักสูตรไปใช้ในทางปฏิบัติมากกว่าการทำความเข้าใจปรัชญาและเป้าหมายเชิงทฤษฎี อีกทั้งผู้เรียนและผู้ปกครองมักให้ความสำคัญกับเนื้อหาหลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงมากกว่ากรอบแนวคิดเชิงปรัชญาของหลักสูตรสถานศึกษา ดังที่ กษมา ชนวงค์ (2564) ได้วิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศของนักเรียนโรงเรียนเอกชน พบว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่า การนำหลักสูตรไปใช้จริง (Implementation) ได้รับความสนใจมากกว่ากระบวนการวางแผน ดังที่ พัชรินทร์ สร้อยสน (2564) ได้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อส่งเสริมศักยภาพรายบุคคลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยระดับมัธยมศึกษา พบว่าการนำหลักสูตรไปปฏิบัติจริงเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน นอกจากนี้ อภิขยา กานดา และ สุภาวดี ลาภเจริญ (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่าการสนับสนุนทรัพยากร (Support) เช่น การอบรมครูและการให้คำปรึกษาทางวิชาการ มีผลโดยตรงต่อ ความสำเร็จในการใช้หลักสูตร ผลการเรียนรู้สอดคล้องกับผลการวิจัยข้างต้น โดยพบว่า การนำหลักสูตรไปใช้จริง ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการหลักสูตรในสถานศึกษา

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ เพื่อส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ในสถานศึกษาของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Structured Interview) ตามกระบวนการบริหารจัดการ PDSSA ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน 7 ประการ คือ (1) กลยุทธ์ (2) โครงสร้าง (3) ระบบ (4) บุคคล (5) ทักษะ (6) รูปแบบ (7) ค่านิยม และปัจจัยภายนอก 6 ประการ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการเมือง 2) ปัจจัยเศรษฐกิจ 3) ปัจจัยด้านสังคม 4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 5) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม 6) ปัจจัยด้านกฎหมาย พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนและจุดรั้งที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานของโรงเรียนสามารถจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และ สิ่งแวดล้อม ดังนี้ ด้านการเมือง ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ นโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดที่ส่งเสริมให้โรงเรียน เป็นนิติบุคคลและการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ปัจจัยจุดรั้งประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยครั้งและงบประมาณที่ได้รับไม่ต่อเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้าน เศรษฐกิจ ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและผู้ปกครองบางส่วนที่มีฐานะดี ขณะที่ปัจจัยจุดรั้ง ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจที่ยากจนของผู้ปกครองบางกลุ่มและความเหลื่อมล้ำทาง

เศรษฐกิจในชุมชน ด้านสังคม ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การยอมรับของชุมชนและความสัมพันธ์ที่ีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ขณะเดียวกัน ปัจจัยฉุดรั้ง ได้แก่ ผู้ปกครองที่ไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน และความหลากหลายทางชาติพันธุ์และภาษาที่สร้างความท้าทายในการเรียนการสอน ด้านเทคโนโลยี ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์การเรียนรู้ เช่น แท็บเล็ต รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนการสอน ปัจจัยฉุดรั้ง ได้แก่ การขาดทรัพยากรเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทักษะด้านเทคโนโลยีของครูและนักเรียนที่ยังไม่เพียงพอ และการทำงานที่ซ้ำซ้อนเนื่องจากขาดฐานข้อมูลที่เป็นระบบ ด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การมีภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ ส่วนปัจจัยฉุดรั้ง ได้แก่ โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลซึ่งจำกัดการเข้าถึงบริการพื้นฐานและสื่อการเรียนการสอน ดังที่ ธาริตา สกลภัทรสกุล (2565) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่าการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาประสบปัญหาในด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนการสอน การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร และการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กษมา ชนะวงศ์ (2564) ที่พบว่าการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษาเพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตรมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

3.ภาพอนาคตการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์ จากผลการศึกษาลักษณะภาพอนาคตการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์ 1) ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ด้านคุณภาพผู้เรียนเทียบกับโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ จากการศึกษา ต้องการให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้เรียนนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันมีทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีสมรรถนะหลักของผู้เรียนตามที่สถานศึกษากำหนด มีความใฝ่เรียนรู้ มีความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการทำงาน ส่งเสริมทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long Learning) ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจบการศึกษาออกไปอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถเปลี่ยนผ่านจากระดับประถมศึกษาสู่ระดับมัธยมศึกษาเพื่อการศึกษาที่ต่อเนื่องและมีคุณภาพ อีกทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 2) ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น เทียบเคียงกับโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ 2.1 ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา (P) พบว่า ควรวางแผนการจัดโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องเหมาะสม สมรรถนะหลักและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการวางแผนโครงสร้างบุคลากรผู้รับผิดชอบจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2.2 ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ (D) พบว่า ควรจัดทำโครงสร้างหลักสูตร มีการจัดทำโครงสร้างคำอธิบาย จัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนจัดการเรียนรู้ ร่วมกันจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการกำหนดประเด็นท้าทายพร้อมทั้งการติดตามและการประเมินการเรียนรู้ 2.3 การสนับสนุนการใช้หลักสูตร (S) พบว่า ควรแต่งตั้งคณะทำงานด้านการบริหารหลักสูตร มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร อีกทั้งมี

การจัดสรรการใช้ทรัพยากรของการศึกษาอย่างเพียงพอต่อการบริหารจัดการหลักสูตร และผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูผู้สอน 2.4 ด้านการนิเทศกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร (S) พบว่า ควรกำหนดแนวทาง การนิเทศติดตามประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศอย่างเป็นระบบแบบแผนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การติดตามกำกับดูแลส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยร่วมมือกับชุมชน 2.5 ด้านการประเมินการใช้หลักสูตร (A) พบว่า ควรมีการประเมินครูผู้สอนโดยใช้จุดประสงค์ในการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และประเมินหลักสูตรสถานศึกษาจากการใช้ระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการรวบรวมวิเคราะห์ความจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบและปัจจุบัน โดยคำนึงรอบด้านและเปรียบเทียบคุณภาพผู้เรียนกับมาตรฐานระดับชาติ ให้เป็นไปตามบริบทสถานศึกษา 3) ภาพอนาคตที่พึงประสงค์ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตร โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น เทียบเคียงกับโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร, ครู, นักเรียน, ผู้ปกครอง, ชุมชน และคณะกรรมการทุกด้าน ในกระบวนการพัฒนาและดำเนินการหลักสูตร ส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความรู้ของครูและผู้บริหารในการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และส่งเสริมบทบาทที่เข้มงวดในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของทุกกลุ่มเกี่ยวข้อง กษมา ชนวงษ์ (2564) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชน พบว่าการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ อรทัยริน เลิศจิรัชยวงศา (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา พบว่าทักษะด้านเทคนิค มโนภาพ และมนุษยศาสตร์ของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญ การวางแผนและดำเนินการที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล

4. กลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

จากผลการศึกษาเสนอกลยุทธ์การบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ การวิจัยครั้งนี้ จำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goal) กลยุทธ์ (Strategic Objective) แผนงานโครงการ (Initiative) ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

“โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็นมุ่งมั่นพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ทันสมัย สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ สร้างนักเรียนที่มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21 พร้อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน”

พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาระบบวางแผนหลักสูตรที่มีเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน
2. พัฒนาระบบการจัดการข้อมูลให้ทันสมัยและมีมาตรฐาน
3. สนับสนุนทรัพยากรและสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม
4. พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา
5. พัฒนาระบบการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ให้ชัดเจนและสอดคล้องกับหลักสูตร

เป้าหมาย (Goal)

เป้าหมายที่ 1 มีระบบวางแผนหลักสูตรที่มีเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน

เป้าหมายที่ 2 มีระบบการจัดการข้อมูลให้ทันสมัยและมีมาตรฐาน

เป้าหมายที่ 3 จัดหาและสนับสนุนทรัพยากรและสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเพียงพอ

เป้าหมายที่ 4 มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

เป้าหมายที่ 5 มีพัฒนาระบบการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับ

หลักสูตร

ประเด็นกลยุทธ์ (Strategy Objective)

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกขั้นตอนของการวางแผน

หลักสูตร

กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างระบบติดตามและประเมินประสิทธิภาพของการจัดการข้อมูล

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน

กลยุทธ์ที่ 4 บูรณาการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่เหมาะสมในกระบวนการเรียนการสอน

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้

แผนงานโครงการ (Initiative)

โครงการที่ 1 พัฒนาแผนการดำเนินงานหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

1.1 การประชุมระดมความคิดร่วมกับครูและบุคลากร

1.2 การจัดทำคู่มือการวางแผนหลักสูตร

1.3 การทดลองใช้แผนงานและเก็บข้อมูลผลตอบรับ

โครงการที่ 2 โครงการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลข้อมูลการเรียนการสอน

2.1 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลออนไลน์สำหรับติดตามผล

2.2 การจัดอบรมการใช้งานระบบให้กับครูและบุคลากร

2.3 การติดตามและปรับปรุงระบบตามผลตอบรับ

โครงการที่ 3 โครงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนดิจิทัลสำหรับครู

3.1 การจัดอบรมการสร้างสื่อดิจิทัล

3.2 การสนับสนุนซอฟต์แวร์และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล

3.3 การประกวดสื่อการเรียนการสอนดิจิทัล

โครงการที่ 4 โครงการสร้างนวัตกรรมการสอนด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม

4.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้งานเทคโนโลยีเฉพาะด้าน

4.2 การพัฒนานวัตกรรมการสอนโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

4.3 การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีในหมู่ครู

โครงการที่ 5 โครงการอบรมการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร

5.1 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร

5.2 การฝึกปฏิบัติการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้

5.3 การจัดทำตัวอย่างเป้าหมายการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษา สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ด้านเนื้อหาวิชา ด้านปรัชญาและเป้าหมายของหลักสูตร ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า หลักสูตรสถานศึกษามีระดับเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาเกิดความตระหนักรู้ ความเข้าใจถึงสถานะปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในบริบทของโรงเรียนและสามารถพัฒนาแผนงานและแนวทางการบริหารที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของนักเรียนในยุคปัญญาประดิษฐ์ได้อย่างเหมาะสม

2. จากผลการศึกษาการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 พบว่า มีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการหลักสูตร เช่น ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความพร้อมของครู บุคลากร และทรัพยากรการเรียนรู้ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความต้องการของชุมชน การสนับสนุนจากองค์กรภายนอก และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เพื่อวางแผนและดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

3. จากผลการศึกษาภาพอนาคตการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุคปัญญาประดิษฐ์ พบว่า 1) ภาพอนาคตด้านคุณภาพผู้เรียน มี 6 ด้าน 1.ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 2.สร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาและการประยุกต์ความรู้ในชีวิตประจำวัน 3.พัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะหลักตามที่สถานศึกษากำหนด เช่น ความใฝ่เรียนรู้ ความรับผิดชอบ และความมุ่งมั่น 4.ปลูกฝังทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long Learning) 5.เตรียมความพร้อมผู้เรียนให้สามารถเปลี่ยนผ่านไปสู่การศึกษาที่ต่อเนื่องและมีคุณภาพ 6.ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 2) ภาพอนาคตด้านการบริหารจัดการหลักสูตรมี 5 ด้านดังนี้ 1.

ด้านการวางแผน (P) ออกแบบโครงสร้างหลักสูตรที่สะท้อนสมรรถนะหลักและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พร้อมวางแผนโครงสร้างบุคลากรผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างชัดเจน 2. ด้านการนำไปใช้ (D) จัดทำโครงสร้างหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ แผนจัดการเรียนรู้ และจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม พร้อมทั้งกำหนดประเด็นท้าทาย 3. ด้านการสนับสนุน (S) จัดตั้งคณะทำงานด้านการบริหารหลักสูตร พัฒนาบุคลากร และจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอ พร้อมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน 4. ด้านการนิเทศกำกับและติดตาม (S) กำหนดระบบนิเทศติดตามและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีเป้าหมายชัดเจน และทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. ด้านการประเมินผล (A) ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการรวบรวม วิเคราะห์ และประเมินผลหลักสูตร รวมถึงปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานระดับชาติ

3) ภาพอนาคตด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตร 1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 2. พัฒนาทักษะและความรู้ของครูและผู้บริหารให้สามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา 3. สนับสนุนบทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น การบริหารจัดการหลักสูตรในยุคปัญญาประดิษฐ์ต้องเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) การวางแผนที่เป็นระบบ การประเมินผลที่รอบด้าน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครู และสถานศึกษาให้พร้อมเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตอย่างยั่งยืน

4. จากผลการหากลยุทธ์การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 พบว่า กลยุทธ์ที่ได้มี 5 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกขั้นตอนของการวางแผนหลักสูตร กลยุทธ์ที่ 2 สร้างระบบติดตามและประเมินประสิทธิภาพของการจัดการข้อมูล กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในกระบวนการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 5 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหารสามารถนำกลยุทธ์ไปประยุกต์ใช้ให้ตรงกับบริบท เพื่อยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษา สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด เนื่องจากทางสถานศึกษายังขาดความพร้อมในด้านการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการเรียนการสอน รวมถึงการพัฒนาทักษะของครูผู้สอนให้เหมาะสมกับยุคปัญญาประดิษฐ์ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะครูผู้สอนและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จ และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและบริบทของชุมชน

2. จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ โรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลได้แก่ ความพร้อมด้านบุคลากรและการใช้เทคโนโลยี รวมถึงปัจจัยภายใน เช่น การพัฒนาทักษะครูในการบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) กับการจัดการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น และการบริหารทรัพยากรการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยภายนอก เช่น การสนับสนุนจากชุมชน องค์กรภายนอก และนโยบายการศึกษาในระดับประเทศ ดังนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและองค์กรภายนอก รวมถึงการออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและบริบทของท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตรและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ของโรงเรียนบ้านห้วยน้ำเย็น ต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรม ภายใต้ทฤษฎีการบริหารจัดการหลักสูตร (PDSSA) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ การสนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร และการประเมินผลการใช้เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ในการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ต้องปรับตัวให้เป็นระบบดิจิทัลเต็มรูปแบบ โดยมีแนวทางที่สำคัญดังนี้ 1.การออกแบบหลักสูตรต้องสอดคล้องกับเทคโนโลยีและเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ 2.ปัจจัยภายนอกและภายในเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องบริหารจัดการ 3.การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จ 4.กลยุทธ์การบริหารหลักสูตรต้องมุ่งเน้นที่ใช้เทคโนโลยีและการพัฒนาทักษะของบุคลากร โดยมีการเสนอ 5 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาแผนการดำเนินงานที่เป็นระบบ กลยุทธ์ที่ 2 สร้างระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล กลยุทธ์ที่ 4 บูรณาการปัญญาประดิษฐ์(AI) ในกระบวนการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาศักยภาพครูผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ กลยุทธ์เหล่านี้ช่วยให้โรงเรียนปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัล เสริมสร้างทักษะสำคัญของนักเรียน และพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กษมา ชนะวงศ์. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
- กษมา ชนะวงศ์, วิทยา จันทร์ศิลา, และ สติพร เชาวน์ชัย. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศของนักเรียนโรงเรียนเอกชน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 10(5), 2037-2049.

ไทยพีบีเอส. (2566). *ย้อนวิวัฒนาการในรอบ 75 ปี ปัญญาประดิษฐ์*.

www.thaipbs.or.th: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/272538>

ธาริตา สกลภัทรสกุล, และ ทศนะ ศรีปัดตา. (2565). สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. *วารสารพัฒนาการเรียนรู้*, 8(5), 89-99

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. สุวีริยาสาส์น.

พัชรินทร์ สร้อยสน. (2564). การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อส่งเสริมศักยภาพรายบุคคลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยระดับมัธยมศึกษา. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 11(1), 36-47

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พศ.2560-2579*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

อภิขญา กานดา และ สุภาวดี ลาภเจริญ. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทําริชย์ในชั้นเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสารวิชาการ สพฐ.*, 10, 33-45.

อรอัยริน เลิศจิรัชยวงศา. (2564). ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. *วารสารสิทธิประโยชน์*, 22(1), 264-279.

Adrien Schmidt. (2017). *How AI Impacts Education*. www.forbes.com:
<https://www.shorturl.asia/HZ1bL>

Clark D. & Waters D. (2019). The impact of artificial intelligence in education: A systematic review. *International Journal of Education and Technology*, 33-49.

Covey S. R. (2020). *The 7 habits of highly effective people*. Simon & Schuster.

Luckin R. Holmes W. Griffiths M. & Forcier L. B., L. (2020). *Intelligence unleashed: An argument for AI in education*. Pearson.

*การพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

กาญจม์ณี ลิทธิธำษา^{1*} สุวดี อุปปินใจ² และหาญศึก เล็บครุฑ³

¹นักศึกษาลัทธิสุตรครุฑศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

*Corresponding author e-mail: faifaimanee@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 และเพื่อสร้างและประเมินระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 สร้างและประเมินระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ใช้ผลจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างระบบ นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์เชิงสถิติโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่าระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และข้อมูลย้อนกลับ โดยในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดของปัจจัยและกระบวนการที่ส่งผลต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษา และผลการประเมินระบบพบว่ามาตรฐานความถูกต้องอยู่ในระดับมาก และมาตรฐานความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ:ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ; การประกันคุณภาพการศึกษา; โรงเรียนประถมศึกษา

* Received: 7 February 2025, Revised: 18 March 2025, Accepted: 19 March 2025

Development of Information Technology Management System for Educational Quality Assurance of Primary Schools under the Office of the Chiang Mai Primary Educational Service Area 3

Kanmanee Sitiasa^{1*} Suwadee Ouppinjai² Hranseuk Lebkhute³

¹Master of Education Program in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: faifaimanee@gmail.com

ABSTRACT

This study aimed to develop an information technology management system for educational quality assurance of primary schools under the Office of the Chiang Mai Primary Educational Service Area 3. The steps were as follows: Step 1: Study the components of the information technology management system for educational quality assurance of primary schools under the Office of the Chiang Mai Primary Educational Service Area 3. This study used document synthesis and interviews with 7 experts. Content analysis was performed. Step 2: Create and evaluate an information technology management system for educational quality assurance of primary schools under the Office of the Chiang Mai Primary Educational Service Area 3. The results from Step 1 were used to create the system and present it to 5 experts. Statistical analysis was performed by calculating the mean and standard deviation, and content analysis of the data. The results of the study found that the information technology management system for educational quality assurance of primary schools under the Office of the Chiang Mai Primary Educational Service Area 3 had four components: input factors, process, output, and feedback. The evaluation results of the standard of accuracy were at a high level and the feasibility measures were at a high level.

Keywords: Information Technology Management System; Educational Quality Assurance; Primary School

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0 เป็นยุคดิจิทัล คือ ยุคของความเจริญก้าวหน้าที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกที่และทุกเวลา ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเหล่านี้ทำให้ครู อาจารย์และนักเรียนของสถานศึกษาสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือสถานที่คุณลักษณะยุคดิจิทัลที่สำคัญ มี 3 ประการคือ 1) ความรวดเร็วในการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บ หรือการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ของผู้ใช้ 2) การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ไม่มีขอบเขตหรือข้อจำกัดในเรื่องเวลาหรือสถานที่ ทำให้สามารถเข้าถึง รับรู้ และ

เรียนรู้ได้ทุกที่ และทุกเวลา 3) การใช้เทคโนโลยีมาบูรณาการเชื่อมโยงเครือข่ายให้ทุกคนสามารถจัดเก็บข้อมูล เข้าถึงข้อมูลในการใช้พัฒนาและเผยแพร่ แบ่งปันความรู้ได้อย่างทั่วถึง (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561)

การประกันคุณภาพการศึกษามีเป้าหมาย 3 ประการ คือ 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาที่มีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 2) เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ครู และสถานศึกษาให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก 3) เพื่อส่งเสริม และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เข้มแข็งเพื่อยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้ปฏิรูประบบการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งภายในและภายนอกของทุกระดับ และสภาพขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ มีแนวคิดที่ว่ามาตรฐานที่กำหนดต้องสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ มีการประเมินจากสภาพจริง อย่างเป็นรูปธรรม ผลการประเมินสามารถสะท้อนคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริงสร้างมาตรฐานระบบการประเมินเพื่อลดภาระการจัดเก็บข้อมูล และลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พ.ศ. 2561 ซึ่งมีจำนวน 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียนประกอบไปด้วยผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) โดยได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยเทคโนโลยีที่เข้ามามีส่วนช่วยในเรื่องการเรียนรู้ปัจจุบันมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้หลายอย่าง มีระบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) มีระบบมัลติมีเดีย (Multimedia)ระบบวิดีโอออนดีมานด์ (Video on Demand) วิดีโอเทเลคอนเฟอเรนซ์ (Video Teleconference) และอินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นต้น ระบบเหล่านี้เป็นระบบสนับสนุนการรับรู้ข่าวสารและการค้นหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยี ที่เข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษาในการจัดการศึกษาสมัยใหม่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารเพื่อการวางแผนการดำเนินการ การติดตามและประเมินผล (พัลลภ พิริยสุรวงศ์, 2563)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นได้จากการดำเนินงานการประเมินคุณภาพภายนอกและการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา จากการรายงานการดำเนินงานการประเมินคุณภาพภายนอกและรายงานผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เป้าหมายของสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพของต้นสังกัดส่งผลให้การประเมินไม่บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงเป็นเหตุให้โรงเรียนประถมศึกษามีผลตามมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับ ดี ไม่บรรลุผลตามเกณฑ์ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และไม่บรรลุผลตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา อีกทั้งจากการศึกษาและสำรวจสภาพปัญหาและอุปสรรคของระบบสารสนเทศเพื่อการกำกับติดตามเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา เมื่อพิจารณาคุณภาพของระบบ

เทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมแล้วพบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดความเข้าใจในงานของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น ความเป็นระบบของการจัดเก็บข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรักษาข้อมูลสารสนเทศ การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงความสะดวกต่อการสืบค้นหรือการนำไปใช้งานของผู้ที่ต้องการ ยังดำเนินไปด้วยความไม่คล่องตัว อีกทั้งบุคลากรของโรงเรียนยังขาดความรู้และประสบการณ์จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทำให้ประสิทธิภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนลดลงและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ควรส่งเสริมให้การช่วยเหลือ สนับสนุน นิเทศ ติดตามสถานศึกษาอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาในดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบเพื่อให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาระบบประเมินคุณภาพภายนอกและการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเต็มตามศักยภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญที่จะพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยสนับสนุน ส่งเสริม กำกับติดตาม เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ช่วยให้ผู้บริหารและครูสามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว อีกทั้งยังสามารถใช้ในการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานและความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้บริหาร ทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพภายใต้กรอบและนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานด้านการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งมักมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและบุคลากร การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถสนับสนุน ส่งเสริม และกำกับติดตามการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาเป็นหนึ่งในแนวทางสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
2. เพื่อสร้างและประเมินระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย การพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางสำหรับการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

1.1 ศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศจากการวิเคราะห์เอกสาร

1.1.1 แหล่งข้อมูล คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับ องค์ประกอบการพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเผยแพร่เป็นตำรา เอกสาร และฐานข้อมูลในอินเทอร์เน็ต

1.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

1.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จากการสัมภาษณ์

1.2.1 แหล่งข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการสัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาจำนวน 3 คนผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 คน และผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านวิชาการระดับอาจารย์สถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบบันทึกประเด็นการสัมภาษณ์

1.2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2. ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและประเมินระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

2.1 สร้างระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1.1 แหล่งข้อมูล คือ ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสรุปแนวทางของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ลงในแบบสรุปแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

2.1.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ลงในแบบสรุปแนวทางฯ และจัดทำร่างระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

2.2 ประเมินระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2.1 แหล่งข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาและสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินรูปแบบ ๆ ด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert Scale)

2.2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เก็บรวบรวมแบบประเมินในรูปแบบของ Google Form

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีดังนี้

1.1 องค์ประกอบของการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ (Outcome) องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

1.2 แนวทางการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนอในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการศึกษาแนวทางระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จาก การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็น	สรุป
องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input)	ปัจจัยนำเข้าของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพ การศึกษา ประกอบด้วย 5 ปัจจัยได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหารและครู 2) ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ 3) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 4) มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา 5) ปัจจัยด้านเครือข่ายความร่วมมือ
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process): การวางแผน (Plan)	กระบวนการวางแผน 1) ประชุมวางแผน 2) กำหนดรูปแบบการใช้เทคโนโลยีและฐานข้อมูลหลักของสถานศึกษา โดยการสร้าง Google Site งานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และสร้าง Google Drive ของสถานศึกษา 3) จัดทำคู่มือการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน 7) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้ดูแลระบบ ผู้รับผิดชอบมาตรฐาน และผู้รับผิดชอบในแต่ละ ตัวชี้วัด
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process): กระบวนการดำเนินการ ตามแผน (Do): การ รวบรวมข้อมูลและ ตรวจสอบข้อมูล	1) ประชุมวางแผนการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ 2) รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ ไว้ใน Drive และเว็บไซต์ของงาน ประกันคุณภาพของสถานศึกษา ได้แก่ ประกาศค่ามาตรฐาน/ค่าเป้าหมาย และคำสั่ง แต่งตั้ง 3) รวบรวมข้อมูลตามมาตรฐานตัวชี้วัดไว้ใน Google Drive ในการ 4) รวบรวมผลงานรางวัล จำแนกเป็นผลงานนักเรียน ครู ผู้บริหาร และสถานศึกษาในแต่ ละปีการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยี ได้แก่ Google Drive 5) รวบรวมข้อมูลจากระบบเทคโนโลยีและแพลตฟอร์ม ต่าง ๆ สำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก สพม. เชียงราย จะใช้ระบบดังนี้- ระบบ DMC ข้อมูลจำนวน นักเรียน และข้อมูลนักเรียนรายบุคคล - ระบบ Sgs ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และผล การประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์เขียน - ระบบ E-School ข้อมูลสถานศึกษา ครูและบุคลากร และการดำเนินตามโครงการ/ กิจกรรม - ระบบ OBEC Asset เป็นระบบที่มีข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา

ประเด็น	สรุป
	- ระบบ E-Budget ระบบที่มีข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณ
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process): กระบวนการดำเนินการ ตามแผน (Do): การประมวลผล วิเคราะห์ และนำเสนอผลของข้อมูล สารสนเทศ	1) ใช้ Excel หรือ Google Sheet ในการคำนวณค่าสถิติ ประมวลผลต่าง ๆ รวมถึงการสร้างกราฟ หรือการใช้ AI ในการช่วยเรียบเรียง จัดหมวดหมู่ การเรียงลำดับ และการแจกแจงข้อมูลอย่าง และการเรียบเรียงความเรียง 2) นำเสนอข้อมูลผลงาน รางวัล บนเว็บไซต์โรงเรียนหรือบนGoogle Site งานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process): กระบวนการดำเนินการ ตามแผน (Do): จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ	1) จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศไว้ในGoogle Drive และ Google Site ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา 2) จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศด้านผลงานรางวัลของผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และสถานศึกษา Best Practice และนวัตกรรมของสถานศึกษา 3) จัดการการเข้าถึงข้อมูลเพื่อความปลอดภัยในบางข้อมูล
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process): กระบวนการดำเนินการ ตามแผน (Do): นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ ประโยชน์	1. นำข้อมูลสารสนเทศมาจัดทำรายงานตามโครงสร้างรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ดังนี้ ส่วนที่ 1 บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ส่วนที่ 2 รายละเอียดผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ส่วนที่ 3 สรุปผล/จุดเด่น/จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้อย่างไร ส่วนที่ 4 ความโดดเด่น/จุดเน้นของสถานศึกษา ส่วนที่ 5 ภาคผนวก 2. อัปเดตรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาในระบบ e-SAR
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process): การกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล (Check)	1) วางแผนการติดตามผลการดำเนินการระดับสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา 2) ติดตาม ตรวจสอบระบบเทคโนโลยีของสถานศึกษา ทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างต่อเนื่องเพื่อซ่อมแซม บำรุงรักษาให้พร้อมต่อการใช้งานเสมอ 3) กำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานซ้ำ เพื่อให้มั่นใจว่าการพัฒนานำไปสู่ความก้าวหน้าและประสิทธิภาพในระยะยาว
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process): การปรับปรุง แก้ไข และ พัฒนา (Act)	1) จัดทำรายงานประจำปี ได้อย่างเหมาะสม เข้าใจง่าย ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ และนำผลการประเมินด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษามาใช้ในการกำหนดแผนการปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เผยแพร่ผลงานผ่านช่องทางที่หลากหลาย 2) นำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ และรับรองผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ (Outcome)	1) สถานศึกษามีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสามารถรองรับการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาและรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก 2) สถานศึกษามีผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาในแต่ละมาตรฐานสูงขึ้น

ประเด็น	สรุป
	3) ผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เป็นแบบอย่างและได้รับการยอมรับจากชุมชน
	4) ความเชื่อมั่นของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน
องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)	1. ศักยภาพ/จุดแข็ง
	2. จุดที่ควรพัฒนาและสาเหตุของปัญหา
	3. แนวทางการแก้ไข ปรับปรุง และปัจจัยความสำเร็จ
	4. ยกระดับคุณภาพและสร้างนวัตกรรม
	5. ความเสี่ยงสำคัญในอนาคต

2. ผลการสร้างและประเมินระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

2.1 ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประกอบด้วยทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input)

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process)

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ (Outcome)

องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)

นำเสนอคำอธิบายและรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input)

ปัจจัยนำเข้าของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านผู้บริหารและครู ผู้บริหารและครูต้องมีความเข้าใจและทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการเรียนการสอน สนับสนุนให้ครูและบุคลากรพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี เช่น การใช้ระบบบริหารจัดการศึกษา (LMS) หรือระบบฐานข้อมูลนักเรียน

2. ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการข้อมูล เช่น ระบบทะเบียนนักเรียน ระบบวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการเรียนการสอน เช่น Google Classroom, Microsoft Teams หรือ Moodle มีการจัดเก็บและใช้ข้อมูลจากระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนและปรับปรุงกระบวนการบริหารการศึกษา

3. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เช่น ระบบการเรียนรู้ออนไลน์ ระบบคลังข้อสอบดิจิทัล หรือ AI ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน

4. ปัจจัยด้านเครือข่ายความร่วมมือ สถานศึกษาสามารถร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย หรือภาคเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนสามารถเข้าถึงเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน เช่น ระบบ MOOC หรือ ชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์

5. ปัจจัยด้านมาตรฐานการศึกษา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดตามและประเมินคุณภาพการศึกษา เช่น ระบบประเมินคุณภาพออนไลน์ หรือแพลตฟอร์มการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน นำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดทำรายงานและหลักฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น การจัดเก็บหลักฐานการเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัล

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process)

กระบวนการการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การวางแผน (Plan) 2) การดำเนินการตามแผน (Do) 3) การกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล (Check) และ 4) การปรับปรุงแก้ไข และพัฒนา (Act) ดังนี้

1. การวางแผน (Plan) การวางแผนการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

2. การดำเนินการตามแผน (Do) การดำเนินการตามแผน (Do) ของกระบวนการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 1) การรวบรวมและตรวจสอบข้อมูล 2) การประมวล วิเคราะห์และนำเสนอผลของข้อมูลสารสนเทศ 3) การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และ 4) การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์

3. การกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล (Check) การกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล (Check) ของกระบวนการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

4. การปรับปรุงแก้ไข และพัฒนา (Act) การปรับปรุงแก้ไข และพัฒนา (Act) ของกระบวนการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ (Outcome)

ผลลัพธ์ของการของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

1. คุณภาพของผู้เรียน ได้แก่ 1.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1.2) ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน 1.3) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และ 1.4) ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

2. สถานศึกษามีระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศมีประสิทธิภาพรองรับการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) และรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สมศ.)

3. สถานศึกษามีผลการประเมินตนเองในแต่ละมาตรฐานสูงขึ้นและผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เป็นแบบอย่างและได้รับการยอมรับจากชุมชน

4. สถานศึกษาได้รับความเชื่อมั่นจากนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

ข้อมูลย้อนกลับระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 1) ศักยภาพ/จุดแข็ง 2) จุดที่ควรพัฒนาและสาเหตุของปัญหา 3) แนวทางการปรับปรุง 4) ยกระดับคุณภาพ และสร้างนวัตกรรม 5) รายการความเสี่ยงสำคัญในอนาคต

2.2 ผลการประเมินมาตรฐานความถูกต้องและมาตรฐานความเป็นไปได้ของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามหลักการประเมินค่าแบบ Likert (Likert Ration Scales) โดยเกณฑ์ของรูปแบบจะต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าไม่เกิน 1.00 พบว่า มาตรฐานความถูกต้องอยู่ในระดับมาก(\bar{X} = 4.10, S.D. = 0.22)และมาตรฐานความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก(\bar{X} = 4.20, S.D. = 0.27)

ในการตรวจสอบมาตรฐานความถูกต้องและมาตรฐานความเป็นไปได้ของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ นำเสนอผลในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบมาตรฐานความถูกต้องและมาตรฐานความเป็นไปได้ของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วน	
		เบี่ยงเบน	แปรผล
		มาตรฐาน	
1. มาตรฐานความถูกต้อง	4.10	0.22	มาก
2. มาตรฐานความเป็นไปได้	4.20	0.27	มาก
รวม	4.15	0.22	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า มาตรฐานความถูกต้องอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=4.10, ค่าส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน= 0.22) และมาตรฐานความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=4.20, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน= 0.27) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางของระบบ พบว่า ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และข้อมูลย้อนกลับ โดยในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดของปัจจัยและกระบวนการที่ส่งผลกระทบต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาดังแสดงในการสรุปผลการวิจัย ทั้งนี้เนื่องจากในการพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้ทฤษฎีระบบเป็นพื้นฐานในการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Ludwig von Bertalanffy (1968) ที่ได้นำเสนอองค์ประกอบของระบบโดยประยุกต์ทฤษฎีระบบทั่วไป (General System Theory) เข้ากับทฤษฎีการสื่อสารและการควบคุม (Theory of Communication and Control) ซึ่งแสดงองค์ประกอบของระบบไว้ 4 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Outcome) และข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) จากแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีระบบรวมกับการสังเคราะห์เอกสารอื่น ๆ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานและองค์ประกอบของระบบที่สมบูรณ์และสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce, & Weil (2000) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนแรกของการพัฒนารูปแบบหรือนวัตกรรม คือการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการนำมาพัฒนา

2. จากการสร้างระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ปัจจัยนำเข้ามี 5 ปัจจัย ประกอบไปด้วย 1) ปัจจัยด้านผู้บริหารและครู ผู้บริหารและครูต้องมีความเข้าใจและทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการเรียนการสอนของสนับสนุนให้ครูและบุคลากรพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี เช่น การใช้ระบบบริหารจัดการศึกษา (LMS) หรือระบบฐานข้อมูลนักเรียน 2) ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการเรียนรู้ การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการข้อมูล เช่น ระบบทะเบียนนักเรียน ระบบวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการเรียนการสอน เช่น Google Classroom, Microsoft Teams หรือ Moodle มีการจัดเก็บและใช้ข้อมูลจากระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนและปรับปรุงกระบวนการบริหารการศึกษา 3) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี การเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เช่น ระบบการเรียนรู้ออนไลน์ ระบบคลังข้อสอบดิจิทัล หรือ AI ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน 4) ปัจจัยด้านเครือข่ายความร่วมมือ สถานศึกษาสามารถร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย หรือภาคเอกชนในการพัฒนาเทคโนโลยี

สารสนเทศเพื่อการศึกษา ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนสามารถเข้าถึงเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน เช่น ระบบ MOOC หรือชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ 5) ปัจจัยด้านมาตรฐานการศึกษา ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดตามและประเมินคุณภาพการศึกษา เช่น ระบบประเมินคุณภาพออนไลน์ หรือแพลตฟอร์มการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน นำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดทำรายงานและหลักฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น การจัดเก็บหลักฐานการเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัล

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของเดมมิ่งซึ่งเป็นทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับและถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายจากการศึกษาองค์ประกอบของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า กระบวนการ ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การดำเนินการตามแผน 3) การกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผล และ 4) การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ซึ่งกระบวนการของระบบสอดคล้องกับเรื่องทฤษฎี เกษสุวรรณ (2557) ที่ได้นำเสนอว่าการจัดการคุณภาพที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) เช่นเดียวกับสุวดี อุปปินใจ (2566) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติตามกระบวนการ APDCA เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อการส่งเสริมและกำกับติดตามการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้พัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง

องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานตามกระบวนการจะสะท้อนผ่านทางคุณภาพของผู้เรียน สถานศึกษามีฐานข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพรองรับการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา และความเชื่อมั่นของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน สถานศึกษาที่มีระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบถูกต้อง สมบูรณ์เป็นปัจจุบัน สามารถเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้ตลอดเวลาจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินการต่างๆ ตามระบบการประกันคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารและจัดการการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอก

องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับทั้งหมด 5 ประการได้แก่ 1) ศักยภาพ/จุดแข็ง 2) จุดที่ควรพัฒนาและสาเหตุของปัญหา 3) แนวทางการแก้ไข ปรับปรุง และปัจจัยความสำเร็จ 4) ยกระดับคุณภาพและสร้างนวัตกรรม และ 5) ความเสี่ยงสำคัญในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับที่ไพศาล สุวรรณน้อย (2561) ได้เน้นย้ำถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ผู้ประเมินพูดคุยปรึกษาหารือกับผู้รับการประเมิน โดยเน้นการให้ข้อเสนอแนะที่ตรงกับสภาพปัญหาหรือจุดอ่อนที่ได้จากการประเมินและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การให้ข้อมูลย้อนกลับควรเป็นการดำเนินการที่สร้างแรงจูงใจในเชิงบวกในลักษณะของการวิจารณ์ที่สร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาทั้งในระยะยาวและระยะสั้น

3. จากการประเมินองค์ประกอบของระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการประเมินมาตรฐานความถูกต้องอยู่ในระดับมาก และมาตรฐานความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากทั้งนี้ เนื่องจาก การพัฒนาระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ใช้วิธีการที่หลากหลายเป็นระบบเชื่อถือได้ ทั้งจากการสังเคราะห์เอกสารของนักการศึกษาท่านต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งล้วนแต่เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องงานประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้ให้ข้อเสนอแนะมาอย่างเป็นขั้นตอนและถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce, & Weil (2000) ที่ได้กล่าวถึง การพัฒนานวัตกรรมที่จำเป็นต้องมีการประเมินรูปแบบ ซึ่งขั้นตอนทดสอบความมีประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่สร้างขึ้น เช่นเดียวกับ Maduas, Scriven, & Stufflebeam (1983) ได้เสนอมาตรฐานในการประเมินความถูกต้อง และความเป็นไปได้ดังนี้ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ เป็นลักษณะการประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริงและมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ เป็นลักษณะการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหาร ครู หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นสำคัญ ๆ ของระบบที่ได้พัฒนาขึ้น และนำมาเปรียบเทียบกับการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่กำลังดำเนินการในปัจจุบันเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง และโอกาสที่เป็นไปได้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโรงเรียนในระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนสามารถบรรลุตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

1.2 สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการศึกษาบริบทและปัจจัยนำเข้าของระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

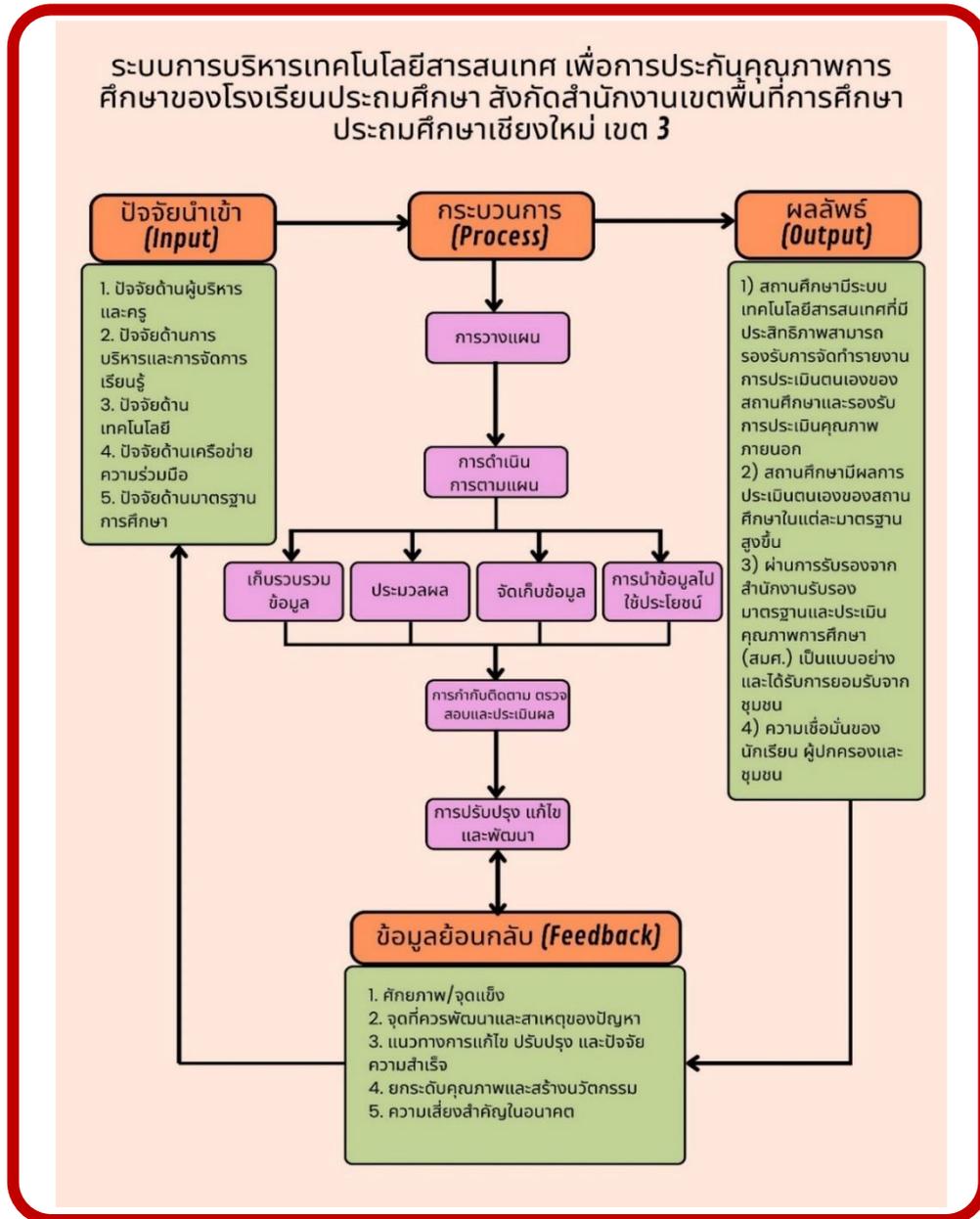
2.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศติดตามการใช้ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

2.2 ควรมีการศึกษาโดยเปรียบเทียบสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการใช้ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษากับสถานศึกษาที่ไม่ประสบความสำเร็จ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เพื่อให้ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

องค์ความรู้ใหม่

ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประกอบด้วยทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Input) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ (Process) องค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ (Outcome) องค์ประกอบที่ 4 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

นำเสนอได้ดังภาพที่ 1 ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มนโยบายและแผน. (2567). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี พ.ศ. 2566 – 2570 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2567)*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3.
- พัลลภ พิริยะสุรวงศ์. (2563). *เทคโนโลยีสารสนเทศกับการปฏิรูปการศึกษา*.
http://www.kroobannok.com/view.php?article_id=145
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2561). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL)*.
https://ph.kku.ac.th/thai/images/file/km/pbl-he-58-1.pdfvol2_1/vol2_1_004.pdf
- เรืองฤทธิ์ เกษสุวรรณ. (2557). *การจัดการคุณภาพ: จาก TQC ถึง TQM, ISO 9000 และการประกันคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. บพิธการพิมพ์.
- วารุณี ถิ่นโชคดี. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลและพัฒนาการของระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกทั้งสามรอบของ สมศ. งานวิจัยสมศ.สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา*.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวดี อุปปินใจ และคณะ. (2566). *รูปแบบการส่งเสริม กำกับ และติดตามการนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้พัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง*. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- อุไร จุ้ยกำจร. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะ/วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อังคณา ศรีทิพย์ศักดิ์. (2565). *แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสทวิทยาเขตกลุ่มตอยอินทนนท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 16(3), 134-140.
- Banathy, B. H. (1968). *Instructional system*. Belmont. Fearon.
- Biggs, J. B., & Others. (1980). *The process of learning*. Prentice Hall.
- Eisner, E. W. (1976). Educational connoisseurship and criticism: Their form and functions in educational evaluation. *Journal of Aesthetic Education*, 10(3/4), 135–150.
- Gilgun, J. F. (2012). Reflexivity and Qualitative Research. *Current Issue in Qualitative Research*, 1(2), 1-8.
- Joyce, B. & Weil, M. (2000). *Model of Teaching (5th ed.)*. Allyn and Bacon.
- Luhmann, N. (1984). *Soziale Systeme: Grundriß einer allgemeinen Theorie* [Social systems: Outline of a general theory]. Suhrkamp.

Madaus, G. F., Scriven, M., & Stufflebeam, D. L. (Eds.). (1983). *Evaluation models: Viewpoints on educational and human services evaluation*. Kluwer-Nijhoff.

Von Bertalanffy, L. (1968). *General system theory: Foundations, development, applications*. George Braziller.

*การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิด จิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เอกพล สาสังข์^{1*} รัตนะ ปัญญาภา^{2*} ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์³

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน

ครูผู้ช่วย โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

²สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

*Corresponding author e-mail: aekkaphon@skw.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งก่อนและหลังเรียน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/12 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 40 คน ได้จากวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน แบบประเมินสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมเป็นฐาน; แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา; สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

* Received: 17 February 2025, Revised: 16 March 2025, Accepted: 19 March 2025

Development of Learning Management Using Activity-Based Learning with the Contemplative Education Approach to Enhance the Competence of Strong Citizenship Entitle of Human Rights for Mathayomsuksa 4 students

Aekkaphon Sasang^{1*} Rattana Panyapa² Bhumbhong Jomhonghibhat³

¹Master of Education Field of Study: Curriculum Development and Instruction
Assistant Teacher, Sisaket Wittayalai School Under the jurisdiction of The Secondary Educational Service
Area Office Si Sa Ket Yasothon

²Lecturer, Social Studies Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

³Lecturer, Curriculum Development and Instruction, Faculty of Education,
Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: aekkaphon@skw.ac.th

ABSTRACT

This study aims to 1) Develop and evaluate the effectiveness of activity-based learning management combined with the concept of contemplative education to enhance the competency of being a strong citizen on the topic of human rights for Mathayomsuksa 4 students, ensuring efficiency according to the 80/80 criteria. 2) Compare the competency of being a strong citizen before and after participating in the activity-based learning management combined with the concept of contemplative education on the topic of human rights for Mathayomsuksa 4 students. 3) Compare the learning achievement before and after participating in the activity-based learning management combined with the concept of contemplative education to enhance the competency of being a strong citizen on the topic of human rights for Mathayomsuksa 4 students. 4) Examine the satisfaction of Mathayomsuksa 4 students after experiencing the activity-based learning management combined with the concept of contemplative education to enhance the competency of being a strong citizen on the topic of human rights. The sample for this research consists of 40 students from Mathayomsuksa 4/12 at Sisaket Wittayalai School in the second semester of the academic year 2024, selected through cluster random sampling, with the classroom as the sampling unit. The research instruments include six lesson plans, an assessment form for the competency of being a strong citizen, an achievement test, and a student satisfaction questionnaire.

Keywords: Activity based learning; Concept of contemplative education; Active citizen

บทนำ

จากรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2566 ด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในประเด็นสิทธิด้านการศึกษา พบว่า ข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2566 มีนักเรียนทุกสังกัด รวมทั้งสิ้น 12,159,244 คน พบรายงานจำนวนนักเรียนที่ออกกลางคันของ สพฐ. เปรียบเทียบระหว่างปีการศึกษา 2565 และ 2566 มีจำนวนลดลง แต่มีเด็กที่ติดตามแล้วไม่พบตัวเพิ่มขึ้น โดยจังหวัดที่มีเด็กออกกลางคันมากที่สุด คือ จังหวัดนราธิวาส เพชรบูรณ์ อุบลราชธานี สระแก้ว

และปทุมธานี ตามลำดับ มีสาเหตุมาจากปัญหาความจำเป็นของครอบครัว ปัญหารายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ปัญหาสุขภาพ การย้ายถิ่นที่อยู่ การไม่รับสวัสดิการด้านการศึกษา และบางส่วนอยู่ในกระบวนการยุติธรรม (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน, 2567) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายในการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ตามโครงการ “พาน้องกลับมาเรียน” ที่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนามนุษย์ และได้มีการติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนกลับเข้าสู่ระบบการศึกษา ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น

จากการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR) ปีการศึกษา 2565 ทำให้ทราบถึงประเด็นที่ควรพัฒนาดังนี้ 1) โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูงของนักเรียน 2) จัดทำโครงการเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในการสร้างนวัตกรรม ควรกำกับ ติดตามดูแลและแก้ปัญหาผู้เรียนที่มีปัญหา ให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เหมาะสม ปลอดภัยมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง 3) จัดกิจกรรม/โครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเสริมสร้างสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตรส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนดำเนินการตามโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้แก่ักเรียนอย่างหลากหลายและเข้มข้นมากขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เป็นที่ไปตามเกณฑ์มาตรฐานระดับชาติต่อไป 4) การนิเทศกำกับติดตาม และตรวจสอบการปฏิบัติงานยังไม่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ (งานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นที่ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนารจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่องสิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ขึ้น มีการนำเอาเทคโนโลยี กระบวนการกลุ่ม เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างลึกซึ้ง ผ่านกระบวนการวางแผน จนนำไปสู่การสร้างชิ้นงานและสร้างองค์ความรู้ร่วมกันในชั้นเรียน และทำให้เกิดการนำมาปรับใช้ในชั้นเรียนให้ตอบโจทย์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาการกระบวนการคิดขั้นสูงของนักเรียน และสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป และยังคงสอดคล้องกับเป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งมีจุดเน้นเรื่องการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก โดยการให้ครูเรียนรู้กระบวนการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ใช้สื่อ เทคโนโลยี และเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้สำหรับการเรียนการสอน เป็นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มีความหลากหลาย สร้าง Application สำหรับการจัดการชั้นเรียน และบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อตอบสนองสมรรถนะของนักเรียน 5 สมรรถนะ คือ ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการสื่อสาร ทักษะในการแก้ปัญหา และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เน้นการจัดกระบวนการกลุ่ม กระบวนการ Active Learning นักเรียนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ มีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงกับครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน อีกทั้งยังร่วมกับครูในการจัดมุมประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา ดูแลอย่างใกล้ชิดและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อปลูกฝังทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข(งานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียน

ศรีสะเกษวิทยาลัย, 2566) และจากรายงานรายงานผลการประกันคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2567 - 2571) พบข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ดังนี้ สถานศึกษารักษาระดับและพัฒนาคุณภาพผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ สร้างสรรค์ผลงานหรือชิ้นงานที่มีความหลากหลาย ทันสมัยและได้เข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันระดับต่าง ๆ เช่นระดับเขตพื้นที่ ระดับจังหวัด ระดับเขตตรวจราชการ ระดับประเทศ อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน รวมทั้งขยายผลให้สถานศึกษาในสหวิทยาเขตสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาก้าวหน้าด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้สามารถเป็นวิทยากรแกนนำการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีทันสมัย ให้แก่ผู้เรียนในสหวิทยาเขตและพื้นที่ใกล้เคียง(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน), 2567)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเอานวัตกรรมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่ ถึงใหญ่พิเศษในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งก่อนและหลังเรียน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 625 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/12 จำนวน 40 คน ได้จากวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง สิทธิมนุษยชน จัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตปัญญาศึกษาจำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง ซึ่งผลจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 56.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.11 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก

1.2 แบบประเมินสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตปัญญาศึกษาเป็นแบบประเมินคุณภาพ(Rubric) จำนวน 16 ข้อ(ประเด็นพฤติกรรมบ่งชี้) ซึ่งมีข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.50 - 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ จำนวน 16 ข้อ

1.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สิทธิมนุษยชน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตปัญญาศึกษาเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีค่าความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.50 - 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ จำนวน 44 ข้อ นำไปใช้จริงเพียง 40 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น =0.93 $P=0.35-0.92$ $r=-0.01-0.89$ และ $KR-20=0.88$

1.4 แบบสอบถามความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 23 ข้อ ซึ่งข้อประเด็นที่มีค่าความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.50 - 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ จำนวน 23 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้รูปแบบการทดลองแบบOne – Group Pre-test - Post-test Design ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงแบบแผนการวิจัย

สอบก่อนการทดลอง (pretest)	ทดลอง (Treatment)	สอบหลังการทดลอง (posttest)
O ₁	X	O ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

X หมายถึง ชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบชิปปาโมเดลร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก

O₁ หมายถึง วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและทดสอบก่อนเรียน

O₂ หมายถึง วัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนและทดสอบหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 โดยใช้สูตร E_1/E_2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เปรียบเทียบคะแนนจากแบบประเมินสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งระหว่างหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตปัญญาศึกษา และก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตปัญญาศึกษา โดยทดสอบ t-test (Dependent Samples)

3. เปรียบเทียบคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตปัญญาศึกษา โดยทดสอบ t-test (Dependent Samples)

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตปัญญาศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยวิเคราะห์แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แปลผลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 91.17/93.54 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ดังตาราง

ตารางที่ 2 แสดงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ประสิทธิภาพ	n	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	\bar{X}	S.D.	E_1/E_2
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	40	13440	12253	306.33	1.98	91.17
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	40	1440	1346.50	33.66	1.03	93.54

2.ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน มีสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	40	16	10.62	0.63	39.27**	0.000
หลังเรียน	40	16	15.69	0.47		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	sig
ก่อนเรียน	40	40	19.93	3.79	27.80**	0.000
หลังเรียน	40	40	35.98	1.67		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.09 ความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ดังตาราง

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.ด้านเนื้อหา	4.75	0.06	มากที่สุด
2.ด้านการจัดการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้	4.68	0.11	มากที่สุด
3.ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม	4.78	0.06	มากที่สุด
4.ด้านครูผู้สอน	4.63	0.12	มากที่สุด
รวม	4.70	0.09	มากที่สุด

อภิปรายผล

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ประกอบไปด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน โดยแผนการจัดการเรียนรู้มีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมเป็นฐาน บูรณาการร่วมแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยการใช้กิจกรรมเป็นฐาน บูรณาการร่วมแนวคิดจิตตปัญญาทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้คิดผ่านหัวใจ และลงมือปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ และยังเป็นการสอดแทรกให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ และลงมือปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก รู้เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเอง และผู้อื่น เคารพในกฎกติกาและกฎหมาย มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ ผ่านการทำกิจกรรม กระบวนการต่างๆ โดยต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความหลากหลาย เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกันและกัน มีการรับฟัง มีบทบาทในการกล้าตัดสินใจ และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเปิดโอกาส ยอมรับฟังของสมาชิกในกลุ่ม สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามในเวลาเดียวกัน โดยยึดมั่นในความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และสันติวิธี โดยสามารถสังเกตจากพฤติกรรมการปฏิบัติตนอยู่ร่วมกันในห้องเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติจากสถานการณ์จำลอง หรือสถานการณ์จริงที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 91.17/93.54 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ไพบูลย์ อยู่อาจันต์ (2565: 65-68) ได้ศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับการใช้เทคโนโลยี ความเป็นจริงเสริมที่มีต่อความรู้สึกเชิงปริภูมิของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ความรู้สึกเชิงปริภูมิของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยี ความเป็นจริงเสริมสูงกว่าก่อนได้รับการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพัฒน์ ศรีชัย (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาพลัส เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า 1) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาพลัสที่พัฒนาขึ้นมีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) นักเรียนที่ได้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาพลัสที่พัฒนาขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาพลัสโดยรวมอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน มีสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสามารถเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่ได้ทำการศึกษา ผ่านกระบวนการคิด วางแผน และลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ มีความเข้าใจในบทเรียน และบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย สมนวนล (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.47, SD = 0.74) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาคม แซ่ลิ้ม (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐาน ผลวิจัยพบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมด้วยโปรแกรมส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้

ความท้าทายเป็นฐานสูงขึ้นไปกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังคงคล้องกับงานวิจัยของ

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิจัยดังกล่าวเห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็น ฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิ มนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และขอบเขตเนื้อหา เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการ จัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งในแต่ละ แผนการจัดการเรียนรู้มีความหลากหลายของกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จะเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิด การเข้าใจความเป็นมนุษย์ คิดอย่างใคร่ครวญ รอบด้าน คำนึงถึงผลต่างๆที่จะเกิดขึ้น โดยเริ่มจากการเรียนรู้ ตนเอง อยู่กับตนเอง อยู่กันเป็นครู อยู่กันเป็นกลุ่ม และอยู่กันเป็นชั้นเรียน และเข้าสู่การปฏิบัติกิจกรรมผ่าน การลงมือปฏิบัติจริง โดยมีการปรับประยุกต์กิจกรรมให้มีความหลากหลาย และสร้างสรรค์ เช่น กระบวนการวาดภาพ เติมแต่งบนไหม้ไลน์ กิจกรรมวาดภาพมนุษย์ที่ไม่สมบูรณ์ ตัด ติด เติม กิจกรรม จำลองบทบาทการมีส่วนร่วมในระดับต่างๆ เริ่มจากตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคม โลก และการร่วมออกแบบแนวคิด กฎ กติกา ทางสังคม ที่จะนำไปสู่การเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ของคน ในสังคมโลก และในทุกๆกิจกรรมจะต้องมี เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนยึดมั่นและปกป้องในหลักสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค สื่อสารผ่านช่องทางสาธารณะในรูปแบบต่างๆ ระดับภูมิภาคและประชาคมโลกด้วยจิต สาธารณะ สำนึกสากล ด้วยความเชื่อมั่นในสังคมที่เท่าเทียมเป็นธรรม มีค่านิยมประชาธิปไตย และสามารถ เสนอแนวทางที่ไม่เกิดความรุนแรงต่อสังคมและต่อตัวเองแนวทางสันติวิธี จากการนำการจัดการเรียนรู้โดย ใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความ กระตือรือร้น มีสมาธิมากขึ้นการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งยังเห็นถึงการสร้างองค์ความรู้แนวคิด วิธีการ ที่ผู้เรียนได้วิเคราะห์นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ อภิปราย และสรุปองค์ความรู้ร่วมกันจากผลการ ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลิตา สตราชดาวาสค์ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดขั้นสูง โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในรายวิชาวัฒนธรรม ไทยของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิรุจน์ ศรีประยูร (2565) ได้ศึกษาการ พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการจัดการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับกิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้

ภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับกิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70

การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.09 ความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เรื่อง สิทธิมนุษยชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้เป็นอย่างดีทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ บรรยายภาคการเรียนรู้ในชั้นเรียนด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีอิสระในการออกแบบชิ้นงาน กิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ครูได้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ขึ้น อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้กล้าที่จะแสดงออกในการเสนอแนวคิด วิธีการ กระบวนการต่าง ๆ เกิดการอภิปราย วางแผน ออกแบบ แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จนทำให้ผู้เรียนได้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ กล้าที่จะแสดงออกในพื้นที่สร้างสรรค์ และมีความสุขในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถออกแบบได้ด้วยตนเอง และได้ลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะนุช แจ่มหม้อ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเสริมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity Based Learning) เสริมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับ มาก ($x = 4.36, S.D. = .280$) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ ทรงพุดปัญญา (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศรา ศิริวงศ์ (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้อังกฤษ เรื่อง English for Daily Life ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($x = 4.55, S.D. = 0.51$)

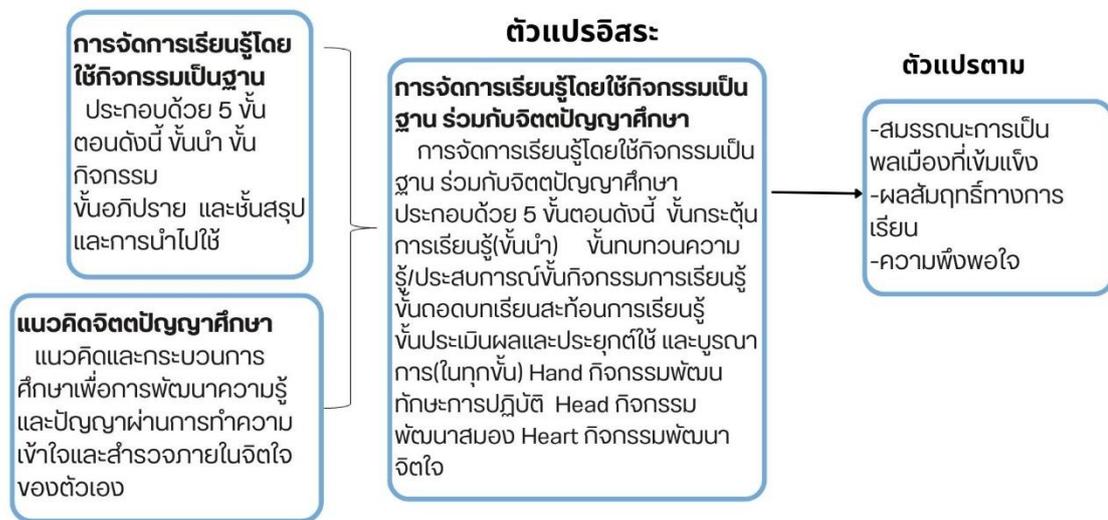
ข้อเสนอแนะการวิจัย

2.1 ควรมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่สามารถจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

2.2 ควรมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน ให้สามารถนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาบริหารจัดการชั้นเรียนในขั้นตอนต่าง ๆ โดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการจับกลุ่ม แสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างชิ้นงาน

2.3 ควรเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยประยุกต์ใช้สื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆ ที่มีความเหมาะสม ทันสมัย ให้ตอบโจทย์ปรากฏการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในสังคมโลก และเท่าทันสถานการณ์ปัจจุบัน

องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

กิตติพัฒน์ ศรีชัย. (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย. (2566). รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR) ปีการศึกษา 2566. โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย.

จรินทร์ ทรงวุฒิปัญญา. (2566). การพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

- ชลิตา สตราชดาวาสค์ส. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดขั้นสูง โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานในรายวิชาวัฒนธรรมไทยของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต.
- นริศรา ศิริวงศ์. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เรื่อง *English for Daily Life* ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (*Activity-Based Learning*) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปิยะนุช แจ่มหม้อ. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเสริมทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. สาขาวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พงษ์ไพบุลย์ อยู่อาจันต์. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานร่วมกับการใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมที่มีต่อความรู้สึกเชิงปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปริญญาานิพนธ์ สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุจิรจันต์ ศรีประยูร. (2565). การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยการจัดการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับกิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ศุภชัย สมนวนล. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน). (2567). รายงานผลการประกันคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2567-2571) โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน. (2567). รายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี 2566. บริษัทอมรินทร์ คอร์เปอเรชั่นส์จำกัด(มหาชน).
- อาคม แซ่ลี. (2566). การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ความท้าทายเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการศึกษาสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.

*กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

จาระวี วงศ์ใหญ่¹ พูนชัย ยาวีราช² ไพโรภ รัตนชวงค์³

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: jaraweetag@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา 2) ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล 3) เสนอกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอน ศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 การวิจัยใช้วิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอน จำนวน 84 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญของโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบุคคล จำนวน 2 โรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเสนอกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา จำนวน 11 คน โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารทรัพยากรบุคคลอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผน อัตรากำลัง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพ 4) การรักษาวินัย 5) การออกจากราชการ และทฤษฎีการบริหาร POLC 1)การวางแผน (Planning) 2)การจัดองค์การ (Organizing) 3) การนำ (Leading) และ4)การควบคุม (Controlling) 3) เสนอกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ 2) พันธกิจ 3) เป้าประสงค์ 4) กลยุทธ์ 5) โครงการ/กิจกรรม เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: กลยุทธ์ ; การบริหารทรัพยากรบุคคล; ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1

* Received: 22 February 2025, Revised: 10 March 2025, Accepted: 13 March 2025

Human Resource Management Strategies in Educational Institutions of Thaton Educational Quality Development Center 1 under the Office of Chiang Mai Primary Educational Service Area 3

Jarawee Wongyai^{1*} Phoonchai Yawirach² Pairoop Rattanachuwong³

¹Master of Education Program in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: jaraweet@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to 1) study the current and desired conditions of human resource management in educational institutions 2) study best practices in human resource management; and 3) propose human resource management strategies for schools under the Thaton Center for Educational Quality Development, Center 1, affiliated with the Office of Chiang Mai Primary Educational Service Area 3. The research uses both quantitative and qualitative methods. The sample for this research consists of 84 teachers. Key informants from schools with best practices include school administrators and heads of human resources from two schools. Additionally, 11 informants provided strategies for human resource management in educational institutions. Data collection methods included questionnaires, interviews, and focus group discussions. The findings of the research are as follows 1) The current state of human resource management is at a high level, and the desired state is at the highest level; 2) Best practices in human resource management cover five areas: 1) workforce planning, 2) recruitment and appointment, 3) performance enhancement, 4) discipline maintenance, and 5) employee separation, based on the POLC management theory which includes 1) Planning 2) Organizing 3) Leading and 4) Controlling 3) The proposed human resource management strategies for educational institutions include: 1) Vision, 2) Mission, 3) Objectives, 4) Strategies, and 5) Programs/Activities to ensure continuous and effective operations of educational institutions.

Keywords: Strategy; Human Resource Management; Thaton Educational Quality Development Center 1

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานขององค์กร การบริหารและวางแผนที่ดีช่วยให้องค์กรพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ลดปัญหากำลังคน และดำเนินงานได้อย่างมั่นคง การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ต้องสอดคล้องกับกลยุทธ์องค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและการพัฒนาอาชีพ บุคลากรเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ไม่มีเทคโนโลยีใดทดแทนได้ โดยเฉพาะในองค์กรด้านการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคน องค์กรที่ใช้ทรัพยากรมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจะเจริญก้าวหน้าและมั่นคง ในขณะที่องค์กรที่ขาดบุคลากรที่มีคุณภาพจะพัฒนาได้ยาก ดังนั้น อนาคตขององค์กรขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ (ไพโรภ รัตน์ชูวงศ์, 2560)

การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงาน เป็นการใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าขององค์กรให้ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยมีภารกิจหลัก คือ การวางแผนด้านกำลังคน การสรรหา และการคัดเลือก การฝึกอบรมพัฒนา การจ่ายค่าตอบแทน และผลประโยชน์เกื้อกูล ที่เน้นแรงจูงใจ การป้องกันก่อนเกิดปัญหา (นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์, 2559) ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันกันสูง บุคลากรขององค์กรต้องมีการตื่นตัวและพร้อมปรับตัวในด้านพฤติกรรมการทำงาน ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และการเรียนรู้งานองค์กร เพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เมื่อบุคลากรขององค์กรใดมีบุคลากรเช่นนี้ ย่อมทำให้เห็นผลเชิงประจักษ์ว่า องค์กรนั้นเป็นองค์กรที่มีคุณภาพ (เสกสรรค์ สนวา, 2560) เพื่อเป็นแนวทางหรือวิธีการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อไปให้ถึงเป้าหมายโดยผ่านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภาพรวมทั้งภายในและภายนอก องค์กรประกอบและปัจจัยตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้งหมด (พูนชัย ยาวีราช, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยหลัก หากขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ จะส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา ปัจจุบันมีปัญหาขาดแคลนครู ครูไม่ตรงสาขาวิชาเอก และการย้ายกลับภูมิลำเนา ทำให้อัตรากำลังเปลี่ยนแปลงทุกปี ปัญหาเกิดจากบริบทพื้นที่ห่างไกล ภัยธรรมชาติ และปัญหายาเสพติดชายแดน ส่งผลให้ครูต้องสอนทุกวิชาและรับภาระงานอื่น ๆ กระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน แนวทางแก้ไขต้องใช้การบริหารบุคคลที่มีประสิทธิภาพ เช่น การวางแผนกำลังคน พัฒนาศักยภาพบุคลากร ปรับสวัสดิการ และฝึกอบรมเพิ่มเติม เพื่อจูงใจให้ครูอยู่ในพื้นที่ ลดปัญหาอัตรากำลัง และส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในระยะยาว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3, 2566)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงสถานการณ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในปัจจุบัน รวมถึงเป้าหมายหรือแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการบริหารทรัพยากรบุคคลในอนาคต นอกจากนี้การศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา ถือเป็นอีกหนึ่งหัวข้อสำคัญของการวิจัย โดยจะนำแนวคิดและทฤษฎีการบริหาร POLC การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) (Louis A. Allen, 1985) มาเป็นกรอบการศึกษา เพื่อวิเคราะห์และพัฒนาข้อมูลให้ครอบคลุมทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา ทั้งนี้ ผลการศึกษาจะช่วยในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา โดยการนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงและออกแบบแนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น นอกจากนี้ งานวิจัยยังมีเป้าหมายในการสนับสนุนให้โรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สามารถบรรลุเป้าหมายในด้านคุณภาพการศึกษาที่ตั้งไว้ และส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมและความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา
3. เพื่อเสนอกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 จำนวน 105 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 84 คน โดยใช้สูตรสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan(1970)ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 5% โดยเลือกวิธีการแบบการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามประกอบไปด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา รวบรวมข้อมูลมาใช้เป็นกรอบหรือเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม จากนั้นสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน จากนั้นตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67– 1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (1951) แบบสอบถามในส่วนของสภาพปัจจุบันได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.83 และแบบสอบถามในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.84

การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ส่งถึงครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 จำนวน 84 คน ได้รับการตอบรับครบถ้วนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลทั้งหมดมารวมกัน จัดหมวดหมู่

การวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย ตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามเพศ อายุ ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ระยะเวลาการทำงานในสถานศึกษา ปัจจุบัน วุฒิการศึกษา ประเภทของสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา โดยวิธีการหาลำดับร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านและแยกรายข้อ จากสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เรียงลำดับจากความต้องการจำเป็นมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรกโดยใช้สูตรการคำนวณ Priority Need Index (สุวิมล ร่องวานิช, 2550)

2. ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายบุคคล ของโรงเรียนที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ประสบผลสำเร็จในการบริหารงานบุคคล จำนวน 2 โรงเรียน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เหนือในการพิจารณาเลือกสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานบุคคล 1. เป็นโรงเรียนต้นแบบการบริหารงานบุคคลและพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆ มีผลงานเป็นที่ปรากฏ ได้แก่ การพัฒนาวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรม การออกจากราชการสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 2. เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมในการบริหารงานบุคคล และเป็นแหล่งเรียนรู้แก่สถานศึกษาอื่นๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อสอบถามแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารงานบุคคล

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สร้างแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สร้างแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำถาม จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ให้ข้อมูล นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยอาจจะใช้การสัมภาษณ์ตัวต่อตัว การสัมภาษณ์โดยการส่ง Link หรือ QR CODE ไปทาง Line Facebook หรือ E-mail นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา

การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ

3. เสนอกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถที่เชี่ยวชาญการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา จำนวน 11 คน โดยเป็นตัวแทนจากกลุ่มนโยบาย 8 คน กลุ่มนักวิชาการ 1 คน และกลุ่มผู้ปฏิบัติ 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่างการสนทนากลุ่มเพื่อเสนอกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือการศึกษา ดังนี้ 1) ศึกษารูปแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว 2) ร่างกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 3) นำร่างกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของภาษาและความสอดคล้องของประเด็นการสนทนากลุ่ม 4) นำร่างกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 มาจัดทำร่างการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาเอกสารและสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอน ศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จากนั้นร่างกลยุทธ์และประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมโดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรับปรุงกลยุทธ์ตามข้อเสนอแนะ ก่อนที่จะสรุปผลและนำเสนอกลยุทธ์ที่สมบูรณ์สำหรับการบริหารทรัพยากรบุคคล

การจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบความเรียงเชิงพรรณนา ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบ

ประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสม และการแก้ไขปรับปรุง (ร่าง) กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 และปรับปรุงแก้ไขข้อมูลนำเสนอในรูปแบบความเรียงเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

1.1 สภาพปัจจุบันในการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$ S.D.=0.11) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$ S.D.=0.18) รองลงมาคือด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$ S.D.=0.14) ด้านวินัยและการรักษาวินัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$ S.D.=0.19) การออกจากราชการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$ S.D.= 0.30) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$ S.D.=0.29) ตามลำดับ

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$ S.D.=0.10) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$ S.D.=0.18) รองลงมาคือด้านวินัยและการรักษาวินัยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$ S.D.=0.13) ด้านการออกจากราชการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$ S.D.=0.17) ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$ S.D.=0.24) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$ S.D.=0.15) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา

2.1 การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จมีแนวปฏิบัติในการวิเคราะห์ความต้องการบุคลากรอย่างเป็นระบบ โดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ กำหนดโครงสร้างตำแหน่งงานที่ชัดเจน และรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนสรุปแผนและประกาศใช้อย่างเป็นทางการ การวางแผน(Planning)มีการวิเคราะห์สถานะบุคลากรและกำหนดตำแหน่งที่สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน กำหนดโครงสร้างองค์กร(Organizing) ให้เหมาะสมและแบ่งหน้าที่ชัดเจน การนำ(Leading) สื่อสารเป้าหมายและบทบาทของบุคลากร ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การควบคุม(Controlling)ผลการปฏิบัติงาน ปรับปรุงการจัดการให้เหมาะสม

2.2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ตีเน้นความโปร่งใสและเป็นธรรม ตั้งแต่การกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติ กระบวนการรับสมัคร ประเมินผู้สมัคร และประกาศผลอย่าง

ชัดเจน การวางแผน(Planning) สรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติและตรงกับเป้าหมาย กำหนดโครงสร้างองค์กร(Organizing)มีการจัดตั้งคณะกรรมการสรรหาและวางขั้นตอนคัดเลือกที่โปร่งใส การนำ(Leading) สร้างบรรยากาศที่ดึงดูดบุคลากรที่มีคุณภาพเข้าร่วมองค์กร การควบคุม(Controlling) ตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการสรรหาให้เป็นไปตามมาตรฐาน

2.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ สถานศึกษาใช้การวิเคราะห์ทักษะที่จำเป็นและช่องว่างของบุคลากร เพื่อวางแผนพัฒนาและจัดอบรมที่สอดคล้องกับงาน สนับสนุนการเรียนรู้ต่อเนื่อง การวางแผน(Planning)พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องผ่านอบรมและการเรียนรู้ กำหนดโครงสร้างองค์กร(Organizing) จัดสรรทรัพยากรและเครื่องมือสนับสนุนให้เหมาะสม การนำ(Leading) ส่งเสริมแรงจูงใจและความร่วมมือในองค์กร การควบคุม(Controlling) ประเมินผลการทำงานและให้คำแนะนำในการพัฒนา

2.4 วินัยและการรักษาวินัย สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดีเน้นการป้องกันและส่งเสริมวินัยมากกว่าการลงโทษ มีการสื่อสารระเบียบข้อบังคับอย่างต่อเนื่อง และระบบรายงานเหตุการณ์ที่โปร่งใส การวางแผน(Planning)กำหนดนโยบายวินัยที่ชัดเจนและครอบคลุม กำหนดโครงสร้างองค์กร(Organizing)ตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลวินัยให้เป็นธรรม การนำ(Leading)ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและเป็นแบบอย่างที่ดี การควบคุม(Controlling) ติดตามผลการปฏิบัติงานและดำเนินการทางวินัยตามความเหมาะสม

2.5 การออกจากราชการ สถานศึกษามีแนวปฏิบัติที่เน้นความชัดเจนและการวางแผนล่วงหน้า ทั้งการแจ้งกำหนดการ การจัดเตรียมเอกสาร และการให้คำปรึกษาแก่บุคลากร การวางแผน(Planning)การเปลี่ยนผ่านตำแหน่งงานและเตรียมบุคลากรรองรับ กำหนดโครงสร้างองค์กร(Organizing) จัดตั้งทีมช่วยเหลือบุคลากรในช่วงเปลี่ยนแปลง การนำ(Leading)สนับสนุนและให้กำลังใจบุคลากรที่กำลังออกจากระบบ การควบคุม(Controlling)ติดตามผลกระทบต่องค์กรและปรับปรุงกระบวนการในอนาคต

3. เสนอกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพ

การศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

สรุปกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ดังนี้

1. วิสัยทัศน์

“ มุ่งสู่การบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับมาตรฐานทางการศึกษายุคใหม่ และส่งเสริมความเป็นเลิศด้านการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอน ศูนย์ที่ 1”

2.พันธกิจ

1. พัฒนาการบริหารทรัพยากรบุคคลอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับความต้องการองค์กร พร้อมสื่อสารบทบาทและความสำคัญของตำแหน่งงานเพื่อสนับสนุนคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน

2. พัฒนาระบบการสรรหา บรรจุ และพัฒนาบุคลากรที่โปร่งใส มีเกณฑ์การคัดเลือกที่ชัดเจน และเน้นความเป็นธรรม พร้อมวางแผนพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรและความต้องการด้านคุณภาพการศึกษา

3. พัฒนาแผนการอบรมและพัฒนาบุคลากรที่ตอบสนองต่อเป้าหมายขององค์กรและความต้องการส่วนบุคคล โดยเน้นกิจกรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เพื่อยกระดับศักยภาพบุคลากรและคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

4. ส่งเสริมความเข้าใจในกฎระเบียบและวินัยแก่บุคลากรผ่านการสื่อสารและอบรมอย่างต่อเนื่อง พร้อมจัดระบบติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีความรับผิดชอบและลดการกระทำผิด

5. พัฒนาระบบการออกจากราชการของบุคลากรอย่างเป็นระบบและโปร่งใส พร้อมเตรียมมาตรการรองรับการขาดแคลนบุคลากร เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

3. เป้าประสงค์

1. ระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร บุคลากรเข้าใจบทบาทและความสำคัญของตำแหน่งงานของตน ส่งผลให้คุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. กระบวนการสรรหา บรรจุ และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาเป็นไปอย่างโปร่งใส เป็นธรรม และตอบสนองต่อเป้าหมายขององค์กร ช่วยเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรและยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. บุคลากรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผ่านแผนการอบรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรและความต้องการส่วนบุคคล ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาได้รับการยกระดับอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

4. บุคลากรมีวินัยและความเข้าใจในกฎระเบียบที่ชัดเจน การปฏิบัติงานได้รับการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความโปร่งใสและลดการกระทำผิดในองค์กร

5. การออกจากราชการของบุคลากรได้รับการวางแผนและจัดการอย่างมีระบบ โปร่งใส และไม่ส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา

4. กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลแบบองค์รวมที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร โดยมุ่งเน้นการสื่อสารบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนและการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและความยั่งยืนของคุณภาพการเรียนการสอน

กลยุทธ์ที่ 2 จัดทำกระบวนการสรรหา บรรจุ และพัฒนาบุคลากรที่โปร่งใส มีเกณฑ์การคัดเลือกที่ชัดเจน และเน้นความเป็นธรรม พร้อมวางแผนพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรและความต้องการด้านคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 จัดทำแผนการอบรมและพัฒนาบุคลากรที่ตอบสนองต่อเป้าหมายองค์กรและความต้องการส่วนบุคคล โดยเน้นกิจกรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เพื่อยกระดับศักยภาพบุคลากร และคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมความเข้าใจในกฎระเบียบและวินัยแก่บุคลากรผ่านการสื่อสารและอบรมอย่างต่อเนื่อง พร้อมจัดระบบติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีความรับผิดชอบและลดการกระทำผิด

กลยุทธ์ที่ 5 วางแผนและจัดการกระบวนการออกจากราชการของบุคลากรอย่างเป็นระบบและโปร่งใส พร้อมเตรียมมาตรการรองรับการขาดแคลนบุคลากร เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

5.โครงการและกิจกรรม

- 1.โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลทรัพยากรบุคคล
 - 1.1 กิจกรรมการจัดอบรมเกี่ยวกับการใช้งานระบบฐานข้อมูล
 - 1.2 การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลบุคลากร
- 2.โครงการจัดทำแผนวางอัตรากำลังบุคลากร
 - 2.1 กิจกรรมการประชุมคณะกรรมการวางแผนกำลังคน
 - 2.2 กิจกรรมการจัดทำคู่มือการวางอัตรากำลัง
- 3.โครงการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรโรงเรียน
 - 3.1 กิจกรรมการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงโครงสร้าง
 - 3.2 กิจกรรมการจัดทำแผนผังองค์กร
- 4.โครงการปฐมนิเทศและสนับสนุนบุคลากรใหม่
 - 4.1 กิจกรรมการจัดปฐมนิเทศสำหรับบุคลากรใหม่
 - 4.2 กิจกรรมการจัดตั้งทีมพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา
- 5.โครงการพัฒนาเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน
 - 5.1 กิจกรรมการจัดทำแบบฟอร์มและคู่มือการประเมิน
 - 5.2 กิจกรรมการจัดประชุมเพื่อชี้แจงเกณฑ์การประเมิน
- 6.โครงการระบบประเมินออนไลน์เพื่อความโปร่งใส
 - 6.1 กิจกรรมการพัฒนาแพลตฟอร์มประเมินผลการปฏิบัติงาน
 - 6.2 กิจกรรมการอบรมการใช้งานระบบให้แก่บุคลากร
- 7.โครงการเสริมสร้างวินัยและจริยธรรมบุคลากร
 - 7.1 กิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับระเบียบและจริยธรรมการปฏิบัติงาน
 - 7.2 กิจกรรมการสร้างแบบอย่างที่ดีในองค์กร
- 8.โครงการให้คำปรึกษาและสนับสนุนบุคลากรด้านวินัย

- 8.1 กิจกรรมการจัดตั้งศูนย์รับฟังความคิดเห็นและให้คำปรึกษา
- 8.2 กิจกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามวินัย
- 9.โครงการเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ
 - 9.1 กิจกรรมการสัมมนาเตรียมความพร้อมก่อนเกษียณ
 - 9.2 กิจกรรมการจัดทำคู่มือสิทธิประโยชน์หลังเกษียณ
- 10.โครงการติดตามผลการเปลี่ยนแปลงสถานะของบุคลากร
 - 10.1 กิจกรรมการสำรวจความคิดเห็นบุคลากรที่ลาออกหรือย้าย
 - 10.2 กิจกรรมการวิเคราะห์ผลกระทบและปรับปรุงกระบวนการ

อภิปรายผล

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าดอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าดอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าดอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาตามแนวคิดของ POLC ที่เน้นการวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุมให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร (Louis A. Allen, 1985) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารทรัพยากรบุคคลอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Koontz and Wehrich (2015) ที่กล่าวว่าการพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากรเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาด้านโครงสร้างและกระบวนการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ Dessler (2017) ที่ชี้ให้เห็นว่าการสรรหาบุคลากรในภาครัฐมักเผชิญกับความท้าทายในเรื่องของกฎระเบียบและข้อบังคับ ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการดึงดูดและรักษาบุคลากรที่มีศักยภาพ

ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และด้านวินัยและการรักษาวินัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความต้องการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงขึ้น และสะท้อนถึงแนวคิดของ Robbins and Judge

(2019) ที่กล่าวว่าการบริหารทรัพยากรบุคคลที่ดีควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความสามารถและจรรยาบรรณของบุคลากรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในองค์กร เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ พบว่ามีช่องว่างในการพัฒนา โดยเฉพาะด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ซึ่งแม้ว่าจะอยู่ในระดับมากในสภาพปัจจุบัน แต่ในสภาพที่พึงประสงค์กลับต้องการให้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mathis and Jackson (2017) ที่ชี้ให้เห็นว่าการวางแผนทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการขององค์กรในอนาคต ดังที่งานวิจัยของ Torrington, Hall and Taylor (2021) ระบุว่าการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพในภาคการศึกษาควรเน้นไปที่การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การรักษาวินัย และการวางแผนกำลังคนอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามงานวิจัยของ Storey (2016) ระบุว่าปัจจัยด้านนโยบายและข้อจำกัดทางกฎหมายอาจเป็นอุปสรรคสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนากลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา ดังนั้นควรมีการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้การบริหารงานบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทขององค์กรการศึกษาในประเทศไทย

2. ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา

จากการสัมภาษณ์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง

ด้านการวางแผน (Planning) การวางแผนอัตรากำลังมีการวิเคราะห์ความต้องการบุคลากร เช่น สัดส่วนครูต่อนักเรียน ซึ่งช่วยจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับเป้าหมายของโรงเรียน การกำหนดโครงสร้างองค์กร (Organizing) และการแบ่งหน้าที่ช่วยสนับสนุนการทำงานร่วมกัน การสร้างแรงจูงใจและการสื่อสารเป้าหมายช่วยเสริมประสิทธิภาพการทำงาน ส่วนการติดตามผล (Controlling) ช่วยให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานของ Koontz and Wehrich (2019) และ สุวดี อุปปินใจ (2560) ที่ระบุว่า การวางแผนและการกำหนดตำแหน่งงานที่ชัดเจนช่วยเพิ่มความร่วมมือในองค์กร

2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

ด้านการวางแผน (Planning) พบว่าการสรรหาที่โปร่งใสและยุติธรรม โดยเริ่มจากการกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติที่เหมาะสม เป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับในสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานที่ดี ด้านการจัดองค์กร (Organizing) มีการตั้งคณะกรรมการที่มีความน่าเชื่อถือและวางขั้นตอนการสรรหาที่โปร่งใส ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในกระบวนการ ด้านการนำ (Leading) การให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรและความคาดหวังในตำแหน่งงาน ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้สมัคร การควบคุม (Controlling) มีกระบวนการสรรหาช่วยให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับงานวิจัยของ Liu and Wang (2020) ที่ย้ำถึงความสำคัญของการจัดการที่โปร่งใสและเป็นธรรมในกระบวนการสรรหา ซึ่งช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร

3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

ด้านการวางแผน(Planning) พบว่ามีการจัดฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรตามความต้องการที่เหมาะสมกับศักยภาพช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ด้านการจัดองค์การ(Organizing) มีการจัดสรรทรัพยากร เช่น เทคโนโลยีที่ทันสมัย สนับสนุนการทำงานของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการนำ (Leading) มีการส่งเสริมแรงจูงใจและสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการคิดสร้างสรรค์ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากร ด้านการประเมินผล(Controlling) การทำงานอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะช่วยเพิ่มคุณภาพงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Black and Porter (2019) ที่ระบุว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มคุณภาพการบริหารจัดการ

4. วินัยและการรักษาวินัย

ด้านการวางแผน(Planning) พบว่ามีการกำหนดนโยบายและกฎระเบียบที่ชัดเจนช่วยลดข้อขัดแย้งในองค์กร ด้านการจัดองค์การ(Organizing) มีการจัดตั้งคณะกรรมการกำกับวินัยที่เป็นธรรมช่วยสร้างความไว้วางใจในระบบการจัดการ ด้านการนำ(Leading) มีการสร้างตัวอย่างที่ดีจากผู้บริหารช่วยปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในองค์กร ด้านการติดตามผลและดำเนินการ(Controlling) เมื่อพบข้อผิดพลาดช่วยให้การจัดการวินัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่เสนาะ ตีเขยว (2551) ได้กล่าวถึง การรักษาวินัยด้วยการส่งเสริมและป้องกันช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในองค์กร

5. การออกจากราชการ

ด้านการวางแผน(Planning) พบว่าการเปลี่ยนผ่านที่ราบรื่น เช่น การให้คำปรึกษาและเตรียมเอกสารที่จำเป็นช่วยลดผลกระทบต่อองค์กร ด้านการจัดองค์การ(Organizing) มีการตั้งทีมที่ช่วยสนับสนุนบุคลากรในช่วงเปลี่ยนผ่านช่วยเสริมสร้างความมั่นใจ ด้านการนำ(Leading) มีการสร้างความเข้าใจและให้กำลังใจแก่บุคลากรที่กำลังเปลี่ยนผ่านช่วยลดความกังวล ด้านการติดตามผล(Controlling) หลังการออกจากราชการช่วยให้สามารถปรับปรุงกระบวนการในอนาคตได้ ดังที่งานวิจัยของ สุวดี อุปปินใจ (2560) ระบุว่า การวางแผนล่วงหน้าในการเปลี่ยนผ่านบุคลากรช่วยให้การดำเนินงานในองค์กรเป็นไปอย่างราบรื่น

3. เสนอกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพ

การศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3

กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาของโรงเรียนศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนศูนย์ที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ ผลการวิจัยที่พบว่า “การบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพมุ่งเน้นพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสูงและส่งเสริมความเป็นเลิศด้านการบริหารงานบุคคล” อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในปัจจุบันต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงาน ดังที่ Koontz and Wehrich (2015) กล่าวว่า การบริหารจัดการที่ดีต้องสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในบริบทภายนอก และเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวดี อุปปินใจ (2560) ที่

พบว่าการบริหารงานบุคคลอย่างมีคุณภาพสามารถส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความสามารถในการแข่งขันในระดับสูง ซึ่งสะท้อนถึงการมุ่งมั่นของโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าตอนในการปรับตัวและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในทุกมิติ

2. พันธกิจ การที่สถานศึกษากำหนดพันธกิจเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการวางแผนอัตรากำลัง การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร และการส่งเสริมวินัยและคุณธรรม อาจเนื่องมาจากความต้องการสร้างความมั่นคงในโครงสร้างองค์กร และเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการบริหารบุคลากร ดังที่ Black and Porter (2020) ชี้ให้เห็นว่าการสร้างโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนและมีความยืดหยุ่นเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารบุคคล พันธกิจที่มุ่งเน้นการส่งเสริมวินัยและคุณธรรมยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสนาะ ตีเยาว์ (2551) ที่เน้นว่าสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์และรับผิดชอบช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งและยั่งยืน

3. เป้าประสงค์ เป้าประสงค์ของสถานศึกษาที่เน้นระบบการวางแผนอัตรากำลังที่มีประสิทธิภาพและความยุติธรรมในกระบวนการประเมิน อาจเนื่องมาจากความต้องการลดข้อขัดแย้งและสร้างแรงจูงใจในบุคลากร ดังที่ Louis A. Allen (1985) กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินผลที่โปร่งใสและเป็นธรรมในองค์กร ซึ่งช่วยสร้างแรงผลักดันให้บุคลากรพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ เป้าหมายดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bass (1985) ที่ระบุว่าความยุติธรรมและความโปร่งใสเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรในองค์กร

4. กลยุทธ์ การกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูล การปรับปรุงโครงสร้างองค์กร และการส่งเสริมวินัย อาจเนื่องมาจากความจำเป็นในการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจและการวางแผนในระยะยาว ดังที่ Drucker (2020) กล่าวว่าการใช้ข้อมูลอย่างเหมาะสมเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ในการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและความโปร่งใส ยังสอดคล้องกับงานของ เสนาะ ตีเยาว์ (2551) ที่เน้นว่าความโปร่งใสในองค์กรช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นของบุคลากรและเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี

5. โครงการและกิจกรรม โครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลทรัพยากรบุคคล และการจัดทำแผนวางอัตรากำลัง อาจเนื่องมาจากความต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการวิเคราะห์และวางแผนบุคลากรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังที่ Koontz and Wehrich (2015) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน กิจกรรมที่มุ่งเน้นการอบรมเกี่ยวกับระเบียบและจรรยาบรรณการปฏิบัติงานยังสะท้อนถึงความพยายามในการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวดี อุบปินใจ (2560) ที่พบว่า การส่งเสริมคุณธรรมและจรรยาบรรณในบุคลากรช่วยเสริมสร้างองค์กรให้มีประสิทธิภาพในระยะยาว

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การวางแผนอัตรากำลังและตำแหน่ง ผู้บริหารควรพัฒนาระบบวางแผนอัตรากำลังที่แม่นยำ วิเคราะห์ความต้องการบุคลากร และกำหนดโครงสร้างองค์กรชัดเจน โดยตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน

1.2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ผู้บริหารควรกำหนดเกณฑ์สรรหาที่โปร่งใส ใช้เทคโนโลยีช่วยคัดเลือกบุคลากร ตั้งคณะกรรมการสรรหาที่มีความน่าเชื่อถือ และพัฒนาระบบติดตามประเมินผลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารบุคลากร

1.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรจัดโปรแกรมอบรมที่ตรงกับความต้องการของบุคลากร มีระบบติดตามผลหลังการฝึกอบรม และกำหนดเกณฑ์การประเมินผลที่โปร่งใส เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

1.4 วินัยและการรักษาวินัย ผู้บริหาร ควรกำหนดแนวปฏิบัติด้านวินัยเชิงบวก สร้างตัวอย่างที่ดีจากผู้บริหาร ตั้งคณะกรรมการกำกับวินัย และจัดการอบรมกฎระเบียบเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีความรับผิดชอบ

1.5 การออกจากราชการ ผู้บริหารควรวางแผนรองรับการขาดแคลนบุคลากร จัดทำคู่มือแนวปฏิบัติ และพัฒนาระบบสนับสนุนผู้ที่ยังออกจากราชการ พร้อมกำหนดมาตรการทดแทนบุคลากรเพื่อความต่อเนื่องของการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้บริหารควรพัฒนาระบบวางแผนอัตรากำลังเชิงกลยุทธ์ที่สามารถคาดการณ์ความต้องการในอนาคต รองรับการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา และสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารบุคลากร

2.2 ผู้บริหารควรกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกที่ชัดเจนและเหมาะสมกับความต้องการขององค์กร

2.3 ผู้บริหารควรศึกษาแนวทางกระตุ้นแรงจูงใจและพัฒนาทักษะที่ตอบโจทย์เป้าหมายขององค์กรและความต้องการส่วนบุคคล เพื่อให้บุคลากรมีประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่อง

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้าใจกฎระเบียบของบุคลากร ควรมีระบบติดตามและประเมินผลที่ช่วยลดปัญหาด้านวินัยและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่โปร่งใสและรับผิดชอบ

2.5 ผู้บริหารควรมีแนวทางบริหารจัดการการเปลี่ยนผ่านบุคลากรอย่างเป็นระบบ ไม่ให้กระทบต่อการดำเนินงานของโรงเรียน เช่น การเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณ ย้าย หรือลาออก ควรมีแผนรองรับการขาดแคลนบุคลากรเพื่อรักษาความต่อเนื่องของการบริหารงานในสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

แนวคิดที่เกิดจากการสังเคราะห์ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาควรดำเนินการแบบองค์รวม โดยเน้นการวางแผนและจัดสรรบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ กระบวนการสรรหาและพัฒนาต้องมีความโปร่งใสและเป็นธรรม พร้อมส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานทางการศึกษาและเป้าหมายขององค์กร นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับวินัยและการรักษาวินัยผ่านการสื่อสารที่ชัดเจน และการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ รวมถึงการบริหารการออกจากราชการอย่างเป็นธรรมและมีแผนรองรับที่ชัดเจน ทั้งนี้ กลยุทธ์สำคัญคือการใช้แนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์. (2559). *หลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พูนชัย ยาวีราช . (2564). *กลยุทธ์การบริหารเพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในองค์กรทางการศึกษา หลักการแนวคิด และความสำเร็จ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ไพรง รัตนชูวงศ์.(2560). *กลยุทธ์การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุวดี อุปปินใจ. (2560). การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาภายใต้บริบทของการปฏิรูปการศึกษา. *วารสารการศึกษาพัฒนา*, 14(2), 151-162.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การพัฒนาระบบการประเมินความต้องการและลำดับความสำคัญของปัจจัยต่างๆในองค์กร*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสกสรรค์ สนวน. (2560). *การพัฒนามนุษย์ในชุมชนท้องถิ่นกับความเป็นพลเมือง*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2551). *หลักการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 4). โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต3. (2566). *รายงานการบริหารงานบุคคลประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566*. กลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต3.
- Allen, L. A. (1985). *Management and organization*. McGraw-Hill.
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. Free Press.
- Black, J. S., & Porter, L. W. (2020). *Management: A global perspective*. Pearson.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Drucker, P. F. (2020). *Management: Tasks, responsibilities, practices*. Harper & Row.
- Dessler, G. (2020). *Human resource management in education: Theory and practice*. Pearson Education.

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610.
- Koontz, H., & Weihrich, H. (2015). *Essentials of management: An international perspective*. McGraw-Hill Education.
- Mathis, R. L., & Jackson, J. H. (2017). *Human resource management: Essential perspectives*. Cengage Learning.
- Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2019). *Organizational behavior*. Pearson Education.
- Storey, J. (2016). *Human resource management: A critical text*. Cengage Learning.
- Torrington, D., Hall, L., & Taylor, S. (2021). *Human resource management*. Pearson Education.

การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษา ในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย*

อัญศยา จิตใจ^{1*} สุวดี อุปปินใจ² ธิดารัตน์ สุขประภาภรณ์³

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² รองศาสตราจารย์ ดร.สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: 668914014@cru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นและความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย และ3) เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ได้แก่ โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ผู้วิจัยได้เลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าฝ่ายการประกันคุณภาพการศึกษา และ ผู้บริหารระดับนโยบายสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 22 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบ จำนวน 5 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบประเมินรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลจากค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ประกอบด้วย 1) หลักการของการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ 2) วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ 3) วิธีการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ 4) การประเมินการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ และ5) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อจากการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีความถูกต้องและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และในภาพรวมรายด้านทุกด้านผ่านเกณฑ์การประเมิน

คำสำคัญ: การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ; การประกันคุณภาพการศึกษา; การบริหารการศึกษาสังกัดเทศบาล

* Received: 22 February 2025, Revised: 17 March 2025, Accepted: 18 March 2025

Development Of A Model To Promoting Accountability For Educational Quality Assurance Outcomes In The Administration Of Schools Under Chiang Rai Municipality

Aunsaya Jitjai¹, Suwadee Ouppinjai² and Thidarat Sukpraporn³

¹Graduate student in Master of Education Administration program,
Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

²Associate Professor, Dr. specializing in Educational Administration,
Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³Assistant Professor, Dr. specializing in Educational Administration,
Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: 668914014@crru.ac.th Tel. 087-3595162

ABSTRACT

This research aimed to: (1) study the components of accountability promotion for educational quality assurance outcomes in municipal school administration, (2) examine the current state, desired state, and essential needs for promoting accountability in educational quality assurance within municipal school administration, and (3) develop and evaluate a model for promoting accountability in educational quality assurance outcomes in municipal school administration. The population consisted of municipal schools under Chiang Rai Municipality. A purposive sampling method was used, selecting 22 participants, including school administrators, heads of quality assurance departments, and municipal-level policy administrators. Additionally, seven experts participated in a seminar-based discussion, and five experts evaluated the model. The research instruments included document synthesis, structured interviews, and model evaluation forms. Data analysis was conducted using mean, standard deviation, priority needs index, and content analysis. The findings revealed that the model for promoting accountability in educational quality assurance outcomes in municipal school administration comprises five key components: (1) principles of accountability promotion, (2) objectives of accountability promotion, (3) methods of accountability promotion, (4) evaluation of accountability promotion, and (5) success factors for accountability promotion. The model evaluation indicated a high level of accuracy and feasibility.

Keywords: Accountability Promotion; Educational Quality Assurance; Municipal School Administration

บทนำ

บริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยีและสังคมการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับหลักธรรมาภิบาลซึ่งได้รับการส่งเสริมจากองค์กรระหว่างประเทศและสถาบันการเงินระดับโลกเพื่อปรับปรุงระบบการบริหารให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักธรรมาภิบาลที่สำคัญได้แก่ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วมและสำนึกรับผิดชอบต่อ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่หน่วยงานหรือองค์กรต้องนำมาปรับใช้เพื่อให้เกิดความไว้วางใจจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (สถาบันพระปกเกล้า, 2545)

ในบริบทของระบบการศึกษาไทยซึ่งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ภายใต้การบริหารของเทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในระดับโรงเรียนยังคงเผชิญกับความท้าทาย เช่น การขาดความโปร่งใสในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมที่ไม่เพียงพอจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความไม่ชัดเจนในบทบาทความรับผิดชอบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ทางการศึกษา (UNESCO, 2015) ความท้าทายเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของระบบการศึกษาในระดับชุมชน และจำกัดศักยภาพของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระยะยาว หากการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขาดแนวทางที่ชัดเจนในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ อาจนำไปสู่ปัญหาทางการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน และทำให้ความเชื่อมั่นของชุมชนที่มีต่อสถานศึกษาลดลง (Bryk & Schneider, 2002)

ดังนั้นการส่งเสริมความโปร่งใส การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครอง รวมถึงการพัฒนากระบวนการประเมินผลที่สามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง การมีรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อชัดเจนในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา จะช่วยกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน ทำให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการที่โปร่งใส เพิ่มความเชื่อมั่นของชุมชนที่มีต่อระบบการศึกษา และสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับโรงเรียนและระดับชุมชน (Fullan, 2007)

นอกจากนี้การให้ความสำคัญกับความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบต่อ ยังช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาในระยะยาว โรงเรียนสามารถใช้แนวทางเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการวางแผนและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้ผลลัพธ์ทางการศึกษาไม่เพียงแต่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน แต่ยังสามารถพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้พร้อมรับมือกับความท้าทายในยุคดิจิทัลและสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Leithwood et al., 2020)

การบริหารการศึกษาระดับนโยบาย กระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่อยู่ภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ช่วยรองรับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยกำหนดเกณฑ์และตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่ดีขึ้น (กระทรวงมหาดไทย, 2554)

สำหรับโรงเรียนเทศบาลนครเชียงราย ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ได้รับการบริหารจัดการโดยเทศบาลนครเชียงรายมีแนวทางการดำเนินงานที่มุ่งเน้นให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาสังคม ลดความเหลื่อมล้ำ และตอบสนองความต้องการของประชาชน มีเป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาทั้งในระบบ นอก ระบบ และตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงสุด ควบคู่ไปกับการสนับสนุนกิจกรรมกีฬานันทนาการ และการใช้เวลาว่างของนักเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังส่งเสริมให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผ่านการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน แต่ยังพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสังกัดเทศบาลให้มีคุณธรรมและจริยธรรม ตามหลักธรรมาภิบาล (เทศบาลนครเชียงราย, 2566)

จากข้อมูลและเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส ซึ่งช่วยให้โรงเรียนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างเหมาะสม การกำหนดรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อที่เป็นรูปแบบชัดเจน ช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับโรงเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงรายเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของการกระทำด้านการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ทางการบริหารการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย
2. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นและความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

3. เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพ การศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) พื้นที่วิจัยคือ โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยแบ่งการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาโดยผู้วิจัยศึกษางานแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดประเด็นสำคัญของการวิจัยจากนั้นทำแบบสังเคราะห์เอกสารและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของประเด็นการศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปสาระสำคัญและกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย จากนั้นจัดทำแบบสังเคราะห์เอกสารและนำมาสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง กำหนดคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา และนักวิจัยด้านการศึกษา รวม 7 คน ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อศึกษาองค์ประกอบในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าฝ่ายงานประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดเทศบาลนครเชียงราย และผู้บริหารระดับนโยบายของเทศบาลนครเชียงราย รวม 22 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คนได้ค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาและประเมินรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยนำผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 และ ขั้นตอนที่ 2 มาพัฒนาเป็นรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษา โดยจัดทำแบบสรุปแนวทางและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของประเด็น จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสม และประเมินคุณภาพโดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาและการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสำเร็จการศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิต และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อประเมินความถูกต้องและความเป็นไปได้ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

ผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาองค์ประกอบสำหรับการสร้างรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย พบว่าองค์ประกอบของการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงรายประกอบไปด้วย 1) หลักความโปร่งใสและ ยุติธรรม 2) หลักการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อ 3) หลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ประกอบไปด้วย 1) เพื่อสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการ 2) เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม 3) เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมจากทุกภาค

องค์ประกอบที่ 3 วิธีการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงรายประกอบด้วย 1) สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อและร่วมมือ 2) มีวิธีการการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ 3) กำหนดกลยุทธ์ที่ มุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อและความเป็นธรรม

องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผลการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงรายประกอบด้วย 1) การเก็บ ข้อมูลอย่างรอบด้าน 2) วิเคราะห์ผลและนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปปรับปรุงการดำเนินงาน 3) เปรียบเทียบผลการประเมินย้อนหลัง 4) รายงานผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส

องค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงรายประกอบด้วย 1) การเข้าถึงข้อมูลที่โปร่งใส 2) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมจากภาครัฐและประชาชน 4) การ ดำเนินการที่เป็นไปตามกฎหมายและจริยธรรม

2. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นของการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย รายละเอียดตาม ตารางที่ 1 ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง

ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม		(N)	
		(N)	(%)
เพศ	ชาย	10	45.45
	หญิง	12	54.55
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	3	13.64
	31 ปี - 40 ปี	7	31.82
	41 ปี - 50 ปี	8	36.36
	51 ปี - 60 ปี	4	18.24
	รวม	22	100%
ตำแหน่ง	ผู้บริหารระดับนโยบาย	4	18.18
	ผู้อำนวยการโรงเรียน	8	36.36
	ครูหัวหน้าฝ่ายการประกันคุณภาพการศึกษา	10	45.54

จากตารางที่ 1 พบว่า จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่ง ตามข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 10 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 และเพศหญิง 12 คน คิดเป็นร้อยละ 54.55 มีช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.64 ช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 31.82 ช่วงอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 และช่วงอายุ 51 – 60 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 18.24 โดยผู้ตอบแบบสอบถามดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับนโยบาย 4 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 และดำรงตำแหน่งครูหัวหน้าฝ่ายการประกันคุณภาพการศึกษาจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 45.54

2.2 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น ในแต่ละองค์ประกอบของการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็น และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					
	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
1. ด้านหลักการของรูปแบบฯ	4.34	.106	มาก	4.86	.048	มาก
2. ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ	4.39	.062	มาก	4.87	.094	มาก
3. ด้านวิธีการส่งเสริมของรูปแบบฯ	4.27	.163	มาก	4.90	.069	มาก
4. ด้านการประเมินผลของรูปแบบฯ	3.94	.081	ปานกลาง	4.73	.074	มาก

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					
	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)		
	μ	σ	แปลผล	μ	σ	แปลผล
5. ด้านปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จของรูปแบบ ฯ	4.33	.052	มาก	4.73	.118	มาก

จากผลการวิเคราะห์ผลในตารางที่ 2 พบว่า ผลการจัดลำดับสภาพที่เป็นจริง 1)ด้านหลักการของรูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.34$, $\sigma = .106$) 2)ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.39$, $\sigma = .062$) 3)ด้านวิธีการส่งเสริมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.27$, $\sigma = .163$) 4)ด้านการประเมินผลรูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\mu = 3.94$, $\sigma = .081$) และ 5)ด้านปัจจัยความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.33$, $\sigma = .052$)

ผลการจัดลำดับสภาพที่ควรจะเป็น 1)ด้านหลักการของรูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.86$, $\sigma = .048$) 2)ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.87$, $\sigma = .094$) 3)ด้านวิธีการดำเนินการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.90$, $\sigma = .069$) 4)ด้านการประเมินผลรูปแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.73$, $\sigma = .074$) และ 5)ด้านปัจจัยความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.73$, $\sigma = .118$)

3. ผลการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนเทศบาลนครเชียงราย

3.1 สร้างรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนเทศบาลนครเชียงรายประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการสร้างรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ประกอบไปด้วย 1) หลักการมีส่วนร่วมรับผิดชอบกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา มีวิธีการติดตามและประเมินผลในการรับผิดชอบต่อผลสำเร็จหรือข้อผิดพลาดในด้านการประกันคุณภาพการศึกษาการดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้ 2)หลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การบริหารจัดการที่เปิดโอกาสให้บุคคลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการดำเนินงานด้านการศึกษามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นเสนอแนวทางแก้ไข และร่วมตัดสินใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายและผลลัพธ์ของการศึกษา มีการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการพร้อมทั้งสร้างความเป็นเจ้าของร่วมในผลสำเร็จของสถานศึกษา 3) หลักความโปร่งใสและยุติธรรม มุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินการที่สามารถตรวจสอบได้สร้างความรับผิดชอบต่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม มีระบบการรายงานผลการดำเนินงานโดยให้ความสำคัญกับการสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการทำงานของสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมความรับผิดชอบรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ประกอบไปด้วย 1) เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในด้านการตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และคำนึงถึงผลกระทบต่อชุมชนและสังคมโดยรวมสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม ค่านิยมที่ดี และตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย 2) เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการประกันคุณภาพการศึกษา สร้างโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและการประเมินผลการศึกษาภายในสถานศึกษา และเปิดพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเสนอแนะผ่านกิจกรรมต่างๆ 3) เพื่อสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการ การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการและผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถตรวจสอบได้ การดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างโปร่งใสโดยกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 3 วิธีการส่งเสริมความรับผิดชอบรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ประกอบด้วย 1) สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีความรับผิดชอบและความร่วมมือ สร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกคนในองค์กร กำหนดบทบาทหน้าอย่างชัดเจนสมาชิกในองค์กรรับผิดชอบต่อผลสำเร็จหรือปัญหาที่เกิดขึ้น มีการสื่อสารที่โปร่งใสให้ความเคารพซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะร่วมกัน 2) มีวิธีการการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ สร้างระบบการกำกับดูแลที่โปร่งใสและตรวจสอบได้โดยใช้เครื่องมือและเกณฑ์ที่เหมาะสม การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานมีการรายงานผลอย่างตรงไปตรงมาและเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการกำกับดูแล เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือในองค์กร 3) กำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบและความเป็นธรรม กำหนดแผนงานและโครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาโดยคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาวทั้งด้านการศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้และปฏิบัติในแนวทางที่มุ่งเน้นความรับผิดชอบ ความเป็นธรรม และความโปร่งใสคำนึงถึงผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุล

องค์ประกอบที่ 4 การประเมินผลการส่งเสริมความรับผิดชอบรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์ผลและนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปปรับปรุงการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในรูปแบบที่เป็นรูปธรรมสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจในจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยอิงจากผลการสำรวจ จากนั้นระบุปัญหาที่เกิดขึ้นดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบและตรงจุด เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 2) รายงานผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใสเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับข้อมูลที่สำคัญจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การรายงานผลการดำเนินงานในผลลัพธ์ของการประกันคุณภาพการศึกษาเข้าถึงง่ายมีการเปิดเผยข้อมูลที่ละเอียดและเชื่อถือ

ได้ 3) เปรียบเทียบผลการประเมินย้อนหลัง เปรียบเทียบจากผลการสำรวจและนำมาวิเคราะห์โดยพิจารณาถึงผลลัพธ์ที่ได้ในแต่ละปีวิเคราะห์และเปรียบเทียบทั้งในด้านที่ผลการประเมินดีขึ้นและด้านที่ควรปรับปรุง จากนั้นนำผลการเปรียบเทียบไปใช้ในการวางแผนและดำเนินงาน 4) การเก็บข้อมูลอย่างรอบด้าน สำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกในการประเมินอย่างต่อเนื่องประเมินผลระดับความโปร่งใสและการรับผิดชอบในการดำเนินการของสถานศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

องค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ประกอบด้วย 1) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมจากภาครัฐและประชาชน สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของทั้งภาครัฐและประชาชน จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน สร้างพื้นที่สำหรับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอแนะเพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน 2) การมีส่วนร่วมของประชาชน มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการวางแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนและการศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถแสดงความคิดเห็นและมีบทบาทในกระบวนการต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกันการดำเนินการที่เป็นไปตามกฎหมายและจริยธรรม สร้างกระบวนการที่โปร่งใสและยุติธรรมภายในสถานศึกษาส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การดำเนินงาน และการจัดทำแผนงานต่างๆ อย่างถูกต้องตามกฎหมายและจริยธรรมเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีคุณภาพและเป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 4) การเข้าถึงข้อมูลที่โปร่งใส มีระบบที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานภายในโรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายและโปร่งใสทุกฝ่ายสามารถตรวจสอบและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ส่งผลต่อนักเรียนและการพัฒนาของสถานศึกษา

3.2 การประเมินคุณภาพรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย พบว่า คุณภาพด้านมาตรฐานความถูกต้องและมาตรฐานความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องจากการศึกษาเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ค้นพบจากการสรุปผลนำมาอภิปรายผล 3 ประเด็น ดังนี้ รูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงรายมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ องค์ประกอบที่ 3 วิธีการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ องค์ประกอบที่ 4 การประเมินการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ องค์ประกอบที่ 5 ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อ

จะเห็นได้ว่า ในการพัฒนารูปแบบใช้วิธีการที่หลากหลายโดย การสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ รวมถึงการประเมินมาตรฐานความถูกต้องและมาตรฐานความเป็นไปได้ สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบสรุป ได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบมี 5 องค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) วิธีการส่งเสริมรูปแบบ 4) การประเมินผลรูปแบบ และ 5) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้

จากผลการศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นของรูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย พบว่าความต้องการจำเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ในแต่ละองค์ประกอบของ มีค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจาก การศึกษาสภาพเป็นการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารระดับนโยบาย ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูหัวหน้าฝ่ายการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อผลลัพธ์ของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีความเกี่ยวข้องในหลายมิติตั้งแต่การกำหนดทิศทางเชิงนโยบาย การบริหารจัดการเชิงระบบ ไปจนถึงการดำเนินงานเชิงปฏิบัติในโรงเรียน มีความเข้าใจลึกซึ้งถึงสภาพปัญหา และมองเห็นสภาพที่เป็นจริง และจากทำงานร่วมกันในลักษณะที่เชื่อมโยงและสนับสนุนกันอย่างเป็นระบบอันเป็นผลให้เกิดความต้องการสูงในการพัฒนาการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างมาตรฐานการศึกษาและผลลัพธ์ที่มีคุณภาพสูงสุดสำหรับนักเรียน ซึ่งไม่เพียงสะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อองค์กรเท่านั้น แต่ยังเป็นการตอบสนองต่อความต้องการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสอดคล้องกับ (UNESCO, 2015) ,(Bryk & Schneider, 2002) , (สถาบันพระปกเกล้า, 2545) ,(Fullan, 2007) และ (Leithwood et al, 2020)การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการศึกษาช่วยให้ผลลัพธ์การศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้พร้อมเผชิญกับความท้าทายของโลกในยุคสมัยใหม่ การใช้รูปแบบที่เน้นความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบ ยังช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพในระยะยาว ส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถวางแผนและประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในอนาคต

รูปแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย มีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในระดับมาก รูปแบบที่ได้มาพัฒนาจากข้อมูลที่เชื่อถือได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสีย รวมทั้ง อาจารย์มหาวิทยาลัยและข้าราชการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสร้างรูปแบบ รูปแบบดังกล่าวจึงมีความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เป็นแบบจำลองการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการที่ได้จากการสังเคราะห์การตรวจสอบรูปแบบสรุปได้ว่า การประเมินรูปแบบ คือ

กระบวนการประเมินคุณภาพของรูปแบบ โดยประเมินจาก 1)มาตรฐานความถูกต้อง และ 2)มาตรฐานความเป็นไปได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และเกิดความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ทางการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 หน่วยงานกำกับดูแลและนโยบาย สำนักการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนที่อยู่ภายใต้สังกัดโดยเฉพาะการวางแนวทางที่สนับสนุนให้โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการที่มีความโปร่งใสและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

1.3 ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระบบการศึกษา การมีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของการประกันคุณภาพการศึกษาช่วยให้ชุมชนสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้มีมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังไม่ได้มีการนำไปทดลองใช้เพื่อดูประสิทธิผลของการใช้รูปแบบควรมีการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการใช้ในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

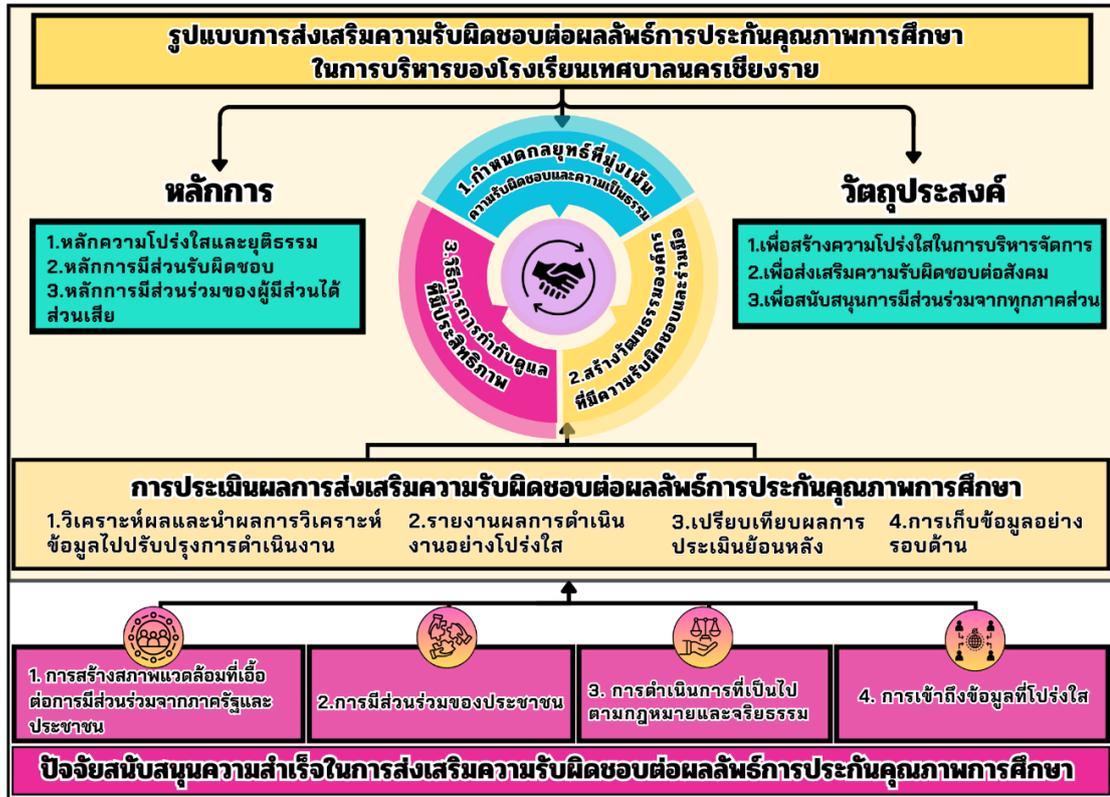
2.2 ศึกษาการพัฒนาแบบการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนบริบทที่มีความแตกต่าง เช่น โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเอกชนหรือพื้นที่พิเศษอื่น เช่น พื้นที่เกาะ โรงเรียนชายแดน และโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร เป็นต้น

2.3 การเก็บข้อมูลในการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสะท้อนมิติที่หลากหลายของปัญหาที่ศึกษา ควรใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลที่หลากหลาย

องค์ความรู้ใหม่

การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาจะช่วยสร้างระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์การประกันคุณภาพการศึกษาในการบริหารของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของการ

ส่งเสริมความรับผิดชอบ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการส่งเสริม 4) การประเมินผล และ 5) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย (อันศยา จิตใจ, 2567)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2554). *ประกาศกระทรวงเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กระทรวงมหาดไทย.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). *หลักธรรมาภิบาล: กลไกสำคัญในการปฏิรูปเพื่อพัฒนาประเทศ*. สถาบันพระปกเกล้า.
- เทศบาลนครเชียงราย. (2566). *แผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลนครเชียงราย 2566 -2570*. เทศบาลนครเชียงราย.
- Bryk, A. S., & Schneider, B. (2002). *Trust in schools: A core resource for improvement*. Russell Sage Foundation.
- Fullan, M. (2007). *The new meaning of educational change* (4th ed.). Teachers College Press.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). *Models of teaching* (5th ed.). Allyn and Bacon.

- Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). *Seven strong claims about successful school leadership revisited*.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 140, 1–55.
- UNESCO. (2015). *Education 2030: Incheon declaration and framework for action for the implementation of sustainable development goal 4*. <https://www.unesco.org>.
- Willer, D. (1986). *Theory and the experimental investigation of social structures*. Gordon and Breach Science.

*แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียน ของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

รุ่งฤทัย จิน๊ะ^{1*} พูนชัย ยาวีราช² หาญศึก เล็บครุฑ³

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*Corresponding author e-mail: rungrutai1996@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ 2) ศึกษาปัจจัยในการบริหารวิชาการ และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน เครื่องมือที่ศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม หาค่าความตรงเชิงเนื้อหาได้ค่า 0.67– 1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.985 และแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำข้อมูลมาวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นจากสูตร Modified Priority Index และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียน ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด 2. ปัจจัยในการบริหารวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียน ได้แก่ 1.ปัจจัยภายใน ประกอบด้วยโครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา(S1) ผลผลิตและบริการ(S2) บุคลากร(M1) ประสิทธิภาพทางการเงิน(M2) วัสดุทรัพยากร(M3) และการบริหารจัดการ(M4) 2. ปัจจัยภายนอก (STEP) ประกอบด้วย ด้านสังคมและวัฒนธรรม (S) ด้านเทคโนโลยี (T) ด้านเศรษฐกิจ(E) และด้านการเมืองและกฎหมาย(P) 3. แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียน พบว่า การพัฒนาหลักสูตร ออกแบบให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ความต้องการของตลาดแรงงาน และทักษะเฉพาะทางของแต่ละกลุ่มโปรแกรม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบโครงการ การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี และการพัฒนาทักษะเฉพาะด้าน การวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ควรใช้มาตรฐานสากลในการวัดผลด้านวิชาการ และประเมินผลจากผลงานจริง รวมถึงอัตราการจ้างงานสำหรับโปรแกรมวิชาชีพ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สนับสนุนการวิจัยของครูและนักเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน รวมถึงสร้างความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมและสถาบันการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

คำสำคัญ: สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์; การบริหารงานวิชาการ; ความเป็นเลิศ

* Received: 22 February 2025, Revised: 11 March 2025, Accepted: 13 March 2025

The Guidelines for Academic Management to Foster Excellence in Students at Schools under the Chiang Rai Provincial Administration Organization

Roungrutai Jina^{1*} Phoonchai Yawirach² Hranseuk Lebkhute³

¹Master of Education in Educational Administration, Chiang Rai Rajabhat University

²Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

³Lecturer of Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: rungrutai1996@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the current and desired conditions 2) study the factors of academic administration, and 3) propose a guideline for the development of academic administration to create excellence for students in Chiang Rai Provincial Administrative Organization Schools. The samples were administrators and teachers of Chiang Rai Provincial Administrative Organization Schools. The sample size was 132. The study instruments included a questionnaire with content validity of 0.67–1.00 and a questionnaire reliability of 0.985, as well as an interview form. Quantitative data were analyzed by finding the mean and standard deviation. The data were analyzed for the need index using the Modified Priority Index formula and content analysis. The results of the study found that : 1. The current and desired states of academic management aimed at creating excellence for students were rated at high to very high levels overall. 2. Factors in academic administration to create excellence for students include: 1. Structure:S1, Products and Service: S2, Man: M1, Money:M2, Material: M3, and Management:M4 2. External factors (STEP) Socio-cultural Factors:S , Technological Factors: T, Economic Factors: E, and Political and Legal Factors: P. 3. Guidelines for developing academic administration to enhance learner excellence focus on aligning curricula with international standards, labor market needs, and required skills. Learning should incorporate project-based methods, internships, technology integration, and specialized training in fields. Schools should promote research among teachers and students while fostering industry and institutional collaboration. Learning resources should be enhanced through specialized training centers and advanced technology. Educational supervision should emphasize Coaching & Mentoring, Inquiry-Based Learning, and Simulation-Based Training. Establishing expert networks will support knowledge sharing and continuous improvement. Lastly, internal quality assurance should align with global standards to maintain high educational quality.

Keyword : Current and desired conditions; Academic Administration; Student Excellence

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศให้มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ในหมวด 1 มาตรา 6 ระบุว่าจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ ในหมวด 4 มาตรา 22 ได้กำหนดให้จัดการศึกษาต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและศักยภาพของตนเอง กระบวนการเรียนรู้จึงต้องออกแบบให้เอื้อต่อการพัฒนาทั้งความสามารถในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง สำหรับหมวด 5 มาตรา 39 กำหนดแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาที่เน้นการกระจายอำนาจผ่าน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ซึ่งครอบคลุมการบริหารด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไป โดยมุ่งเน้นให้โรงเรียนเป็นองค์กรหลักในการปฏิรูปการศึกษา มีความคล่องตัวและสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การกระจายอำนาจยังช่วยให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้อย่างรวดเร็วและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน อันเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2560)

เมื่อมองจากผลการทดสอบระดับชาติไปสู่การผลการทดสอบระดับนานาชาติ ก็ยังพบว่า ประเทศไทยมีผลการประเมินที่สะท้อนถึงทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในระดับที่ต่ำกว่าประเทศอื่น โดยแนวโน้มผลการประเมิน การทดสอบ PISA ของประเทศไทยตั้งแต่ปี 2000 ถึง 2022 ผลการ ประเมินประกอบด้วยสามด้าน ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน มีแนวโน้มลดลง ถึงแม้ในช่วงปี 2009 ถึง 2012 ผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่านจะมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ในปี 2015 ผลการประเมินทั้งสามด้านกลับลดลงอย่างมาก และในปี 2022 คะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ 394 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน และด้านการอ่าน 379 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับ PISA ตั้งแต่ปีก่อนหน้านี้พบว่า คะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดในรอบ 20 ปี ของประเทศไทย โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2565) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาการเรียนของประเทศไทยที่มีแนวโน้มจะตกต่ำลงอย่างต่อเนื่อง

การบริหารงานวิชาการเป็นศูนย์กลางและสิ่งสำคัญในการบริหารสถานศึกษา เปรียบเสมือนดวงใจที่ให้พลังและชี้นำสถานศึกษาในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงานและพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ และการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะต้องขับเคลื่อนลงสู่สถานศึกษาโดยทันที มีแนวทางในการนิเทศติดตาม ส่งเสริมสนับสนุนประสิทธิภาพในการทำงานทั้งในด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระบบประกันคุณภาพ การปฏิรูปหลักสูตร ปฏิรูปการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ที่ดี เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ยุทธนา เกื้อกุล, 2560) การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญงานหนึ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในสถานศึกษาทุกประการโดยเฉพาะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และความสามารถของสถานศึกษา

โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ยึดหลักการศึกษาคือ "ให้ความรักก่อนให้ความรู้" และ "สร้างคนดีก่อนคนเก่ง" ส่งเสริมการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียน จัดหลักสูตร 3 หลักสูตร 4 ช่วงชั้น และ 23 โปรแกรม แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ โปรแกรมส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ โปรแกรมพัฒนาวิชาชีพเฉพาะทาง โปรแกรมส่งเสริมทักษะและศักยภาพเฉพาะด้าน และโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตและความเป็นผู้นำ โรงเรียนใช้กระบวนการสอนคิด ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะ คิดเป็น ทำเป็น และรักการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามการบริหารงานวิชาการยังมีข้อจำกัด โดยแนวทางที่ใช้ยังไม่สามารถตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียนในแต่ละโปรแกรมได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้นักเรียนบางกลุ่มไม่ได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมกับศักยภาพของตน นอกจากนี้การบริหารงานวิชาการยังขาดความยืดหยุ่นและการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละโปรแกรม ครูผู้สอนต้องดำเนินการสอนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้โดยรวม และขาดแนวทางที่ชัดเจนในการปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ทำให้บางกลุ่มไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของตน (โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย, 2566)

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะการศึกษาเชิงลึกถึงแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย เพื่อให้สามารถสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการให้กับผู้เรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

ระเบียบวิธีวิจัย

แบ่งออกเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และคณะครูโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 197 คน รวมทั้งสิ้น 202 คน กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน ครูผู้สอนจำนวน 127 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970) โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 132 คน ผู้ศึกษาจะใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามประกอบไปด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารวิชาการ จำนวน 7 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวัดตัวแปรในการวิจัย กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรและกรอบการวัดตัวแปร จากนั้นสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน จากนั้นตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อความรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67– 1.00 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค แบบสอบถามในส่วนของสภาพปัจจุบันได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.985 การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดทำแบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ส่งถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 คน ได้รับการตอบรับครบถ้วนทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปผลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลทั้งหมดมารวมกัน จัดหมวดหมู่ และดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา โดยวิธีการหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เป็นภาพรวมและรายข้อทั้ง 7 ด้าน

ระยะที่ 2 ศึกษาปัจจัยในการบริหารวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา นักวิชาการศึกษา หัวหน้างานวิชาการโรงเรียน หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หัวหน้างานทะเบียนนักเรียนและวัดผลประเมินผล ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายบริหารงานวิชาการ รวมทั้งสิ้น 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับเหตุปัจจัยในการบริหารงานวิชาการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับเหตุปัจจัยในการบริหารงานวิชาการ โดยศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1. ปัจจัยภายใน 2S4M (พินิจ มีคำทอง และโกวิทย์ แสนพงษ์, 2562) หมายถึง สภาพแวดล้อมภายในของสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย โครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา (Structure:S1) ผลผลิตและบริการ (Products and Service : S2) บุคลากร (Man : M1) ประสิทธิภาพทางการเงิน (Money : M2) วัสดุทรัพยากร (Material : M3) และการบริหารจัดการ (Management : M4) 2. ปัจจัยภายนอก (STEP) หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกของสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural Factors : S) ด้าน

เทคโนโลยี (Technological Factors: T) ด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors : E) และด้านการเมือง และกฎหมาย (Political and Legal Factors : P) การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยเนื้อหาครอบคลุม 7 ด้าน ด้านละ 10 ข้อ รวมทั้งหมด 70 ข้อ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอในรูปแบบความเรียง

ระยะที่ 3 นำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา นักวิชาการศึกษา หัวหน้างานวิชาการโรงเรียน หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หัวหน้างานทะเบียนนักเรียนและวัดผลประเมินผล ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายบริหารงานวิชาการ รวมทั้งสิ้น 9 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยประเด็นข้อคำถามการสนทนากลุ่มมีลักษณะเป็นการสนทนาตามกรอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ครอบคลุมทั้งหมด 7 ด้าน ด้านละ 4 ประเด็น รวมทั้งหมด 28 ประเด็น การสร้างเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ โดยเลือกจากด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงที่สุด ในแต่ละด้านมาวิเคราะห์ร่วมกับผลการศึกษาปัจจัยในการบริหารงานวิชาการเพื่อร่างแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนที่สามารถตอบสนองต่อความแตกต่างของกลุ่มโปรแกรมการเรียนทั้ง 4 กลุ่ม เสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขร่างแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม ขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น และร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ของแนวทางแต่ละข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผลศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 132 คน โดยจำแนกตามตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

1.1.1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.79 และเป็นครู จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 96.21 จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 24.25 อายุงานระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 25.75 อายุงานระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 และ 20 ปี ขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 22.73

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย โดยภาพรวม

ข้อ	การบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.50	0.16	มาก	4.77	0.15	มากที่สุด
2	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.66	0.18	มากที่สุด	4.75	0.14	มากที่สุด
3	ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผล การเรียนรู้	4.49	0.25	มาก	4.91	0.11	มากที่สุด
4	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.34	0.32	มาก	4.95	0.08	มากที่สุด
5	ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.42	0.26	มาก	4.92	0.08	มากที่สุด
6	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.47	0.26	มาก	4.93	0.07	มากที่สุด
7	ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษา	4.50	0.19	มาก	4.88	0.04	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.48	0.16	มาก	4.88	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทั้ง 7 ด้าน สภาพปัจจุบันพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.66$, S.D.= 0.18) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.16) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.34$, S.D.= 0.32)

และสภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$) หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.08) รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.07) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.14)

2. ผลการศึกษาปัจจัยในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

ปัจจัยในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยภายใน (2S4M)

การบริหารงานวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายให้ความสำคัญกับ โครงสร้างและนโยบายที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และการวัดผลให้มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนการบริหารทรัพยากรและงบประมาณ อย่างมีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีบทบาทสำคัญ โดยการสนับสนุนให้ครูพัฒนาทักษะวิจัยและนำผลวิจัยมาปรับปรุงการเรียนการสอน โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และนวัตกรรม เช่น ห้องสมุดดิจิทัลและอุปกรณ์เทคโนโลยี การนิเทศการศึกษา ควรมุ่งพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อยกระดับคุณภาพการสอน และ ระบบประกันคุณภาพภายใน ต้องมีมาตรฐานที่ชัดเจนเพื่อให้การบริหารงานวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.2 ปัจจัยภายนอก (STEP)

ปัจจัยภายนอกส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่ช่วยพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และการสอนออนไลน์ เทคโนโลยียังช่วยพัฒนาทักษะของครูและนักเรียน ทำให้เข้าถึงความรู้ได้สะดวก ด้านการวัดผล สถานะทางเศรษฐกิจมีผลต่อความเท่าเทียมในการศึกษา โรงเรียนควรมีมาตรการช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน เช่น ทุนการศึกษาและอุปกรณ์การเรียน นอกจากนี้ เทคโนโลยียังช่วยสนับสนุนการวิจัย ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพ ด้านการนิเทศ เทคโนโลยีช่วยติดตามและประเมินผลได้ง่ายขึ้น ส่วนปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย ส่งผลต่อมาตรฐานและระบบประกันคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย

3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

กลุ่มโปรแกรมส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ควรมุ่งเน้นหลักสูตรมาตรฐานสากล พัฒนาทักษะ STEM การคิดเชิงวิเคราะห์ และการสื่อสารระดับโลก ตรวจสอบและปรับปรุงหลักสูตรให้

ทันสมัย ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านโครงงาน และติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน กลุ่มโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพ เฉพาะทาง ครอบงำหลักสูตรที่เน้นทักษะวิชาชีพ ผ่านการฝึกปฏิบัติจริงและ Work-Based Learning ศึกษาความต้องการตลาดแรงงาน จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรม และใช้ผลการฝึกงานเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของ หลักสูตร กลุ่มโปรแกรมส่งเสริมทักษะและศักยภาพเฉพาะด้าน ครอบงำหลักสูตรที่สนับสนุน ความสามารถพิเศษ เช่น กีฬา ดนตรี และศิลปะ ใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง สนับสนุนการ แข่งขันระดับชาติและนานาชาติ พร้อมพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มโปรแกรมพัฒนา ทักษะชีวิตและการเป็นผู้นำ ครอบงำเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตและภาวะผู้นำ ผ่านกิจกรรมฝึกอบรม โครงการจิตอาสา และสถานการณ์จำลอง สนับสนุนการเรียนรู้ผ่านโครงการเพื่อสังคม และติดตามผล พัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

กลุ่มโปรแกรมส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ พัฒนาการคิดวิเคราะห์และวิจัยทาง วิชาการ ผ่านโครงงานทางวิทยาศาสตร์-กฎหมาย ใช้ห้องเรียนออนไลน์ และประเมินผลด้วยมาตรฐานสากล กลุ่มโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพเฉพาะทาง เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงและฝึกงานในสถานประกอบการ ใช้ Work-Based Learning, AR/VR และวัดผลจากอัตราการปฏิบัติงาน กลุ่มโปรแกรมส่งเสริมทักษะและ ศักยภาพเฉพาะด้าน ฝึกทักษะกีฬา ดนตรี ศิลปะด้วยโค้ชมืออาชีพ เทคโนโลยีวิเคราะห์ทักษะ และแข่งขัน ระดับประเทศ-นานาชาติ ประเมินผลจากรางวัลและการเข้าสู่วงการมืออาชีพ กลุ่มโปรแกรมพัฒนาทักษะ ชีวิตและการเป็นผู้นำ พัฒนาทักษะชีวิตและภาวะผู้นำผ่านกิจกรรมจิตอาสา Soft Skills และการเรียนรู้ แบบสถานการณ์จำลอง วัดผลจากโครงการที่นักเรียนดำเนินการเอง

3.3 ด้านการวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

กลุ่มโปรแกรมส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ครอบงำเน้นการวัดผลที่สะท้อน มาตรฐานระดับสูงและความสามารถเชิงลึกของผู้เรียน โดยใช้เกณฑ์การวัดผลที่ครอบคลุมทักษะการคิด วิเคราะห์ การวิจัย และการแก้ปัญหาซับซ้อน ควบคู่กับการทดสอบมาตรฐานสากล กลุ่มโปรแกรมพัฒนา วิชาชีพเฉพาะทาง ครอบงำเน้นการวัดผลจากการฝึกปฏิบัติจริงและการประเมินโดยสถานประกอบการ พัฒนาระบบการวัดผลที่สะท้อนสมรรถนะทางอาชีพ ใช้แฟ้มสะสมผลงาน และข้อมูลจากสถานประกอบการเป็น เครื่องมือวิเคราะห์คุณภาพของหลักสูตร กลุ่มโปรแกรมส่งเสริมทักษะและศักยภาพเฉพาะด้าน ครอบงำ การวัดผลมุ่งเน้นที่ผลงานจริง เช่น การแข่งขัน การแสดง และการสอบคัดเลือก ใช้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ และ เทคโนโลยีวิเคราะห์ศักยภาพ กลุ่มโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตและการเป็นผู้นำ ครอบงำการวัดผลสะท้อนภาวะ ผู้นำ ทักษะการทำงานเป็นทีม และความคิดสร้างสรรค์ ผ่านโครงการพัฒนาผู้นำ กิจกรรมชุมชน และการ ประเมินจากเพื่อนร่วมโครงการ มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

3.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

กลุ่มโปรแกรมส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ครอบงำสนับสนุนการวิจัยที่พัฒนาการ เรียนรู้เชิงลึกและเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย โดยสำรวจผลสัมฤทธิ์ของ

ผู้เรียน วิเคราะห์แนวทางการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรมาตรฐาน และส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำข้อมูลมาใช้พัฒนาการเรียนการสอน รวมถึงสนับสนุนการเผยแพร่องค์ความรู้และจัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัยของครูและนักเรียน กลุ่มโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพเฉพาะทาง ควรเน้นการวิจัยที่เชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมและสามารถนำไปใช้จริงในสถานประกอบการ ศึกษาความต้องการของตลาดแรงงาน วิเคราะห์ช่องว่างของการเรียนการสอน ส่งเสริมการทำวิจัยเชิงปฏิบัติ และนำผลการวิจัยมาปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบโจทย์อาชีพ พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอผลการวิจัยร่วมกับภาคธุรกิจ กลุ่มโปรแกรมส่งเสริมทักษะและศักยภาพเฉพาะด้าน ควรมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะทาง โดยศึกษาวิธีฝึกซ้อมที่มีประสิทธิภาพ ใช้เทคโนโลยีช่วยวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียน และปรับปรุงกระบวนการฝึกฝนให้เหมาะสมกับแต่ละสาขา กลุ่มโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตและการเป็นผู้นำ ควรใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและภาวะผู้นำ วิเคราะห์คุณลักษณะของผู้นำยุคใหม่ ส่งเสริมโครงการที่สร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อสังคม

3.5 ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

กลุ่มโปรแกรมส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ควรเน้นแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ระดับสูง ห้องปฏิบัติการออนไลน์ และแพลตฟอร์มเรียนรู้อัจฉริยะ สนับสนุนการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการวิจัยและการเรียนรู้ขั้นสูง พร้อมทั้งอบรมครูเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพเฉพาะทาง จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมจำลอง พร้อมบูรณาการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ สนับสนุนเทคโนโลยีอุตสาหกรรม วัดผลจากการปฏิบัติงานของนักเรียน กลุ่มโปรแกรมส่งเสริมทักษะและศักยภาพเฉพาะด้าน ใช้เทคโนโลยีช่วยฝึกซ้อม ส่งเสริมการเรียนรู้แบบไฮบริด และวัดผลจากการแข่งขันระดับประเทศและนานาชาติ กลุ่มโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตและการเป็นผู้นำ สนับสนุนการใช้โปรแกรมฝึกภาวะผู้นำกิจกรรมภาคสนาม และเวิร์กช็อปด้านการบริหารจัดการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะผู้นำและการทำงานเป็นทีมวัดผลจากโครงการที่นักเรียนดำเนินการเองและแนวคิดการพัฒนาภาวะผู้นำ

3.6 ด้านการนิเทศการศึกษา

กลุ่มโปรแกรมส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ควรมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เชิงลึกและเทคนิคการสอนที่ทันสมัย พร้อมส่งเสริมการใช้ AI และเทคโนโลยีวิเคราะห์ข้อมูล วัดผลจากคุณภาพการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน กลุ่มโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพเฉพาะทาง ควรสนับสนุนการฝึกปฏิบัติจริงและการเรียนรู้จากสถานประกอบการ นิเทศโดยร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญจากอุตสาหกรรม เทคโนโลยีใหม่ วัดผลจากการประเมินของสถานประกอบการและความสามารถของนักเรียนในงานจริง กลุ่มโปรแกรมส่งเสริมทักษะและศักยภาพเฉพาะด้าน ควรส่งเสริมการนิเทศที่พัฒนาทักษะเฉพาะด้าน ใช้เทคโนโลยีช่วยวิเคราะห์การเคลื่อนไหวและระบบฝึกซ้อมดิจิทัล วัดผลจากการแข่งขันและการยอมรับในวงการมืออาชีพ กลุ่มโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตและการเป็นผู้นำ ควรมุ่งเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำและ

ทักษะชีวิตผ่าน การฝึกอบรมภาคสนาม กิจกรรมเพื่อสังคม และการอภิปรายเชิงสร้างสรรค์วัดผลจากโครงการที่นักเรียนดำเนินการเองและการสะท้อนผลลัพธ์จากเพื่อนร่วมกิจกรรม

3.7 ด้านการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

กลุ่มโปรแกรมส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ควรพัฒนาระบบประกันคุณภาพให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนผ่านระบบวิเคราะห์ผลการเรียนรู้แบบเรียลไทม์พร้อมอบรมครูให้มีความเชี่ยวชาญด้านมาตรฐานสากลและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย กลุ่มโปรแกรมพัฒนาวิชาชีพเฉพาะทาง ควรพัฒนามาตรฐานอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกับสถานประกอบการ และสร้างศูนย์ฝึกอบรมในโรงเรียนใช้แฟ้มสะสมผลงานและการประเมินจากสถานประกอบการ เป็นเกณฑ์ประเมินคุณภาพของหลักสูตร พร้อมติดตามอัตราการมีงานทำของนักเรียน กลุ่มโปรแกรมส่งเสริมทักษะและศักยภาพเฉพาะด้าน ควรใช้มาตรฐานการแข่งขันกีฬา ดนตรี และศิลปะ เป็นเกณฑ์ประเมินผล โดยสนับสนุนอุปกรณ์ฝึกซ้อมที่ได้มาตรฐาน เวทีแสดงความสามารถ และการแข่งขันระดับชาติและนานาชาติ วัดผลจากรางวัลที่ได้รับ และพัฒนาการของนักเรียนก่อน-หลังฝึกซ้อม กลุ่มโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตและการเป็นผู้นำ ควรพัฒนามาตรฐานที่ส่งเสริมภาวะผู้นำและคุณลักษณะของพลเมืองที่ดี ผ่านโครงการจิตอาสา กิจกรรมพัฒนาสังคม และการฝึกอบรมภาคสนาม วัดผลจากการมีส่วนร่วมของนักเรียนและความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมโครงการ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นอันดับแรก โดยถือว่าการบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการอย่างจริงจัง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับปาริชาต สุนทร (2560) ซึ่งได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีการให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดให้มีคณะกรรมการบริหารงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง คณะกรรมการบริหารงานวิชาการมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2. ผลการศึกษาปัจจัยในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย โดยใช้หลักการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (Internal Environment) 2S4M และปัจจัยภายนอก (External Environment) STEP พบว่าทั้งปัจจัยภายใน ด้านโครงสร้างและ

นโยบาย ด้านผลผลิตและการบริการ ด้านบุคลากร ด้านประสิทธิภาพทางการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการ และปัจจัยภายนอก ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองและกฎหมาย ล้วนส่งผลต่อสภาพการบริหารงานวิชาการทั้งสิ้น สอดคล้องกับงานวิจัย กรรณิการ์ อรรถชัยยะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายและทิศทางการศึกษา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และปัจจัยด้านการเมืองและความมั่นคง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับปัจจัยภายนอกและภายใน ในการวางแผนและดำเนินการบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3. ผลการศึกษาแนวทางในการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย อภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

การบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีแนวทางที่บูรณาการองค์ประกอบสำคัญหลายด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดหาแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยี ระบบนิเทศ ตลอดจนการประกันคุณภาพ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบต้องมีการเชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน โดยด้านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ควรสอดคล้องกับมาตรฐานสากล เน้นการพัฒนาทักษะ STEM การคิดวิเคราะห์ และการสื่อสารในระดับสากล ควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติจริงและการบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียนสามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย ต้นติวพัฒนานันท์ (2561) ที่เน้นการใช้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้ดีขึ้น ขณะเดียวกัน การเรียนรู้แบบปฏิบัติการและการฝึกงานในสถานประกอบการเป็นอีกแนวทางที่ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ด้านการวัดผลและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องสะท้อนมาตรฐานของแต่ละกลุ่มวิชา โดยเน้นทั้งทักษะวิชาการ วิชาชีพ และคุณลักษณะของพลเมืองที่ดี ซึ่งงานวิจัยของ รัชณี ปัญญา (2563) พบว่าการวางแผนการวัดผลที่มีระเบียบและครอบคลุมช่วยให้การประเมินผลตอบสนองต่อเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษายังมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ โดยต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ที่ชัดเจนเพื่อให้แนวทางการบริหารมีประสิทธิภาพ (สุรียา พรหมวิชัย, 2561) ซึ่งการศึกษาความต้องการของผู้เรียนและสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ทุกระดับ โดยควรมีการจัดหาเครื่องมือที่ทันสมัย เช่น ห้องปฏิบัติการออนไลน์ ศูนย์ฝึกอบรม และเทคโนโลยีวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีระพงษ์ แก้ว (2562) เรื่อง การพัฒนาศึภษภพครุในการใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่พบว่าการรับฟังความคิดเห็นของครูและการวิเคราะห์ความต้องการด้าน เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ระบบนิเทศ การศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถติดตามและพัฒนาคุณภาพการสอนได้อย่างต่อเนื่อง โดยการใช้ เทคนิคที่หลากหลาย เช่น การนิเทศผ่าน AI และการร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ การประกัน คุณภาพและความยั่งยืนของการบริหารงานวิชาการ ระบบประกันคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการติดตาม ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและประเมินคุณภาพของหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้รับการศึกษา อย่างมีคุณภาพและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง งานวิจัยของ พัฒนธนา จิตรีย์ม (2561) ชี้ว่าการ ตรวจสอบความพร้อมของครูและบุคลากรช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา และการอบรมสามารถเสริม ศักยภาพครูให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสรุปได้ว่า การ บริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันระหว่างการพัฒนาหลักสูตร การ จัดการกระบวนการเรียนรู้ การวัดผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดหาแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยี ระบบนิเทศ และการประกันคุณภาพ โดยต้องอาศัยแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและ บริบทของสถานศึกษา การผสมผสานแนวคิดเชิงวิเคราะห์และการบูรณาการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพจะ ช่วยให้สถานศึกษาสามารถสร้างความเป็นเลิศทางการศึกษาได้อย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้าง ความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และจากผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการ บริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงความต้องการใน การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้นจึงควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนว ทางการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดำเนินการวิจัย

2. ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างและนโยบายที่ชัดเจน เป็นปัจจัยภายในสำคัญที่ช่วยให้การ บริหารงานวิชาการมีความเป็นระบบและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ส่วน ปัจจัย ภายนอก เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีบทบาทสำคัญในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และสื่อการ สอนให้ทันสมัย นอกจากนี้ การวัดผลและประเมินผลต้องคำนึงถึงความยุติธรรมและความแตกต่างของ ผู้เรียน การบริหารทรัพยากรอย่างเหมาะสมและการส่งเสริมการวิจัยยังช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ ยั่งยืน เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ควรศึกษาการประยุกต์ใช้ เทคโนโลยี

ดิจิทัล ในสถานศึกษา โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย รวมถึงการพัฒนา ศักยภาพของครูในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

3. จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียนของ โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย พบว่า การวิเคราะห์สถานการณ์และข้อมูลพื้นฐานอย่างเป็น ระบบ การวางแผนพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน การดำเนินงานโดยเน้นการพัฒนาทักษะครู การใช้เทคโนโลยี และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มี คุณภาพ พร้อมทั้งการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและยกระดับมาตรฐานการศึกษา ดังนั้น จึงควร ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างความเป็น เลิศทางการศึกษาอย่างยั่งยืน การศึกษาวิจัยนี้ควรมุ่งเน้นการวิเคราะห์และออกแบบรูปแบบการบริหารงาน วิชาการที่สามารถบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการ พัฒนาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยนี้ได้นำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อสร้างความเป็นเลิศให้กับผู้เรียน โดยเน้น การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาแหล่ง เรียนรู้และเทคโนโลยี ตลอดจนระบบนิเทศและประกันคุณภาพ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการ บริหารงานวิชาการประกอบด้วยปัจจัยภายใน เช่น โครงสร้างและนโยบายสถานศึกษา การบริหาร ทรัพยากร และคุณภาพบุคลากร และปัจจัยภายนอก เช่น เทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และ นโยบายการศึกษา แนวทางสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพทางการศึกษา ได้แก่ การออกแบบหลักสูตรที่ สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและความต้องการของตลาดแรงงาน การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทาง การศึกษาช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติจริงและโครงการจิตอาสาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนา ทักษะชีวิตและภาวะผู้นำ นอกจากนี้ การพัฒนาระบบนิเทศและประกันคุณภาพที่มีมาตรฐานจะช่วยให้การ บริหารงานวิชาการมีความยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา อรรถชัยยะ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ธีระพงษ์ แก้ว. (2562) การพัฒนาศึกษภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปาริชาติ สุนทร. (2560). การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พัฒนธนา จิตรธีรม. (2561). การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พินิจ มีคำทอง, & โกวิทย์ แสนพงษ์. (2562). เทคนิคการวิเคราะห์สภาพการพัฒนาเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 9(3), 111-120.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2560). การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธนา เกื้อกุล. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างผู้เรียนสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- รัชณี ปัญญา. (2563). การประเมินผลการเรียนที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย. (2566). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย. เชียงราย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2565). สรุปผลการประเมิน PISA 2022 วิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์.
- สมชาย ต้นติวฒนาพันธ์. (2561). การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุรียา พรหมวิชัย. (2561). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

*ปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ภามพัฒน์ อ่ำมาตี¹ นวรัตน์ ไชยมภู² นิรันดร์ จุลทรัพย์³

¹นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

²อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

³อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

*Corresponding author e-mail: phampat.amm040@hu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2 2) เพื่อศึกษาระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2 กลุ่มตัวอย่างคือ ครู จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยวิธี Enter ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเสริมอำนาจและความรับผิดชอบในงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านกลยุทธ์องค์กร โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร บรรยากาศองค์กร และ เทคโนโลยีองค์กร 2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการเรียนรู้เป็นทีม รองลงมา คือการเป็นบุคคลที่รอบรู้ และการคิดอย่างเป็นระบบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการมีต้นแบบทางความคิด 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (Beta) พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีค่าสูงสุดคือ การเสริมอำนาจและความรับผิดชอบในงาน ปัจจัยรองลงมาคือ เทคโนโลยีขององค์กร โครงสร้างองค์กร และวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร ตามลำดับ

คำสำคัญ : องค์กรแห่งการเรียนรู้; ปัจจัยที่ส่งผล; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

* Received: 6 February 2025, Revised: 13 March 2025, Accepted: 13 March 2025

Factors Affecting Learning Organization in Schools under the Songkhla Primary Educational Area Service Office 2

Phampat Ammatee¹ Navarat Waichompu² Niran Chullasap³

¹Master of Education Program in Educational Administration, Songkhla Hatyai University

²Lecturer of Faculty of Education, Songkhla Hatyai University

³Lecturer of Faculty of Education, Songkhla Hatyai University

*Corresponding author e-mail: phampat.amm040@hu.ac.th

ABSTRACT

This research aims to investigate the following objectives: 1) to study the factors affecting the learning organizations of educational institutions under Songkhla Primary Educational Service Area Office 2; 2) to assess the level of learning organizations in these institutions; and 3) to analyze the factors influencing the establishment of learning organizations within these educational settings. The sample group consists of teachers from schools under Songkhla Primary Educational Service Area Office 2, totaling 302 individuals. The research instrument utilized was a questionnaire. The statistical methods employed included frequency counts, percentages, means, standard deviations, and multiple regression analysis using the Enter method. The findings revealed that: 1) The overall factors influencing the learning organization of educational institutions under Songkhla Primary Educational Service Area Office 2 were rated at a high level. Among these factors, empowerment and accountability received the highest, followed by organizational strategy, organizational structure, organizational learning culture, organizational atmosphere, and organizational technology. 2) The overall status of learning organizations in these educational institutions was also rated at a high level. Each aspect was similarly rated highly, with team learning receiving the highest, followed closely by being knowledgeable individuals and systematic thinking, while the lowest mean score was for having a model mindset. 3) The factors affecting the establishment of learning organizations in these educational institutions indicated that the highest standardized regression coefficient (Beta) was for empowerment and accountability. This was followed by organizational technology, organizational structure, and organizational learning culture.

Keywords: Learning Organization; Factor Affecting; Songkhla Primary Educational Area Service Office 2

บทนำ

ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอกได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับแรงกดดันจากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทักษะคน ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหามากหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสมขาดความคล่องตัวยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส และความเสมอภาคทางการศึกษารวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทย ส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอีก 20 ปีข้างหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 เป็นการเข้าสู่ยุคที่ประเทศไทยต้องมีนวัตกรรมเป็นของตนเอง ไม่ต้องพึ่งจากต่างชาติ ซึ่งการพัฒนานวัตกรรมเป็นของตนเองทุกภาคส่วนต้องเข้ามาช่วยระดมความคิดในการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 (ถนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลขาจรัสแสง, 2561) ซึ่งการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารสามารถกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างเด่นชัดเป็นรูปธรรมและมีความเป็นไปได้อย่างชัดเจนโดยใช้ความพยายามต่าง ๆ ในการจัดสรรทรัพยากร ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ การประเมินผลและการจัดการให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและนักเรียนมีคุณภาพอันพึงประสงค์ของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ซึ่งกระบวนการจัดการบริหารสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ได้ดั่งนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มองภาพของผลผลิตทางการศึกษาในอนาคตที่ควรจะเป็นให้ออก ซึ่งจะทำการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาไม่หลงทิศทาง ดังนั้นกระบวนการในการบริหารจัดการสถานศึกษาควรมีแบบแผนที่ดีและมีลำดับขั้นตอนของการบริหารไว้อย่างชัดเจนพร้อมด้วยหลักการ เหตุผล มีแนวทางที่ชัดเจนที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้ความร่วมมือของบุคคลทุกฝ่ายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนา

ผู้เรียนให้ตอบสนองต่อศักยภาพโรงเรียนและชุมชน ช่วยให้การดำเนินงานโรงเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้นั้นก็สามารถทำให้การบริหารจัดการการศึกษาสามารถเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 เนื่องจากองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่บุคลากรเรียนรู้ที่จะขยายขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง ในการที่จะสร้างสรรค์ผลงานตามความปรารถนาของพวกเขา เป็นองค์กรใหม่ ๆ และการขยายขอบเขตของแบบแผนของการคิดที่จะให้ความรู้เป็นองค์กรที่มีการสร้างความใฝ่ฝันร่วมกันได้อย่างอิสระ และเป็นองค์กรที่มีบุคลากรเรียนรู้วิธีที่จะเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง (Senge, 1990) ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการปฏิรูปประเทศไทย รวมถึงการก้าวไปสู่ Thailand 4.0 ได้อย่างทัน่วงที่ต่อสถานการณ์ปัจจุบัน จากเหตุผลความจำเป็นดังกล่าวมาแล้ว จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามวิสัยทัศน์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ที่ว่า “เป็นองค์กรชั้นนำในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสู่มาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย” และตรงตามเป้าประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 5 ข้อดังนี้ 1) ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานตามศักยภาพ อย่างมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด 2) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ มีองค์ความรู้ที่ทันสมัย ภายใต้คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ 3) ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ได้รับการพัฒนา ให้มีทักษะที่เหมาะสม และมีวัฒนธรรมการทำงานมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์มีความพอเพียงในการดำรงชีวิต 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม กระจายอำนาจและความรับผิดชอบสู่เครือข่ายสถานศึกษาและสถานศึกษา 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยบูรณาการกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เพื่อทราบถึงสถานการณ์และสภาพปัจจุบัน ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทราบข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2 ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครู สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำนวน 127 โรงเรียน รวมจำนวน 1,386 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 302 คน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างเป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานภาพ และ 4) ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 นำแบบสอบถามที่สร้างตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ข้อคำถาม ภาษาที่ใช้ ของแบบสอบถามโดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 ให้ถือว่าเที่ยงตรงใช้ได้ ส่วนข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.60 ให้ถือว่าต้องปรับปรุงและยังใช้ไม่ได้ (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2551) การวิจัยครั้งนี้ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.60-1.00

3.2 ความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970) การวิจัยครั้งนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เท่ากับ 0.97 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เท่ากับ 0.96

4. วิธีการรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ถึงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บข้อมูลไปยังสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (google form) โดยส่งไปยังช่องทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ saraban@ska2.go.th เพื่อสอบถามครูสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำวิเคราะห์ข้อมูล โดยได้รับแบบสอบถามกลับจำนวน 302 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

5.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยสถิติ ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

5.2 ข้อมูลระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 วิเคราะห์โดยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด 2556)

5.3 ข้อมูลระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 วิเคราะห์โดยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด 2556)

5.4. วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Multiple Regression Analysis โดยวิธี Enter

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ของการใช้สถิติก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ (Hair & et al, 2010)

5.4.1 การมีข้อมูลลักษณะการแจกแจงเป็นโค้งปกติ (Normality) และตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามมีความสัมพันธ์เชิงเส้น (Linearity) โดยพิจารณาจากค่า Mean and Median พบว่า ค่า Mean =

4.89 และค่า Median = 5.00 ซึ่งใกล้เคียงกันมาก จึงพอสรุปได้เป็นค่าเดียวกัน ถือว่ามีการแจกแจงแบบโค้งปกติ (กัลยา วานิชย์บัญชา 2551)

5.4.2 ทดสอบความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อนคงที่ต้องมีความเป็นเอกภาพ (Homoscedasticity) และข้อมูลไม่มี Outliers โดยพิจารณาจากกราฟ Scatter Plot พบว่ามีการกระจายของจุดห่างจากเส้นตรงอย่างสมมาตร และอยู่ระหว่าง ± 3

5.4.3 ตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้นสูง (Multicollinearity) ไม่เกิดปัญหาความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์ (Autocorrelation) โดยการพิจารณาจากค่า Tolerance และค่า VIF พบว่าค่า VIF = 6.29 ซึ่งไม่เกิน 10 ส่วนค่า Tolerance = 0.19 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวไม่มีความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้นสูง (Multicollinearity)

5.4.4 ไม่เกิดปัญหาความคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์ (Autocorrelation) โดยพิจารณาจากค่า Durbin-Watson ได้เท่ากับ 2.53

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2 เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ และระดับการศึกษา

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	27	8.90
หญิง	275	91.10
รวม	302	100
อายุ		
20 – 30 ปี	8	2.60
31 – 40 ปี	257	85.10
41 – 50 ปี	37	12.30
รวม	302	100
สถานภาพ		
โสด	95	31.50
สมรส	182	60.30
หย่า/ม้าย/แยกกันอยู่	25	8.30

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รวม	302	100
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	297	98.30
ปริญญาโท	5	1.70
รวม	302	100

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 91.10) และเพศชาย (ร้อยละ 8.90) โดยที่ช่วงอายุสูงสุดอยู่ที่ 31 - 40 ปี (ร้อยละ 85.10) รองลงมา ช่วงอายุ 41 - 50 ปี (ร้อยละ 12.30) ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส (ร้อยละ 60.30) และสถานภาพโสด (ร้อยละ 31.50) ระดับการศึกษามากที่สุด คือ ระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 98.30) และปริญญาโท (ร้อยละ 1.70)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	ความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	ระดับ
1.โครงสร้างองค์กร	4.84	0.28	มากที่สุด
2.วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร	4.84	0.33	มากที่สุด
3.การเสริมอำนาจและความรับผิดชอบในงาน	4.87	0.30	มากที่สุด
4.กลยุทธ์ขององค์กร	4.85	0.33	มากที่สุด
5.บรรยากาศขององค์กร	4.84	0.41	มากที่สุด
6.เทคโนโลยีองค์กร	4.80	0.44	มากที่สุด
รวม	4.84	0.34	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.84$, $SD=0.34$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเสริมอำนาจและความรับผิดชอบในงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.87$, $SD=0.30$) รองลงมา ด้านกลยุทธ์องค์กร ($\bar{X}=4.85$, $SD=0.33$) โครงสร้างองค์กร ($\bar{X}=4.84$, $SD=0.28$) วัฒนธรรมการเรียนรู้องค์กร ($\bar{X}=4.84$, $SD=0.33$) บรรยากาศองค์กร ($\bar{X}=4.84$, $SD=0.41$) และ เทคโนโลยีองค์กร ($\bar{X}=4.80$, $SD=0.44$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	ความคิดเห็น		
	\bar{X}	SD	ระดับ
1.การเป็นบุคคลที่รอบรู้	4.90	0.27	มากที่สุด
2.การมีต้นแบบทางความคิด	4.87	0.30	มากที่สุด
3.การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.88	0.31	มากที่สุด
4.การเรียนรู้เป็นทีม	4.91	0.26	มากที่สุด
5.การคิดอย่างเป็นระบบ	4.90	0.25	มากที่สุด
รวม	4.89	0.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} 4.89, SD=0.28) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการเรียนรู้เป็นทีม (\bar{X} = 4.91, SD= 0.26) รองลงมา คือการเป็นบุคคลที่รอบรู้ และการคิดอย่างเป็นระบบ (\bar{X} = 4.90, SD= 0.27, \bar{X} = 4.90, SD= 0.2) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการมีต้นแบบทางความคิด (\bar{X} = 4.87, SD= 0.30)

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE	Beta	t	p - value
ค่าคงที่ (a)	0.701	0.084		8.308***	0.001
โครงสร้างองค์กร (X_1)	0.120	0.025	0.125	4.880***	0.001
วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร (X_2)	0.080	0.025	0.099	3.242***	0.001
การเสริมอำนาจและความรับผิดชอบในงาน (X_3)	0.478	0.029	0.543	16.720***	0.001
กลยุทธ์ขององค์กร (X_4)	0.047	0.028	0.058	1.646	0.101

บรรยากาศขององค์กร (X_5)	0.048	0.033	0.074	1.477	0.141
เทคโนโลยีขององค์กร (X_6)	0.091	0.017	0.149	5.499***	0.000

$R = 0.972^a$, $R^2 = 0.944$, $\text{adj. } R^2 = 0.943$, $\text{df} = 301$, $F = 831.796$, $\text{SE.est} = 0.064$,

$p - \text{value} = 0.000^b$

*** $p < 0.01$

จากตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (Beta) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 คือ การเสริมอำนาจและความรับผิดชอบในงาน (X_3) มีค่า Beta เท่ากับ 0.543 ปัจจัยรองลงมาคือ เทคโนโลยีขององค์กร (X_6) มีค่า Beta เท่ากับ 0.149 โครงสร้างองค์กร (X_1) มีค่า Beta เท่ากับ 0.125 และ วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร (X_2) มีค่า Beta เท่ากับ 0.099 ตามลำดับ

แสดงว่า ปัจจัยด้านการเสริมอำนาจและความรับผิดชอบในงาน (X_3) มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการพยากรณ์หรือส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 รองลงมาคือ เทคโนโลยีขององค์กร (X_6) โครงสร้างองค์กร (X_1) วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร (X_2) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2 คือ บรรยากาศขององค์กร (X_5) และ กลยุทธ์ขององค์กร (X_4) ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2 ได้ร้อยละ 94.40 ($R^2 = 0.994$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย 0.064 โดยสามารถสร้างสมการการพยากรณ์การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2 ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y' = 0.701 + 0.478 X_3 + 0.091 X_6 + 0.120 X_1 + 0.080 X_2$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z'y = 0.543Z_3 + 0.149Z_6 + 0.120Z_1 + 0.080Z_2$$

จากสมการพยากรณ์ที่แสดง เห็นได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เมื่อปัจจัยด้านการเสริมอำนาจและความรับผิดชอบในงาน เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพิ่มขึ้น 0.543 หน่วย ปัจจัยด้านเทคโนโลยีขององค์กร เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพิ่มขึ้น 0.149 หน่วย ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพิ่มขึ้น 0.120 หน่วย และปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพิ่มขึ้น 0.080 หน่วย

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เขต 2 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2 ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ อีกทั้งวิสัยทัศน์ของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ที่ว่า “เป็นองค์กรชั้นนำในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสู่ มาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย” สอดคล้องกับแนวคิด Gannon, Martin J. (1977) อ้างถึง เกษม แก้วสนั่น และเพ็ญศรี ฉิรินัง 2564 กล่าวว่า การที่องค์กรถูกออกแบบขึ้นนั้น จะต้องพิจารณาในเรื่อง สายงานความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่และการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรนั้น ๆ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการทำให้ การจัดองค์กรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรต่างๆ ดำเนินไปด้วย ความเรียบร้อย และให้มุมมองการจัดการไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งผู้บริหารได้สร้างขึ้น รักษาไว้ และปรับปรุงองค์กรทั้งหลายให้ประสบความสำเร็จ และ Robbins (1990) กล่าวว่ารูปแบบของ การจัดแบ่งงานกันทำและการประสานการทำงานกันของสมาชิกในองค์กรรวมถึงเป็นการแสดงให้เห็นว่าใคร จะต้องรายงานการทำงานให้กับใคร โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การเสริมอำนาจและความรับผิดชอบ ในงาน ($\bar{X}=4.87$, $SD=0.30$) เนื่องจาก การกระจายอำนาจการมอบหมายงาน โดยที่ผู้บริหารคอยอำนวยความสะดวก เป็นผู้แนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงาน โดยมีหัวหน้าเป็นผู้เสริมอำนาจโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการ ร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมมือกันทำงาน พัฒนาความรู้ ความสามารถ มีระบบการให้รางวัลที่ยุติธรรม เพื่อให้ บรรลุผลสำเร็จของการทำงาน และ Stringer (2002) กล่าวว่า การที่พนักงานมีระดับการรับรู้ในด้านความ รับผิดชอบสูงนั้น สามารถชี้ได้ถึงการทำงานที่สามารถทำงานนั้น ๆ ได้จนสำเร็จตลอดจนสามารถแก้ปัญหา และอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้และในทางกลับกันพนักงานที่มีระดับการรับรู้ในด้านความรับผิดชอบต่ำนั้น ย่อมอาจจะก่อให้เกิดความเสี่ยงในการดำเนินงาน และอาจเป็นผลเสียต่อการนำวิธีใหม่ ๆ มาใช้ในการ ดำเนินงานภายในองค์กร อีกทั้ง อรสา จรุงธรรม (2563) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการรับรู้และมีการ เรียนรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงการบริหารองค์กรในปัจจุบันว่า ต้องส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรภายใน องค์กรทุกระดับพัฒนาและปรับปรุงขีดความสามารถ เพิ่มศักยภาพของบุคลากร มีบรรยากาศ มีการจูงใจ ที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดการความรู้และเทคโนโลยีมาประยุกต์ในการเรียนรู้ พัฒนาระบบให้ก้าวทันการ เปลี่ยนแปลงจากสังคมภายนอกนำไปสู่เป้าหมาย

2. ระดับปัจจัยแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เป้าประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 มี 5 ข้อดังนี้ 1) ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้น พื้นฐานตามศักยภาพ อย่างมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด 2) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

ปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ มีองค์ความรู้ที่ทันสมัย ภายใต้คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ 3) ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ได้รับการพัฒนา ให้มีทักษะที่เหมาะสม และมีวัฒนธรรมการทำงานมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์มีความพอเพียงในการดำรงชีวิต 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม กระจายอำนาจและความรับผิดชอบสู่เครือข่ายสถานศึกษาและสถานศึกษา 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยบูรณาการกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) สอดคล้องกับ Hellriegel (2001) กล่าวว่า องค์กรที่มีทั้งพลังขับเคลื่อนสมรรถนะในการปรับปรุงการดำเนินการอย่างต่อเนื่องอันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ทั้ง จากเป็นประสบการณ์ที่ผ่านมา ทั้งจากผู้รับบริการ ส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องขององค์กร รวมทั้งจาก องค์กรอื่น ๆ ด้วย และ Senge (1990) องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่บุคลากรเรียนรู้ที่จะขยายขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง ในการที่จะสร้างสรรค์ผลงานตามความปรารถนาของพวกเขา เป็นองค์กรใหม่ ๆ และมีการขยายขอบเขตของแบบแผนของการคิดที่จะให้ความรู้เป็นองค์กรที่มีการสร้างความใฝ่ฝันร่วมกันได้อย่างอิสระ และเป็นองค์กรที่มีบุคลากรเรียนรู้วิธีที่จะเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเรียนรู้เป็นทีม ($\bar{X}= 4.91, SD= 0.26$) เนื่องจาก การทำงานร่วมกันเป็นทีม และเป็นเครือข่าย (Teamwork and Networking) การทำงานเป็นทีม จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ และกระสร้างการแข่งขัน และกลายเป็นพลังร่วม การแบ่งปัน การทำงานและแก้ปัญหาาร่วมกัน ทำให้มีการเพิ่มขึ้นของแหล่งวิชาการ และทรัพยากรเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมขององค์กรให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ยืดหยุ่นขึ้นฉลาดขึ้นและประสบความสำเร็จในที่สุด Marquadt and Reynolds (1994) สอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมคือการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในลักษณะกลุ่มหรือทีมงาน เป็นเป้าหมายสำคัญที่จะต้องทำให้เกิดขึ้นเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์กันอย่างสม่ำเสมอทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการการเรียนรู้ชนิดนี้เน้นการทำงานเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจมีความสามัคคีในการร่วมมือกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรที่เรียนรู้จะต้องมีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมคือการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์และทักษะวิธีคิดเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาและศักยภาพของทีมงานโดยรวมมีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนถ่ายทอดข้อมูลระหว่างกันและกันทั้งในเรื่องของความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้มาจากการค้นคิดหรือจากภายนอกและภายในการเรียนรู้เป็นทีมนี้ยังควรครอบคลุมไปถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานร่วมกันเป็นทีมด้วยซึ่งการเรียนรู้และพัฒนาในเรื่องนี้ก็จะช่วยให้การทำงานร่วมกันในองค์กรมีความเป็นทีมที่ดีขึ้นซึ่งจะช่วยให้สมาชิกแต่ละคนสามารถแสดงศักยภาพที่มีอยู่ออกมาได้อย่างเต็มที่ และสอดคล้องกับแนวคิดของอับเบนและคณะ Ubben and others (2001) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม คือเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกโดยอาศัยความรู้และความคิดของสมาชิกในกลุ่มมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของทีมให้เกิดขึ้น การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการรวมพลังของสมาชิกให้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจะเกิดความคิดร่วมกันของกลุ่มและกลุ่มควรลดสิ่งที่ทำให้เกิดอิทธิพลครอบงำแนวคิดของสมาชิกคนอื่น ๆ พร้อมทั้งกระตุ้นให้กลุ่มมีการสนทนาและอภิปรายกัน

อย่างกว้างขวางซึ่งการอภิปรายเป็นการนำวิสัยทัศน์ของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนกันและหาข้อสรุปเพื่อออกมาเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้การที่จะเกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ได้จะต้องมีการสนทนาโดยต้องทำควบคู่กันไปด้วยทั้งนี้จะต้องใช้ทั้งการอภิปรายและสนทนาในกลุ่มจึงจะเกิดการดำเนินงานเป็นทีมเพื่อไปสู่เป้าหมายองค์กร

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 2 พบว่า ปัจจัยด้านการเสริมอำนาจและความรับผิดชอบในงาน (X_3) มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการพยากรณ์หรือส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2 รองลงมาคือ เทคโนโลยีขององค์กร (X_6) โครงสร้างองค์กร (X_1) วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร (X_2) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ได้มีพันธกิจ 5 ข้อ ดังนี้ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาตามศักยภาพอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพในระดับสากล 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างต่อเนื่องและเท่าเทียมกัน 3) พัฒนาระบบการให้บริการการศึกษา เน้นการศึกษาแบบมีส่วนร่วมให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร 4) พัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาและ 5) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานตำแหน่งมุ่งเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรม นำสู่การปฏิบัติในหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับแนวคิด Cumming and Worley (2009) กล่าวถึงคุณลักษณะขององค์กรแห่งการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ 1) โครงสร้าง (Structure) 2) ระบบสารสนเทศ (Information Systems) 3) การปฏิบัติด้านทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Practices) 4) วัฒนธรรมองค์กร (Organization Culture) 5) ผู้นำ (Leadership) อาจสรุปได้ว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่มีโครงสร้างและบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ โดยที่สมาชิกในองค์กรทุกคนมีส่วนร่วมกันสร้างและแลกเปลี่ยนความรู้ให้เกื้อกัน เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในทุกระดับภายในองค์กร ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (Beta) พบว่าตัวพยากรณ์ที่มีค่าสูงสุดคือ การเสริมอำนาจและความรับผิดชอบในงาน (X_3) มีค่า Beta เท่ากับ 0.543 เนื่องจาก การบริหารจัดการเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการมอบหมายงาน โดยที่ผู้บริหารคอยอำนวยความสะดวก เป็นผู้แนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงาน โดยมีหัวหน้าเป็นผู้เสริมอำนาจโดยโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมมือกันทำงาน พัฒนาความรู้ ความสามารถ มีระบบการให้รางวัลที่ยุติธรรม เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จของการทำงาน และผู้ปฏิบัติงานมีความมุ่งมั่นตั้งใจของงานที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความพากเพียร เพื่อให้ได้ผลงานที่ดี สอดคล้องกับ Zimmerman (2000) ได้กล่าวถึงการเสริมพลังอำนาจว่าเป็นกระบวนการ เรียนรู้ทักษะการตัดสินใจ การจัดการทรัพยากร และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ให้มีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ การแบ่งสรรความรับผิดชอบร่วมกัน และการให้ความเป็นผู้นำร่วมกัน และในระดับชุมชน อีกทั้ง Kinlaw (1995) ให้ความหมายของการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานว่าคือ กลยุทธ์ในการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างต่อเนื่อง ผ่านการเสริมสร้างและพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพล

ต่อความสามารถหรือประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานและการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในงาน และ อรสา จรุงธรรม (2563) กล่าวว่าปัจจัยทุกปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือส่งผลกระทบต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้และเสริมสร้างการ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากสังคมมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา องค์กรจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงนั้น จึงจำเป็นต้องให้บุคลากรในองค์กรมีการเรียนรู้ตลอดเวลาด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร ซึ่งเป็น กลจักรสำคัญต้องได้รับการพัฒนาเพื่อผลักดันสมาชิกในสถานศึกษาและทำให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้าสืบไป การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จึงมีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ เป็นองค์กรที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และพัฒนาขีดความสามารถแก่บุคลากรอย่าง ต่อเนื่อง และ เน้นการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกันทั้งองค์กร

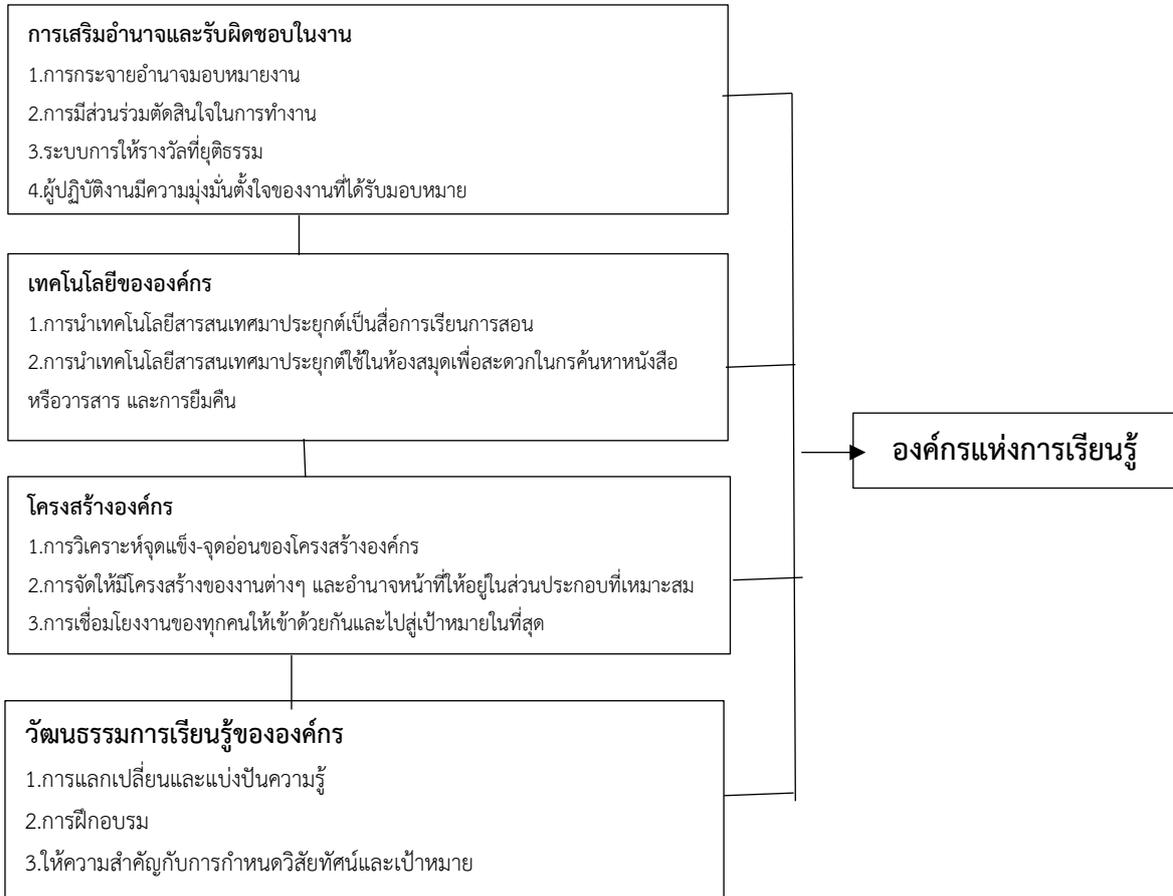
ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ปัจจัยการเสริมอำนาจและความรับผิดชอบในงานส่งผลเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 มากที่สุด ดังนั้น ควรสร้างแรงจูงใจกับ ผู้ปฏิบัติงาน ส่งเสริมและการพัฒนาความร่วมมือในองค์กร การแก้ปัญหาาร่วมกับผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ต้องการโอกาสและอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการ ต้องการความอิสระในการทำงาน การควบคุมและตัดสินใจ ใน หน้าที่ด้วยตนเองรวมถึงการได้รับผลตอบแทนหรือรางวัล
2. ปัจจัยด้านเทคโนโลยีขององค์กรส่งผลเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 รองลงมา ดังนั้น ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็น สื่อการสอน หรือ การประยุกต์ใช้ในงานห้องสมุด เพื่อให้มีสะดวกรวดเร็ว ความรวดเร็วในการค้นคว้า หนังสือในแต่ละหมวด สะดวกในการให้บริการยืมคืน การค้นหาหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ ได้อย่าง รวดเร็ว
3. ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรส่งผลเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ดังนั้น ควรวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของโครงสร้างองค์กรและ นำมาปรับปรุงต่อไป
4. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กรส่งผลเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ดังนั้น ควรผลักดัน กระตุ้นแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากร โดยการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ สนับสนุนการสื่อสารทั้งเป็นทางการและไม่เป็น ทางการ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้

องค์ความรู้ใหม่

จากวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 องค์ความรู้ใหม่ที่ผู้วิจัยได้รับคือการใช้ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการ

ประเมินปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 คือ

เอกสารอ้างอิง

เกษม แก้วสนั่น และเพ็ญศรี ฉิรินัน. (2564). การจัดการองค์กรไปสู่ความสำเร็จ. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 6(4), 88-108.

ณอมพร เลหาจรัสแสง. (2561). *นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในยุคการ เรียนรู้ 4.0*. ตองสาม ดีไซน์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. สุวภูติสาส์น.

สมพิส หาญมนตรี. (2559). ปัจจัยของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. *วิทยาลัยนครราชสีมา*, 10(1), 83-95.

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัย มหาสารคาม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 10(4), 192-208.

- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงค์. (2551). *การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)*.
(ออนไลน์) (สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2567). จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14329>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพมหานคร:
พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ:
ลาดพร้าว.
- อรสา จรุงธรรม. (2563). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการ
เรียนรู้ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. *วารสาร
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 10(2), 215-228.
- อัมพร ปัญญา. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในวิทยาลัยราชพฤกษ์.
วารสารปัญญาวิวัฒน์, 5(2), 180-190.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological test (5th ed.)*. New York: Harper Collins.
- Cummings, T.G. and Worley, C.G. (2009) *Organization Development and Change*. (9th ed).
South-Western Cengage Learning: Mason.
- Hair & et al. (2010). *Multivariate data analysis*. Pearson Education International.
- Hellriegel, D. (2001). *The Management of Organizational Behavior*. California: Prentice Hall.
- Kaiser, S.M. (2000). *Mapping the learning organization Exploring a model of organizational
learning*. Ph.D. Dissertation, Louisiana State University, U.S.A.
- Kinlaw, D.C. (1995). *The Practice of Empowerment Making the Most of Human Competence*.
United State of America: Gower Publishing Limited.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities”.
Educational and Psychological Measurement. 30(3), 607 – 610.
- Marquadt and Reynolds. (1994). *The Global Learning Organization*. IRWIN.
- Robbins. (1990). *Organization Theory Structure Design and Application*. Prentice-Hall.
- Senge. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*.
Doubleday.
- Stringer. (2002). *Leadership and organizational climate: The cloud chamber effect*. Pearson
Education.
- Ubben and others. (2001). *The Principal Creative Leadership for Effective School*. Allyn and
Bacon.
- Zimmerman. (2000). *Empowerment theory: Psychological, organizational and community
levels of analysis*. Kluwer Academic/Plenum.